

**Pamięci
nieżyjących Nauczycieli i Absolwentów,
opisywanej szkoły pracę tę poświęcamy
Autorzy**

**Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej
w Lidzbarku Warmińskim**

LIDZBARSKA SZKOŁA ROLNICZA

Zarys monograficzny
1946-2001

OPRACOWALI
Ryszard Misiun i Apolinary Zapisek

Lidzbark Warmiński 2001

Autorzy:

Apolinary Zapisek - rozdziały I - III i V

Ryszard Misiun - rozdział IV

Autorzy wspomnień:

Helena Nadratowska – Wodyńska

Kazimierz Czapla

Barbara Kreutzinger - Cywińska

Ryszard Suty

Alicja Rakowska - Runiewicz

Hubert Domański

Krystyna Lewalska - Wieromiej

Projekt okładki: Tadeusz Filipowicz

Skład komputerowy: Ryszard Misiun

Publikacja dotowana przez Komitet Organizacyjny VIII Zjazdu Absolwentów Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Lidzbarku Warmińskim.

Spis treści

Wstęp		
Rozdział I	Powstanie Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim i rozwój szkoły do 1957.	7
	1. Pierwsze średnie szkoły rolnicze na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej	7
	2. Rzut okiem na miasto w momencie powstawania szkoły	9
	3. Organizowanie szkoły rolniczej w Lidzbarku Warmińskim	11
	4. Dyrektorzy, kadra pedagogiczna szkoły w latach 1946-1957	13
	5. Kształtowanie się profilu szkoły	15
	6. Kształcenie praktyczne w pierwszym dziesięcioleciu	20
	7. Pierwsze matury	21
	8. Niektóre aspekty pracy wychowawczej	24
Rozdział II	Szkoła w latach 1958-1971	28
	1. Stabilizacja Technikum Rolniczo Łąkarskiego	28
	2. O wyższą sprawność kształcenia i poziom nauczania	30
	3. Wzloty i potknięcia gospodarstwa szkolnego; szkolenie praktyczne	33
	4. Matury raz jeszcze	36
	5. Dwuzimowa Szkoła Rolniczo Gospodarcza gościnnie w murach Technikum	38
	6. O pracy wychowawczej kilka uwag i refleksji	39
Rozdział III	Rozwój szkoły w latach 1972-1983	47
	1. Cienie i blaski przyspieszonego rozwoju	47
	2. Krótka charakterystyka szkół tworzących Zespół Szkół Rolniczych	51
	3. Sprawność kształcenia	54
	4. Materialne wzbogacanie się szkoły	55
Rozdział IV	Szkoła w latach 1984-2001	57
	1. Jednostki programowe działające w Zespole Szkół w latach 1984-2001	57
	2. Liceum Ekonomiczne	59
	3. Współpraca ze szkołami francuskimi. Technikum Rolnicze z nowym przedmiotem specjalizującym	61
	4. Technikum Wieczorowe dla Dorosłych	65
	5. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego	66
	6. Kadra pedagogiczna szkoły w latach 1984 -2001	68
	7. Zmiany w systemie oświaty i ich wpływ na życie szkoły	70
	8. Ważniejsze osiągnięcia szkoły w ostatnich latach	72
	9. Dekada przemian – z myślą o przybliżeniu tych spraw, którymi żyje obecnie szkoła....	74
	10. Plany rozwoju Szkoły na lata 2001- 2006	75
Rozdział V	Zjazdy Absolwentów i jubileusze szkoły	77
	1. Zjazdy Absolwentów	77
	2. Absolwenci w badaniach ankietowych	81
	3. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły	83
Bibliografia		84
Garść wspomnień		85
	H. Nadratowska – Szkoła nauczył nas pracy i odpowiedzialności	85
	Kazimierz Czapla – Z partyzantki do szkolnej ławy	86
	Barbara Kreutzinger – Cywińska - Opowieść o przyjaźni czyli wspomnienia nauczycielki z lat 1955 – 1969	90
	Ryszard Suty - Nieco o szkolnym sporcie	100
	- Gospodarstwo szkolne	102
	- Eliasz Sosna – Wspomnienie	104
	Alicja Rakowska - Runiewicz - Moje miejsce jest w rolnictwie...	106
	Hubert Domański - „Wspomnienie to nie wysnuta ze złotej przędzy młodości”	108
	Krystyna Wieroniej –Lewalska - Życie nie raz uczyło mnie pokory...	110
NASZ PATRON - Marian Gotowiec		112

ZAŁĄCZNIKI

115

Wykazy imienne:

1. Kadry kierowniczej	116
2. Nauczycieli i pracowników administracji	117
3. Absolwentów, którzy byli lub są pracownikami szkoły	121
4. Absolwentów szkół:	122
Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego	122
Liceum Rolniczo – Gospodarczego	123
Liceum Rolniczego	123
Technikum Rolniczo –Łącarskiego	125
Technikum Rolniczego	145
Liceum Ekonomicznego	146
Zasadniczej Szkoły Rolniczej	152
Technikum Rolniczego dla Pracujących	160
Technikum Mechanizacji Rolnictwa dla Pracujących	161
Policealnego Studium Weterynaryjnego	162
Szkoły Dwuzimowej Rolniczo – Gospodarczej	167
Tabele:	
1. Laureaci olimpiad	169
2. Wyniki sportowe	170
Kalendarium	171

Wstęp

Po raz drugi podjęliśmy próbę opracowania dziejów lidzbarskiej szkoły rolniczej. Uważamy, że jedna z najstarszych szkół rolniczych na Warmii i Mazurach obchodząca w bieżącym roku swoje 55 –lecie powinna mieć nie tylko przeżyta, ale również napisaną historię. W porównaniu z naszą poprzednią publikacją¹ obecne opracowanie jest bardziej kompletne, w miarę usystematyzowane i oparte na większej ilości źródeł archiwalnych, a także opracowaniach z historii szkolnictwa rolniczego.

Chcąc bardziej zbliżyć się do obiektywnej prawdy, staraliśmy się pokazać zarówno sukcesy jak i niepowodzenia szkoły. Czy zawsze zrobiliśmy to wyczerpująco? Na pewno nie. Mamy świadomość niedoskonałości i zbyt pobieżnego potraktowania wielu istotnych problemów szkoły. Z różnych przyczyn zostały na przykład całkowicie pominięte zagadnienia dotyczące pracy internatu. Inne, jak chociażby rozwój sportu szkolnego we wcześniejszych okresach, jedynie zasygnalizowano. Hierarchia ważności wydarzeń, ulega zmianie z perspektywy czasu, ustalana jest przez uczestników tych wydarzeń indywidualnie.

Ilustrację słowną naszych wywodów stanowią zamieszczone w tej książce wspomnienia. Szczególnie bogate obrazy z przeszłości „malują” swymi piórami pani Barbara Kreutzinger i pan Ryszard Suty. Wszystkim autorom wspomnień serdecznie dziękujemy. Dzięki też absolwentom i byłym nauczycielom za udostępnienie „historycznych” fotografii z życia szkoły. Wykorzystanie niektórych ograniczyła jakość techniczna. Te które publikujemy odświeżą zapewne pamięć tamtych lat.

Na koniec pragniemy serdecznie podziękować wszystkim, którzy pomogli w przygotowaniu tej publikacji. Szczególnie gorąco dziękujemy pani Jadwidze Bożyczko za pomoc w wyszukiwaniu materiałów archiwalnych i bardzo miłą współpracę.

Autorzy

Lidzbark Warmiński, w kwietniu 2001 roku.

¹ Misiun R. i Zapisek A. – Pięćdziesiąt lat w służbie rolnictwa i polskiej wsi. Lidzbark Warmiński 1996

Rozdział I

Powstanie Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim i rozwój szkoły do 1957.

1. Pierwsze średnie szkoły rolnicze na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej.

Do pracy organizacyjnej związanej z budową oświaty rolniczej na Warmii i Mazurach przystąpiono już w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu w 1945². Pod koniec tego roku podjęto prace, zmierzające do zorganizowania średnich szkół rolniczych w Szczytnie, Olsztynie i prawdopodobnie w Giżycku. Atmosferę pracy tamtych dni odtwarza częściowo niżej przytoczony fragment protokołu Rady Pedagogicznej Liceum Ogrodniczego i Gospodarstwa Wiejskiego w Olsztynie z dnia 30 XI 1945r.

Ad.2. W związku z ustaleniem terminu początku roku szkolnego obydwu liceów na dzień 3 I 1946r. należy: rozpowszechnić ogłoszenia o otwarciu szkół zarówno w Olsztynie, jak i na cały okręg Mazurski za pośrednictwem ob. Starostów, przygotować arkusze wpisowe z dokładnymi danymi, dotyczącymi ucznia, wg rubryk: imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, narodowość i wyznanie, adres, zawód i sytuowanie rodziców, ilość rodzeństwa, wykształcenie. Przy wpisach, jeśli kandydat(ka) reflektuje na pobyt w internacie, należy informować dokładnie, co każdy uczeń ma przywieźć ze sobą.

Ad.3. Ustalono, że internaty, zarówno żeński jak i męski, początkowo mieścić się będą w budynku szkolnym. Każdy kandydat, który zamierza w internacie zamieszkać, powinien złożyć przy wpisach zobowiązanie rodziców o uiszczaniu opłat internatowych.

Wprawka obejmuje następujące przedmioty:

- a) odzież: minimum 2 zmiany bielizny osobistej, ubranie do pracy, ubranie odświętne, obuwie, pantofle domowe (lub materiał na nie do uszycia w szkole),*
- b) Pościel: siennik, poduszka, koc, 2 zmiany bielizny pościelowej,*
- c) Ponadto: 2 ręczniki, ścierki do nóg, worek na brudną bieliznę, grzebień, szczotki, mydło, szczotka do zębów, przybory do szycia, kłódka oraz talerz, garnuszek, łyżka i widelce.*

Ad. 4 Kol. Kozakowska podała szczegółowy spis minimum produktów, potrzebnych do wyżywienia 1 osoby. Według tego spisu ustalono, że opłatę za internat w naturze będą stanowiły następujące produkty: 6 kg mąki pszennej, 4 kg kaszy, 25 kg kartofli, 1 kg tłuszczu i 150 zł w gotówce. Jeżeli ktoś woląłby płacić pieniędzmi, należy ceny produktów obliczać każdorazowo według bieżących cen rynkowych. Można przy przeliczeniu pobierać jednym produktem za drugi, jeżeli zgodzi się to z ogólną kalkulacją budżetu kuchennego. Termin składania opłat ustalono do 25-tego każdego miesiąca. Niektóre produkty można wpłacać z góry.

Uczennice Liceum Gospodarstwa Wiejskiego zostały przeniesione w następnym roku szkolnym (październik 1946r.) do powstającego w Lidzbarku Warmińskim Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego. Rozpoczęte w styczniu i lutym 1946 zajęcia dydaktyczne w pierwszych trzech w województwie (Szczytno, Olsztyn, Giżycko) średnich szkołach rolniczych, w tym pierwszym roku szkolnym, trwały do 27 lipca 1946r.

W roku szkolnym 1946/47 zostało zorganizowanych następnych 5 szkół średnich, a wśród nich Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim.

Stan średnich szkół rolniczych w Olsztyńskim w tym roku przedstawia poniższe zestawienie:

1. Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Szczytnie,
2. Gimnazjum i Liceum Ogrodnicze w Olsztynie,
3. Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego i Liceum Rybackie w Giżycku,
4. Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim,
5. Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Pasłęku
6. Żeńskie Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Morągu,
7. Gimnazjum i Liceum Rolniczo Hodowlane w Dobrocinie,
8. Liceum Rolniczo – Spółdzielcze w Kętrzynie.

² A. D. Kicowska - Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945 – 1976 Olsztyn 1986 s. 23

Średnie szkoły rolnicze w Polsce w tym czasie rozwijały się stosunkowo szybko. Trudniejsza sytuacja była w Olsztyńskim, gdzie trwała wciąż migracja ludności, zniszczone były obiekty i gospodarstwa rolne, przeznaczone na cele szkolne, a przede wszystkim brak kadry nauczycielskiej, stwarzały olbrzymie przeszkody, pokonywane wprawdzie przez ludzi podejmujących się tej pracy z niezwykle, niezrozumiałym wprost samozaparciem i poświęceniem. Te osiem istniejących na początku szkół to niewiele, ale jak podaje Raclawski³ w całym kraju przed wybuchem II wojny światowej, na znacznie większym terytorium i przy większej liczbie ludności pracowało w Polsce tylko 18 średnich szkół rolniczych, w tym 10 liceów i 8 gimnazjów. Na zbiorowość tę składało się 6 liceów rolniczych (Czernichów, Sobieszyn, Bydgoszcz, Białokrynica, Czernica, Żyrowice), liceum ogrodnicze w Warszawie, oraz 3 licea gospożyn wiejskich (Chyliczki, Gołotczyzna, Jeżłowice). Z gimnazjów funkcjonowały 3 rolnicze (Bojanowo, Grudziądz, Miłocin), 3 ogrodnicze (Biała, Kijany, Wilno) oraz 2 gospożyn wiejskich (Pniewy, Julinek). Wielkość szkół przedwojennych była porównywalna z tymi z 1946 roku, tzn. były to szkoły nieduże, obejmujące kilkudziesięciu uczniów. W kraju w 1946 roku pracowało łącznie 139 gimnazjów i 37 liceów, a więc prawie dziesięciokrotnie więcej niż w II RP.

Ze szkół istniejących w Olsztyńskim w 1946 roku do naszych czasów przetrwały, w zmienionej oczywiście formie, tylko szkoły w Dobrocinie, Lidzbarku i Giżycku. Gimnazja, przemianowano później na licea I stopnia, ze Szczytna, Pasłęka, Morağa oraz Liceum z Kętrzyna przeniesiono w 1949r. do powstającego tam pierwszego w kraju Zespołu Liceów Rolniczych w Karolewie, a Liceum Ogrodnicze z Olsztyna zostało przeniesione do Giżycka. Stan średnich szkół rolniczych w województwie olsztyńskim w 4 lata później w roku 1950/51, obrazuje tabela zamieszczona w pracy A.Kicowskiej⁴

Licea rolnicze w województwie olsztyńskim w roku szkolnym 1950/51			
Nazwa szkoły	Miejscowość	Prowadzone klasy	Uwagi
Państwowe Liceum Hodowlane	Dobrocin	I – IV	
Państwowe Liceum Hodowlane	Karolewo	I – IV	
Państwowe Liceum Rybackie	Giżycko	I – III	
Państwowe Liceum Rolnicze	Giżycko	I	Przekształcone z Liceum Ogrodniczego
Państwowe Liceum Mechanizacji Rolnictwa	Karolewo	I - IV	
Państwowe Liceum Rachunkowości Rolnej	Karolewo	I	
Państwowe Liceum Rolnicze	Karolewo	I – II	Nowo zorganizowane
Państwowe Liceum Rolniczo – Łąkarskie	Lidzbark Warmiński	I	Przekształcone z Liceum Rolniczego
Państwowe Liceum Ogrodnicze	Giżycko	II, III, IV	W likwidacji
Państwowe Liceum Rolnicze	Lidzbark Warmiński	II, III, IV	W likwidacji – przekształcone na kierunek rolniczo - łąkarski

W roku tym są to już szkoły dość duże, obejmujące od ponad 600 uczniów w Karolewie, do 160 w Lidzbarku Warmińskim. W pierwszym dziesięcioleciu maksymalną ilość uczniów szkoła lidzbarska osiągnęła w roku szkolnym 1954/55, kiedy to w 5 oddziałach było 215 uczniów. Stan poszczególnych klas wahał się od 40 osób w klasie IV, do 48 w klasie I b. W internacie mieszkało wówczas 188 uczniów to jest ponad 86% ogólnej ilości młodzieży. Na tę ilość młodzieży przypadało 12 nauczycieli etatowych i 2 dochodzących. W następnych latach stan uczniów przejściowo zmniejsza się, a potem znów wzrasta. Ciekawostką stanowi fakt, że w roku szkolnym 1962/63 w klasie I zapisanych było aż 56 osób.

³ K. Raclawski - Rozwój oświaty rolniczej w Polsce. Warszawa 1998 s. 29

2. Rzut okiem na miasto w momencie powstawania szkoły.

Jest jesień 1946 roku. Od przeszło roku Lidzbarkiem Warmińskim zarządza polska administracja cywilna. Przekazanie administracji przez wojskową komendanturę radziecką nastąpiło 19 maja 1945 roku. Powiat lidzbarski, należący za czasów niemieckich do rejencji królewieckiej, zamieszkiwało przed wojną prawie 56 tysięcy osób, miasto Lidzbark przeszło 10 tysięcy. Obecnie (wrzesień 1946 roku) liczba ludności w powiecie wynosi blisko 29 tysięcy, z czego w mieście około 5 tysięcy. Zbiorowość ludzka miasta i powiatu zaczęła się dopiero kształtować. Wśród obecnych mieszkańców najwięcej jest repatriantów ze wschodnich województw byłej RP głównie z Wileńszczyzny, niewiele mniej osadników z Polski centralnej, a także kilka tysięcy Niemców i ponad tysiąc Warmiaków i Mazurów. Ciągłe sporo ludzi przybywa, ale też pewna część wędruje dalej, bądź z konieczności opuszcza te ziemie (przesiedlenia Niemców). Jarosława Mikołajczak⁵, badająca tamten okres, podaje, że ówczesny wicestarosta Kazimierz Matera szacował, iż miasto zostało zniszczone w 40%. Szacunek ten wydaje się nieco przesadzony, niemniej jednak wiele domów szczególnie w centrum było zburzonych i wypalonych. To z tych ruin w 1952 roku młodzież w czynie społecznym min. opisywanej tu Szkoły będzie pozyskiwała cegły do wysyłki na odbudowę Warszawy.

Sama nazwa miasta obowiązuje od trzech, czterech miesięcy. Dawną nazwę Heilsberg zmieniano na Licbark, Lesberg, Licbark Mazurski. Dopiero 4 czerwca 1946 roku pierwszy polski starosta Kazimierz Kondracki ogłasza pismem zmianę nazwy miasta Licbark na Lidzbark Warmiński⁶ i tak już pozostało do dziś.

Stan zaopatrzenia w towary w mieście był gorszy niż przeciętnie w tym czasie na Ziemiach Odzyskanych. Miasto znacznie oddalone od ziem dawnych, nie mogło liczyć na łatwe dostawy wobec słabej komunikacji. Lidzbark posiadający dawniej linie kolejowe w pięciu kierunkach, w tym jedną o znaczeniu międzynarodowym (z Królewca do Białegostoku i dalej do Leningradu) w 1946 roku miał uruchomioną tylko jedną linię do Bartoszczyca i dalej do Olsztyna przez Korsze. Pociąg pasażerski kursował co drugi dzień, a podróż do Olsztyna trwała 7 godzin. Korzystano najczęściej z transportu okazynego (najczęściej wojskowego).

W mieście funkcjonują już organy władzy państwowej – powiatu i miasta (starostwo, zarząd miasta i gminy), i samorządowej – miejska i powiatowa rada. Jest też wiele placówek życia społecznego, parafia rzymsko – katolicka, organy bezpieczeństwa (KPMO i PUBB), a ponadto Rejonowa Komenda Uzupelnień, sąd grodzki, urząd skarbowy itp. Działają już w powiecie partie polityczne. Według danych KP PPR, przytaczanych przez cytowaną już autorkę J. Mikołajczak, w październiku 1946 roku PSL liczyło 400 członków, PPR – 367, PPS – 80, SL – 2 i SD 3. Z organizacji społecznych jest PCK oraz związane z PPR Związki Walki Młodych i Związki Samopomocy Chłopskiej.

Prężnie, jak na ówczesne czasy, rozwija się oświata. Już jesienią 1945 uruchomiono w powiecie kilka szkół powszechnych. W mieście Szkoła Podstawowa NR 1 rozpoczęła pracę 1 września 1945r. W lutym 1946r. ruszyło wieczorowe gimnazjum ogólnokształcące dla dorosłych a także publiczna Średnia Szkoła Zawodowa⁷.

Od 1 września 1946 roku przyjęto pierwszych uczniów do dziennego gimnazjum ogólnokształcącego. W pierwszych dniach października 1946 roku rozpoczyna działalność następna szkoła średnia w Lidzbarku Warmińskim Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego. Powstaje pierwsza średnia szkoła rolnicza w środkowo – północnej części województwa i przez wiele lat jedyna.

W 1947 r. na terenie powiatu zaczęto organizować szkoły przysposobienia rolniczego w następujących miejscowościach; Rogóż, Jarandowo, Komalwy, Piotraszewo i Dobre Miasto. Żywot tych placówek był jednak krótki, ale jest to już odrębne zagadnienie. W 1949r. przybywa przeniesiona ze Szczytna następna szkoła średnia – Liceum Pedagogiczne. Od tego czasu Lidzbark Warmiński staje się miastem młodzieży.

3. Organizowanie szkoły rolniczej w Lidzbarku Warmińskim.

Niewątpliwym twórcą i założycielem szkoły jest mgr Józef Wierzbicki, doświadczony nauczyciel i dyrektor średnich szkół w okresie przedwojennym. Jego organizatorską działalność znacznie wspierał Leonard Kwiatkowski, zatrudniony w tym samym roku nieco wcześniej w powiatowym Urzędzie Ziemskim na stanowisku inspektora oświaty rolniczej. Jego statutowe zadania dotyczyły wprawdzie organizowania w powiecie niższych szkół rolniczych, ale w służeniu sprawie nieważny był podział kompetencyjny. Chodziło o budowanie szeroko rozumianej oświaty rolniczej. Leonard Kwiatkowski był również doświadczonym nauczycielem przedwojennych szkół powszechnych na Mazowszu, a przy tym społecznikiem w środowisku wiejskim. Był oficerem rezerwy, walczył, podobnie jak i Józef Wierzbicki w kampanii wrześniowej 1939r., a

⁴ A. D. Kicowska - Średnie szkolnictwo ... s. 37

⁵ J. Mikołajczak - Trud pierwszych lat. Lidzbark Warmiński 1994 s.20

⁶ Tamże s.18

⁷ Tamże s. 41 i następne

lata okupacji obaj spędzili w obozach jenieckich. „Nie głaskało ich życie po głowie” jak mówił poeta, ale przez to byli mocno zahartowani do pionierskiej pracy.

Nie posiadając odpowiednich środków finansowych, materiałowych i ludzkich, trzeba było w krótkim czasie wyremontować, częściowo wówczas zniszczony, budynek po niemieckiej niższej szkole dla dziewcząt, a w czasie działań wojennych, wojskowym szpitalu. Trzeba było też znaleźć i zatrudnić nauczycieli, a raczej osoby chętne do tego zawodu szybko przysposobić. Trzeba wreszcie było dokonać naboru młodzieży, nie korzystając, jak dziś, z szerokich mediów., zdobyć sprzęt szkolny (stoły, krzesła, tablice itp.), nieco starej literatury fachowej, bo o podręcznikach można było w tym czasie najwyżej pomarzyć. Po latach przyznawali, że w dziele tym korzystali z dużej pomocy ówczesnych władz administracyjnych i politycznych oraz niezwykłej ofiarności młodzieży. Każda szkoła w tym czasie w pewnym stopniu stabilizowała ludność na nowych ziemiach, a o to chodziło wszystkim siłom politycznym, niezależnie od dzielących je różnic w innych kwestiach. Tym też można częściowo wytłumaczyć słabe nasilenie walki podziemnej na Warmii i Mazurach, w odróżnieniu od ziem dawnych. Młodzi ludzie, podobnie jak literacki Maciek Chełmicki, dość mieli partyzantki i po układach jałtańsko poczdamskich przestali wierzyć w sens jej prowadzenia. Żeby zerwać z przeszłością, często przenosili się na Ziemię Odzyskaną i wielu z nich wstępowało do różnych szkół, w tym i rolniczych. Autorowi niniejszego opracowania znane są z tego okresu takie wypadki w Gimnazjum Rolniczym w Szczytnie. Tym młodym chłopcom najtrudniej było rozstać się z bronią. Przechowywali więc pistolety w internacie, narażając siebie i nauczycieli na wieloletnie więzienie. Można by rzec trawestując słowa poety – „takie były zabawki w szkołach w one lata”.

Prace przygotowawcze, jak stwierdza na pierwszym posiedzeniu Rady Pedagogicznej dyrektor Józef Wierzbicki, trwały tylko 3 tygodnie. Decyzją Wydziału Oświaty Rolniczej została w tym czasie przeniesiona II klasa dziewcząt - 13 osób - z wcześniej powstałej szkoły w Olsztynie. Natomiast nabór do 2 klas pierwszych (żeńskie i męskiej) przeprowadził założyciel szkoły. Lista uczniów klas pierwszych w roku szkolnym 1946/47 obejmowała łącznie 57 nazwisk. Aż 41 osób pochodziło z rodzin repatriantów z terenów obecnej Litwy i Białorusi. W klasie żeńskiej zapisane były 33 osoby (roczniki 1922-1932), w klasie męskiej 24 osoby (roczniki 1921-1933). Rozpiętość wieku wahała się zatem od 13 - 25 lat. Różny był też poziom przygotowania do nauki w szkole średniej. Część młodzieży, zwłaszcza starszej, nie miała ukończonej szkoły podstawowej, bądź też przerwę w nauce, dochodzącą do 11 lat. Wszyscy jednak mieli za sobą ogromne, często tragiczne doświadczenia pięciu lat wojny i okupacji. Wpływało to niewątpliwie na postawy uczniów, ich stosunek do nauki i pracy, odporność na trudne warunki pierwszych powojennych lat, ale też trudniejsze wdrażanie się do szkolnej dyscypliny.

Plan i program nauczania wzorowano początkowo na przedwojennych gimnazjach rolniczych. Obejmowały one np. w klasie I podstawowe przedmioty ogólnokształcące – język polski, historię, matematykę, fizykę, chemię, botanikę, higienę, a z zawodowych ogrodnictwo, hodowlę zwierząt, uprawę roli z mechanizacją i zajęcia praktyczne z hodowli zwierząt, uprawy roli, ogrodnictwa a dla dziewcząt zamiast uprawy, z prowadzenia gospodarstwa domowego. Za początek funkcjonowania szkoły można przyjąć datę 10 października 1946 r., kiedy to odbyło się pierwsze organizacyjne zebranie Rady Pedagogicznej.

Szczyśliwy przypadek sprawił, że organizatorem szkoły był wybitny pedagog i wspaniały człowiek, mgr Józef Wierzbicki. Jego bezpośredni ogromny wpływ na styl pracy szkoły był widoczny zarówno wtedy, gdy był jej dyrektorem jak i później, gdy był szeregowym nauczycielem przez całe 30-lecie, to jest do końca swojej działalności pedagogicznej. Wydaje się, że pośrednio wpływ ten widoczny jest do dziś. Pracując na stanowisku wizytatora szkół rolniczych woj. olsztyńskiego, a później pełniąc funkcje przewodniczącego ogniska metodycznego biologii i przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Ognisk Metodycznych, inspirował wiele cennych inicjatyw pedagogicznych w całej olsztyńskiej oświacie rolniczej.

Jest rzeczą charakterystyczną, że już na pierwszym posiedzeniu Rady Pedagogicznej mocno akcentowane są zagadnienia dydaktyczno-wychowawcze, doskonalenie i doksztalcanie nauczycieli, gromadzenie pomocy naukowych, upogładowienie lekcji, prowadzenie lekcji pokazowych dla nauczycieli, organizowanie samorządów klasowych i ogólnoszkolnego, współpracy szkoły i domu itp.⁸. W protokóle z tego posiedzenia czytamy też: *"Dyrektor J. Wierzbicki apeluje do całego grona nauczycielskiego, by współpracowało w nauczaniu języka polskiego. Poziom opanowania języka polskiego przez młodzież jest bardzo niski. Młodzież źle mówi, pisze i czyta. Wszyscy zobowiązani są korygować błędy językowe i ortograficzne. Tylko ścisła współpraca wszystkich nauczycieli może dać pozytywne rezultaty, jeśli chodzi o poziom języka polskiego."*

Od początku istnienia szkoły dyrektor J. Wierzbicki, chociaż sam nie był z wykształcenia rolnikiem, przywiązywał ogromną wagę do kształcenia praktycznego. Znajduje to potwierdzenie w każdym niemal protokóle Rady Pedagogicznej z pierwszych lat istnienia szkoły. Inspirowało to zapewne do przyjmowania podobnej postawy późniejszych jego następców.

⁸ Protokóły Rady Pedagogicznej z lat 1945-1950

4. Dyrektorzy, kadra pedagogiczna szkoły w latach 1946-1957.

Przystępując do organizacji szkoły dyrektor J. Wierzbicki miał już na „karku” 50 lat, za sobą 5 lat wojny, pobytu w obozach jenieckich, pracy niewolniczej. Miał także doświadczenia nauczycielskie i dyrektorskie z pracy w przedwojennych seminariach nauczycielskich w Sosnowcu i Jędrzejowie oraz Państwowym Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym w Mielcu. Ten bogaty dorobek życiowy, a także osobiste cechy dyrektora, takie jak; systematyczność, wysoka inteligencja, wyjątkowa pracowitość oraz rzetelna wiedza pedagogiczna i przyrodnicza, ale także duże poczucie humoru, rzutowały na codzienną pracę szkoły w jej początkowych szczególnie trudnych warunkach i przy słabym przygotowaniu do pracy nauczycielskiej pozostałych członków grona pedagogicznego.

Od 1 kwietnia 1949 roku dyrektor J. Wierzbicki zostaje powołany na stanowisko wizytatora szkół rolniczych w Olsztynie, a obowiązki dyrektora czasowo, przez 10 miesięcy pełni inż. Jadwiga Wierzbicka. Korzystała z wszechstronnej pomocy swego poprzednika i krewniaka (Józef Wierzbicki był jej szwagrem), prawdopodobnie tylko pod tym warunkiem zgodziła się przyjąć te obowiązki. W stylu pracy szkoły nie nastąpiły więc istotne zmiany. Dyrektor Jadwiga Wierzbicka lubiła młodzież, lubiła pracę z młodzieżą. Młodzież też ją bardzo szanowała i wysoko ceniła, mimo że w sprawach wychowawczych nie była wcale pobłażliwa. Funkcja dyrektora jednak nie satysfakcjonowała jej. Można też przypuszczać, że jako była działaczka PSL-u nie cieszyła się zbytnim zaufaniem władz politycznych. W następnym roku szkolnym od 1 lutego 1950 stanowisko to, jako pełniący obowiązki przejmują dotychczasowy inspektor oświaty rolniczej w powiecie, Leonard Kwiatkowski. Również ten dyrektor traktuje to stanowisko tymczasowo i stara się go jak najszybciej pozbyć.

1 września 1950 roku do kierowania szkołą lidzbarską zostaje powołany Bartłomiej Rusin, nauczyciel z Karolewa. W pracy wykazywał niezwykłą energię, pomysłowość i sprawność organizacyjną. Mocno związany był z gospodarstwem szkolnym, od którego zwykle rozpoczynał dzień pracy. Niezrealizowanym marzeniem jego była budowa nowej szkoły i internatu przy gospodarstwie szkolnym. Internat z jego inicjatywy został wprawdzie wybudowany ale przy starym budynku szkolnym. Oddano go do użytku w 1959 roku, gdy dyrektor B. Rusin pracował już na innej placówce. Budowa szkoły nie udała się również jego następcom, mimo że podejmowali starania w tym kierunku. 1 lutego 1957 roku funkcję dyrektora powierzono ponownie na 1,5 roku Józefowi Wierzbickiemu.

W bieżącym kierowaniu i zarządzaniu szkołą nie mniejsze znaczenie przypada zastępcom dyrektora. Często pracują więcej niż dyrektor. W roku szkolnym 1950/51 wprowadzono do liceów stanowisko zastępcy dyrektora do spraw polityczno - wychowawczych. Na co dzień określano pol-wych. Decyzja ta, jak pisze K. Raclawski⁹, „miała ujednoczyć i wzmocnić procesy wychowawcze w szkołach”. Wiadomo, że w tym czasie nasilił się proces upolitycznienia szkół i podstawowym ich zadaniem było przygotowanie kadr dla rozpoczętej w 1948 roku kolektywizacji wsi. Problem ten szeroko naświetla w swej pracy Alicja Kicowska¹⁰. Stanowisko to w tutejszej szkole objął, na szczęście, człowiek rozsądny i głęboko uczciwy Leonard Kwiatkowski. Funkcję zastępcy dyrektora do spraw pedagogicznych pełnili w różnym czasie Jadwiga Wierzbicka, Józef Wierzbicki, Blandyna Niedbalska, Ryszard Smoliński w latach 1951-54 jako zastępca do spraw administracyjnych; a w 1957-58 do spraw pedagogicznych, Antoni Ćwikiel ds. administracyjnych w latach 1954-57.

Kadra nauczycielska, pracująca w szkole w jej początkowym okresie należy do najliczniejszej w województwie¹¹ i chyba najbardziej jak na ówczesne czasy ustabilizowanej. W pierwszym roku zatrudnionych było łącznie 12 nauczycieli etatowych i dochodzących. Przewagę stanowili nauczyciele z wykształceniem średnim, a na stanowiskach instruktorów (później nauczyciele zawodu) osoby z niższymi kwalifikacjami – niepełnym średnim, podstawowym a w jednym wypadku nawet niepełnym podstawowym.

Kształcenie zawodowe w latach 1946-50 spoczywa głównie w rękach pań. Główne przedmioty z zakresu gospodarstwa domowego od początku istnienia szkoły prowadziły: M. Wasilonok – Kwiatkowska, M. Kozakowska i M. Kosińska oraz Oktawia Krause (uczyła również ogrodnictwa). Główne przedmioty rolnicze prowadzi początkowo przede wszystkim inż. Jadwiga Wierzbicka. Od 1948 roku przedmioty, związane z produkcją roślinną, przejmuje starszy kulturalny pan inż. Antoni Chełmicki absolwent UJ w Krakowie, wieloletni nauczyciel przedwojennych szkół rolniczych. W roku 1952 jest on pierwszym w szkole nauczycielem łąkarstwa. W pamięci starszych absolwentów inż. Antoni Chełmicki zapisał się w bardzo korzystnym świetle. Był przykładem pracowitości, rzetelnej wiedzy i wysokiej kultury.

Swoistą ciekawostką jest fakt, że w latach 1948-50 dochodzącymi nauczycielami przysposobienia wojskowego byli uczniowie tej szkoły Kazimierz Czapla i Janina Balas. Będąc uczniami klasy III i IV prowadzili lekcje we wszystkich klasach. Tego rodzaju praktyka była w tym czasie stosowana nie tylko w lidzbarskiej szkole. Trzeba też dodać, że płaca za godzinę pracy nauczycieli dochodzących, bez względu na ich

⁹ K. Raclawski - Rozwój oświaty rolniczej w Polsce Warszawa 1958 s. 56

¹⁰ A. D. Kicowska - Szkoły rolnicze w Polsce w latach 1944-1989. Olsztyn 1998

¹¹ A. D. Kicowska - Średnie szkolnictwo ... s.57

kwalifikacje, była w tym czasie dwa razy wyższa od nauczycieli etatowych, nawet posiadających studia wyższe (odpowiedni 500 i 250 zł)¹².

W 1950 na stanowiska nauczycieli etatowych zatrudniano w liceach rolniczych absolwentów bezpośrednio po maturze i kursie pedagogicznym. W szkole tutejszej byli to Ryszard Smoliński, późniejszy dyrektor tej szkoły oraz Tadeusz Roman. W roku tym w całym kraju zatrudniono w szkolnictwie rolniczym 49 absolwentów¹³ liceów rolniczych. Tą samą praktykę stosowano w roku 1951. Niektórzy z nich trafiali bezpośrednio na stanowiska zastępców dyrektorów do spraw polityczno – wychowawczych, jak np. w Zespole Liceów Rolniczych w Karolewie¹⁴ Antoni Ćwikiel, późniejszy zastępca dyrektora ds. administracyjnych i kierownik internatu w tutejszej szkole. Nauczyciele ci zostali jednocześnie zobowiązani do uzupełnienia kwalifikacji na wyższych studiach zaocznych i większość z nich z tego obowiązku się wywiązała. Od 1952 roku w szkole zatrudniano nauczycieli z wykształceniem średnim, w zasadzie tylko na stanowiskach nauczycieli zawodu i wychowawców w internacie.

Ciekawa jest droga do zawodu, zatrudnionej w 1955r. w szkole na stanowisku nauczycielki zawodu absolwentki Technikum Rolniczego w Gródkach, Barbary Kreutzinger - Cywińskiej. Drogę tę przedstawia ona sama w zamieszczonych w innym miejscu tej książki wspomnieniach.

Podstawę wykształcenia średniego w każdej szkole, niezależnie od kierunku, stanowią dwa przedmioty: język polski i matematyka. To na nich opiera się dydaktyka innych przedmiotów i bardzo często również studia wyższe. Nauczyciele obu tych przedmiotów w omawianym okresie bardzo często się zmieniali, na czym nie najlepiej wychodzili uczniowie. Nauczanie matematyki od 1951 roku przejmuje Jadwiga Wierzbicka i będzie prowadziła ten przedmiot aż do emerytury w 1969 roku. Gorzej jest z językiem polskim. Do końca charakteryzowanego tu okresu czyli do 1957 roku przez szkołę przeszło ośmiu polonistów o różnym stażu i wykształceniu od średniego do wyższego. Trudno więc mówić o zachowaniu tak ważnej w tym wypadku ciągłości nauczania. Z grupy tej 3 osoby pracowały tylko po 1 roku, 4 osoby po 2 lata i tylko 1 osoba dłużej bo 4 lata.

Mimo przedstawionych wyżej trudności w nauczaniu, wysiłek zarówno nauczycieli jak i młodzieży był duży, temu należy pewnie przypisać niezły poziom matur zwłaszcza w początkowym okresie.

Polonista w tej szkole najczęściej prowadził też bibliotekę szkolną. Prześledzimy pokrótce jak ta komórka rozwijała się w szkole. Bibliotekę uruchamiano równocześnie z otwarciem szkoły. Księgozbiór zapewne był niewielki. Pierwszą opiekunką jest Franciszka Sienkiewicz. W późniejszych latach następuje częsta wymiana opiekunów, mimo to księgozbiór się rozrasta. Odnotowana w dostępnych arkuszach organizacyjnych szkoły ilość woluminów przedstawia się następująco:

Rok	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Ilość	2851	4165	4930	4890	5255	5636

Z zestawienia wynika, że pierwszą poważniejszą selekcję książek przeprowadzono w roku szkolnym 1952/53. Ciekawe jakie pozycje wówczas usunięto, chociaż można się domyślać.

W początkowym okresie istnienia szkoły obserwuje się dość dużą fluktuację kadry. Przy średnim stanie zatrudnienia około 15 osób, w latach 1946-1957 przez szkołę „przewinęło się” aż 77 nauczycieli etatowych i dochodzących. Można więc powiedzieć, że cała kadra w tym czasie wymieniła się ponad dwukrotnie. Aż 27 osób pracowało w szkole tylko 1 rok, 17 osób – 2 lata i tylko 2 osoby, z rozpoczynających pracę w 1946 roku, pracuje do końca opisywanego tu okresu, a także w następnym. Są to Józef Wierzbicki i Jadwiga Wierzbicka. Tak duży ruch kadrowy związany był niewątpliwie z początkiem kształtowania się szkoły. Jest też do pewnego stopnia zjawiskiem normalnym, że pewna ilość zatrudnionych osób dość szybko, z różnych względów zmienia pracę. Trzeba jednak dodać, że administracja szczebla wojewódzkiego zatrudniająca w tym czasie nauczycieli etatowych miała w zasadzie nieograniczone możliwości przenoszenia lub zwalniania nauczycieli ich i z uprawnień tych często korzystała. Obrazuje to w swoich wspomnieniach późniejszy nauczyciel tej szkoły A. Niedbalski¹⁵. Szkoły rolnicze województwa olsztyńskiego zajmowały w tym czasie w ruchu kadrowym jedno z czołowych niechlubnych miejsc w kraju. Kres temu niekorzystnemu zjawisku położyła dopiero uchwalona przez Sejm w 1956 roku Karta Nauczyciela.

¹² Protokoły Rady Pedagogicznej z lat 1945-50. Arkusz organizacyjny szkoły i relacja ustna Kazimierza Czapli.

¹³ K. Raclawski – Rozwój... s.56

¹⁴ Karolewo wczoraj i dziś. Karolewo 1997 s.87

¹⁵ Karolewo wczoraj i dziś s. 159

Ruch kadrowy w początkowym okresie istnienia szkoły												
Rok 19..	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57
Przybyło nauczycieli w danym roku	12	4	7	7	12	5	8	4	4	7	1	5
Ubyło w danym roku	-	3	4	5	8	7	9	8	6	6	2	4

W latach 1946 – 57 na ogół więcej nauczycieli przybywało niż odchodziło ze szkoły. Powyższe zmiany w większości wypadków dotyczyły nauczycieli dochodzących. Związane to było z przybywaniem większej liczby oddziałów. W latach od 1951 do 1954 oraz w 1956 wystąpiło też zjawisko odwrotne.

Począwszy od roku 1955 na stanowiska nauczycieli przedmiotów zawodowych zaczynają przybywać absolwenci zorganizowanej w 1950 roku Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie (obecnie Uniwersytet Warmińsko – Mazurski). I tak w roku 1955 pracę podejmują inż. Sławomir Dulko i mgr Edward Wójcik, w roku 1956 mgr Nadzieja Wasilonok absolwentka tutejszego liceum. W roku 1957 mgr Eugenia Zapisek i mgr Apolinary Zapisek. W roku 1958 inż. Ryszard Smoliński i inż. Helena Ćwikiel kończą studia zaoczne na tej uczelni. Rok później przybywa jeszcze mgr Czesław Kiszczurno również absolwent tutejszego liceum i inż. Helena Kraushar, a po WSR Wrocław mgr Witold Minkszty. Nauczyciele ci przez wiele lat decydowali o poziomie przedmiotów zawodowych szkoły i o znaczącym segmencie pracy dydaktyczno – wychowawczej. Część z nich związała się z tą placówką na całe swoje życie zawodowe, część na kilka czy kilkanaście lat. Z zawodu nauczycielskiego ze względów materialnych odeszły po kilku latach z 10 tylko dwie osoby. Trzech nauczycieli Edward Wójcik, Witold Minkszty i Czesław Kiszczurno pracując później w innych szkołach wnieśli liczący się w kraju dorobek w metodyce nauczania przedmiotów zawodowych. Ci dwaj ostatni mają sporo własnych publikacji w zakresie metodyki nauczania produkcji zwierzęcej, a ponadto Czesław Kiszczurno obronił pracę doktorską.

5. Kształtowanie się profilu szkoły.

Obowiązujący w 1946 roku system średniego szkolnictwa rolniczego obejmował w zasadzie 3 letnie gimnazja i 2 letnie licea rolnicze dla dorosłych¹⁶. W nowo tworzonej szkole w Lidzbarku Warmińskim taką też organizację najprawdopodobniej na początku zakładano. Już w pierwszym roku jej istnienia zreorganizowano klasy pierwsze. Zamiast męskiej i żeńskiej utworzono dwie klasy koedukacyjne. Jedna z nich była określana jako „skrócona” (przyśpieszona), druga zaś jako „normalna”. W tej pierwszej była w zasadzie młodzież urodzona przed 1929 rokiem, w normalnej młodsza. Taki też podział obowiązywał w klasie II w roku szkolnym 1947/48. W roku 1948, w wyniku dokonanej pierwszej po wojnie reformy szkolnictwa ponadpodstawowego, dotychczasowe gimnazja rolnicze przekształcono w licea pierwszego stopnia, a jednocześnie rozpoczęto nabór do jednolitych liceów czteroletnich. W szkole tutejszej uczniowie klasy II „przyśpieszonej” otrzymali w tym roku świadectwa ukończenia gimnazjum (patrz fotokopia) i prawo kontynuowania nauki w klasie III liceum czteroletniego. Takie same świadectwa i uprawnienia otrzymały również dziewczęta uczęszczające w roku szkolnym 1947/48 do klasy III, które przed dwoma laty przeniesiono z gimnazjum z Olsztyna. Pierwsi absolwenci szkoły pochodzą więc z 1948r. Większość tej młodzieży kontynuowała naukę w klasie III liceum czteroletniego i do matury przystąpiła w 1950r. Część jednak (około 13 osób) przystąpiła do pracy z tzw. małą maturą, co nie wyklucza, że mogła kontynuować naukę w innych szkołach i niektórzy z takiej możliwości zapewne skorzystali. Absolwenci tzw. II klasy „normalnej”, w następnym roku szkolnym 1948/49 kontynuowali naukę w klasie II liceum czteroletniego i do matury przystąpili w 1951r. Tak więc już w pierwszym roku obowiązywania nowego systemu w szkole były 3 klasy liceum czteroletniego. Klasa III znów podzielona na męską, realizującą program liceum rolniczego i żeńską, realizującą program liceum rolniczo gospodarczego (gospodarstwa domowego).

Do klas III w roku szkolnym 1948/49 przyjęto dużą grupę, bo około 30 osób absolwentów innych gimnazjów rolniczych. Również w następnym roku absolwenci z innych gimnazjów, teraz już liceów I stopnia dochodzą do klasy III lidzbarskiego liceum.

W roku szkolnym 1950/51 w szkole tym razem od klasy I rozpoczyna się kolejna istotna zmiana. Szkoła przyjmuje nazwę Liceum Rolniczo - Łąkarskie. Liceum w Lidzbarku było więc pierwszą w Polsce średnią szkołą łąkarską. Dla ścisłości warto jednak podać, że na ziemiach polskich pod zaborem pruskim pierwsza szkoła uprawy łąk powstała już w 1867 roku w Bydgoszczy¹⁷. Trudno dziś dojść co i kto zdecydował o tej specjalności w Lidzbarku. Wprawdzie użytki zielone na Warmii i Mazurach gospodarczo odgrywały ważną rolę,

¹⁶ K. Raclawski – Rozwój... s.18

¹⁷ K. Raclawski – Rozwój ... s. 53

ale w gospodarstwie szkolnym w 1950 roku areał tych użytków był raczej skromny i, jak na potrzeby dydaktyczne, mało zróżnicowany. Celem nowego kierunku kształcenia było przygotowanie specjalistów do planowanego zagospodarowania pomelioracyjnego użytków zielonych i ich późniejszej racjonalnej eksploatacji głównie w uspołecznionym czy raczej upaństwowionym rolnictwie.

Nieco później przyjęto tę samą specjalność na drugim końcu Polski, w Przemysłu, a w drugiej połowie lat pięćdziesiątych, w Radoryży powiat Łuków, województwo lubelskie. W latach sześćdziesiątych doszło do czwartego technikum tej branży w Słubicach, i aż do połowy lat siedemdziesiątych te cztery szkoły pokrywały w zasadzie zapotrzebowanie w kraju na średnią kadre łąkarzy.

Pionierski charakter tej specjalności powodował szereg trudności. Brak było nie tylko podręczników i nauczycieli, ale również w miarę poprawnych programów. Najłatwiej jeszcze było z pomocami naukowymi, bo te można było znaleźć na łące. W drugim półroczu roku szkolnego 1951/52 inż. A. Chełmicki rozpoczął jednak w klasie II nauczanie przedmiotu pod nazwą uprawa łąk i pastwisk. W następnym roku szkolnym w klasie III kontynuuje ten przedmiot inż. Wacław Karpowicz a równocześnie Józef Wierzbicki prowadzi drugi przedmiot tej specjalności pod nazwą botanika łąkarska. Po roku kolejna zmiana. Nauczanie łąkarstwa i nasiennictwa łąkarskiego przejmuje Walery Dąbrowski – łąkarz wojewódzki z Olsztyna. W 1954 następuje już czwarta zmiana nauczyciela. Z Karolewa przymusowo zostaje przeniesiony inż. Aleksander Niedbalski. Nauczyciel ten nie był wprawdzie specjalistą łąkarzem, był jednak znakomitym fachowcem o szerokich horyzontach zawodowych w rolnictwie, dużej wiedzy ogólnej. Bardzo szybko gruntownie opanował wiedzę łąkarską i przez 3 lata prowadził ten przedmiot na dobrym poziomie. W roku 1957 zostali zatrudnieni po raz pierwszy młodzi po studiach specjaliści łąkarstwa Eugenia i Apolinary Zapiskowie. Aleksander Niedbalski na własną prośbę zostaje przeniesiony do Technikum w Gródkach.

Na koniec omawiania początkowego kształtowania się profilu szkoły trzeba jeszcze przypomnieć, że w 1951 roku nazwę licea rolnicze zmieniono na technikum i nazwa ta utrzymała się przez następnych 50 lat.

6. Kształcenie praktyczne w pierwszym dziesięcioleciu.

Przydzielony szkole w momencie jej organizowania tzw. ośrodek przy ulicy Polnej 45, nazwany później Gospodarstwem Szkolnym, przez ponad pół wieku stanowił główny choć nie jedyny warsztat praktycznej nauki zawodu. Obejmował on początkowo około 90 ha użytków rolnych¹⁸. W skład zabudowań wchodziły 2 chlewnie, magazyn, obora i dwa niewielkie domy mieszkalne. Majątek ruchomy gospodarstwa z 1946 roku to trochę maszyn rolniczych, 2 krowy i 4 konie. Z biegiem lat przybywało inwentarza żywego i martwego. Największym mankamentem gospodarstwa, odczuwanym przez młodzież i nauczycieli, była stosunkowo duża odległość od szkoły (ponad 3 kilometry).

W początkowych latach, aż do roku 1956 zajęcia praktyczne dla wszystkich klas odbywały się 3 razy w tygodniu a w miarę potrzeb i częściej w godzinach popołudniowych (15⁰⁰ - 17⁰⁰). Uczniowie zatem obciążeni byli zajęciami dydaktycznymi 3 dni w tygodniu od godz. 8⁰⁰ - 17⁰⁰ z godzinną lub krótszą przerwą na obiad. System ten miał jednak jedną zaletę - częsty kontakt ucznia z procesami produkcyjnymi i biologicznymi w rolnictwie. Po latach absolwent z 1956 r. Edward Czerkas napisze : *Szkola w swoim systemie regulaminowych praktyk, jak również pracy fizycznej potrafiła wyrobić w uczniach odrobinę odpowiedzialności i nawyku rzetelnej pracy. Gospodarstwo szkolne było tzw. "szkołą życia"*.

W latach 1951-56 istotną zmianą w organizacji szkolenia praktycznego było wprowadzenie 7,5 miesięcznej praktyki między klasą III i IV. Organizacja nauczania w technikum przedstawiała się wówczas następująco:

- I klasa – 10 miesięcy nauki od 1.IX do 31.V miesięczna praktyka w gospodarstwie szkolnym,
- II klasa - 10 miesięcy nauki,
- III klasa – nauka w szkole do 31 marca, od 1 kwietnia do 15 listopada praca w zakładzie produkcyjnym,
- IV klasa – nauka od 16 listopada do końca kwietnia, w maju egzaminy maturalne.

W naszej szkole praktyki 7,5 miesięczne, skrócone później do 6 miesięcy, organizowane były początkowo w PGR, spółdzielniach produkcyjnych, a w ostatnich latach ich obowiązywania w Rejonowych Kierownictwach Robót Wodno Melioracyjnych (późniejsze Rejonowe Przedsiębiorstwa Melioracyjne) na tzw. budowach łąkarskich i melioracyjnych. Przedsiębiorstwa te miały być miejscem przyszłej pracy absolwentów i w wielu wypadkach istotnie były. Te kilkumiesięczne praktyki, aczkolwiek mające wiele wad, szczególnie, gdy uczniowie trafiali do słabych, źle zarządzanych zakładów, przynosiły młodzieży niekwestionowane korzyści, w postaci określonego zasobu wiadomości i umiejętności. Z drugiej strony dezorganizowały one harmonijną realizację programu. Zbyt długa nieobecność uczniów w szkole ujemnie wpływała na wyniki nauczania,

¹⁸ A. Kicowska – Średnie ... s. 30

zwłaszcza przedmiotów ogólnokształcących (matematyka, język polski), co dawało o sobie znać na maturze. Był to najdłuższy nieprzerwany okres praktyki w powojennej historii szkolnictwa rolniczego.

7. Pierwsze matury¹⁹.

Rok 1950. W liceum przeprowadzono pierwsze w historii szkoły egzaminy dojrzałości. Po czterech latach, „dojrzał” zupełnie niezły „plon”. Dyplomy technika rolnika otrzymuje 21 dziewcząt, zdających wg programu liceum rolniczo gospodarczego i 40 chłopców, raczej mężczyzn, zdających wg programu liceum rolniczego. Razem 61 osób. Najwięcej z 4 istniejących wówczas w Olsztyńskim placówek średniego szkolnictwa rolniczego. W Zespole Liceów Rolniczych w Karolewie największej wówczas średniej szkole rolniczej w Polsce, świadectwa dojrzałości otrzymało w tym roku 22 osoby²⁰. W mającym tyle samo lat miejscowym Liceum Ogólnokształcącym w Lidzbarku Warmińskim zdało maturę wówczas 19 osób. Jest to jednocześnie najwięcej wydanych świadectw dojrzałości w całej dotychczasowej historii średniej szkoły rolniczej w Lidzbarku w systemie nauki dziennej. Wprawdzie w 1981 roku zanotowano analogiczną liczbę absolwentów – 61 część jednak z nich otrzymała tylko świadectwa ukończenia szkoły nie uprawniające do nauki w szkołach wyższych. Ponad sześć dziesiątek absolwentów to dorobek nie tylko tej szkoły, bo około 30 osób przed dwoma laty przyszło z innych gimnazjów rolniczych w kraju, ale o tym na ogół się nie pamięta. Nie pomniejsza to zresztą sukcesu szkoły, tym bardziej, że absolwenci bardzo szybko w życiu wykazali rzeczywistą dojrzałość, wielu odniosło duże sukcesy zawodowe i osobiste. Z grupą tą do ostatnich swoich dni szczególnie emocjonalnie związani byli twórcy tej szkoły, dyrektor Józef Wierzbicki i prof. Jadwiga Wierzbicka.

Pierwszy w historii szkoły egzamin godzien jest zatem nieco bliższego przypomnienia. Pisemny, obejmujący jeden tylko przedmiot język polski, odbył się w dniu 6 czerwca 1950r.. Ustny, obejmujący w klasie męskiej 5 przedmiotów tj. uprawę roślin, maszynoznawstwo, hodowlę zwierząt, organizację i prowadzenie uspołecznionych gospodarstw rolnych oraz nauk o Polsce i świecie współczesnym łącznie z aktualnymi zagadnieniami społeczno politycznymi w dniach 12 – 17 czerwca tego roku. Abiturient, po wejściu na salę, zdawał kolejno wszystkie ww. przedmioty. Egzamin jednego zdającego trwał więc łącznie z przygotowaniem do odpowiedzi kilka godzin, a w danym dniu komisja egzaminowała czasem i do godziny 24. W późniejszych regulaminach egzaminu dojrzałości określono, że czas egzaminu z jednego przedmiotu nie powinien przekraczać 20 minut, a po godzinie 20-tej zabroniono egzaminowania.

Dziewczęta zdające wg programu liceum rolniczo – gospodarczego miały nieco inny zestaw przedmiotów zawodowych a mianowicie żywienie człowieka, organizację i prowadzenie gospodarstwa domowego, przetwórstwo i hodowlę zwierząt (fotokopia świadectwa dojrzałości). Maturą tą zakończyło rozpoczęcie w 1946 roku liceum gospodarstwa domowego. Podobny los spotkał wszystkie tego typu szkoły w kraju i w latach następnych, mimo prowadzenia w technikach rolniczych aż 16 specjalności nie kształcono na poziomie średnim w tym kierunku przez blisko pół wieku. Wprawdzie w tutejszej szkole w latach 1959-63 prowadzono Dwuzimową Szkołę Rolniczo Gospodarczą niejako reaktywował ten kierunek kształcenia ale tylko przejściowo i tylko na poziomie niższym.

Absolwenci wraz ze świadectwem dojrzałości otrzymali nakazy pracy na 3 lata do gospodarstw państwowych, POM-ów, powiatowej administracji rolnej i szkół rolniczych głównie niższych. Rada Pedagogiczna mogła w stosunku do 10-15% absolwentów (mających najlepsze oceny) zastosować odroczenie od nakazów pracy, celem podjęcia przez nich studiów wyższych. Taki system zatrudniania absolwentów funkcjonował przez 6 lat. System ten jako ograniczający wolność wyboru pracy nie zawsze był przez zakłady rygorystycznie przestrzegany, na studia szło znacznie więcej niż zakładane w ustawie 10-15%. Sam „przymus” dla znakomitej większości absolwentów nie był więc groźny i przyjmowano go jako szansę do szybkiego usamodzielnienia się w życiu. Wielu więc absolwentów, nie tylko tej szkoły po „nakazowych” trzech latach, zostało w przydzielonych zakładach pracy na całe zawodowe życie.

Olbrzymie zapotrzebowanie w tym czasie na kwalifikowane kadry, wynikające z rozwoju gospodarczego i mitycznej wiary ówczesnych decydentów politycznych, że nowe kadry bezkrytycznie poprą przebudowę ustroju rolnego w kierunku kolektywizacji, sprawiły, że w następnym roku szkolnym 1951 w niektórych szkołach rolniczych zdecydowano się przyspieszyć egzamin dojrzałości o kilka miesięcy. W Lidzbarku jedna z dwóch klas zdawała więc ten egzamin już w lutym. Było to swojego rodzaju wyróżnienie dla szkoły i jej poziomu nauczania. Przyspieszoną maturę zdało wówczas 30 osób, w czerwcu zaś 28 osób. Matura lutowa od czerwcowej różni się tylko tym, że w tej drugiej doszedł jeszcze jeden przedmiot na egzaminie ustnym tj. ogrodnictwo. Pozostałe przedmioty były identyczne jak w 1950 w liceum rolniczym (klasa męska).

W roku 1952 na egzamin dojrzałości doszedł drugi egzamin pisemny. Była to szczegółowa uprawa roślin. Wyraźnie podniesiono poprzeczkę na maturze w 1953 roku. Od tego roku w zestawie przedmiotów

¹⁹ Protokoły egzaminu dojrzałości z lat 1950-59.

²⁰ Karolewo wczoraj i dziś – Karolewo 1997 s. 98

egzaminacyjnych przybywa egzamin pisemny i ustny z matematyki oraz ustny z języka polskiego (wcześniej był tylko pisemny).

Absolwenci tego rocznika jako pierwsi otrzymują świadectwa firmowane nazwą szkoły Technikum Rolniczo - Łąkarskie, mimo że w planie nauczania nie mieli jeszcze przedmiotów związanych z tą specjalnością. Nadano im też tytuły „agrotechnika”, zamiast wcześniej nadawanych technika rolnika. Na świadectwach dojrzałości pierwszy raz pojawiły się zdjęcia absolwentów.

Od roku 1954 absolwenci na ustnym, zamiast szczegółowej uprawy roślin, zdają egzamin ustny z uprawy i użytkowania łąk i pastwisk. Absolwenci tego rocznika po raz pierwszy otrzymują tytuł agrotechnika ze specjalnością w łąkarstwie, zmieniony później na tytuł technika rolnika ze specjalnością w łąkarstwie. Nie ma istotnych różnic w regulaminie egzaminu dojrzałości w następnych kilku latach, z wyjątkiem chyba tylko tego, że w roku 1956 usunięto z przedmiotów egzaminacyjnych mechanizację.

Dramatycznie wypada matura w 1957 roku. Jest to pierwszy rok po przemianach październikowych w Polsce roku 1956. Do „błędów, wypaczeń” minionego okresu zaliczono również wcześniejsze naciski władz administracyjnych i politycznych na osiągnięcie coraz lepszych ocen na egzaminach., a przede wszystkim tzw. „walki” z ocenami niedostatecznymi różnymi w praktyce środkami. Klasa IV liczyła wówczas 28 osób, wszystkich do matury dopuszczono. Łącznie z powtarzającymi egzamin z lat poprzednich przystąpiły do matury 33 osoby, zdało jednak tylko 14 osób, a więc zaledwie 42%. Po latach można się domyślać, że egzaminatorzy a zwłaszcza polonista, młody nauczyciel mgr Mieczysław Jankowiak wyznaczył zbyt wysoko poprzeczkę. Uczył on wówczas w szkole drugi rok i nie w pełni czuł się odpowiedzialnym za wiedzę uczniów, a wymagania stawiał wysokie. W roku tym podobne niekorzystne wyniki miały miejsce w wielu szkołach stąd też w 1958 organizowano egzaminy powtórnie dla tej młodzieży i część z nich wówczas uzyskało świadectwo dojrzałości. Pozostali w późniejszym okresie (począwszy od 1971r.) mogli odebrać świadectwa ukończenia i zaliczani są również do absolwentów szkoły. Rok 1957 był ostatnim rokiem technikum 4 – letniego. Podjęto wówczas decyzje o wydłużeniu nauki do lat 5.

8. Niektóre aspekty pracy wychowawczej.

Szczupłość materiału archiwalnego na powyższy temat uniemożliwia bardziej wnikliwe i wszechstronne potraktowanie tego tematu. Ograniczamy się zatem do tych zagadnień, na temat których można było coś znaleźć w dawnych dokumentach, bądź są autorowi znane z rozmów z założycielem szkoły, niektórymi nauczycielami i absolwentami.

Mgr Józef Wierzbicki projektując prace wychowawcze, opierał się na swoim doświadczeniu pedagogicznym, brał także pod uwagę istniejące realia takie jak wiek uczniów, konieczność integracji młodzieży, pochodzącej z różnych regionów Polski, spartańskie warunki pracy i życie w tym okresie. W pierwszym protokóle Rady Pedagogicznej z dnia 10.X.1946 roku zapisano:

Ad. 5 Ob. Dyrektor J.Wierzbicki prosi Grono o natychmiastowe przystąpienie do organizacji gmin klasowych i organizacji młodzieżowych. Na opiekuna Spółdzielni Uczniowskiej proponuje ob. Furmana Henryka. Na opiekuna PCK ob. Kozakowską Marię. Opiekunem Samorządu Ogólnoszkolnego będzie ob. Dyrektor Wierzbicki Józef.

Znaczącym jest fakt, że opiekę nad samorządem przejmują osobiście dyrektor szkoły. Zaskakuje też przyjęte nie spotykane raczej w innych szkołach nazewnictwo „gmina klasowa”. W półtora miesiąca później Rada Pedagogiczna precyzuje zadania owych „gmin klasowych” i samorządu ogólnoszkolnego. W protokóle z dnia 29.XI.1946 odnotowano:

Ad. p 3 *Plan pracy w gminach klasowych*

a) *zorganizowanie samopomocy koleżeńskiej w nauce*

b) *kontrola ścisła frekwencji uczniów*

c) *kontrola warunków pracy domowej uczniów*

d) *kontrola higieny osobistej uczniów*

e) *współpraca Gmin Klasowych z Samorządem Ogólnoszkolnym*

Plan pracy Samorządu Ogólnoszkolnego.

a) *Zainicjowanie i zorganizowanie Spółdzielni Uczniowskiej*

b) *Zainicjowanie i zorganizowanie kółka PCK*

c) *Zorganizowanie zbiórki pomocy naukowych dla Szkoły*

d) *Zorganizowanie wieczornicy poświęconej Ziemi Warmińskiej*

e) *Zorganizowanie wieczornicy towarzyskiej z Gronem nauczycielskim i rodzicami*

f) *Zorganizowanie dyżurów korytarzowych i kontrola higieny klas*

g) *Zorganizowanie wycieczki krajoznawczej ogólnoszkolnej.*

Warto zwrócić uwagę, że na pierwszym miejscu przyjmowano zadanie organizowania samopomocy koleżeńskiej w nauce, kontrolę frekwencji uczniowskiej na zajęciach szkolnych. Gminy klasowe miały nauczyć się korzystać z dużej autonomii wewnętrznej. Podpunkt e) przewiduje współpracę tych ogniw z samorządem ogólnoszkolnym, a nie podporządkowanie co wynika z zasady samorządności. Początkowo zadania, zarówno gmin klasowych jak i samorządu ogólnoszkolnego, były wyznaczane przez Radę Pedagogiczną. W późniejszym okresie zadania te ustala sama młodzież, oczywiście przy bardziej lub mniej dyskretnej inspiracji nauczycieli.

Niewielka stosunkowo liczba młodzieży w szkole, częste kontakty z nauczycielami poprzez zajęcia praktyczne i internat, sprzyjały stosunkowo szybkiej i dość szerokiej integracji młodzieży ze sobą, z gronem nauczycielskim, tworzeniu na wielu odcinkach życia szkolnego niemal rodzinnej atmosfery.

Spektakularnym działaniem samorządowym młodzieży, choć trudno dziś stwierdzić czy w ramach istniejącej struktury organizacyjnej samorządu było przeprowadzenie w 1948 roku przez młodzież zbiórki pieniężnej i ufundowanie sztandaru szkolnego. Trudno dziś stwierdzić czy była to inicjatywa samej młodzieży, czy kogoś z nauczycieli, bezspornym jest natomiast fakt, że pracę organizatorską wykonała sama młodzież. Kazimierz Czapla absolwent z 1950 roku w relacji ustnej twierdzi, że była to inicjatywa, działającej w szkole od 1947 roku organizacji Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Koło ZMW „Wici” założyła sama młodzież, bez ingerencji nauczycieli. Korzystało ono w szkole z pełnej autonomii. Założycielami koła byli prawdopodobnie uczniowie klasy II Józef Konopka i Wacław Karpowicz. Po zjednoczeniu organizacji młodzieżowych w lipcu 1948 roku automatycznie weszło w skład ZMP. Do dziejów sztandaru szkolnego wypadnie nam jeszcze wracać. W 1947 r. istniała też w szkole niezłe pracująca drużyna ZHP.

W latach 1946-1948 brak jest w dokumentach oznak tzw. „upolitycznienia” pracy wychowawczej. Zanotowany w protokóle Rady Pedagogicznej z dnia 15 września 1947 roku plan uroczystości szkolnych i udziału młodzieży w uroczystościach pozaszkolnych przewiduje tylko 4 punkty.

p.10 Plan uroczystości szkolnych i udziału młodzieży w uroczystościach pozaszkolnych

- a) uroczystość rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego*
- b) dożynki*
- c) wieczornice poświęcone pieśni ludowej*
- d) udział młodzieży w uroczystościach państwowych.*

Nieco inne podejście do samorządu szkolnego następuje dwa lata później. W planie pracy na II półrocze roku 1949/50 (protokół Rady Pedagogicznej z dnia 31 stycznia 1949 roku przyjęto:

Dział wychowawczy

- 1. Opracowanie i wprowadzenie w życie wytycznych pracy wychowania.*
- 2. Reorganizacja i uaktywnienie samorządu uczniowskiego (nadanie samorządowi uczniowskiemu charakteru ogólnoszkolnej spółdzielni uczniowskiej. Zwrócenie specjalnej uwagi na sekcję świetlicową.*
- 3. Uaktywnienie Kół ZMP (Nawiązanie kontaktu ze szkołami PR - praca ciągła).*
- 4. Uporządkowanie sprawy burs i podniesienie poziomu wychowawczego w bursach, higieny osobistej wychowanków burs i odżywiania.*

Z powyższego można się domyślać, że, z przyczyn niezależnych od szkoły, przestaje się liczyć poważnie samorząd szkolny, chociaż ma on dalej funkcjonować pod postacią spółdzielni uczniowskiej. Taką funkcję istotnie pełniły w tym czasie i wcześniej spółdzielnie uczniowskie w innych szkołach rolniczych na terenie województwa. W szkole zaczyna działać organizacja ZMP chociaż wykazuje małą aktywność. Opiekę nad nią przejmuje początkowo dyrektor J. Wierzbicki. W latach pięćdziesiątych opiekunem organizacji są Leonard Kwiatkowski do 1953r. a w latach 1953-55 dyrektor Bartłomiej Rusin. Można przypuszczać, że opiekunowie ci zapobiegli niektórym nieodpowiedzialnym posunięciom tej organizacji. ZMP zaczyna szukać swego miejsca w szkole. Początkowo starano się znaleźć jej miejsce w działalności poza szkolnej na wsi (szkoły PR) a później działalność na rzecz powstających spółdzielni produkcyjnych.

Z perspektywy czasu organizacji tej nie można oceniać jednoznacznie. Z jednej strony działała na rzecz podnoszenia poziomu nauczania, pomocy koleżeńskiej słabszym uczniom, organizowanie tzw. prac społecznych, z drugiej zaś była od początku przez aparat partyjny i ZMP-owski inspirowana do wdrażania tzw. „naukowego poglądu na świat”, a w praktyce ateizmu; a także wykazywania tzw. czujności w walce z „wrogiem klasowym”. Większość młodzieży przyjmowała postawę bierną. Była jednak grupa aktywistów, która podejmowała, inspirowana przez aparat, a czasem z własnej woli, bardziej intensywne działania nie zawsze mądre. W szkole tutejszej wykorzystano aktyw do usankcjonowania w początku lat pięćdziesiątych przeróbki sztandaru szkolnego, polegającej na usunięciu z niego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej (emblem ten był

wcześniej bardzo często umieszczany na szkolnych sztandarach) i zastąpieniu go znaczkiem ZMP. Nie na długo zresztą, bo w 1959 roku, po rozwiązaniu ZMP znak ten został zastąpiony kagankiem oświaty i napisem Walka, Nauka, Praca. Mówi się czasami, że w tzw. czasach stalinowskich do ZMP musiała należeć cała młodzież szkół średnich. Nie jest to prawda przynajmniej w odniesieniu do tutejszej szkoły. W latach 1949-55 przynależność do ZMP przedstawiała się następująco²¹:

Przynależność uczniów do ZMP						
Rok	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Ilość uczniów w szkole	135	179	158	149	186	164
Członkowie ZMP	100	109	126	119	129	134
%	74,1	60,9	79,7	79,9	69,3	81,7

Procentowa przynależność wahała się więc od 60,9 w roku 1951 do 81,7 w roku 1955. Najwięcej zatem członków było w ZMP w przedostatnim roku istnienia organizacji, gdy Związek ten chylił się już ku upadkowi i nie odgrywał już większej roli. Zaczynał się tzw. „czas odwilży”.

Od roku szkolnego 1951/52 Ministerstwo Rolnictwa zaleciło wszystkim szkołom rolniczym powołanie Rad Młodzieżowych²² jako formy samorządu szkolno – internatowego. Rady te miały z jednej strony nawiązywać do tradycji samorządowej organizacji młodzieży w dawnych szkołach rolniczych, nazewnictwo zaś przyjęto od obowiązującego wówczas systemu władzy i administracji terenowej. Pierwszymi opiekunami rady młodzieżowej w szkole byli Leonard Kwiatkowski a następnie Ryszard Smoliński. W późniejszym okresie funkcje te niejako tradycyjnie pełnili kierownicy internatu.

Z innych organizacji notowanych w szkole to Koło Spółdzielczości Produkcyjnej, istniejące w latach 1949-55, Koło Miczurynowskie, Szkolne Koło Odbudowy Warszawy, TPPR, LZS, LPŻ, PCK oraz w latach 1948-55 Służba Polsce (SP), w której członkostwo młodzieży było obowiązujące. Koło Spółdzielczości Produkcyjnej mające przygotować młodzież do aktywnej działalności na rzecz kolektywizacji wsi, miało przydzielonego przez Radę Pedagogiczną opiekuna . Ciekawostką może być fakt, że pierwszą opiekunką tego koła była Jadwiga Wierzbicka, niezbyt gorąca zwolenniczka kolektywizacji. Uczyła jednak organizacji socjalistycznych przedsięwzięć rolnych i dlatego przydzielono jej tę rolę.

Analizując całokształt pracy wychowawczej szkoły w tym okresie wydaje się, że można postawić tezę, iż generalnie nauczyciele tej szkoły, mimo trudnych i skomplikowanych czasów, starali się na miarę swych możliwości wpajać młodzieży pozytywne ideały, chronić ją przed czyhającymi niebezpieczeństwami wypaczenia charakterów i sądząc po późniejszej drodze zdecydowanej większości absolwentów, w bardzo dużym stopniu to się im udało. Prawdziwość powyższej tezy potwierdzają relacje ustne i pisemne wielu absolwentów z tego okresu.

²¹ Arkusze organizacyjne szkoły z lat 1950-56

²² K. Raclawicki – Rozwój oświaty rolniczej w Polsce. Warszawa 1993 s.91

Rozdział II

Szkoła w latach 1958-1971

1. Stabilizacja Technikum Rolniczo Łąkarskiego.

Lata 1958-1971 to okres względnej stabilizacji w życiu szkoły. Ustabilizowała się też na całą szóstą dekadę sieć średnich szkół rolniczych na Warmii i Mazurach. Były to:

- Technikum Rolnicze w Białej Piskiej,
- Technikum Rolnicze w Dobrocinie,
- Technikum Wodnych Melioracji w Giżycku,
- Technikum Rolnicze w Gródkach,
- Zespół Techników Rolniczych w Karolewie,
- Technikum Rolnicze w Kisielicach,
- Technikum Rolniczo – Łąkarskie w Lidzbarku Warmińskim,
- Technikum Rolnicze w Reszlu.

Obowiązujący od 1958 roku plan i programy nauczania są aktualne przez 10 lat. Z ogólnej ilości ponad 6000 godzin, przewidzianych na nauczanie w pięcioletnim cyklu nauczania, 4324 godziny zajmują przedmioty zawodowe i tzw. pomocnicze, do których zaliczono matematykę, fizykę, chemię, botanikę, zoologię, 1912 godzin przedmioty humanistyczne, wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe. Tygodniowe obciążenie uczniów lekcjami było dość duże, bo wynosiło wraz z nadobowiązkowym drugim językiem obcym (niemiecki), od 37 do 39 godzin tygodniowo. Nawet przy obowiązującym wówczas 6 dniowym tygodniu pracy, w każdej klasie przynajmniej przez 3 dni musiało być po 7 godzin lekcyjnych. Przedmioty związane ze specjalizacją szkoły, a więc łąkarstwo, botanika łąkarska, melioracje, gleby łąkowe, nasiennictwo traw i motylkowych, zajęcia praktyczne z łąkarstwem obejmowały łącznie 664 godziny, a stosunek przedmiotów specjalistycznych do pozostałych zawodowych kształtował się jak 1:3,5²³. Przyszły łąkarz zdobywał więc solidne podstawy ogólnorolnicze, był przygotowany do kierowania pracą w rolnictwie, a szczególnie w łąkarstwie, a także do podjęcia studiów wyższych. Stosunkowo duży stopień trudności szkoły, o czym każdego roku uprzedzano nowo wstępujących uczniów klasy I, wynikał też z tego że uczeń musiał zrealizować program przedmiotów ogólnych identyczny wówczas z liceami ogólnokształcącymi, przedmioty zawodowe, tak jak w technikum ogólnorolniczym. A dodatkowo grupę przedmiotów specjalistycznych z łąkarstwa.

Ten wysoki stopień trudności szkoły połączony bardzo często ze słabym przygotowaniem w wielu szkołach podstawowych zwłaszcza wiejskich, sprawiał, że do końca z pozytywnymi skutkami dochodzili tylko bardziej wytrwali, bardziej pracowici.

Koniec lat pięćdziesiątych i początek sześćdziesiątych to okres ukształtowania się na dość długi czas obsady kadrowej i warunków materialnych szkoły. Najważniejsze zmiany personalne w tym okresie, to objęcie w 1958 roku stanowiska dyrektora przez Ryszarda Smolińskiego i przekazanie tegoż stanowiska w 1963 roku Apolinaremu Zapiskowi. Ryszard Smoliński od 1 lutego 1963 roku został awansowany na stanowisko zastępcy kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa WRN w Olsztynie. W tym samym mniej więcej czasie następują zmiany na stanowisku kierownika internatu. W 1963 roku stanowisko to obejmuje Marian Minksztym na okres 9 lat, w miejsce pełniącego tę funkcję w latach 1957-63 Antoniego Ćwikla. Niewielkie zmiany następują w tym czasie w kadrze nauczycielskiej. Jest wprawdzie pewna ilość nauczycieli przychodzących do szkoły i z różnych względów odchodzących do innej pracy po roku, dwóch, trzech latach. Zasadniczy trzon wiąże się na dłużej i będą oni wywierać istotny wpływ na pracę szkoły. Pewna ich ilość związała się ze szkołą już w jej pierwszym, wcześniej omówionym okresie jej historii. W latach sześćdziesiątych zaś do grupy tej dołączyli Alina Saletis – rusycystka i germanistka, Małgorzata Chodunaj – polonistka, Maria Minksztym – wychowawczyni internatu i nauczycielka chemii, Jan Tadra – nauczyciel wychowania fizycznego, Franciszek Hildebrandt – biolog, Tekla Żmijewska – Staszkiwicz – matematyczka, Andrzej Kowalski – wychowawca, a potem kierownik internatu, Eliaz Sosna – mechanizator, Jan Bednarek – kapelmistrz, Ryszard Misiun – fizyk, Marianna Pastuszka – nauczycielka chemii i uprawy, Romuald Łazowski meliorant. Najkrótszy czas pracy w tej grupie to 9 lat, a najdłuższy 34 lata.

Na stabilizację pracy i życia szkoły wpływały też poprawiające się stopniowo warunki życia i pracy młodzieży i nauczycieli. W 1959 roku zostaje oddany do użytku nowy internat, w którym zakładano możliwość zamieszkania w 4 osobowych pokojach 160 uczniów. W latach późniejszych normę to obniżono do 120

²³ A. Zapisek – Szkolenie technicznych kadr łąkarskich. Wiadomości Melioracyjne i Łąkarskie. Miesięcznik Nr 1/1962 s.18

uczniów, chociaż i ta pierwsza była czasami przekraczana np. w roku szkolnym 1961/62 mieszkało 180 uczniów, a w 1971/72 nawet 192. W roku 1964 przeprowadzono remont kapitalny budynku szkolnego, w wyniku którego nastąpiła pewna poprawa stanu istniejących pomieszczeń. Uzyskano też 3 dodatkowe pracownie, powiększono korytarze szkolne.

Na dość korzystną atmosferę pracy tego okresu wpływał również rozsądny nadzór pedagogiczny. Istniejący przy Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa Oddział Oświaty Rolniczej w Olsztynie kierowany był przez Stanisława Machnika, człowieka odznaczającego się wysoką kulturą osobistą i bardzo taktownym, ludzkim i po prostu uczciwym podejściem do wszystkich pracowników szkół. Również nadzorujące bezpośrednio pracę szkoły wizytatorki Lidia Tomaszczyk, a później Anna Pierwonicka w pracy inspekcyjnej starały się pomagać nauczycielom, młodzieży i dyrekcji. Wszystko to zmierzało do osiągnięcia, mimo istniejących trudności, możliwie wysokiego poziomu pracy dydaktyczno – wychowawczej.

2. O wyższą sprawność kształcenia i poziom nauczania.

Sprawność nauczania za cały omawiany okres przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Ilość absolwentów	46	17	22	19	21	24	25	59	39	58	45	30	41
Sprawność nauczania w %	51,1	34,0	44,9	48,7	52,5	68,6	58,1	44,1	69,6	61,7	90,0	60,0	51,3

Na początku omawianego okresu sprawność nauczania nie była zadowalająca. Pewna wyraźna poprawa następuje od roku 1964 chociaż i później występują wahania np. spadek w 1966r. do 44,1%. Najwyższą w tym okresie osiągnięto w 1969 wynoszącą 90%. Była to klasa z naboru w 1964 roku, kiedy to wkroczyły do szkół średnich szczytowe roczniki powojennego wyżu demograficznego i wówczas na 1 miejsce w naszej szkole przypadało ponad 3 kandydatów. Na sukces tego rocznika złożyła się jednak również koleżeńska atmosfera panująca w tym zespole, umiejętnie sterowana przez wychowawczynię Barbarę Kreutzinger i praca wszystkich uczących ich nauczycieli. Wyższą sprawność w Technikum osiągnięto dopiero w latach 1984-87, przy czym klasy zdające maturę w 1985 roku osiągnęły nawet 94,49%. Stopień integracji tej młodzieży tzw. „zgrania” był dość duży. Wychowawczynią tych klas była Eugenia Zapisek.

Troska o sprawność kształcenia musiała być łączona z utrzymywaniem możliwie wysokiego poziomu nauczania. Realizacji tego celu sprzyjały stawiane uczniom dość wysokie wymagania, a z wielu przedmiotów również surowe oceny. Dotyczyło to zwłaszcza języka polskiego, historii i matematyki. Rada Pedagogiczna analizując sytuację w nauczaniu i wychowaniu przy każdej klasyfikacji okresowej starała się podejmować działania, zmierzające do realizacji zasadniczego celu szkoły – dobrego kształcenia. Celowi temu miała służyć również praca ognisk i zespołów metodycznych, podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej, prowadzone hospitacje nie tylko nadzoru pedagogicznego, ale również tzw. koleżeńskie, organizowanie lekcji pokazowych i wspólne ich omawianie itp. Stosunek nauczycieli do pracy w tym okresie charakteryzuje chociażby fakt, iż mimo że zastępstwa za nieobecnych nauczycieli były wówczas niepłatne, o te dodatkowe lekcje zabiegał prawie każdy, chcąc lepiej po prostu nauczyć swojego przedmiotu.

Starania o możliwie wysoki poziom nauczania miały na celu nie tylko lepsze przygotowanie do zawodu, ale również ułatwienie absolwentom ewentualne dostanie się na studia wyższe i ich ukończenie. Corocznie na pierwszym po wakacjach posiedzeniu Rady Pedagogicznej analizowano otrzymane z uczelni na życzenie szkoły wyniki egzaminów wstępnych wychowanków szkoły. Coraz więcej absolwentów przekraczało progi wyższych uczelni zwłaszcza ART w Olsztynie.

W latach sześćdziesiątych w technikach rolniczych prowadzona była Olimpiada Zootechniczna. Głównym jej organizatorem była redakcja dwutygodnika „Przegląd Hodowlany”. Przedmiotem Olimpiady była wiedza i umiejętności praktyczne z zakresu programu przedmiotu hodowla zwierząt oraz treść ostatniego rocznika ww. czasopisma. Na 9 przeprowadzonych edycji reprezentacja lidzbarskiej szkoły trzykrotnie uczestniczyła w eliminacjach centralnych, osiągając dość dobre lokaty i wygrywając z technikami hodowlanymi, gdzie zakres materiału nauczania był znacznie szerszy. W 1964 r. uczeń klasy V Mirosław Machniak zajął I miejsce w województwie i II w finale centralnym w Nawojowej. Największy sukces został osiągnięty w 1969 roku. Reprezentacja szkoły w skład, której wchodził: uczniowie klasy V: Zofia Ropelewska, Jan Czelejewski, Stanisław Lachowicz, Tadeusz Lesiński, Romuald Sawicki, Jan Daliga i Kazimierz Sendrowski, zajęła

drużynowo I miejsce w województwie, a w finale krajowym w Bielicach III lokatę na 88 biorących w Olimpiadzie szkół²⁴. Przygotowaniem do olimpiady kierował nauczyciel hodowli Witold Minksztyem.

Celowi temu miała też służyć systematyczna poprawa stanu wyposażenia szkoły w pomoce naukowe. Początkowo były to pomoce wykonywane przez samych nauczycieli i młodzież, w latach późniejszych (koniec lat sześćdziesiątych i lata siedemdziesiąte) coraz lepsze było pod tym względem zaopatrzenie rynku. Do sprawy tej wrócimy jeszcze w następnym rozdziale.

Ważną rolę w dydaktyce spełniała biblioteka szkolna. W latach sześćdziesiątych nastąpił znaczący rozwój tej ważnej w szkole pracowni. Już pod koniec tej dekady wyposażenie biblioteki w pozycje lektury obowiązkowej z języka polskiego osiągnęło poziom jeden egzemplarz na 2 uczniów, a uzupełniającej jeden egzemplarz na 3 uczniów. Taki stan wyposażenia bardzo rzadko był w szkołach osiąganym. Niezłe było również wyposażenie w wartościową pozalekturową beletrystykę, nowości literatury zawodowej. Księgozbiór podlegał stałej selekcji, z braku miejsca usuwano pozycje zdezaktualizowane i nadmiernie zniszczone.

Od roku 1960 opiekę nad biblioteką przejmują nauczycielki przedmiotów humanistycznych. I tak w latach 1960-69 jest nią nauczycielka historii Brabara Kreutzinger, późniejsza wieloletnia szefowa biblioteki pszczeleńskiej, a od 1969 do 1972 Małgorzata Chodunaj nauczycielka języka polskiego. Jest to obsługa dość stabilna i profesjonalna.

Niemalże wpływ na poziom nauczania przedmiotów pomocniczych i zawodowych miał postępowanie w organizacji nauczania. Już od roku 1958/59 część materiału programowego realizowano w formie ćwiczeń w grupach, stanowiących po połowie klasy. Obowiązujący od 1967 roku program nauczania przewidywał prowadzenie ćwiczeń w 13 przedmiotach na ogólną ilość 22 nauczanych. W niektórych przedmiotach jak np. botanika łąkarska, botanika ogólna, fizyka większość materiału nauczania (66%) miała być realizowana w formie ćwiczeń. Nie występują wtedy jeszcze ograniczenia finansowe, jakie pojawiły się później.

Wprowadzona w 1967 roku reforma programów nauczania niosła ze sobą i inne zalety. Programy są bardziej nowoczesne, mniej przeładowane teoretycznie. Autorami ich są nauczyciele danego typu szkół. Autorami 3 programów nauczania (botanika łąkarska, hodowla zwierząt i gleboznawstwo) byli nauczyciele tutejszej szkoły. Pracowano też nad metodyką nauczania przedmiotów specjalistycznych (łąkarstwo, botanika łąkarska, melioracje rolne). Opracowano w szkole recenzje podręczników do tych przedmiotów. W trosce o poziom kształcenia nauczyciele podejmowali też spontanicznie wiele działań pozalekcyjnych nie mających odzwierciedlenia w przydziale godzinowym, a tym samym i finansowym. Dotyczyło to np. organizowania konkursów przedmiotowych między równorzędnymi klasami, wycieczek dydaktycznych, konsultacji itp.

W szkole funkcjonowały ogniska i zespoły metodyczne o zasięgu wojewódzkim. Józef Wierzbicki przez wiele lat kierował ogniskiem metodycznym biologii, Witold Minksztyem produkcji zwierzęcej, a Małgorzata Chodunaj prac świetlicowych, a później języka polskiego. W późniejszym okresie zespołowi metodycznemu kadry kierowniczej przewodził Apolinary Zapisek, produkcji zwierzęcej Henryk Kosiedowski, a produkcji roślinnej Eugenia Zapisek.

Wszystkie wyżej omówione poczynania oraz wiele jeszcze nie wymienionych tu sprawiły, że ten czas w historii szkoły był chyba najbardziej stabilnym, spokojnym okresem pracy, pozbawionym też działań pozornych.

3. Wzloty i potknięcia gospodarstwa szkolnego; szkolenie praktyczne.

W drugiej połowie lat pięćdziesiątych gospodarstwo szkolne podobnie jak całe polskie rolnictwo, nie było w najlepszej kondycji produkcyjnej i finansowej. Słabe doinwestowanie, a w zasadzie jego brak w tym okresie, sprawiło że większość prac polowych, wykonywana była przy użyciu przestarzałych maszyn i narzędzi rolniczych sprzętem konnym i siłą ludzkich mięśni, głównie młodzieży na zajęciach praktycznych i praktykach. Dwutygodniowa wiosenna praktyka sezonowa klas III, przewidująca w programie udział młodzieży przy siewach wiosennych, polegała w rzeczywistości na nakładaniu widłami obornika na przyczepy i roztrząsaniu go na polu również widłami. W okresie zimowym najczęstszym tematem na zajęciach praktycznych we wszystkich klasach, była młócka zboża. Po objęciu stanowiska kierownika gospodarstwa w 1957 roku przez Eliasza Sosnę powoli poprawia ono swój obraz. Osiągane są lepsze wskaźniki produkcyjne. Oddanie do użytku nowej obory na 60 krów w 1959 roku pozwala zwiększyć obsadę zwierząt. Przybywa stopniowo nowoczesnych maszyn, następuje też polepszenie wyniku finansowego. Kierownik gospodarstwa Eliaz Sosna wspólnie z głównym księgowym Tadeuszem Góreckim, przy stałym czynnym wsparciu ich działań przez dyrektora szkoły Ryszarda Smolińskiego, wyprowadzają gospodarstwo pod względem finansowym na bardzo dobry poziom. W roku gospodarczym 1959/60 we współzawodnictwie gospodarstw szkolnych (około 200 jednostek) osiąga ono III miejsce w kraju. Znaczący wkład pracy w prowadzenie gospodarstwa wnoszą nauczyciele przedmiotów zawodowych, a w okresie prac kampanijnych np. wykopki również przedmiotów ogólnokształcących. Kierownicy istniejących wówczas działów dydaktyczno produkcyjnych ponoszą moralną odpowiedzialność za wyniki produkcyjne odpowiednich segmentów gospodarstwa. Obowiązujący system rozrachunku w

²⁴ Turkowska Wanda - Wnioski z IX Olimpiady Zootechnicznej. Przegląd Hodowlany Nr 17/1969

gospodarstwie na pierwszym miejscu stawia, niestety, wynik finansowy, a nie przystosowanie gospodarstwa do potrzeb dydaktycznych szkoły.

W 1963 roku następuje zmiana na stanowisku kierownika gospodarstwa. W latach następnych produkcyjne wyniki gospodarowania, a co za tym idzie i wynik finansowy, ulegają pogorszeniu. Najtrudniejsza sytuacja jest w roku 1965/66. Sytuację opanowuje w pewnym stopniu pełniący obowiązki kierownika gospodarstwa w roku 1966/67, odbywający staż pracy po studiach, Jerzy Paukszt, późniejszy nauczyciel i dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych w Reszlu.

W roku 1967 stanowisko kierownika gospodarstwa obejmuje Anastazy Cichocki. Poprawia się sytuacja produkcyjna gospodarstwa, od 1969/70 również finansowa, a przede wszystkim porządek w obejściu, budynkach gospodarczych i na polu. Przybywa nowoczesnych maszyn, niektóre jednak prace jak np. wykopki ziemniaków, buraków czy pielienie okopowych, w dalszym ciągu wykonywane są rękami uczniowskimi w czasie zajęć praktycznych, praktyk i tzw. prac kampanijnych. Przez przejęcie części gruntów z PGR Koniewo następuje powiększenie areалу gospodarstwa do około 200 ha użytków rolnych. Wykonano też drenowanie pól i zagospodarowanie użytków zielonych.

W porównaniu z wcześniej omawianym okresem, po roku 1957 w kształceniu praktycznym zaszły istotne zmiany. Zajęcia praktyczne - odbywały się jeden raz w tygodniu po 6 godzin (w kl. I i V po 4 godziny). Uczniowie klas III i IV odbywali tygodniowe dyżury z produkcji zwierzęcej w gospodarstwie szkolnym, a klasy V z organizacji gospodarstw. W 1969 roku nazwę „dyżury” zmieniono na „zajęcia praktyczne indywidualne” i poszerzono o mechanizację rolnictwa i produkcję roślinną. W pięcioletnim cyklu szkolenia uczeń miał odbyć 582 godziny zajęć praktycznych grupowych i 232 godziny indywidualnych. Plan nauczania przewidywał łącznie 22 tygodnie praktyk zawodowych, w tym 14 sezonowych i wakacyjnych w gospodarstwie szkolnym. Miesięczną praktykę po klasie III w okresie zniw organizowano zwykle wymiennie w innym gospodarstwie. Najczęściej prowadzona była wymiana młodzieży z Technikum Rolniczym w Gródkach. Ośmiotygodniową w czerwcu i lipcu w klasie IV organizowano w Rejonowych Kierownictwach Robót Wodno-Melioracyjnych, bądź innych przedsiębiorstwach, pracujących na użytkach zielonych. Uczniowie byli kierowani do RKRW-M na terenie wszystkich województw Polski północnej, od Białegostoku po Szczecin i Zieloną Górę. Praca i życie praktykantów w terenie na budowach, oddalonych często od ludzkich siedzib, nie należała do łatwych. Dawało to jednak przedsmak przyszłej pracy zawodowej, a także kształtowało odporność fizyczną i psychiczną przyszłych adeptów łąkarstwa.

Od 1960 roku wprowadzono obowiązkową naukę jazdy na ciągnikach, nieco później na motocyklach, a w latach 1973-81 również samochodem. Szkolenie to traktowano zawsze w szkole bardzo poważnie. W 1960 roku wycofany z eksploatacji w gospodarstwie ciągnik Ursus 45 tzw. „sagan”, po wyremontowaniu go przez nauczyciela Edwarda Wójcika, zaczął służyć celom kształcącym. W późniejszych latach przybywało coraz lepszego sprzętu, a w połowie lat 70-tych szkoła dysponowała już do tego celu kilkoma ciągnikami, 2 motocyklami i 3 samochodami osobowymi - Warszawa, Fiat 125 i Dacia, a później również kombajnami zbożowymi Vistula i Bizon (dla chętnych w szkole organizowano kursy kombajnistów). Od 1964 organizował i prowadził to szkolenie również z wielkim zaangażowaniem Eliaz Sosna, zmarły w 1978 roku. Należy odnotować duży wkład pracy w tym zakresie szkolnego kierowcy, Adama Jarzyńskiego, a także nauczycieli: Jacka Suwińskiego, Stanisława Znalezionego i Stanisława Gajdamowicza.

Od roku szkolnego 1967/68 praktykę w klasie IV skrócono do 6 tygodni. Zmniejszające się w tym czasie zagospodarowanie użytków zielonych powoduje, że coraz trudniej znaleźć dobre miejsca na praktyki w dobrze pracujących przedsiębiorstwach. Stąd też w 1972 r. szkoła skorzystała z oferty wystania praktykantów do specjalistycznego przedsiębiorstwa prowadzącego produkcję na użytkach zielonych VEG Zingst-Darss w NRD. Prowadzono tam praktyki klas IV do roku 1990, to jest do zjednoczenia Niemiec. Ogółem w latach 1972 do 1990 na praktyki do NRD wyjechało 645 uczniów. Zasadniczą zaletą tych praktyk było umożliwienie uczniom pracy na sprzęcie mechanicznym (ciągnikach), czego, niestety, nie zapewniało żadne przedsiębiorstwo w kraju. Niezłe też były warunki socjalne w porównaniu z budowlami łąkarskimi w naszych RPM-ach, a położenie tego przedsiębiorstwa nad morzem, stanowiło dodatkową atrakcję. Pracodawca zapewniał też młodzieży wycieczki turystyczne do Rostocku, Stralsundu, na wyspę Rugię, Berlina, Poczdamu, a niektóre klasy zwiedziły również Drezno i Lipsk. Nie bez znaczenia była tu możliwość kontaktu uczniów z młodzieżą niemiecką, a niektórych klas również ze słowacką. Praktykanci osiągnęli też zupełnie niezłe zarobki.

Od 1958 roku wprowadzono nowy system zatrudniania pracowników, rozpoczynających pierwszą po ukończeniu szkoły pracę zawodową. Był to wstępny staż pracy jako forma wdrażania absolwentów do pracy i przygotowania ich do objęcia odpowiedniego stanowiska. Obowiązkowi temu nie podlegali, podejmujący dalszą naukę oraz wracający na gospodarstwa rodzicielskie. W stosunku do pozostałych absolwentów nie był on rygorystycznie przestrzegany i część z nich rezygnowała z wysuwanych przez szkołę propozycji stażowych. Naturalnym miejscem stażu i pracy absolwentów były wówczas najczęściej rejonowe przedsiębiorstwa melioracyjne i powiatowe inspektoraty melioracji wodnych. Cztery istniejące wtedy w kraju technika rolniczo łąkarskie pokrywały w zasadzie zapotrzebowanie na techników łąkarzy. Rzecz jednak w tym, że absolwenci podejmowali niechętnie pracę daleko od miejsca zamieszkania rodziców, stąd w latach siedemdziesiątych

wystąpił w niektórych rejonach kraju brak łąkarzy. W województwie olsztyńskim natomiast już w latach 1966-70 administracja wojewódzka wykazywała nadwyżkę techników łąkarzy, wynoszącą 112 osób²⁵. Biorąc jednak pod uwagę, że część wracała na gospodarstwa rodzicielskie, pewna ilość podejmowała studia wyższe, nadwyżki tej w rzeczywistości nie było. Uruchomiono wówczas ten kierunek kształcenia dodatkowo w 6 zespołach szkół rolniczych w różnych ówczesnych województwach. Dotyczyło to szkół w Białej (pilskie), Kisielicach (elbląskie) Kościelcu (konińskie), Samostrzelu (bydgoskie), Sławnie (słupskie) Wojewodzinie (łomżyńskie). Najwięcej było więc w kraju 10 techników rolniczo – łągarskich. Żywot tych nowych jednostek nie był zresztą długi.

4. Matury raz jeszcze.

Końcowym celem każdego ucznia rozpoczynającego swój 5-cio letni pobyt w szkole było otrzymanie świadectwa dojrzałości. Nie wszyscy rzecz jasna ten cel osiągnęli. Końcowemu etapowi towarzyszyły zwykle spore emocje i niezapomniane wrażenia, stąd warto pewnie przypomnieć niektóre szczegóły z tamtych lat. Przebieg egzaminu dojrzałości regulowały obowiązujące przepisy, które zresztą ulegały częstym i czasami dość istotnym zmianom. Pierwsza matura Technikum pięcioletniego została przeprowadzona w 1959 roku. Zakończyła się ona wynikiem nieco lepszym niż wcześniej omawiana matura w 1957 roku, ale również nie budującym. Na 46 osób zdających w pierwszym podejściu odpadło 10 osób głównie z języka polskiego. Niewiele lepiej było w latach następnych. Osoby, którym się nie powiodło, przystępowały zwykle do egzaminów w następnych sesjach z lepszym skutkiem.

Znaczna poprawa następuje dopiero w 1964 roku. Wtedy też w sposób istotny zmienia się regulamin egzaminu. Uczniowie na pisemnym zdają tylko dwa przedmioty, odpada egzamin pisemny ze szczegółowej uprawy roślin. Na egzaminie ustnym natomiast cztery przedmioty zawodowe to jest łąkarstwo, organizacja gospodarstw, mechanizacja i hodowla połączono do egzaminu w jeden pod nazwą przygotowanie zawodowe. Wcześniej uczeń wykonywał tzw. pracę przedegzaminacyjną, nazywaną później pracą końcową lub dyplomową i miał obowiązek obronić ją przed komisją zawodowców. Pozytywna ocena z tej pracy była oceną z pisemnego egzaminu dojrzałości z przygotowania zawodowego. W latach następnych występowały drobne zmiany, większość przydzielonych prac końcowych, to wykonywanie pomocy naukowych bardziej lub mniej udanych i przydatnych w szkole.

Rok 1971 przynosi małą rewolucję w egzaminach dojrzałości. Od tego czasu na szkoły zawodowe w tym i rolnicze zdobywa bardzo szeroki wpływ Ministerstwo Edukacji Narodowej. Rozpoczyna się nowy okres w historii szkół rolniczych. Z egzaminu dojrzałości zostaje całkowicie wyeliminowane przygotowanie zawodowe. Dla absolwentów wprowadza się dwa rodzaje świadectw: dojrzałości i ukończenia. To drugie jest dokumentem ukończenia szkoły średniej, nie daje jednak prawa wstępu na wyższe uczelnie. Na egzaminie dojrzałości obowiązuje zdawanie tylko 3 przedmiotów: języka polskiego, matematyki i przedmiotu do wyboru. W naszej szkole jest to najczęściej biologia ze względu na to, że przedmiot ten trzeba zdawać na egzaminie wstępnym na wydział rolny i zootechniczny akademii rolniczych, gdzie najczęściej wybierali się nasi absolwenci. Uczeń miał też prawo zgłosić chęć zdawania egzaminu z dodatkowego przedmiotu np. fizyki, języka obcego, z takiej możliwości niektórzy korzystali, chcąc się lepiej przygotować do egzaminów wstępnych. Pierwszy egzamin w szkole prowadzony wg nowych zasad, nie przyniósł dużego sukcesu. Dwie klasy V ukończyły wówczas 41 osób. Do egzaminu przystąpiło 31. Dziesięć osób od razu, chcąc uniknąć stresu egzaminacyjnego, skorzystało z nowego rozwiązania i zadowolilo się świadectwami ukończenia. Ostatecznie egzamin pozytywnie zdało 20 osób, a więc niespełna połowa zdających; tylko 25% rozpoczynających przed 5 laty naukę w tej szkole (klasy I liczyły 80 osób).

Kończąc relację, dotyczącą matur w drugim okresie historii szkoły, warto jeszcze przypomnieć, że w tym czasie, a dokładnie od 1962 roku przyjęła się na stałe tradycja studniówek. Zaginęła natomiast praktykowana wcześniej tradycja bali maturalnych. W opisywanym okresie 14 lat bale maturalne zostały zorganizowane jeszcze 4 razy: w 1959, 1961, w 1966 razem z III Zjazdem Absolwentów, ostatni w 1969. W pewien czerwcowy ranek tego roku, w ówczesnej restauracji „Kryształowa” świeżo upieczeni maturzyści tańczyli po raz ostatni ostatniego walca maturzystów.

5. Dwuzimowa Szkoła Rolniczo Gospodarcza gościnnie w murach Technikum.

Po roku 1956 następuje w Polsce intensywny rozwój niższych szkół rolniczych. Jednym z rodzajów tego poziomu kształcenia rolniczego są dwuzimowe szkoły rolniczo – gospodarcze dla dziewcząt. Ta forma edukacji była bardzo szeroko stosowana w przedwojennych niższych szkołach rolniczych oraz w pierwszych

²⁵ A. Kicowska – Średnie ... s.183

latach po wojnie. Zadaniem ich było przygotowanie młodych dziewcząt wiejskich do roli gospodyni, żony i matki. Wychodzono z założenia, że przyszła pani domu w wiejskim gospodarstwie rodzinnym powinna dobrze gotować, umieć to i owo uszyć sobie i rodzinie, ale także wiedzieć, jak wychowywać dzieci, umieć założyć i utrzymać przydomowy ogródek kwiatowy i warzywny, ale także znać się nieźle na gospodarstwie, by być pierwszym doradcą i pomocnikiem męża rolnika. Były to ambitne zadania. Taką właśnie szkołę zorganizowano przy Technikum jesienią 1959 roku. Korzystała ona z dość dużej autonomii wewnętrznej, nie podlegała dyrekcji Technikum, a jedynie korzystała z obsługi administracyjnej macierzystej szkoły. Zatrudniała 3 nauczycielki etatowe tj. Nadzieję Wasilonok na stanowisku kierownika szkoły, Helenę Ćwikiel i Marię Kwiatkowska primo voto Wasilonok.

Przedmiotów ogólnokształcących uczyli nauczyciele z Technikum. Wszystkie w zasadzie dziewczęta rekrutowały się z gospodarstw rolnych. Nauka w szkole rozpoczynała się 2 listopada i trwała do miesiąca marca włącznie, po czym uczennice z otrzymanymi zadaniami praktycznymi wracały do rodzinnych gospodarstw, a nauczycielki ruszały w teren, by pomóc rozwiązywać te zadania. Dalszy ciąg nauki w szkole rozpoczynał się znów w listopadzie i kończył w marcu. Szkołę tę ukończyło łącznie 55 osób. Dla dziewcząt ta szkoła stanowiła początek awansu życiowego i zawodowego. Zwiększająca się liczba młodzieży w Technikum, przy skromnej bazie, spowodowała, że w 1963 r. zaniechano naboru do tej szkoły. W późniejszym okresie administracja szkolna zrezygnowała z prowadzenia tych szkół.

6. O pracy wychowawczej kilka uwag i refleksji.

Przedstawienie pracy wychowawczej szkoły w omawianym okresie mogłoby stanowić przedmiot odrębnej pracy. Materiały archiwalne, aczkolwiek nie kompletne, zawierają bogaty materiał w tej dziedzinie, do którego zapewne w przyszłości ktoś zajrzy. Z drugiej strony z wypowiedzi ustnych i pisemnych wielu absolwentów wynika, że podlegali oni w czasie pobytu w szkole często działaniom nie wyrażanym w żadnym dokumencie w „żadnym zestawie celów i działań edukacyjnych”, słowem temu, co A.Kicowska²⁶ określa terminem „ukryty program”, z którego istnienia nie zdawali sobie sprawy na co dzień również nauczyciele wychowawcy, ani też dyrekcja szkoły. Absolwent z 1959 roku ksiądz Czesław Dręzek pisze „Chociaż nie pracuje w tym zawodzie, rolnika, to jednak pozostało we mnie miłość do ziemi, do ludzi wsi, szczególnie do tych najbiedniejszych”²⁷. Absolwentka Krystyna Lewalska - Wieromiej zaś zwierza się „*Dopiero teraz doceniam wielki wkład pedagogów, którzy potrafili kierować nami tak, jakbyśmy robili to wszystko sami. A jacy my wtedy byliśmy z siebie dumni. Teraz mając własne dzieci postępuję podobnie*”²⁸. A oto wspomnienia innego jeszcze absolwenta Henryka Monkiewicza „*Mile wspominam dyżury przy udoju i zadawaniu pasz dla bydła. Te często niezbyt wygodne warunki mieszkaniowe w gospodarstwie (poddasze, kuchenka elektryczna i kilka garnków) hartowały, zwiększały więź między uczniami. Była to dobra szkoła życia rodzinnego i społecznego... Całokształt życia w internacie, więź spowodowana wspólną pracą, nauką i zainteresowaniami sprawiła, że aż do dziś czuję się najbardziej związany z tą szkołą*”²⁹.

Realizacja owego „ukrytego programu” w sensie pozytywnym jest możliwa, gdy w szkole panuje właściwa atmosfera i przyjazna więź między uczniami, jak i między młodzieżą i kadrami pedagogicznymi. Czy atmosfera ta była zawsze poprawna? Na pewno nie. Z perspektywy czasu absolwenci oceniają ją przeważnie pozytywnie. Oto wypowiedź na ten temat absolwentki Teresy Blakiewicz – Nowak „*W naszej szkole wśród uczniów panowała atmosfera silnej więzi. Z pewnością duża w tym zasługa pedagogów. Ja do Technikum Rolniczo – łąkarskiego przyszedłam po rocznej edukacji w Liceum Ogólnokształcącym. Tam atmosfera była przygnębiająca, nauczyciele wynieśli i niedostępni. Tu wręcz przeciwnie – wyczuwałam zawsze ich życzliwy stosunek do nas, uczniów*”³⁰.

Praca wychowawcza musiała też mieć charakter pracy celowej i zorganizowanej. Spróbujemy pokrótce zasygnalizować niektóre działania w tym zakresie.

Optymalna, w istniejących warunkach wielkość szkoły mierzona ilością oddziałów i uczniów, jeden kierunek programowy, ustabilizowany w miarę zasadniczy trzon kadry stwarzały w sumie nieźle warunki do w miarę poprawnej, zorganizowanej pracy dydaktyczno wychowawczej. Z protokołów Rady Pedagogicznej, powizytacyjnych sprawozdań i planów pracy jednoznacznie wynika, że sprawy wychowania były w szkole traktowane bardzo poważnie.

²⁶ A. Kicowska – Szkoła rolnicza w Polsce w latach 1944-1989 Olsztyn 1998 s.166.

²⁷ Cz. Dręzek – Szkoła we wspomnieniach absolwentów zebrane w wydawnictwie „Pięćdziesiąt lat w służbie rolnictwa i polskiej wsi. R. Misiun i A. Zapisek Lidzbark 1996 s.128

²⁸ K. Lewalska Wieromiej – źródło jak wyżej s.133

²⁹ H. Monkiewicz – 40 lat Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim. Lidzbark Warmiński 1986 s.31

³⁰ T. Blakiewicz Nowak – źródło jak wyżej s.32

W lutym 1963 roku decyzją Rady Pedagogicznej powołano nie spotykaną w tym czasie w innych szkołach, nie tylko rolniczych, komisję wychowawczą, która na bieżąco korygowała działania wychowawcze. Była roboczym organem, przygotowującym w sposób kompetentny do decyzji całej Rady Pedagogicznej koncepcje i rozwiązania, bądź łagodzenia pojawiających się w szkole trudności i kłopotów wychowawczych³¹.

Zespół ten w latach 1963-64 opracował pierwszy, rozpisany na poszczególne klasy program wychowawczy. Były to propozycje tematów do wyboru na tzw. lekcje wychowawcze. Dokument ten obejmował cztery grupy zagadnień: wychowanie etyczne, społeczno-polityczne, problemy środowiska lokalnego i wychowanie seksualne. Z opracowania korzystały również inne szkoły rolnicze w województwie. W latach następnych program ten był korygowany. Szczególny wkład w opracowanie, a następnie korygowanie programu wniosły trzy osoby: Józef Wierzbicki, Małgorzata Chodunaj i Barbara Kreutzinger. Komisja opracowała też program wycieczek szkolnych, wychodząc z założenia, że każda klasa na kilkudniowej wycieczce poznaje corocznie inny region Polski, począwszy od najbliższego, Warmii i Mazur w kasie I, następnie dalsze regiony, aż po krańce południowe (Tatry, Bieszczady, Sudety) w kolejnych klasach. Plan wycieczek opracowywany przez młodzież pod kierunkiem wychowawców obejmował zwykle ważniejsze zakłady rolne i przemysłowe, obiekty przyrodnicze, zabytki, muzea, instytuty rolnicze, zakłady doświadczalne. Warto tu podkreślić, że przy organizowaniu tych wycieczek korzystaliśmy często z gościnności innych szkół rolniczych na terenie całego kraju, oferując w zamian gościnne progi naszej szkoły młodzieży z pozostałych regionów kraju. Przedstawiony program wycieczek był realizowany w różnym stopniu przez poszczególne klasy. Pomoc finansowa szkoły mogła być tu niewielka, dlatego zebranie funduszy zależało od systematyczności oszczędzania, ofiarności i możliwości rodziców, często zaradności samej klasy i niewielka wychowawcy. Najpełniej program ten realizowały klasy pobierające nauki w latach 1969-74, 1974-79, 1980-85. Absolwenci z tych lat często wracają pamięcią do tych wycieczek. Oto niektóre wypowiedzi na ten temat. Andrzej Łachacz absolwent z 1979 roku, obecnie pracownik naukowy UWM w Olsztynie, pisze: „*Ważnym elementem pracy szkoły są wycieczki dydaktyczno – krajoznawcze, przygotowują one lepiej do zawodu oraz do odbioru twórczości kulturalnej*”.

Inna absolwentka Lucyna Hryniewicz - Kromplewska wypowiada się na ten temat nieco szerzej „*Nasza klasa może się pochwalić, że dzięki znakomitemu talentowi organizacyjnemu pani prof. E. Zapisek zwiedziła całą Polskę. Wycieczki te były wspaniałe i pełne atrakcji. Pani prof. wiedziała co nam pokazać. Pamiętam jak na jednej z wycieczek zaprowadziła nas do operetki, wszyscy krzyczeliśmy, że nie lubimy, że nie chcemy iść itp., a po wyjściu ze spektaklu byliśmy zachwyceni*”. Jeszcze jedna wypowiedź innej absolwentki, niejako podsumowująca ten temat. Krystyna Lewalska - Wieromej pisze „*... nauczyła nas kochać kraj ojczysty. Stało się to dzięki wycieczkom organizowanym przez panią profesor i wiadomościom przekazywanym przez nią podczas tych wrażeń*”³².

Warto też przytoczyć refleksje wychowawczynie, prowadzącej wycieczkę klas V w 1968 roku³³:

„*W tej atmosferze rozbudzonej sprawności intelektualnej, ciekawości świata i ludzi wyruszyliśmy na naszą wielką wycieczkę, która miała stać się nie tylko sprawdzianem wyrobienia społecznego i zaradności życiowej moich wychowanków, ale też miała dać nowe wrażenia, nowe odczucia, sądy i przekonania. Tym razem moja rola była już bardzo niewielka – podziwiałam ich pogodę ducha w czasie licznych losowych przypadłości na tej olbrzymiej trasie (Mazury – Tatry). Częste, niestety, awarie obu samochodów, niezbyt udane noclegi w drodze, czy trudności aprowizacyjne (oprócz obiadów pozostałe posiłki organizowała grupa gospodarza), nie były w stanie zepsuć pogodnej atmosfery. A więc sprawdzili się w konkretnych nieraz trudnych sytuacjach i sprawdzian ten wypadł pomyślnie. A poznawcza strona imprezy? Trudno wprost opisać zachwyty, jaki widziałam w ich oczach kiedy, wędrowaliśmy uliczkami warszawskiej starówki i starego Krakowa, oglądaliśmy Wawel i jego zabytki. Zapomniana historia (przedmiot kończy się w III klasie) zapełniła znowu umysły mnóstwem dat, faktów, szczegółów. Ponure mury Cytadeli, Warszawska Nike, okopy Woli czy wreszcie mogiły władców w podziemiach Wawelu jeszcze raz spełniły swoją od setek lat wypełnianą pośmiertną misję - przypominały o świetnej wspaniałej przeszłości tym, którzy mają obowiązek podtrzymać tę świetność polskiej młodzieży. Wychodzili z podziemi zamyśleni, ale i dumni tą dumą, która jest udziałem synów narodu, który w różnych momentach swych dziejów zawsze walczył o wolność, niepodległość, równość jeśli nie swojej, którą mu zabrano, to na obcej ziemi, w imię ogólnoludzkich humanistycznych haseł. Ta wielka warszawsko - krakowska lekcja historii została przerwana w najcudowniejszy z możliwych sposobów. Czy jest coś piękniejszego niż góry w całej bogatej, różnokolorowej szacie, oświetlone jesiennym lekko przymglonym, jakby już trochę zmęczonym letnią służbą słońcem? Cała moja gromadka, taka dotąd rozśpiewana i rozgadana, dziwnie umilkła przytłoczona tym pięknem nie do do wypowiedzenia. Jak oczarowani stali długo nad Morskim Okiem i jak w transie ruszyli za mną w górę – do Czarnego Stawu. A Dolina Kościeliska, Jaskinia Mroźna ze swym zastygłym lodowem – śnieżnym*”

³¹ Protokoły Rady Pedagogicznej z lat 1960-63 s.62

³² Powyższe 3 wypowiedzi z opracowania Szkoła we wspomnieniach absolwentów zamieszczonym w wydawnictwie „40 lat Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim 1946-1986. Lidzbark 1986.

³³ Barbara Kreutzinger Cywińska – Zjazd Absolwentów czyli wspomnień godzin kilka. Absolwent Nr 1(7) 1998r.

pięknem, Gubałówka i widoczny stąd śpiący rycerz Giewontu? Dopiero wieczorem rozwiązywały się języki – tak to wtedy Krzysiu powiedział mi: „Teraz dopiero wiedziałbym jak recytować „Krzak dzikiej róży w ciemnych smreczynach”- to trzeba zobaczyć, żeby wiedzieć”. Więc wiedzieli, co to prawdziwe piękno, cieszyłam się, że wysiłki nasze – wychowawców, których ambicją był wszechstronny rozwój powierzonych nam umysłów – nie poszły na marne.”

W pracy wychowawczej tego okresu rzadko stosowane były działania spektakularne na pokaz, aczkolwiek i one używane rozsądnie spełniają tu swoją rolę. Wydaje się, że godnym przypomnienia jest wprowadzony bodajże w 1968 roku zwyczaj przekazywania sztandaru szkolnego przez klasy odchodzące klasie bądź klasom młodszym. Aby „ocalić od zapomnienia” ten ceremonial przytaczamy tu słowa, które wypowiadał chorąży przekazujący sztandar nowemu pocztowi. „Przekazuję Ci ten sztandar, symbol honoru i godności naszej szkoły. Strzeż go i szanuj, nie splam go nigdy żadnym niegodnym czynem”. Nowy chorąży zaś odpowiadał „Przyjmuję ten Sztandar, symbol honoru i godności naszej Szkoły. Przyrzekam strzec go, szanować, nie splamić go nigdy żadnym niegodnym czynem”. Po czym kłęcząc całował płat sztandaru, a następnie przejmował drzewiec. Sądząc po zachowaniu uczniów wydaje się, że pewne wzruszenie udzielało się zawsze asystującej przy tym młodzieży.

Niezwykle ważną rolę w procesie wychowawczym spełniały zajęcia pozalekcyjne. Cytowany wcześniej absolwent z 1967 roku Henryk Monkiewicz pisze „... prowadzenie zespołu wokalnno – muzycznego, koła fotograficznego, koła filatelistycznego, bardzo dobrze prowadzona biblioteka, działalność harcerska, kółko botaniczne, dyżury w pracowni, treningi sportowe itp.. Każdy uczeń, który chciał działać, mógł znaleźć dla siebie zajęcia”³⁴.

Autor powyższej wypowiedzi nie wymienia rzecz jasna wszystkich form pracy pozalekcyjnej. Istniejący wówczas dział świetlicowy kierowany w końcu lat 50 przez Barbarę Krutzinger a później przez Małgorzatę Chodunaj i Andrzeja Kowalskiego zapewniał przyjemne a jednocześnie pożyteczne i kształcące spędzenie czasu wolnego dość pokażnej grupie młodzieży.

Były w tej dziedzinie sukcesy wojewódzkie w organizowanych z inicjatywy naszego działu świetlicowego wojewódzkich przeglądach działalności artystycznej szkół rolniczych.

Z inicjatywy naszej szkoły zorganizowano w maju 1966 roku wojewódzkie obchody dwudziestolecia oświaty rolniczej na Warmii i Mazurach połączone z wojewódzkim przeglądem działalności artystycznej i sportowej szkół rolniczych.. Był to, jak dotychczas, jedyny obchodzony w województwie jubileusz szkół rolniczych. Warto tu odnotować, że wówczas sztandary dwu najstarszych szkół na Warmii i Mazurach Lidzarka i Dobrocina, zostały odznaczone Honorową Złotą Odznaką Zasłużonym dla Warmii i Mazur.

Poza dorobkiem artystycznym były i sukcesy w sporcie, w la, piłce siatkowej, podnoszeniu ciężarów itp. To w 1965 roku Andrzej Bakulin ustanowił dotychczas nie pobity rekord szkoły w biegu na 100 m – 10,7s. Na przekroczenie czekają również „czasy” osiągnięte przez Ryszarda Sutego w 1967 – 2.40.03s na 1000metrów, 2.00.8 s na 800 metrów i 52,8s na 400 m. W tym samym roku w piłce siatkowej na Spartakiadzie Szkół Rolniczych w Gdańsku nasza drużyna zajęła IV miejsce w Polsce. W sumie można powiedzieć, że nie był to zmarnowany wysiłek młodzieży i nauczycieli.

Nie do przecenienia jest rola, jaką odgrywały w procesie wychowawczym organizacje młodzieżowe i samorząd szkolny. To prawda, że powoływanie organów tych ciał nie zawsze było zgodne z demokracją, ale wypaczenia nie były tu większe niż w życiu dorosłego społeczeństwa. Samorząd uczniowski w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych wykrystalizował się w codziennej pracy szkoły, w formie rady młodzieżowej, która spełniała trzy podstawowe funkcje. Była organizacją wszystkich uczniów, metodą wychowawczą i uczyła młodych ludzi abecadła społecznej pracy w środowisku rówieśniczym. Niejako tradycyjnie opiekunowie rady młodzieżowej byli w naszej szkole kierownicy internatu. Szczególnie systematyczną i owocną pracę w funkcjonowanie tej komórki włożył Marian Minksztym, a później Andrzej Kowalski.

Działające w tym okresie dwie wiodące organizacje młodzieżowe to ZHP reaktywowany po roku 1957 w szkole przez Antoniego Ćwikla i ZMW, którego organizatorem i pierwszym opiekunem w szkole był w 1958 roku Sławomir Dulko. Organizacje te miały wypracowane konkretne formy pracy; niewielki wpływ w początkowym okresie ich działalności miała tzw. wielka polityka. Atrakcyjne formy pracy jak np. organizowanie przez ZMW obozów wędrownych „Szlakiem Wiedzy i Przygód”, czy harcerska operacja „1001 Frombork” przyciągały młodzież. Nie zawsze pracowały systematycznie, zapalały się czasami przysłowiowym „słomianym ogniem”, o co zresztą trudno mieć pretensje do młodzieży, stanowiły jednak przedszkole dla późniejszej działalności społecznej wielu absolwentów w trakcie studiów wyższych, w pracy zawodowej czy też w swoich środowisk wiejskich i osiedlowych. Warto też podkreślić, że przynależność do tych organizacji była całkowicie dobrowolna. Stąd obejmowały one od kilkunastu (np. w 1963 roku do ZMW należało tylko 15 uczniów) do kilkudziesięciu członków.

³⁴ Tamże

Z innych działających w tym okresie organizacji to LZS, LOP, LOK, PCK. W przynależności do wszystkich młodzieżowych organizacji, młodzież rzecz jasna nie szukała kariery, ale możliwości wspólnego, koleżeńskiego działania.

Rozdział III

Rozwój szkoły w latach 1972-1983

1. Cienie i blaski przyspieszonego rozwoju.

Zmiany w polityce państwa zapoczątkowane tragicznymi wydarzeniami w grudniu 1970 roku na ulicach głównych miast wybrzeża i wymiana kolejnej ekipy rządzącej spowodowała również jakościowo inne podejście do problematyki oświatowej. Okres ten odcisnął swoje wyraźne piętno na pracy opisywanej szkoły. Inne podejście do wielu spraw oświatowych wyczuwało się już w 1971 roku. Głębsze przemiany zaczęły następować od 1972 roku po wprowadzeniu do szkół nowej pragmatyki nauczycielskiej. Stąd za początek tego okresu przyjęto rok 1972, aczkolwiek bardziej odczuwalna jakość w szkole zaczęła występować w latach następnych, a zwłaszcza od 1974 roku, kiedy to na skutek nadmiernego zagęszczenia wyraźnie pogarszają się warunki pracy szkoły.

Patrząc z perspektywy czasu omawianych tu lat nie można ocenić jednoznacznie. Odczuwalne były tu wyraźnie zjawiska zarówno pozytywne jak i negatywne. Do tych pierwszych trzeba zaliczyć, przede wszystkim, większy dopływ środków finansowych do budżetu szkoły, lepsze zaopatrzenie rynku zwłaszcza do roku 1976 w pomoce dydaktyczne, literaturę, sprzęt szkolny, mechaniczne pojazdy do nauki jazdy (samochody, ciągniki), możliwość organizowania praktyk zagranicznych w NRD, szersze możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli. To w tych latach najwięcej nauczycieli ukończyło różnorodne formy studiów – magisterskie, podyplomowe, przedmiotowo – metodyczne. Umożliwiło to im w następnym okresie zdobycie stopni specjalizacji zawodowej.

Lista negatywnych zjawisk w tym okresie jest jednak też dość duża. Najbardziej odczuwalna dla pracy szkoły to nadmierna ciasnota spowodowana przydzielaniem zadań, ponad możliwości lokalowe. W latach sześćdziesiątych i do roku 1972 liczba uczniów w szkole wynosiła przeciętnie 260 zorganizowanych w 8 oddziałach jednego kierunku kształcenia. Przy tej ilości młodzieży w szkole nie było za luźno. Tymczasem już w 1975 roku stan uczniów osiąga 529 osób, 15 oddziałów i przez 5 lat przekracza corocznie 500 osób, ze szkołami filialnymi przekracza 600 osób dochodząc w roku szkolnym 1975/76 do 647 osób. Ilość tzw. jednostek programowych w szkole wzrosła w tym czasie z 1 do 5, a z filiami do 7. Z pewną dozą ironii można rzec, że ówczesne propagandowe hasło budowania drugiej Polski zostało w szkole zrealizowane, ale tylko pod względem ilości stłoczonej młodzieży. Od 1981 roku ilość uczniów w szkole bardzo szybko spada i już w 1983 roku stan ten wynosi tylko 249 uczniów w 3 jednostkach programowych. Od tego roku w Technikum Rolniczo Łącarskim będzie tylko 5 oddziałów. Stan ten mógł spowodować nadmierne zmniejszenie ilości klas w szkole, co mogło się odbić na niemożności zatrudnienia na pełnych etatach niektórych specjalistów. W tej sytuacji podjęto energiczne działania o przejęcie z miejscowego Zespołu Szkół Zawodowych liceum ekonomiki rolnej, zakończone powodzeniem w 1983 roku. Nastąpił wtedy pierwszy nabór do nowego kierunku kształcenia w istniejącym formalnie od 1977 roku Zespole Szkół Rolniczych. Faktycznie istniał on już jak wykazano wyżej parę lat wcześniej, bo od 1974 roku.

Gwoli ścisłości historycznej trzeba przyznać, że za nadmierne zatłoczenie szkoły w latach osiemdziesiątych ponosi odpowiedzialność nie tylko ówczesna nadrzędna administracja szkolna. Również dyrekcja szkoły, nie była przeciwna otwieraniu, z wyjątkiem studium weterynaryjnego, nowych jednostek programowych. Większa ilość oddziałów ułatwiała bowiem gospodarowanie i wzbogacała szkołę. Środki budżetowe przydzielane były wg norm przyjętych na oddział. Nie bez znaczenia była też możliwość utrzymania większej ilości etatów dla pracowników administracyjnych i usługowych oraz większe szanse w ubieganiu się o środki inwestycyjne na nowe obiekty np. budowę sali sportowej czy budownictwo mieszkaniowe.

Na pracę szkoły niekorzystnie odbijała się też narzucona przez resort edukacji narodowej unifikacja szkół rolniczych ze szkolnictwem podległym temu resortowi. Znalazło to swój wyraz w wydanej w 1972 roku Karcie Praw i Obowiązków Nauczycieli oraz w szeregu aktów niższego rzędu, wydawanych przez MEN. Zlikwidowano np. istniejące w szkołach rolniczych działy zawodowe oraz świetlicowy i kultury fizycznej. Posunięcie to spowodowało rozluźnienie więzi nauczycieli przedmiotów zawodowych z gospodarstwem szkolnym i zwolnienie ich z wywodzącej się jeszcze z przedwojennych szkół rolniczych moralnej odpowiedzialności za stan gospodarstwa szkolnego i jego przydatności do celów dydaktycznych. Nastąpiło też w tym czasie zwiększenie obowiązkowego czasu pracy nauczycieli zwłaszcza przedmiotów zawodowych (z 18 do

22 godzin tygodniowo) oraz wprowadzono obowiązek tzw. „odrabiania” każdej opuszczonej godziny. Wprowadzono dualizm w zarządzaniu, polegający na tym, że szkoły nadzorowało kuratorium, gospodarstwa zaś podlegały dalej Wydziałowi Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego. Wydział Rolnictwa przydzielał też środki finansowe i limitowane materiały.

Wycofanie z egzaminu dojrzałości przygotowania zawodowego oraz wprowadzenie tzw. świadectw ukończenia, o czym była mowa wcześniej, nie sprzyjało staraniom o wyższy poziom nauczania. To, że praca dydaktyczno wychowawcza szkoły, zwłaszcza Technikum Rolniczo - Łąkarskiego utrzymuje się ciągle jeszcze na dobrym poziomie, o czym świadczy chociażby duży odsetek absolwentów, studiujących na wyższych uczelniach zwłaszcza ART w Olsztynie, należy zawdzięczać świadomej i ofiarnej pracy znakomitej większości kadry pedagogicznej oraz ukształtowanej przez około 30 lat tradycji szkoły.

W latach tych część nauczycieli wprawdzie odeszło do innych szkół, do pozostałych jednak dołączyła spora grupa wartościowych pedagogów, którzy związali się ze szkołą na długie lata i oni właśnie wspólnie z istniejącym już zespołem decydowali, że szkoła tutejsza w dalszym ciągu poważnie liczyła się na krajowej mapie oświaty rolniczej. Pozycję tę umocniły również odniesione w tych latach niektóre sukcesy szkoły. W latach 1978-81 na kolejnych edycjach OWiUR uczniowie tej szkoły byli laureatami, zdobywając indeksy na wyższe uczelnie, przy czym dwukrotnie sięgnęli po najwyższe laury. W roku 1979 był to Andrzej Łachacz, a w 1980 Józef Tatol. Zdobyli I miejsca zarówno w bloku produkcji roślinnej jak i ogólnej klasyfikacji wszystkich bloków. W następnym okresie w 1990 roku I miejsce w bloku produkcji roślinnej zdobył jeszcze Włodzimierz Bauch. Trzykrotnego zwycięstwa w bloku produkcji roślinnej nie osiągnęła do 1996 roku, a chyba i do dnia dzisiejszego żadna inna szkoła. Największy sukces reprezentacja szkoły osiągnęła w 1980 roku, zdobywając wówczas w bloku I, II i IV miejsce (patrz załączniki - tabela Laureaci Olimpiad), a zawodnicy nasi wywalczyli I miejsce drużynowo otrzymując łącznie 14 punktów. Również ten sukces nie znajduje precedensu w olimpiadach lat 1977-1996³⁵, a prawdopodobnie i w latach późniejszych.

Od roku 1971 faktycznie, a od 1974 również formalnie Technikum pełniło funkcję szkoły ćwiczeń Międzyzakładowego Studium Pedagogicznego ART w Olsztynie. Fakt ten stanowił dodatkowy bodziec do utrzymywania na względnie dobrym poziomie pracy dydaktycznej.

W pierwszej połowie lat siedemdziesiątych utrzymuje się w dalszym ciągu a nawet poszerza front zajęć pozalekcyjnych. Oprócz zespołów działających dawniej w latach 1971-74 prowadzony jest przez Marię Karkowską chór szkolny a oprócz istniejącego zespołu muzycznego prowadzona jest przez Jana Bednarka wieloosobowa orkiestra dęta. Od 1975, w związku z przeniesieniem na inny teren Stanisława Seroczyńskiego, przestaje pracować mający kilkunastoletnie tradycje, bo zapoczątkowane pod koniec lat pięćdziesiątych przez Barbarę Kreutzinger zespół taneczny. Starania o pozyskanie nowego instruktora nie przyniosły rezultatu. Wiele lat funkcjonował też pod opieką Andrzeja Kowalskiego zespół fotograficzny. Pod koniec lat siedemdziesiątych Janina Muzyczuk reżyserowała na pewien czas teatr poezji prowadzony dawniej przez Małgorzatę Chodunaj. Prowadzone były też pozalekcyjne zajęcia sportowe. Po odejściu w 1972 roku Jana Tadry w następnych latach tego okresu nie odnotowano, niestety, w tej dziedzinie poważniejszych osiągnięć. Przez większość lat tego okresu nieźle funkcjonował samorząd szkolny. Wykazywał wiele różnorodnych inicjatyw w organizacji życia młodzieży, był jej rzeczywistym reprezentantem wobec dyrekcji i rady pedagogicznej, a także organizował pomoc w zaopatrzeniu w żywność stołówki internatowej. Przy internatowy tucz trzody chlewnej i prowadzenie na potrzeby internatu produkcji warzyw spoczywała głównie na barkach rady młodzieżowej. Gdy w 1974 roku po wprowadzeniu do programu nauki jazdy samochodem wycofano prowadzoną dotychczas naukę jazdy na motocyklach, samorząd przejął organizowanie tego szkolenia. Wielu uczniów i uczennic dało się poznać w tej działalności jako dobrzy organizatorzy samorządowej działalności uczniowskiej. Szczególnie wyróżniły się takie osoby jak Anka Orłowska, Władek Mordas, Waldek Głos, Janusz Woźny, Magda Czuba, Zbyszek Kanclerz, Józef Koc, Józef Tatol i inni.

Widoczna była też działalność organizacji młodzieżowych ZMW i ZHP. W archiwalnych aktach szkoły znajdują się dowody tej działalności, szczególnie przed tzw. zjednoczeniem organizacji młodzieżowych w 1976 roku. Tacy uczniowie, jak; Marysia Muszak, Mietek Rutkowski, Wiktor Bednarczyk, Kazik Jabłonowski, a po odrodzeniu ZMW w 1980 roku, Krysia Lewalska działalność w organizacji młodzieżowej traktowali poważnie i zdobywali szlify do przyszłego społecznikostwa. Przedstawiciele Rady Młodzieżowej i organizacji młodzieżowych byli stałymi i pełnoprawnymi członkami szkolnej komisji stypendialnej. Wnioski dotyczące stypendiów bądź jednorazowych zapomóg finansowych przygotowywane były najpierw przez uczniowskie samorządy klasowe. Warto w tym miejscu dodać, że wówczas 50-70% uczniów korzystało z pomocy stypendialnej³⁶. Trzeba również przypomnieć, że mieszkanie w internacie było wtedy dla uczniów całkowicie bezpłatne, a uczeń opłacał jedynie koszty wyżywienia. Pełne stypendium w pełni równoważyło te koszty.

Działalność pozalekcyjna, samorząd uczniowski i organizacje młodzieżowe sprzyjały też większej integracji młodzieży w swoich klasach. Stopień integracji niektórych klas z tego okresu wydaje się szczególnie.

³⁵ Protokoły z eliminacji centralnych OWiUR z lat 1977-1996.

³⁶ A. Kicowska – Średnie... s.153

Dotyczy to np. klas kończących naukę w 1973 roku. Klasy te już po roku w rocznicę ostatniego dzwonka zorganizowały sobie spotkanie. Drugie spotkanie absolwentów tych klas odbyło się w 25 rocznicę ich matury w 1998 roku.

Reasumując powyższe trzeba stwierdzić, że omawiany okres, aczkolwiek niełatwy w historii szkoły wniósł w całości kształcie jej dorobku wiele pozytywnych dokonań wyrażających się w niezłym kształceniu i wychowaniu młodzieży. Świadczą o tym wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 1986 roku wśród absolwentów, a następnie powtórzonych w 1996 roku przez studentów i pracowników naukowych Instytutu Pedagogiki ART w Olsztynie. W badaniach tych absolwenci zdecydowanie pozytywnie oceniają przygotowanie do zawodu. Duży odsetek absolwentów podjął dalsze studia na rolniczych wyższych uczelniach, przy czym wybór kierunków jest dość szeroki. Przeważają wprawdzie w ART kierunki związane z rolnictwem, co jest naturalne i zrozumiałe, ale niektórzy wybierają polonistykę, historię, prawo itp..

W przytoczonych tu badaniach odsetek absolwentów, którzy ukończyli studia wyższe wyniósł w 1986r. 42%³⁷, a w 1996r. - 44%³⁸. Do sprawy tej wrócimy szerzej w rozdziale V niniejszej pracy.

2. Krótka charakterystyka szkół tworzących Zespół Szkół Rolniczych

Jak wspomniano już wcześniej jednostki programowe tworzące w 1977 roku Zespół Szkół Rolniczych zaczęły powstawać dużo wcześniej. Już w 1972 roku przeprowadzono nabór do Zasadniczej Szkoły Rolniczej. Oto pobieżne omówienie tych jednostek.

Zasadnicza Szkoła Rolnicza.

Po technikum ma ona najdłuższą historię, bo funkcjonowała od 1972 roku do 2001. Początkowo okres nauki trwał 2 lata, a od roku szkolnego 1983/84 są to szkoły trzyletnie. Stopień przygotowania młodzieży do nauki w tej szkole był mocno zróżnicowany od prawie dobrego do bardzo słabego. Ci, którzy skończyli szkołę, w większości podejmowali dalszą naukę w technikumach 3 letnich, głównie w Smolajnach, Reszlu i Pieniężnie. Niektórzy też ukończyli studia wyższe. W latach późniejszych przygotowanie wyniesione ze szkół podstawowych uległo jeszcze pogorszeniu. W roku szkolnym 1978/79 wprowadzono przedmiot specjalizujący „ogrodnictwo”. Podniosło to nieco atrakcyjność tej szkoły. W praktycznym i teoretycznym kształceniu w tej dziedzinie szczególnie wkład pracy wniosła Helena Kraushar. Od roku 1994/95, zgodnie z ówczesnymi tendencjami, jest to szkoła szerokoprofilowa o nazwie Zasadnicza Szkoła Zawodowa - zawód rolnik.

Technikum Rolnicze i Mechanizacji Rolnictwa dla pracujących.

Nową formą kształcenia pracujących w rolnictwie były powoływane od roku szkolnego 1972/73 wieczorowe technikum rolnicze. Godzi się przypomnieć, że pierwszą szkołę tego typu zorganizowano w Tuławkach k/Olsztyna. Już w następnym roku szkolnym 1973/74 uruchomiono ten typ kształcenia w Lidzbarku, przyjmując do klasy pierwszej 46 osób. W następnym roku zostały uruchomione dodatkowe dwie klasy I jako szkoła filialna w Bartoszycach. Pod względem ilości tego typu szkół województwo olsztyńskie, obok poznańskiego, było w czołówce krajowej. Na ogólną ilość 38 jednostek w 1974 roku w tych województwach było po 14³⁹. Wieczorowe technikum rolnicze miały umożliwić zdobycie średniego wykształcenia rolniczego, pracującym w rolnictwie absolwentom zasadniczych szkół rolniczych. Przy naborze żądano więc zaświadczeń potwierdzających rzeczywiste zatrudnienie, bowiem kształcenie praktyczne miało być realizowane w gospodarstwie rodzinnym lub przedsiębiorstwach rolnych. W szkole prowadzono początkowo ze szkolenia praktycznego jedynie naukę jazdy na ciągnikach i samochodach. Przedkładane zaświadczenia, jak się później okazało, miały często charakter fikcyjny, stąd też w rzeczywistości część uczniów nie pracowało w ogóle, bądź też była zatrudniona poza rolnictwem. Praktyczne szkolenie, które miało być realizowane w pracy, w rzeczywistości nie miało miejsca.

Teoretyczne programy nauczania były przyjęte z 3 letniego technikum rolniczego. Przy zmniejszonej o ponad połowę liczbie godzin lekcyjnych mógł być on realizowany, rzecz jasna, powierzchownie. Początkowo przyjęto, że nauczanie będzie realizowane przez 4 dni w tygodniu w wymiarze 19 godzin, w latach późniejszych MEN wprowadził we wszystkich technikach dla pracujących 15 godzin lekcyjnych, zajęcia w 3 dniach tygodnia.

³⁷ A. Zapisek 40 lat lidzbarskiej szkoły rolniczej. Biuletyn Pedagogiczny Oświaty Rolniczej Nr 1/1987.

³⁸ Anna Stepnowska – Cele i treści szkolnej edukacji rolniczej w latach 1946-1996 (Na przykładzie Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim). Praca magisterska wykonana w Instytucie Pedagogiki ART. w Olsztynie pod kierunkiem dr A. Kicowskiej.

³⁹ K. Raclawski – Rozwój oświaty rolniczej w Polsce. Warszawa 1998 s.120

Przyjęte założenie, że uczniowie będą pogłębiali i poszerzali wiedzę poprzez samokształcenie, okazało się utopią. W tej sytuacji nawet przy obniżonym progu wymagań sprawność nauczania była niezbyt imponująca i wynosiła od 46,3% w roku 1977 do 32,5% w roku 1982. Niewiele też osób przystępowało do egzaminu dojrzałości, np. w 1976r. – 5 osób, na 20 kończących, a w 1982r. tylko 3 osoby na 13 kończących.

W 1975 rozpoczęto nabór do nowego kierunku „wieczorówki” - technikum mechanizacji rolnictwa. Szkoła ta miała dać szansę zdobycia średniego wykształcenia pracującym w przedsiębiorstwach rolnych absolwentom zasadniczych szkół mechanizacji rolnictwa. Efekty pracy tego kierunku były podobne jak wcześniej omówionego technikum rolniczego. Ostatni nabór do tej szkoły przeprowadzono w 1978 roku, po 1979 zaniechano również naboru do Technikum Rolniczego dla pracujących.

W latach tych szkoła prowadziła dodatkowo dwie filie Technikum Rolniczego dla pracujących w Bartoszycach w latach 1974-1980 oraz w Górowie w latach 1879-1982. Szkoły dla pracujących ukończyło łącznie 363 absolwentów, z czego 192 osoby w szkołach filialnych, a 171 w szkole macierzystej.

Czy szkoły te spełniły swoje zadanie? W sensie podnoszenia wykształcenia ogólnego przez pewną zbiorowość młodzieży wiejskiej i małomiasteczkowej, na pewno tak. W sensie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracujących w rolnictwie w stopniu minimalnym. Brak zajęć praktycznych i praktyk oraz zatrudnienie poza rolnictwem znacznej części słuchaczy, bądź też brak w ogóle zatrudnienia nie mogło wpłynąć znacząco na poziom kwalifikacji.

Policealne Zawodowe Studium Weterynaryjne.

Najbardziej odczuwalną dla istniejącej wcześniej szkoły jednostką programową było powołane w roku 1974 Policealne Zawodowe Studium Weterynaryjne. O powstaniu Studium wbrew stanowisku dyrektora a także Departamentu Nauki i Oświaty Rolniczej Ministerstwa Rolnictwa zdecydowali wojewódzcy decydenci, głównie polityczni. Brano prawdopodobnie pod uwagę ówczesne potrzeby techników weterynarii w rozwijającej się produkcji zwierzęcej w olsztyńskich PGR-ach oraz fakt oddania do użytku nowoczesnej lecznicy weterynaryjnej w Lidzbarku Warmińskim. Nabór do Studium początkowo był kierowany przez najbliższe wojewódzkie zakłady weterynarii (Gdańsk, Olsztyn) a po reformie administracyjnej dodatkowo Ciechanów, Elbląg, Suwałki. Limity rozdzielał Departament Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa. W samo uruchomienie Studium mocno był zaangażowany wojewódzki lekarz weterynarii w Olsztynie oraz kierownik miejskiej lecznicy zwierząt, lekarz weterynarii, Wojciech Ciesielski. Udostępnienie 2 sal w lecznicy na zajęcia dydaktyczne oraz skierowanie do pracy w szkole kilku lekarzy weterynarii na nauczycieli etatowych i dochodzących umożliwiło w ogóle otwarcie tej placówki. Płace w szkolnictwie nie były zachęcające dla lekarzy weterynarii, stąd też stosowano nakaz administracyjny i zapewnienie możliwości dodatkowej pracy. Zatrudniono w różnych latach na etatach nauczycielskich lekarzy weterynarii Tomasza Zwierzchowskiego, Alicję Reszczyńską i Jerzego Wiśniewskiego. Z nauczycieli dochodzących najdłużej związali się ze szkołą lekarze weterynarii Eligiusz Więckowski, Wojciech Ciesielski. Z nauczycieli Technikum przedmioty niespecjalistyczne realizowali w Studium: Henryk Domaszczyński, Wojciech Kowalski, Henryk Kosiedowski, Mirosława Misium oraz Marianna Pastuszka. Wszyscy oni byli już doświadczonymi nauczycielami i dobrze sobie radzili z dorosłą młodzieżą będącą już po maturach. Najdłużej i najszerzej związany z tą szkołą był Henryk Kosiedowski. Pełnił stałe funkcje opiekuna roku, jego wysoki poziom pracy dydaktycznej, wysokie wymagania, a jednocześnie partnerski stosunek do słuchaczy zapewniał mu zasłużony autorytet i wpływał dyscyplinująco na młodzież.

Sprawność organizacyjną wykazywał też samorząd Policealnego Studium Weterynaryjnego. Wielu słuchaczy Studium wносиło do tej działalności doświadczenia zdobyte w różnych szkołach średnich, z których przybyli. Poza reprezentowaniem interesów słuchaczy samorząd ten wykazywał wiele inicjatyw na polu działalności kulturalnej. Podjęto np. udaną próbę organizowania kabaretu, który zadebiutował nawet w organizowanych w Lidzbarku Biesiadach Humoru i Satyry. Część słuchaczy włączyła się też do zespołów, działających w Technikum np. orkiestry dętej, zespołu muzycznego, fotograficznego. Do pracy tych zespołów wnosili nabyte już wcześniej umiejętności w macierzystych szkołach średnich Do dziś jeszcze niektórzy nauczyciele pamiętają działalność społeczną niektórych słuchaczy jak np. Sławomira Bąka, Jana Janiaka, Tadeusza Grabowskiego (fotograf), Wojciecha Martowicza, Jana Harhaja (pierwszy w Lidzbarku wprowadzał karate), Stanisława Sumowskiego, Marka Rajewskiego, Antoniego Detlaffa i innych.

Zmniejszenie zapotrzebowania na techników weterynarii spowodowało zamknięcie działalności PZWS w roku 1983. Szkołę opuściło 8 roczników, 411 osób otrzymało dyplomy techników weterynarii. Trzeba przyznać, że mimo wcześniejszych zastrzeżeń i trudności wielu absolwentów tej szkoły związało się ze służbą weterynaryjną na trwałe. Do dziś w sprywatyzowanych już branżach weterynaryjnych pracuje pewna ilość naszych techników. Część absolwentów podjęła dalsze studia na różnych kierunkach, najczęściej oczywiście na wydziałach weterynarii i zootechniki.

3. Sprawność kształcenia.

Każdy uczeń podejmując decyzję o wstąpieniu do danej szkoły zamierza ją pozytywnie ukończyć. Nie wszystkim się to udaje, o czym świadczy zestawienie sprawności nauczania.

Sprawność nauczania w jednostkach programowych Zespołu Szkół Rolniczych w latach 1972-1983 w procentach					
Rok	Technikum Rolniczo Łąkarskie	Policealne Studium Weterynaryjne	Technikum Rolnicze dla Pracujących	Technikum Rolnicze dla Pracujących Filie	Zasadnicza Szkoła Rolnicza
1972	47,5				
1973	69,9				
1974	58,3				55,0
1975	86,7				65,7
1976	65,0	92,5	43,5		64,0
1977	62,5	80,0	46,3		100
1978	76,7	62,0	46,0	33,3	
1979	80,0	85,0		44,1	66,6
1980	87,5	87,5		64,0	83,9
1981	77,2	85,4		55,9	56,0
1982	64,2	81,4	32,5		35,9
1983	71,9	56,4			83,8

Występujące znaczne różnice w poszczególnych latach przy niezmiennym programie nauczania, tej samej lub tylko w niewielkim stopniu zmienionej kadrze nauczycielskiej, podobnych warunkach mogą świadczyć, że istnieje wiele różnorodnych czynników wpływających na ten proces, z których istnienia nie zawsze sobie zdajemy sprawę. Na pewno wpływają tu m.in. więzi koleżeńskie, istniejące w klasie, czyli tzw. „zgranie” klasy, ale także osobowość wychowawcy, a także motywacja do skończenia szkoły i wiele innych przyczyn. Sprawność nauczania w Technikum w omawianym okresie jest przeciętnie biorąc nieco wyższa niż w poprzednim, występują tu jednak spore wahania bo wynoszące aż 40% (47,5% w roku 1972 i 87,5% w 1980r.).

W Policealnym Studium Weterynaryjnym podobnie mamy do czynienia z dużymi wahaniami. Sprawność jest tu przeciętnie biorąc wyższa, co wynika z tego, że była to przecież szkoła średnia dla ludzi mających już średnie wykształcenie. Największą 92,5% osiągnięto w 1976 roku, kiedy to wychodzili pierwsi absolwenci. Uczący w tej szkole nauczyciele twierdzą, iż był to rocznik najbardziej autentycznie zainteresowany zawodem weterynarza. Spadek w PZSW poniżej 60% w 1983 może z kolei oznaczać, że u młodzieży tej brak było motywacji do uzyskania dyplomu, ponieważ w 1983 roku trudno już było znaleźć pracę w służbie weterynaryjnej. Największe wahania w sprawności nauczania występują w Zasadniczej Szkole Rolniczej, bo od 35,9% w 1982 roku do 100% w 1977. Ten ostatni wynik jest w ogóle ewenementem w całej historii szkoły. 37 osób rozpoczęło naukę w 1975 roku i 37 osób ukończyło szkołę dwa lata później. Wychowawczynią tej klasy była Marianna Pastuszka, która obecnie na pytanie o przyczyny tego sukcesu skromnie odpowiada – „to była po prostu dobra klasa”. Warto by prześledzić dalsze losy tych absolwentów.

4. Materialne wzbogacanie się szkoły.

Już pod koniec lat sześćdziesiątych ulegała stopniowej poprawie sytuacja finansowa szkoły. Zwykle pod koniec każdego roku kalendarzowego, nie wykorzystane środki finansowe w innych działach rolnictwa, były kierowane do szkół na zakup pomocy naukowych i sprzętu szkolnego. Pozwalało to unowocześnić środki dydaktyczne, księgozbiór, meble szkolne itp.. Zaczęto zatem modernizować gabinety przedmiotowe, urządzić tzw. klasopracownie zwane później po prostu pracowniami. Organizacją oraz wyposażaniem pracowni zajęło się prawie całe grono pedagogiczne szczególnie jednak ich opiekunowie. W szkole praktycznie od początku istniały pracownie biologiczna i fizyko – chemiczna. W późniejszym okresie doszły pracownie produkcji zwierzęcej, łąkarska, uprawy roślin, mechanizacji. Obecnie zostały one poważnie zmodernizowane i wzbogacone. Przybyło wiele bardzo wartościowych pomocy naukowych zwłaszcza do fizyki, przy pomocy których można było przeprowadzić większość programowych ćwiczeń z tego przedmiotu. Finansowa wartość pomocy naukowych do fizyki była w szkole najwyższa. Jako pokazowe w skali województwa, a przy tym funkcjonalne były zorganizowane w tym czasie (początek lat siedemdziesiątych) pracownie humanistyczna i łąkarska. Wszystkie stanowiska pracy były wyposażone w literaturę podręczną – w humanistycznej leksykon, słowniki ortograficzne i poprawnej polszczyzny, w łąkarskiej atlasy roślin łąkowych, klucze do rozpoznawania traw, lupy, podręczne mikroskopy.

Poprawiono wyposażenie pracowni produkcji zwierzęcej i mechanizacji rolnictwa. Z nowych uruchomiono pracownię historii, produkcji roślinnej, ekonomiki i organizacji gospodarstw. Wiele pomocy

pochodziło z zakupu, wiele też wykonali uczniowie w postaci prac dyplomowych z przygotowania zawodowego. Dotyczyło to zwłaszcza różnego rodzaju tablic poglądowych, modeli, kolorowych przezroczy, kolekcji roślin itp.. Pojawiły się pierwsze rzutniki pisma – zaczęto wykorzystywać kamery telewizyjne TPK-16. W każdej prawie pracowni były projektory filmowe, a wykorzystanie dydaktycznych filmów na lekcjach z wielu przedmiotów było niemal codzienne. Dokonano zakupu pierwszych magnetowidów MTV-10. Nauczyciele rozpoczęli gromadzenie nagrań audycji telewizyjnych, głównie emitowanych dla istniejącego wówczas Telewizyjnego Technikum Rolniczego. W pracowni fizyki, łąkarstwa były komplety tych nagrań. Nowe techniki nauczania szybko zyskały prawo obywatelstwa w szkole.

Znacznej poprawie uległo wyposażenie biblioteki szkolnej. W połowie lat siedemdziesiątych zostaje ona przeniesiona do sali na parterze internatu. Umożliwia to zainstalowanie większej ilości regałów. Następuje systematyczny wzrost ilości woluminów. Przybyło szczególnie wydawnictw encyklopedyczno – słownikowych.

Ilość woluminów w latach 1977-83 przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Ilość	8751	9257	10115	9874	10297	10791	11080

Uprzedzając nieco kolejny okres, można stwierdzić, że w ciągu następnych 10 lat do 1992 roku ilość woluminów przekroczyła liczbę 15000. W latach następnych z uwagi na szczupłość pomieszczeń, a także ze względów finansowych następuje pod tym względem stagnacja.

Od 1974 aż do roku 2000 biblioteka jest pod opieką jednej osoby Jadwigi Bastkowskiej. Większa ilość uczniów umożliwiła czasowe zatrudnienie nauczycielki na pełnym etacie i prowadzenie czytelnicy w godzinach popołudniowych to jest w wolnym czasie młodzieży.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych, aczkolwiek w dalszym ciągu przybywa bardziej nowoczesnych pomocy naukowych, to jednocześnie zaczyna następować zbyt szybkie zużycie niektórych pomocy dydaktycznych. Przyczyną tego jest nadmierne przeładowanie budynku szkolnego, za dużą ilość klas i młodzieży. Opieka i odpowiedzialność za pracownie młodzieży poszczególnych klas, które zdały nieźle egzamin, gdy w budynku szkoły uczyły się tylko klasy technikum w optymalnej ilości, przestała działać sprawnie, gdy tych klas była nadmierna ilość, a przy tym doszły cztery dodatkowe jednostki programowe, ograniczona zaś liczba etatów pracowników obsługi zmuszała do wykonywania prac porządkowych w pracowniach siłami młodzieży.

W istniejącej sytuacji coraz bardziej rozważano przeprowadzenie modernizacji polegającej na dobudowaniu do szczytu budynku szkolnego czterech izb lekcyjnych. Koncepcja ta jednak z braku środków finansowych nie została zrealizowana. Udało się jednak pod koniec lat siedemdziesiątych przy pomocy miejscowych czynników społeczno politycznych obronić budowę sali gimnastycznej. Zamierzeniem tym sprzyjała również prowadzona wówczas współpraca Lidzbarka Warmińskiego z przedsiębiorstwem Mostostal. Biuro Projektów Zjednoczenia tych Przedsiębiorstw pod kierownictwem inżyniera Tadeusza Zielińskiego wykonało pierwszy roboczy krok w tym kierunku, który chyba w dużym stopniu zaważył na dalszych losach inwestycji tzn. społecznie przygotowano dokumentację techniczną. Początek lat osiemdziesiątych to okres wyjątkowo już nie sprzyjający podejmowaniu decyzji inwestycyjnych tego rodzaju obiektów. Budowę jednak rozpoczęto we wrześniu 1982 roku. Po różnych perypetiach, o których szerzej pisano w innej publikacji⁴⁰, pomyślny finał nastąpił w 1986 roku na 40 lecie szkoły.

Korzystny wpływ na pracę szkoły w omawianym okresie, miało też rozwiązanie problemu mieszkaniowego kadry pracowników szkoły i gospodarstwa. W 1973 oddano do użytku 18 mieszkaniowy blok, a w roku 1984 dwa bloki po 12 mieszkań. Pozwoliło to rozwiązać problem mieszkaniowy na wiele lat. Miało to korzystny wpływ na stabilizację kadry.

W zakresie zaspakajania potrzeb dydaktycznych i gospodarczych szkoła wymagała jednak i w dalszym ciągu wymaga podejmowania dalszych działań inwestycyjnych.

⁴⁰ R. Misiun A. Zapisek – Pięćdziesiąt ... s.43-44

Rozdział IV

Szkola w latach 1984-2001

1. Jednostki programowe działające w Zespole Szkół w latach 1984-2001.

W początkowym okresie działają trzy jednostki programowe dla młodzieży niepracującej. Najmłodszym dzieckiem jest Liceum Ekonomiczne, o organizacji, którego wspomniano wcześniej. W roku 1995/96 reaktywowano ponownie Technikum Rolnicze dla Dorosłych. W tabeli zestawiono ilości absolwentów poszczególnych szkół w latach 1984-2001. Zwraca uwagę mała ilość absolwentów technikum - najmniej było ich w 1991 r., przy jednocześnie najmniejszej sprawności kształcenia. Ilość absolwentów Liceum Ekonomicznego utrzymuje się średnio na poziomie około 24 absolwentów każdego roku. W roku szkolnym 1995/96 ponownie uruchomiono Technikum Wieczorowe dla Dorosłych. Naboru dokonano jeszcze w dwóch następnych latach. Większość słuchaczy stanowili absolwenci tutejszej Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

Ilości absolwentów szkół w latach 1984-2001										
Rok	TR	LE	ZSZ	Razem	Rok	TR	LE	ZSZ	TWdD	Razem
1984	27	-	-	27	1993	21	24	30	-	75
1985	36	-	21	57	1994	20	24	35	-	79
1986	24	-	18	42	1995	18	21	34	-	73
1987	22	22	15	59	1996	16	23	38	-	77
1988	21	25	17	63	1997	19	27	21	-	67
1989	18	28	16	62	1998	18	30	20	17	85
1990	16	29	21	66	1999	21	28		15	64
1991	10	19	15	44	2000	18	24	27	13	82
1992	30	24	16	70	2001	21	28	18	-	67

Malejąca liczba absolwentów kierunków typowo rolniczych (Technikum Rolniczego, Zasadniczej Szkoły Zawodowej i Technikum Wieczorowego dla Dorosłych) związana jest ze zmniejszeniem się zapotrzebowania na te kierunki kształcenia. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest kilka: sytuacja finansowa państwowych gospodarstw pogarszała się systematycznie, malało zapotrzebowanie na specjalistów techników - łąkarzy, jednocześnie sytuacja ekonomiczna nie zachęcała do pozostawania na wsi, transformacja ustrojowa i wprowadzenie gospodarki rynkowej pogłębiły te procesy. Duża część młodzieży naszego Zespołu wywodziła się zawsze ze wsi. Rodzice ich prowadzili własne gospodarstwa rolne lub pracowali w przedsiębiorstwach państwowych. Upadek wielu państwowych gospodarstw i zakładów uspołecznionych pozbawił ich rodziców pracy i możliwości zarobku. Znalazło to swoje odbicie w realizacji planów naboru w kolejnych latach, w sprawności kształcenia i ilości osób zamieszkujących w internacie.

Sprawność kształcenia w latach 1984-2001				
Rok	Technikum Rolnicze	Liceum Ekonomiczne	Technikum Rolnicze dla Pracujących	Zasadnicza Szkoła Rolnicza
1984	93,10			
1985	94,44			60,0
1986	92,30			51,42
1987	90,90	88,8		75,0
1988	80,00	68,0		85,0
1989	78,00	85,0		88,8
1990	66,66	103,57		90,47
1991	40,70	61,20		55,5
1992	90,90	77,4		69,56
1993	72,50	80,70		86,60
1994	66,70	75,0		92,30
1995	66,70	65,62		72,0
1996	61,54	76,67		56,41
1997	67,86	84,85		51,21
1998	58,06	90,91	59,26	71,40
1999	65,60	87,50	66,6	82,60
2000	62,07	75,0	46,42	71,40
2001				56,25

Od roku 1989 systematycznie maleje ilość osób mieszkających w internacie. Uczeń mieszkający w internacie płaci czesne w wysokości 60 złotych i za całodienne wyżywienie 7 złotych (około 145 złotych miesięcznie - dane z kwietnia 2001 roku). Od roku szkolnego 1999/2000 po likwidacji internatu Zespołu Szkół Zawodowych (obecnie siedziba Starostwa Powiatowego) w internacie zamieszkują również uczniowie z tej szkoły (kolumna 5). W kolumnie 8 i 9 uwzględniono jedynie uczniów Zespołu Szkół RCKU. W roku szkolnym 1999/2000 w internacie mieszkali uczniowie innych szkół przebywający na 4-ro lub 6-cio tygodniowych kursach, dzięki temu lepiej wykorzystywano internat (średnio miesięcznie 26 osób). Częstym zjawiskiem jest zamieszkiwanie w internacie tylko w okresie miesięcy zimowych. Pomoc materialna państwa systematycznie malała. Jeszcze w roku szkolnym 1988/89 na 294 uczniów przyznano 108 stypendiów (bardzo często w wysokości 1/2 lub nawet 1/3 pełnej wysokości), w latach 90-tych praktycznie była to tylko pomoc ze środków finansowych Rady Rodziców - może je otrzymać w praktyce jedynie kilku uczniów (w 1992 - 17 uczniów, w 1993 już tylko 2, średnio około 5 - 10 uczniów w późniejszych latach). W roku szkolnym 2000/2001 stypendia otrzymywało 11 uczniów z Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w wysokości 250 złotych miesięcznie (dzieci z rodzin popegeerowskich). Ze środków budżetowych Starostwa szkoła otrzymała kwotę 3949 złotych na stypendia w miesiącach wrzesień – grudzień 2000 roku. Rada Rodziców w minimalnym stopniu może udzielać pomocy materialnej, gromadzone środki z dobrowolnych składek rodziców są coraz mniejsze. Dwukrotnie w ostatnich latach niewielkiej pomocy uczniom gorzej materialnie sytuowanym udzieliło Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim.

Uczniowie w internacie								
Rok	TR	ZSR	LE	ZSZ	Ilość oddziałów	Ilość uczniów ogółem	W internacie	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1987	22	15	22		11	279	131	46,9
1988	21	17	25		12	300	128	42,6
1989	18	16	28		12	294	121	41,3
1990	16	21	29		12	295	104	35,3
1991	10	15	18		13	313	110	35,1
1992	30	16	24		13	339	97	28,6
1993	21	30	25		14	340	95	27,9
1994	20	36	24		15	344	77	22,4
1995	18	34	21		14	324	67	20,7
1996	16		23		14	316	80	25,3
1997	35	13	22	2	15	352	79	22,44
1998	24	17	12	4	14	337	57	16,91

1999	24	6	13	11	14	348	43	12,35
2000	36	3	9	16	14	367	48	13,07

Koniec dekady lat dziewięćdziesiątych to poszukiwanie nowych kierunków kształcenia. W roku 1996 mury szkoły opuszczają ostatni absolwenci z tytułem technikum o specjalności łąkarskiej. Tak oto zniknął kierunek kształcenia o największych tradycjach. Technikum Rolnicze na kilka lat staje się szkołą z przedmiotem specjalizującym chów i hodowla bydła mięsnego. Ten kierunek kształcenia podjęty we współpracy ze szkołami francuskimi miał być w zamierzeniach atrakcyjnym kierunkiem, dającym przygotowanie do prowadzenia hodowli bydła ras mięsnych. Jak wynika z tabeli ilość absolwentów technikum w następnych latach nie była imponująca. Po początkowej euforii, okazało się, że opłacalność produkcji jest znacznie poniżej oczekiwań. Odczuło to na własnej „skórze” gospodarstwo szkolne. W rezultacie po raz kolejny następuje zmiana przedmiotu specjalizującego w technikum rolniczym na obsługę ruchu turystycznego na wsi, poczynając od roku szkolnego 2000/2001 w klasie IV. Jednocześnie już od roku 1997 starano się o utworzenie nowych kierunków kształcenia – szansę widziano w technikum żywienia i gospodarstwa domowego – piszemy o tym w punkcie 5.

2. Liceum Ekonomiczne.

Liceum Ekonomiczne rozpoczyna swoją działalność od roku szkolnego 1983/84. Plan nauczania sygnowany przez Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Oświaty i Wychowania obejmował przedmioty wchodzące w zakres wykształcenia ogólnego i zawodowego o charakterze teoretycznym i praktycznym. Wykształcenie ogólne realizowane było przez nauczanie przedmiotów humanistycznych, matematyczno – przyrodniczych i sprawnościowych. W skład przedmiotów humanistycznych wchodziły: język polski, język rosyjski, historia, geografia gospodarcza, propedeutyka nauki o społeczeństwie i nadobowiązkowo przysposobienie do życia w rodzinie. Przedmioty matematyczno – przyrodnicze – matematyka, fizyka, chemia. Wykształcenie zawodowe obejmowało przygotowanie ogólnozawodowe (ekonomia polityczna, prawoznawstwo, statystyka, biurowość i korespondencja) i specjalistyczne (rachunkowość rolna, produkcja roślinna, produkcja zwierzęca, materiałoznawstwo, ekonomika i organizacja rolnictwa).

Do przedmiotów ekonomicznych zatrudniono tylko jedną nauczycielkę mgr Annę Lipnicką pracującą do dziś. Z nauczycieli dochodzących: Maria Czech uczyła elementów prawa (prawoznawstwa), Jadwiga Tomaszewicz języka rosyjskiego, ks. Jerzy Rożentalski religii (od 1990 roku). Pozostałe przedmioty realizowali ci sami nauczyciele, co w Technikum i Zasadniczej Szkole Rolniczej. Pierwsze absolwentki (początkowo same dziewczęta) opuściły szkołę w 1987 r., do dnia dzisiejszego jest już ich 383. Część z nich ukończyła studia wyższe na różnych kierunkach i uczelniach, część podjęła pracę, spora grupa absolwentów (35 osób) zjawiła się na VII Zjeździe Absolwentów Szkoły w 1996 roku.

W roku 1992 szkoła przyjęła nazwę Liceum Ekonomiczne o specjalności rachunkowość i rynek rolny. W planach nauczania pojawił się nowy przedmiot – komputeryzacja prac biurowych. W szkole istniała od roku 1985 pracownia komputerowa wyposażona w komputery ośmiobitowe TIMEX 2048 i Meritum. Potrzebą czasu stała się organizacja pracowni komputerów osobistych tzw. IBM – ów. Pierwsze komputery zostały zakupione w 1991 roku (PC 286AT/1 MB RAM HD 40 MB). W oparciu o komputery tego typu rozpoczęto realizację programu. Pracownia mieściła się początkowo w sali numer 13 (8 stanowisk uczniowskich + stanowisko nauczyciela). Część sprzętu została zakupiona ze środków budżetowych szkoły, modernizacji pracowni w następnych latach dokonano dzięki dużej pomocy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (w szkole prowadzone były różnego rodzaju szkolenia kursowe dla mieszkańców wsi). W lutym 1998 roku pracownia została przeniesiona do sali nr 9 (dawniej pracownia historii i geografii, ta z kolei do pracowni fizycznej w hali sportowej). Obecne wyposażenie pracowni to 17 komputerów (13 typu Pentium, 4 komputery typu 486DX2-66). Komputery w pracowni połączone są w sieć (system Windows 95) i podłączone poprzez łącze stałe do Internetu. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że już w lipcu 1996 roku po udostępnieniu przez Telekomunikację Polską TP S.A. usługi dial-up (możliwość podłączenia komputera do sieci Internetu przez łącze komutowane - telefoniczne) po raz pierwszy w historii szkoły nastąpiło połączenie z siecią Internet.

3. Współpraca ze szkołami francuskimi. Technikum Rolnicze z nowym przedmiotem specjalizującym.

Historia współpracy ze szkołami francuskimi rozpoczyna się w końcu 1993 roku. Wówczas to w Olsztynie przebywali Gerard Mayaud - Prezydent Conseil General i Gilbert Guitard - dyrektor szkoły rolniczej w La Chatre. Wizyta dotyczyła współpracy Departamentu Indre i województwa olsztyńskiego w zakresie unowocześnienia szkolnej i pozaszkolnej oświaty rolniczej. W trakcie spotkania w Wydziale Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie ustalono, że w Zespole Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim, na bazie Gospodarstwa Pomocniczego, prowadzona będzie hodowla zarodowa bydła ras Charolais i Limousine i wprowadzona zostanie specjalizacja chów i hodowla bydła mięsnego w technikum rolniczym.

Taką możliwość dawało wprowadzenie programu nauczania technikum rolniczego z przedmiotem specjalizującym w klasie IV i V. Nie było oczywiście programu takiego przedmiotu. Program nauczania przedmiotu „Chów i hodowla bydła mięsnego” opracowała Maria Soroko we współpracy ze stroną francuską, którą reprezentował M. Montemeas - inspektor pedagogiczny ds. zootechniki w Ministerstwie Rolnictwa Francji. Program został zatwierdzony przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Departament Nauki, Oświaty i Techniki 7 grudnia 1994 roku. Realizację programu rozpoczęto 1 września 1995 roku w klasie IV technikum. Nieco wcześniej, bo już 1 września 1994 roku, wprowadzono nauczanie języka francuskiego w klasach I – III. Zapoczątkowane kontakty w grudniu 1993 roku zaowocowały kolejnymi wizytami delegacji francuskich (18-22.04.1994 i 25-28.05.1994) a także wyjazdami na szkolenia do Francji nauczycieli (Marii Soroko nauczycielki produkcji zwierzęcej, Henryka Śledzińskiego nauczyciela produkcji roślinnej), pracowników Gospodarstwa Pomocniczego (Adama Kowalskiego kierownika gospodarstwa i Stanisława Dzierżanowskiego pracownika tego gospodarstwa). W czerwcu zorganizowano wyjazd grupy uczniów Technikum Rolniczego z klas I-III (43 osoby) do regionu Indre, gdzie mieszczą się szkoły, z którymi nawiązano współpracę.

Wprowadzenie nowej specjalizacji zaowocowało powołaniem przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dniem 13 października 1997 roku Centrum Kształcenia Praktycznego, placówki kształcenia o kierunku chów bydła mięsnego z siedzibą w Zespole Szkół Rolniczych. Podobna placówka powstała w Karolewie - CKP o kierunku chów bydła mlecznego. Już 1 grudnia 1998 roku w miejsce Centrum Kształcenia Praktycznego Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej powołuje Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego, które miało realizować zadania z zakresu przygotowania praktycznego i teoretycznego młodzieży i dorosłych, wynikające z programu nauczania zajęć praktycznych, a w szczególności chowu i hodowli bydła mięsnego, a także inne zadania zlecone przez szkoły rolnicze, organ prowadzący, inne jednostki organizacyjne i podmioty gospodarcze. Ulega zmianie nazwa szkoły, od tego momentu pełna nazwa brzmi: Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Mariana Gotowca w Lidzbarku Warmińskim. W pierwszym okresie swojej działalności w Centrum prowadzono szkolenia z zakresu chowu i hodowli bydła mięsnego dla uczniów z innych szkół rolniczych województwa (Szkolenia tygodniowe kończące się egzaminem – uczniowie mieszkali w internacie na pierwszym piętrze, które zostało wyremontowane z myślą o potrzebach Centrum). O dalszych losach tych szkoleń w punkcie 3 tego rozdziału.

W grudniu 1994 roku w gospodarstwie pojawiły się zakupione jałówki rasy Limousine (8 sztuk) i Charolaise (8 sztuk), był to początek hodowli zarodowej bydła ras mięsnych. Oficjalnie 5 kwietnia 1995 roku otwarto Ośrodek Hodowli Bydła Mięsnego w Gospodarstwie Pomocniczym. W zamierzeniach była budowa nowej obory dla powiększającego się stada bydła. W istniejącym budynku administracyjnym gospodarstwa, po planowanym przeprowadzeniu kapitalnego remontu miały powstać sale dydaktyczne z zapleczem socjalnym (mini hotel dla osób szkolonych w Centrum).

W roku 1995 jesienią, podjęto pracę nad renowacją dotychczas istniejących użytków zielonych i zwiększeniem ich powierzchni. Opracowany został w Katedrze Melioracji i Kształtowania Środowiska Rolniczego ART w Olsztynie projekt melioracji użytków rolnych Gospodarstwa Pomocniczego. Projekt uwzględniał elementy związane z ochroną i kształtowaniem środowiska naturalnego. Na terenach objętych melioracją miały powstać zbiorniki wodne zabudowane roślinnością w formie pasów brzegowych na połowie obwodu. Proponowano stosować min. następujące gatunki drzew i krzewów: olsza czarna, jesion wyniosły, wierzba krucha i biała, dąb szypułkowy, klon polny, leszczyna i śliwa tarnina. Z ogólnej powierzchni Gospodarstwa Pomocniczego 214 ha zmeliorowano 180 ha, zagospodarowano około 60 ha. W sumie powstało 10 ogrodzonych kwater po około 5,5 ha każda. Powstały 2 zbiorniki wodopojowe z filtrami naturalnymi. Prace zostały wstrzymane w roku 1998 ze względu na brak środków finansowych.

Stado bydła mięsnego powiększało się i wiosną 1999 roku liczyło 33 sztuki. Pojawiły się pierwsze problemy z zapewnieniem miejsca dla kolejnych sztuk bydła. Wiadomo już było, że z powodu braku środków na inwestycje nie będzie budowana nowa obora. Dotyczyło to także remontu budynku administracyjnego. Dla gospodarstwa, które okres przemian przetrwało początkowo nawet z dodatnim bilansem, ale bez nakładów na działalność inwestycyjną, ze zdekapitalizowanym w znacznym stopniu parkiem maszynowym, ograniczoną ilością osób zatrudnionych (8 osób w roku 1996), szansą na przetrwanie i rozwój mogła być hodowla bydła ras mięsnych. Nie zmniejszono stanu bydła mlecznego, żeby zapewnić dopływ kapitału na czas budowy stada mięsnego. Sytuacja finansowa gospodarstwa ulegała jednak ciągłemu pogorszeniu. Brak było większego zainteresowania ze strony hodowców nowymi rasami. Ceny bydła mięsnego wbrew początkowym prognozom nie były opłacalne. Rynek konsumenta nie został przygotowany do zakupu mięsa o znacznie lepszej wartości, ale również droższego, w rezultacie gospodarstwo zaczęło sprzedawać bydło mięsne po cenach, jakie dyktował rynek. Zadłużenie gospodarstwa rosło i wreszcie 1 marca 2000 roku zostało postawione w stan likwidacji. Od 1 czerwca 2000 roku zostało wydzierżawione, przy czym w umowie zagwarantowano możliwość odbywania szkolenia w tym gospodarstwie uczniom szkoły.

Technikum z przedmiotem specjalizującym chów i hodowla bydła mięsnego zakończyło swoją działalność w roku 2001, czyli 5 roczników absolwentów tej szkoły zetknęło się z tym kierunkiem (97

absolwentów). Jak dzisiaj możemy ocenić ten okres w działalności szkoły? Mimo wszystko bilans jest dodatni, wprawdzie realia ekonomiczne spowodowały, że gospodarstwo szkolne zostało wydzierzawione, ale są i dobre strony tego przedsięwzięcia. Zostały nawiązane kontakty ze szkołami w La Chatre (w mieście tym przebywał przez 6 lat Fryderyk Chopin, przyjaciel francuskiej pisarki George Sand), Chateauroux, Limoges. Absolwenci technikum odbyli praktykę w gospodarstwach francuskich, poznali bliżej przyjaznych ludzi, ich obyczaje i język. Również młodzież francuska miała okazję być w Polsce, niektórzy odbywali praktyki w gospodarstwach polskich rolników. Oto kilka refleksji uczniów klasy IV technikum z pobytu na praktyce we Francji⁴¹.

"Praktyka moja polegała na tym, że pracowałam razem z gospodarzem w chlewni (ponad 2000 świń). Część prac wykonywałam sama, czasem pomagałam gospodarzowi. Ferma była w pełni skomputeryzowana. Wszystko to było dla mnie nowością, wszystkim się interesowałam. Po dwóch tygodniach przyzwyczałam się do moich gospodarzy, języka, warunków mieszkaniowych i panujących zwyczajów.[...]

Z perspektywy czasu swój pobyt w Francji oceniam jako udany, gdyż stał się on dla mnie także motywacją do nauki języka. Teraz wiem jak powinna funkcjonować nowoczesna ferma. Wróć tam z chęcią, ale mieszkać na stałe wolę w Polsce."

(Joasia Szyszko)

"Będąc we Francji wiele przeżyłem i doświadczyłem. Nauczyłem się także bardzo dużo. Zawdzięczam to wszystkim członkom rodziny Audebert w gospodarstwie której odbywałem praktykę, gdyż wszyscy byli dla mnie bardzo serdeczni i starali się uprzyjemnić wolny od pracy czas. Z przyjemnością wróciłbym jeszcze do tej samej rodziny, chociaż na jedną taką praktykę."

(Artur Dankowski)

"Jestem bardzo zadowolona z mego pobytu w Francji. Zaprzyjaźniłam się z wieloma ludźmi, obecnie z nimi koresponduję. Smakowała mi również kuchnia francuska. Odniosłam wrażenie, że Francuzi lubią nas Polaków, tylko niewiele o nas wiedzą"

(Ania Kosakowska)

"Francuzi to naród, który ciężko pracuje, ale i potrafi się bawić. Razem z moimi gospodarzami uczestniczyłam w polowaniu na lisa, które obchodzi się tu bardzo uroczystie. Mężczyźni ubierają się na tę okazję w białe koszule z żabotem, kamizelki i spodnie, na które nakładają długie podkolanówki w kolorową krateczkę. Dosiadają piękne konie i przy dźwiękach trąb myśliwskich i ujadaniu psów wyruszają na łowy. Nie używają żadnych strzelb ich jedyną bronią jest nóż. Francja jako kraj mi się bardzo podoba. Uważam, że taki wyjazd jest bardzo przydatny i mimo ciężkiej pracy miło ten czas wspominam"

(Edyta Żurawiecka)

"Na początku czułam się samotna i opuszczona. Musiałam przyzwycząć się do pracy i innego życia. Przez pierwsze dwa tygodnie wszystko było dla mnie takie nowe i obce. Z czasem zapomniałam o samotności, przywykłam do ludzi i warunków. Gospodarze starali się wypełnić mój wolny czas. Co niedziela zawsze coś zwiedzałam (stare zamki, rzeki, jeziora i nawet Paryż). ,,

(Wioleta Rybak)

"We Francji ludzie pracują od rana do wieczora, nie pozwalając sobie na większe rozrywki. Pracują i pracują, by w okresie letnim móc wybrać się na krótkie wczasy. Odnosiłem wrażenie, że żyją, aby pracować. Nie wiem tylko po co im te pieniądze, które tak pieczołowicie odkładają na konta bankowe. Kapitalizm zrobił z tego narodu nie ludzi lecz istoty goniące za pieniądzem. Dla nich najważniejsze są dochody i to co te dochody pomnaża - krowy. Praca jest dla nich rzeczą świętą. Nie zwalnia od niej nawet choroba."

(Przemek Juzwiszyn)

"Najbardziej podobało mi się zgranie rolników. Są oni bardzo zorganizowani, solidarni, współpracują ze sobą. Spotykają się na zebraniach, omawiają różne problemy związane z rolnictwem (przede wszystkim z opłacalnością hodowli bydła). Uczestniczyłam również w manifestacji rolniczej. Zorganizowali ją sami rolnicy, a dotyczyła eksportu mięsa. Rolnicy byli wzburzeni, że mięso tak dobrej jakości jest sprzedawane za niską cenę. Zebrało się mnóstwo ludzi (około 1000). Przyjeżdżali ciągnikami, samochodami i innym sprzętem rolniczym. Na terenie zakładu mięsnego rozpalili ognisko, a trawniki i samochody pracowników tego zakładu oblali gnojówką. Pierwszy raz uczestniczyłam w takim wydarzeniu. [...]

⁴¹ Zamieszczone w Biuletynie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej „Absolwent”

Jeżeli byłaby możliwość powrotu do moich gospodarzy, to chętnie wróciłabym tam na okres letni, a jeśli nie, to i tak z przyjemnością pojadę na jeszcze jedną praktykę."

(Bogusia Józwik)

"Trafiłem do bardzo miłej rodziny i nawet jak zrobiłem coś złe, to i tak całą sprawę załatwiali małym uśmiechem. Po powrocie mogę powiedzieć, że te dwa miesiące w zupełności wystarczyły, aby poznać Francję nie tylko od strony gospodarczej, ale również kultury, obyczajów. Trzeba przyznać, że bardzo dużo pracują i my możemy się od nich sporo nauczyć. Z chęcią pojadę tam jeszcze raz."

(Przemek Pliszka)

Kilkutygodniowy pobyt i wspólna praca z rodzinami rolników francuskich, udział w ich życiu, zwiedzanie bliższej i dalszej okolicy dał młodzieży pewien obraz życia w tej części Europy do której Polska zmierza. Są to wartości niewymiernie. Ważne jest również to, że współpraca ze szkołami francuskim trwał nadal, młodzież Technikum Rolniczego już od roku 2001 będzie odbywała 2 miesięczne praktyki z zakresu obsługi ruchu turystycznego na wsi (nowy przedmiot specjalizujący w technikum od roku szkolnego 2000/2001) w gospodarstwach agroturystycznych rolników francuskich.

Warto również wspomnieć o innej formie współpracy ze szkołą w Chateauroux. Szkoła w Lidzbarku Warmińskim jest partnerem projektu **Eurequa** - programu Leonardo da Vinci, którego celem jest tworzenie ściślejszych związków pomiędzy uniwersytetami a jednostkami samorządu terytorialnego. Wnioskodawcą projektu jest **Liceum Rolnicze L.E.G.T.A. w Chateauroux** (Francja) a partnerami: Insituto Professionale di Stato per l' Ambiente w Castelfranco (Włochy) i Haute Ecole Lucia de Brouckere w Brukseli (Belgia). Partnerem polskim jest **Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie** wraz z: Zespołem Szkół Rolniczym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Lidzbarku, Warmińsko-Mazurską Izbą Rolniczą, Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, Urzędem Wojewódzkim i Rolimpexem w Dobrym Mieście.

W ramach tego projektu rozpoczętego w roku 1998 nauczycielki szkoły Maria Soroko i Marianna Pastuszka wypracowują wspólną z UWM i innymi szkołami rolniczymi strategię kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie technologii postępowania z jęczmieniem browarnym – od uprawy do warzenia piwa. Kształceniem objęci zostali producenci materiału siewnego, osoby zajmujące się zbiorem, konserwacją, uszlachetnianiem i przechowywaniem ziarna, słodownicy, doradcy, nauczyciele i uczniowie starszych klas szkół rolniczych. Informacje o projekcie znajdują się w Internecie na stronie www.eurequa.pl.

4. Technikum Wieczorowe dla Dorosłych.

O kształceniu dorosłych była mowa w rozdziale III niniejszego opracowania. Po 13 latach od momentu zamknięcia Technikum Rolniczego dla Pracujących (w 1982 roku) w roku szkolnym 1995/96 ponownie uruchomiono ten typ kształcenia z myślą głównie o absolwentach Zasadniczej Szkoły Zawodowej, z których niektórzy kontynuowali naukę w innych szkołach rolniczych, w tym również wieczorowych. Programy nauczania przyjęte z 3 letniego technikum rolniczego, realizowane były na 15 godzinach lekcyjnych w 3 dniach tygodnia.

Lp.	Przedmiot	Tygodniowy wymiar nauczania w klasie						Razem godzin tygodniowo w cyklu nauczania
		I		II		III		
1.	Język polski	2	2	2	2	2	2	6
2.	Język rosyjski	2	2	2	2	2	2	6
3.	Matematyka	2	2	2	2	2	2	6
4.	Wiedza o społeczeństwie					1	1	1
5.	Historia	1	1	2				2
6.	Fizyka				2			1
7.	Chemia	2	2					2
8.	Geografia				2			1
	Godz. do dyspozycji dyrektora							
9.	Biologia z ochroną i kształtowaniem środowiska	1	1	2				3
10.	Produkcja roślinna	1	1	2	2	2	2	5
11.	Produkcja zwierzęca	2	2	1	1	2		4
12.	Mechanizacja rolnictwa	2	2	2	2	2		5

13.	Ekonomika i org. przedsiębiorstw					2	4	3
14.	Doradztwo rolnicze						2	1
Ogółem:		15	15	15	15	15	15	45

Ilość godzin przeznaczona na realizację poszczególnych przedmiotów była zbyt mała. Wielu słuchaczy rozpoczynało ponownie naukę po kilkuletniej przerwie. Znalazło to swoje odbicie zarówno w sprawności kształcenia jak i w wynikach egzaminu dojrzałości (tabela poniżej).

Rok	Ukończyło szkołę	Sprawność kształcenia %	Przystąpiło do egzaminu maturalnego	Zdało egzamin maturalny
1998	17	59,26	13	8
1999	15	66,6	13	11
2000	13	46,42	11	11

Zainteresowanie tą formą kształcenia było małe – oddziały były nieliczne. Poszukując nowych kierunków kształcenia podjęto decyzję o wygaszeniu kształcenia w Technikum Wieczorowym dla Dorosłych i Zasadniczej Szkole Zawodowej kształcącej w zawodzie rolnik. W to miejsce utworzono Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego (zgodnie z zaleceniem organu prowadzącego szkołę ilość oddziałów, a zatem i nakłady finansowe nie mogły ulec zmianie).

5. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego.

Strategia rozwoju szkół rolniczych przyjęta przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na początku lat dziewięćdziesiątych zakładała zwiększenie udziału szkół średnich, a ograniczenie liczby szkół zasadniczych do około 20%. Zawody typowo rolnicze miały stanowić coraz mniejszy udział w strukturze kształcenia, wzrastać miał odsetek zawodów wspierających szeroko rozumianą obsługę rolnictwa. Główne kierunki kształcenia uwzględniały dominację następujących zawodów:

- technik agrobiznesu kształcący w 11 specjalizacjach,
- technik żywienia i gospodarstwa domowego,
- technik zarządzania terenów wiejskich i środowiska.

Zamiar otwarcia nowego kierunku kształcenia technikum żywienia i gospodarstwa domowego z przedmiotem specjalizującym usługi hotelarsko - turystyczne pojawił się już w roku 1996. W szkole istniała pracownia wiejskiego gospodarstwa domowego, należało jednak utworzyć nowe, lepiej wyposażone pracownie przedmiotowe do kształcenia praktycznego w zakresie żywienia i gospodarstwa domowego. Wymagało to wykonania prac remontowych, zmiany przeznaczenia niektórych pomieszczeń. Nowe pracownie zostały usytuowane na parterze internatu (dawniej biblioteka i sąsiadujące z nią mieszkanie służbowe), biblioteka została przeniesiona do hali sportowej w miejsce pracowni rachunkowości, ta z kolei została przeniesiona do dawnej pracowni uprawy (sala nr 11). W sali numer 17 ulokowano pracownię maszynopisania, pracownia historyczno – geograficzna została przeniesiona do hali sportowej i połączona z pracownią fizyki, której wykorzystanie w technikum było minimalne (4 godziny fizyki w cyklu nauczania). Jak widać przygotowania do uruchomienia nowego kierunku kształcenia spowodowało poważne zmiany w rozmieszczeniu pracowni. Oczywiście również, niektórzy z nauczycieli podjęli niemały trud podwyższenia swoich kwalifikacji na studiach podyplomowych. Były to panie Alina Śledziwska i Janina Zienkiewicz. Z myślą o zabezpieczeniu potrzeb kadrowych nowej szkoły, Teresa Iwanowicz podejmuje studia podyplomowe z zakresu żywienia człowieka na UWM w Olsztynie, również Maria Soroko bierze udział w różnego rodzaju formach kształcenia z tego zakresu.

Plan nauczania 5 –cioletniego technikum przewiduje obok bloku przedmiotów ogólnokształcących takich jak w technikum rolniczym (język polski i obcy, historia, wos, geografia, po, w.f., matematyka, fizyka, chemia, biologia z ochroną środowiska, elementy informatyki), blok specjalistycznych przedmiotów zawodowych (urządzanie zakładów gastronomicznych i gospodarstw domowych, technologia gastronomiczna z obsługą konsumenta, mikrobiologia żywności, podstawy żywienia człowieka, higiena i ochrona zdrowia). Blok specjalistycznych przedmiotów zawodowych uzupełniają przedmioty , marketing, zarządzanie firmą oraz podstawy ekonomii i biurowości. W planie nauczania występuje nauka jazdy samochodem.

Szkolenie praktyczne obejmuje praktyki zawodowe (4 tygodnie w klasie III i 4 w klasie IV), zajęcia praktyczne w klasach III-V z podziałem klasy na trzy grupy, z których dwie odbywają zajęcia z technologii gastronomicznej, a jedna – zajęcia z zarządzania i wyposażania zakładów gastronomicznych. Podjęto decyzję, że poczynając od klasy I uczniowie będą odbywali 1 tygodniowe indywidualne praktyki w stołówkach z oderwaniem od zajęć szkolnych. Po klasie IV odbędą miesięczną praktykę w gospodarstwach agroturystycznych północno – wschodniej Francji (Alzacja).

W numerze 2 „Gazety Warmińskiej” znajdujemy wypowiedź dyrektora Wojciecha Kowalskiego o zamiarze uruchomienia nowego kierunku kształcenia⁴²:

„A.M.: Przyszły rok szkolny inauguruje w Pana placówce nowy kierunek: żywienia i gospodarstwa domowego, - co kryje jego nazwa?

W. K.: Kryje cel współczesny, potrzebny polskiemu rolnictwu, targanemu wiecznymi zmianami, cel modny i zgodny z tendencjami europejskimi skoro mamy przystąpić do Unii. Mianowicie jest to próba poszukiwań dochodów dla rolnika, jego rodziny oraz konkretne przygotowanie kadr do nowego zjawiska wsi polskiej, tzw. agroturystyki, cieszącego się coraz większą popularnością, to także realny zarobek.”

Nabór do klasy I na rok szkolny 1999/2000 został poprzedzony działaniami na rzecz popularyzacji nowego kierunku kształcenia (wizyty w szkołach podstawowych spotkania z uczniami i rodzicami uczniów klas VIII, dni otwarte szkoły itp.). Okazało się, że zainteresowanie nowym kierunkiem kształcenia jest duże (przy małej liczbie chętnych do klasy I Technikum Rolniczego). Naboru dokonano do dwóch klas pierwszych. Podobnie było w roku szkolnym 2000/2001.

Językiem obcym nauczonym w Technikum Żywienia i Gospodarstwa Domowego jest język angielski. Szczęśliwie dla dyrekcji, okazało się, że można utworzyć jeden oddział dla zawansowanych w nauce tego języka i drugi dla zaczynających naukę języka angielskiego.

W roku szkolnym 2000/2001 do nauczania podstaw żywienia i mikrobiologii żywności w klasie II zatrudniono Alicję Topczewską absolwentkę UWM w Olsztynie Wydziału Nauki o Żywieniu, kierunku technologia żywności i żywienia. Przedmiotu zarządzanie zakładów gastronomicznych i gospodarstw domowych w klasie II uczy Zygmunt Mioduszewski, zatrudniony w szkole od roku 1999, na stanowisku wychowawcy internatu.

Zmiany w oświacie, reforma szkolnictwa ponadgimnazjalnego, spowodowały, że absolwentów tego kierunku kształcenia będzie najmniej w dotychczasowej historii szkoły (tylko dwa roczniki). Warto jednak podkreślić, że w planach rozwoju szkoły przewiduje się kierunki zbliżone do obecnie prowadzonych (liceum profilowane). W pracowniach utworzonych z myślą o nowym kierunku kształcenia odbywają się szkolenia mieszkańców wsi z zakresu wiejskiego gospodarstwa domowego.

5. Kadra pedagogiczna szkoły w latach 1984-2001.

Kadra nauczycielska w omawianym okresie jest stabilna, zmiany jakie się dokonywały, wiązały się z odejściem do pracy w innych szkołach na terenie Lidzbarka, niekiedy związane były z wyjazdem do innych miejscowości. W pewnym stopniu był to również naturalny proces odchodzenia na emeryturę, tych którzy legitymowali się długim stażem pracy w oświacie. Aktualnie w gronie pedagogicznym są osoby o stażu pracy powyżej 30 lat i to w jednej szkole. Jak pisaliśmy wcześniej jednym z czynników stabilizujących sytuację kadrową szkoły było oddanie do użytku 3 budynków mieszkalnych przy ulicy Polnej. Można próbować wysunąć również taką tezę, że warunki pracy, atmosfera, więzy, jakie powstają między pracownikami, odgrywały znaczną rolę w konsolidacji grona i jego stabilności. Służyły temu także organizowane w ramach działalności socjalnej zakładu pracy (dofinansowywane przez zainteresowanych) wspólne wyjazdy pracowników szkoły, początkowo do atrakcyjnych miejscowości w Polsce, a w następnych latach do innych krajów. Była to forma powszechnie akceptowana przez pracowników szkoły o czym świadczą dane w poniższej tabeli.

Rok	Kraj lub miasto	Ilość dni	Ilość osób
1990	Wrocław	4	30
	NRD - Zingst	5	33
1991	Litwa	5	36
	Kraków	4	36
	Kaliningrad	3	35
1992	Lublin	4	30
1993	St. Petersburg	6	37

⁴² Agnieszka Mikołajczak „Co dalej ośmioklasisto?” - Gazeta Warmińska nr 2/1999

1994	Austria	6	34
1996	Francja	11	43
1998	Włochy	11	37

Szkoła, której mury „trzeszczą” od nadmiaru uczniów, a jest to przecież budynek z 1913 roku, jest w gruncie rzeczy szkołą małą (w porównaniu do innych szkół średnich Lidzbarka Warmińskiego) pracującą na tzw. jedną zmianę czyli w praktyce do godziny 14.25, rzadko dłużej. Oczywiście dotyczy to jedynie zajęć lekcyjnych. W szkole takiej jest mniejsza anonimowość, silniejsze więzy zarówno pomiędzy uczniami jak i pracownikami. Kierowanie taką szkołą jest łatwiejsze, choć niewątpliwie różnorodność kierunków kształcenia, istnienie gospodarstwa szkolnego i internatu nie ułatwia życia kierującym takim zespołem. Trud kierowania szkołą przez ponad 22 lata spoczywał na barkach Apolinarego Zapiska. Od 1 września 1985 roku kierowanie szkołą powierzono Wojciechowi Kowalskiemu, który od roku 1975 pełnił funkcję wicedyrektora szkoły. Zastępcą dyrektora zostaje Ryszard Misiun. Obaj wymienieni pełnią swoje funkcje do dnia dzisiejszego. Jak widać z powyższego kierownictwo szkoły jest bardzo stabilne, w odróżnieniu od pierwszych lat jej istnienia⁴³.

Truizmem jest stwierdzenie, że na poziom pracy szkoły ma bardzo duży wpływ kadra pedagogiczna, jej kwalifikacje zawodowe, zaangażowanie, osobisty stosunek do spraw i problemów, którymi żyje społeczność szkolna. Kwalifikacje zawodowe nauczycieli od lat są na dobrym poziomie. Wszyscy nauczyciele posiadają wymagane kwalifikacje, wielu ma uprawnienia do nauczania drugiego przedmiotu. W roku 1984 wprowadzono stopnie specjalizacji zawodowej dla nauczycieli. Nauczyciele spełniający określone kryteria mogli ubiegać się o stopień specjalizacji (od I do III). Postępowanie prowadziły komisje składające się z przedstawicieli wyższych uczelni i ośrodków metodycznych. W początkowym okresie były to komisje, centralne lub okręgowe. W omawianym okresie 4 nauczycieli posiadało pierwszy stopień specjalizacji zawodowej, 10 drugi (około 67%). Wojciech Kowalski w roku 1985 uzyskał drugi, a w roku 1998 trzeci stopień specjalizacji zawodowej.

Znowelizowana w roku 2000 Karta Nauczyciela zniósła stopnie specjalizacji zawodowej wprowadzając szebble awansu zawodowego nauczycieli (od nauczyciela stażysty do dyplomowanego oraz tytuł honorowy profesora oświaty). W tym miejscu można byłoby powiedzieć, że historia kołem się toczy. Tytuł profesora szkoły średniej po raz pierwszy oficjalnie pojawił się w szkole w roku 1972r., nadawany był przez Kuratora Oświaty i Wychowania (Karta Nauczyciela z roku 1972). Otrzymali go wówczas: Małgorzata Chodunaj, Franciszek Hildebrandt, Alina Saletis, Nadzieja Wasilonok, Eugenia i Apolinary Zapiskowie, w późniejszych latach Wojciech Kowalski i Henryk Kosiedowski. Również tytuł nauczyciela dyplomowanego nadawany był od roku 1972 do 1981 tj. do uchwalenia przez Sejm Karty Nauczyciela w roku 1982.

W miesiącu marcu 2001 roku odbyło się po raz pierwszy wręczenie dyplomów nauczyciela dyplomowanego (już wynikający z Karty Nauczyciela z roku 2000) dyrektorom szkół. W niewielkiej 38 osobowej grupie, tych którzy otrzymali stopień nauczyciela dyplomowanego znalazł się dyrektor Zespołu Wojciech Kowalski.

Dobry nauczyciel to taki, który swoimi doświadczeniami chce i potrafi dzielić się z innymi, współpracuje z doradcą przedmiotowym, upowszechnia swoje dokonania. O tym, że szkoła od dawna była znana z takich działań wspominaliśmy wcześniej. Tu gwoli pamięci chcemy odnotować pewne dokonania nauczycieli związane z upowszechnianiem swoich doświadczeń.

W grudniu 1997 roku został wydany podręcznik „Ekonomika i organizacja gospodarstw rolnych” wraz z zeszytem do ćwiczeń, przeznaczony dla technikum rolniczego, którego autorem jest Wojciech Kowalski. Maria Soroko jest autorką programu nauczania przedmiotu specjalizującego chów i hodowla zwierząt, Ryszard Misiun publikował artykuły na łamach dwumiesięcznika „Fizyka w szkole”, jest także współautorem opracowania „Materiały metodyczne dla nauczycieli uczących fizyki w technikach rolniczych”. Brak materiałów źródłowych nie pozwala określić, jakie jeszcze inne opracowania, których autorami byli nauczyciele tej szkoły, były upowszechniane przez doradców metodycznych (przedmiotowych).

Wydaje się, że nauczyciele tej szkoły zawsze byli otwarci na nowości w zakresie dydaktyki i wychowania i nie wymagali specjalnej zachęty, żeby ustawicznie podnosić swoje kwalifikacje nauczyciela i wychowawcy. Wielu z nich ukończyło studia podyplomowe w latach 1979–1987, nieco młodszy wiekiem i stażem w latach 1997–2000. Trzeba obiektywnie przyznać, że podwyższanie kwalifikacji było znacznie łatwiejsze w tym pierwszym okresie, obecnie nauczyciel niejednokrotnie z własnych środków opłaca studia, dojazdy, noclegi itp.

6. Zmiany w systemie oświaty i ich wpływ na życie szkoły.

W 55 letnim okresie istnienia szkoły niewiele można byłoby znaleźć lat, w których sytuacja finansowa oświaty była dobra. Trudności finansowe państwa, przemiany ustrojowe wpływały na zmiany w systemie oświaty, były też zapewne jedną z przyczyn zmian planów nauczania. Zmiany programów nauczania i form

⁴³ Misiun R. Zapisek A. Pięćdziesiąt lat... s. 21-22

kształcenia praktycznego w Technikum były już szerzej omawiane⁴⁴, nieco uwagi poświęcimy zmianom jako wystąpiły w bloku przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych (matematyczno - przyrodniczych).

W omawianym okresie pierwsza zmiana planów nauczania nastąpiła w roku 1986, kolejna w roku 1990. W roku 1990 wprowadzono do planów nauczania jako obowiązkowe, języki zachodnioeuropejskie po 2 godziny w każdej klasie i elementy informatyki, w tych szkołach, które miały odpowiednie warunki do ich realizacji. Zmieniono ilość godzin przysposobienia obronnego, dokonano zmian w programie wiedzy o społeczeństwie.

W roku szkolnym 1991/92 zmniejszono tygodniowy wymiar godzin nauczania do 27, co spowodowało obniżenie ilości godzin w niektórych przedmiotach. Ramowe plany nauczania wprowadzono od roku szkolnego 1992/93. Nie objęły one tych profili kształcenia, w których wdrażano nową dokumentację programową - w naszej szkole dotyczyło to klasy I Liceum Ekonomicznego o specjalności rachunkowość i rynek rolny oraz klasy I Technikum Rolniczego tzw. szerokoprofilowego. Wszystkie inne klasy odczuły skutki zmniejszenia ilości godzin.

Kolejne zmiany przyniósł rok 1993. Ramowe plany nauczania Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określiły minimalną ilość godzin lekcyjnych z poszczególnych przedmiotów i grup przedmiotów. Maksymalna tygodniowa ilość godzin określona została na 35. Brak programów nauczania do zmienionych warunków realizacji spowodował, że w praktyce tzw. minima programowe (zwane później podstawami programowymi) przygotowywały szkolne zespoły przedmiotowe. Dzięki temu można było wyeliminować z programu nauczania zbędne treści programowe. Nauczyciel może współdecydować o tym czego naucza, ma dużą swobodę w doborze podręczników szkolnych, materiałów pomocniczych a wreszcie może podjąć trud opracowania programu autorskiego.

Od roku szkolnego 1990/91 do szkoły wróciła religia (lub etyka) w wymiarze 2 godzin tygodniowo. W systemie wychowania ta decyzja niewątpliwie ma bardzo ważne znaczenie. Wprowadzona Instrukcją Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3.08.1990 wprowadziła początkowo sporo zamieszania w organizacji zajęć szkolnych. Ze względu na duże obciążenie młodzieży realizowana była tylko jedna godzina religii. Ocena z religii/etyki pojawiła się na świadectwach szkolnych od roku 1992/93. Początkowo nauczali religii księża: ks. Jerzy Rożentalski (w latach (1990-1999), ks. Piotr Dernowski (w roku szkolnym 1994/95), ks. Piotr Jagiełka (w latach 1995-98), w późniejszym okresie katecheci.

Istotne znaczenie dla tych wszystkich uczniów, którzy zamierzają po ukończeniu szkoły podjąć studia wyższe jest wspomniany wyżej blok przedmiotów ogólnokształcących. Przejściowo nastąpiło ograniczenie liczby godzin w bloku przedmiotów matematyczno - przyrodniczych a w niektórych szkołach przez pewien czas nie było w planie nauczania biologii, chemii i fizyki (najdłużej w Liceum Ekonomicznym w latach 1986-1999).

Przedmioty ogólnokształcące w planach nauczania szkół											
Przedmiot	Technikum Rolnicze			Liceum Ekonomiczne			ZSZ			TŻiGD	LE
	1986	1992	1996	1983	1986	1992	1986	1992	1997	1999	1999
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
j. polski	589	586	542	466	518	518	268	230	230	542	560
j. obcy	289	342	336	248	272	272	100	192	192	336	348
historia	215	228	190	186	212	220	98	110	110	260	212
wos	67	52	26	60	60	52	64	22	22	26	30
geografia	74	-	114	162	182	114	-	-	-	152	148
matematyka	352	336	336	342	344	348	232	192	192	504	522
fizyka	230	228	152	188	212	-	106	-	-	142	144
chemia	230	210	247	136	144	-	114	-	-	114	114
biologia	287	278	152	-	76	-	114	-	-	152	76

Uwagi: W kolumnie 11 i 12 szkoły o pięcioletnim cyklu nauczania (od roku szkolnego 1999/2000)

Uczniowie na egzamin maturalny jako przedmiot dodatkowy wybierają biologię, geografię, matematykę, język obcy (obecnie angielski). Liczba godzin przeznaczonych na realizację tych przedmiotów w szkołach zawodowych jest zbyt mała, dotyczyło to zwłaszcza matematyki w Liceum Ekonomicznym o czteroletnim cyklu nauczania i Technikum Rolniczym. Niestety, dyrektor szkoły nie może zwiększyć liczby godzin przeznaczonych na realizację przedmiotów maturalnych, obciążenie uczniów w szkole zawodowej jest bowiem większe niż w liceach ogólnokształcących (w planie nauczania liceum ogólnokształcącego występuje 16 przedmiotów, w technikum 31). Nowa forma egzaminu maturalnego, która czeka uczniów w roku 2002 będzie zatem wymagała zwiększonego wysiłku ze strony uczniów i nauczycieli.

⁴⁴ Misiun R. Zapisek A. Pięćdziesiąt lat... s.28-32

Bardzo ważnym wydarzeniem w oświacie było uchwalenie Ustawy z dnia 7.09.1991 r. o systemie oświaty. Demokratyzacja życia społecznego znalazła swoje odbicie w tej ustawie. Zmieniły się uprawnienia dyrektora szkoły, rady pedagogicznej, wzrosła rola rady rodziców, istnieje możliwość powołania rady szkoły. Szkoła stała się bardziej samorządna. Bardzo dużo zależy od inicjatywy, zaangażowania i przedsiębiorczości wszystkich zainteresowanych działalnością szkoły i wynikami jej pracy. Całokształt spraw, związanych z funkcjonowaniem szkoły, reguluje Statut Szkoły, zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną 20 stycznia 1993 roku (zmieniany w latach 1998 i 1999).

Demokratyzacja życia szkoły jest zauważalna również w organizacji czasu wolnego młodzieży. Młodzież stała się bardziej samorządna, wzrosła rola Samorządu Szkolnego, nie ma jakiegokolwiek ingerencji z zewnątrz w pracę organizacji młodzieżowych. Spowodowało to, niestety, zanik działalności organizacji, które kiedyś odgrywały znaczną rolę w szkole: Związku Młodzieży Wiejskiej i Związku Harcerstwa Polskiego (jeszcze pod koniec lat osiemdziesiątych do ZMW należało około 80 uczniów, do drużyny ZHP ponad 30).

Należy podkreślić, że mimo trudnej sytuacji finansowej oświaty, również w drugiej połowie lat osiemdziesiątych prowadzone były zajęcia pozalekcyjne, działały zespoły muzyczne (prowadzone od wielu lat przez Jan Bednarka), zajęcia sportowo - rekreacyjne (prowadzący Stanisław Sybicki i Andrzej Gieryszewski). Chętni mogli ukończyć kurs obsługi komputera IBM PC. Samorząd Szkolny wydawał gazetkę szkolną „Obserwator” w oparciu o sprzęt i programy zgromadzone w pracowni informatyki. Miłośnicy fotografii korzystali z ciemni fotograficznej prowadzonej przez Andrzeja Kowalskiego. W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych zaczęto ograniczać zajęcia pozalekcyjne. Dotknęło to również naszej szkoły. Od roku szkolnego 1999/2000 prowadzone są jedynie zajęcia sportowe, ze względu na posiadaną halę sportową i bardzo dobre wyniki w koszykówce i la.

Szkoła przez ponad pięćdziesiąt lat była zaliczana do szkół tzw. resortowych, w wyniku decyzji podjętych przez Sejm RP od 1 stycznia 1999 roku organem prowadzącym szkołę jest Zarząd Powiatu. W przypadku szkół zawodowych, obejmujących swoim zasięgiem działania często większy obszar niż powiat, rodzi to szereg wątpliwości co do źródeł finansowania np. szkolenia praktycznego. Centra Kształcenia Praktycznego (Ustawicznego) powinny być jednostkami samofinansującymi się – osoby szkolone ponoszą koszty szkolenia. W przypadku uczniów koszty te powinny być refundowane przez szkołę kierującą na szkolenie. Szkoły jednak nie posiadają dostatecznych środków finansowych, z tych też powodów Centrum Kształcenia Ustawicznego w Lidzbarku Warmińskim zawiesiło swoją działalność.

Na funkcjonowanie szkoły ma wpływ budżet. Szkoła zobowiązana jest do wypracowywania dochodów własnych z tytułu wynajmowania pomieszczeń szkoły, internatu i hali sportowej. Budżet ten jest zbyt mały, rzutuje to oczywiście na jej funkcjonowanie. Pogarsza się stan techniczny obiektów, brak środków na prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, pogarsza się z każdym rokiem wyposażenie w pomoce dydaktyczne, rośnie obciążenie rodzin uczniów (czesne w internacie, brak wystarczających środków na stypendia).

7. Ważniejsze osiągnięcia szkoły w ostatnich latach.

Bardzo istotnym sprawdzianem poziomu pracy szkoły jest udział uczniów w olimpiadach przedmiotowych. Do osiągnięć już wymienianych⁴⁵ możemy dodać kolejne sukcesy uczniów w Olimpiadzie Wiedzy i Umiejętności Rolniczych⁴⁶. W bloku produkcji zwierzęcej w roku 1998 w Pszczelej Woli Marcin Tomczak zajął 32 miejsce, a w 1999 w Bożkowie Michał Maścianica 7 (opiekun Maria Soroko). Odnotowano również pierwsze sukcesy w bloku agrobiznesu (uczniowie Liceum Ekonomicznego): w roku 1998 w Pszczelej Woli Patrycja Grabowska zajęła 5 miejsce, w następnym roku w Bożkowie Rafał Zieliński zajął 3 miejsce (opiekunowie Anna Lipnicka i Stanisław Gliński).

Powyższe osiągnięcia w olimpiadach, a także wyniki sportowe naszych uczniów usytuowały szkołę na 5 miejscu w rankingu szkół średnich województwa warmińsko – mazurskiego (na 256 szkół średnich w województwie). Ranking został opublikowany w lutym numerze miesięcznika „Perspektywy” i dotyczył roku szkolnego 1998/99.

Andrzej Gieryszewski, nauczyciel wychowania fizycznego, pracujący w szkole od 1992 roku, kontynuując rodzinne tradycje, zajmuje się głównie koszykówką chłopców i lekkoatletyką. Systematyczna praca przynosi zauważalne efekty. W ostatnich latach pozycja szkoły w rankingach osiągnięć sportowych uległa znacznej poprawie. Nie są to zatem sukcesy jednorazowe. Od kilku lat lidzbarski „rolniczak” kojarzony jest z koszykówką. W drużynie koszykówki pojawiły się talenty, o które zaczynają zabiegać kluby sportowe. W tabeli zestawiono wyniki z ostatnich kilku lat w koszykówce i wyniki drużynowe w lekkiej atletyce.

⁴⁵ Misiun R. Zapisek A. Pięćdziesiąt lat... s. 51-53

⁴⁶ Pełne zestawienie laureatów Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych zawiera tabela stanowiąca załącznik do tego opracowania.

Rok szkolny	Lokaty
1996/97 koszykówka	I m. Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych II m. Mistrzostwa Makroregionu Brześć Stary III m. Ćwierćfinały Mistrzostw Polski (IX miejsce w Polsce)
LA	III m. Mistrzostwa Województwa Szkolnego Związku Sportowego SPP klas pierwszych II m. Gmnazjada - Mistrzostwa Województwa SKS I m. Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych
1997/98	IV m. Mistrzostwa Województwa SZS grupa starsza II m. Mistrzostwa Województwa SZS grupa młodsza
LA	IV m. Wojewódzkie drużynowe zawody LA klas pierwszych Im. Wojewódzka Gimnazjada klas I i II Im. Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych w LA
1998/99	I m. Inauguracja wojewódzkiego roku sportowego – koszykówka (grupa młodsza). Wyróżnienie Szkoły przez RW SZS za wyniki w koszykówce i LA w grupie chłopców w kategorii szkół ponad podstawowych. II m. Eliminacje makroregionu szkół rolniczych w koszykówce chłopców (5 województw) III m. Ćwierćfinał Mistrzostw Polski Szkół Rolniczych (IX miejsce w Polsce) <i>III m. Finał Mistrzostw Województwa w koszykówce (grupa starsza)</i> I m. Finał Mistrzostw Województwa w koszykówce (grupa młodsza)
LA	II m. - Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych w biegach przełajowych - II m. drużynowo. Im. - Gimnazjada – drużynowe mistrzostwa województwa w LA <i>Im. - Drużynowe Mistrzostwa Szkół Rolniczych w LA</i>
1999/2000	<i>I m. Mistrzostwa Powiatu koszykówka</i> I m. Mistrzostwa Rejonu w koszykówce (3 powiaty) I m. Mistrzostwa Regionu w koszykówce (mistrzowie 3 rejonów) IV m. Mistrzostwa Województwa Warmińsko – Mazurskiego IV m. Mistrzostwa Polski Szkół Rolniczych LZS w koszykówce
2000/2001	I m. Mistrzostwa Powiatu Szkół Średnich I m. Mistrzostwa Rejonu w koszykówce II m. Mistrzostwa Regionu w koszykówce I m. Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych w koszykówce II m. Mistrzostwa Polski Szkół Rolniczych (ćwierćfinały) IV m. - Mistrzostwa Województwa Szkół Ponadpodstawowych w koszykówce Vm. - Mistrzostwa Polski Szkół Rolniczych LZS w koszykówce
LA	Im. - Mistrzostwa Rejonu w Sztafetowych Biegach Przełajowych II m. - Mistrzostwa Województwa Szkół Rolniczych w Sztafetowych Biegach Przełajowych

Wyniki indywidualne osiągane w konkurencjach la. są także znaczące. W tabeli, będącej załącznikiem, podajemy aktualną, udokumentowaną listę najlepszych wyników w poszczególnych konkurencjach lekkoatletycznych z lat dziewięćdziesiątych.

8. Dekada przemian – z myślą o przybliżeniu tych spraw, którymi żyje obecnie szkoła....

W życiu kraju minioną dekada przyniosła szereg ważkich wydarzeń, nastąpiła transformacja ustrojowa, ciągle jeszcze trwa transformacja gospodarki, ambicją większości mieszkańców kraju nad Wisłą jest „marsz ku Europie”. Szkoła, w której operuje się na „żywej materii” przeprowadzanie gwałtownych zmian jest nie wskazane. W minionym okresie w ustawodawstwie szkolnym nastąpiły (i ciągle jeszcze trwają) zmiany. W celu przybliżenia tych spraw piszemy o tych najważniejszych, mających wpływ na codzienną działalność szkoły, pomijamy natomiast zagadnienie reformy szkolnictwa (o planach rozwoju szkoły w kolejnej części) .

Dokumentem podstawowym, na którym opiera się proces nauczania w każdej szkole, jest rozporządzenie o podstawie programowej kształcenia ogólnego. Sprawą ważną jest opracowanie szkolnego zestawu programów nauczania. Zgodnie z rozporządzeniem:

- program dobiera nauczyciel, uwzględniając możliwości uczniów i wyposażenia szkoły,
- można wybrać program wpisany do wykazu MEN i realizować go w całości, można opracować program dostosowawczy i na tej podstawie samodzielnie opracować własny - po uzyskaniu pozytywnej opinii nauczyciela mianowanego z pokrewnej dziedziny wiedzy,
- nauczyciele ustalają szkolny zestaw programów dla danego oddziału, który dopuszcza dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady szkoły.

Nauczyciel wybiera podręcznik, który pozwoli mu realizować program nauczania. Szkoła posiada zestaw programów dla każdego kierunku kształcenia. Podstawy programowe przedmiotów ogólnokształcących określa rozporządzenie Ministra Edukacji, w przypadku przedmiotów zawodowych jest to rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Kolejna nowość to szkolne programy wychowania. Są to programy długofalowe, roczne plany pracy dydaktyczno – wychowawczej szkoły opierają się o cele zawarte w programie wychowania szkoły. Program wychowawczy szkoły powinien zawierać szczegółowe cele i odpowiadający im spis zadań wychowawczych, jakie zamierza podjąć szkoła. Zadania wychowawcze dotyczą trzech obszarów:

- pracy edukacyjnej każdego nauczyciela (ściśle powiązanie wychowania z dydaktyką),
- zestawu obowiązków właściwych dla wychowawcy klasowego,
- tematycznych okresowych programów wychowawczych.

Programy wychowania tworzone są przy udziale całej społeczności szkolnej a także rodziców (w szkołach działają Rady Rodziców, a w niektórych również Rady Szkoły). Punktem wyjścia do tworzenia takiego planu jest ocena stanu na wejściu, określenie celu przy uwzględnieniu tradycji i zwyczajów szkoły. Ma być to zatem plan działań, wynikający z potrzeb, uwzględniający prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami i poszanowaniem ogólnie akceptowanych norm zachowań. Opracowanie takiego planu wymaga sporego wysiłku i zaangażowania nauczycieli, rodziców i uczniów. Duże nadzieje twórcy reformy pokładają w fakcie, że to właśnie w szkole winny zapaść decyzje czego, kogo i w jakim zakresie należy nauczać i jakie cele zamierzamy osiągnąć w wychowaniu. Programy pracy podlegają ciągłej ewaluacji.

Kolejną nowością jest wewnątrzszkolny system oceniania, stanowiący załącznik do statutu Szkoły. Rozporządzenie Ministra w sprawie oceniania dopuszcza przyjęcie szkolnej skali ocen, inny podział na semestry nauczania a także sposób dokumentowania wystawianych ocen. Ocenianie końcowo roczne jest jednolite dla wszystkich szkół ze skalą ocen od 1 do 6. Nazwę oceny miernej zastąpiono dopuszczającą. Wrócono do egzaminów poprawkowych, które winny odbywać się w ostatnim tygodniu sierpnia przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych. Egzaminy sprawdzające (na prośbę ucznia lub jego rodziców lub opiekunów) mogą być dalej przeprowadzane, o ile zostanie to zapisane w statucie szkoły.

Wprowadzone zmiany powinny prowadzić do współdziałania nauczycieli, integrowanych przez dyrektora wokół celów dydaktycznych i wychowawczych szkoły. Reforma powinna być procesem zmieniającym szkołę, w której coraz lepiej powinni odnajdować się uczniowie i nauczyciele.

9. Plany rozwoju Szkoły na lata 2001- 2006.

Reforma polskiego systemu edukacji rozpoczęła się 1 września 1999 roku, objęła klasę 6 szkoły podstawowej i pierwszą 3-letniego gimnazjum. Początek funkcjonowania przekształconych szkół ponadgimnazjalnych przypadnie na 1 września 2002 roku. Uczeń, kończący gimnazjum ma w nowym systemie edukacji dwie drogi kształcenia do wyboru⁴⁷:

- naukę w trzyletnim liceum profilowanym, po którym może on zdobywać kwalifikacje zawodowe w szkole policealnej lub, po zdaniu egzaminu maturalnego, ubiegać się o przyjęcie na studia, ewentualnie podjąć pracę;
- naukę w dwuletniej szkole zawodowej, przygotowującej go do egzaminu zawodowego.

Uczeń, który ukończył szkołę zawodową ma możliwość, korzystając z zasady pełnej drożności polskiego systemu edukacji, kontynuowania nauki w liceum uzupełniającym.

Liceum profilowane przygotowuje uczniów do egzaminu maturalnego i dalszego kształcenia przez system profilowania zajęć edukacyjnych. Zaproponowano 5 profili, określonych celami kształcenia oraz dziedzinami gospodarki. W związku z prowadzoną reformą szkolnictwa Rady Powiatów - po uzgodnieniu z Kuratorium Oświaty i zasięgnięciu opinii Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowej Rady Zatrudnienia – ustaliły i ogłosiły plan sieci publicznych szkół ponadgimnazjalnych. Dyrekcja i Rady Pedagogiczne opracowały wstępny wariant programu rozwoju szkoły, który spełniałby oczekiwania uczniów, rodziców i nauczycieli.

Rok szkolny 2001/2002 jest rokiem przejściowym. Nie będzie przyjęć do klas pierwszych, dotychczas działających szkół średnich. Mury szkół opuszczą absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. Z myślą o nich w Zespole Szkół w Lidzbarku Warmińskim planuje się otwarcie 3 letnich szkół: Technikum Żywnienia i Gospodarstwa Domowego (usługi hotelarsko - turystyczne) i Liceum Agrobiznesu. Planowane są tylko dwa oddziały. Szkoły te (o ile zostanie dokonany nabór) byłyby ostatnimi szkołami, działającymi wg dotychczasowych zasad. Plany nauczania tych szkół zostały dopuszczone do użytku w grudniu 2000 roku.

⁴⁷ Ministerstwo Edukacji Narodowej. Reforma systemu edukacji. Szkolnictwo ponadgimnazjalne. Warszawa, Kwiecień 2000 s.12

W roku szkolnym 2002/2003 rozpoczną działalność licea profilowane. Biorąc pod uwagę posiadane zasoby kadrowe, bazę i tradycje kształcenia przewidujemy, uruchomienie następujących szkół:

Profil	Nachylenie profilowania	Ilość oddziałów
Proakademicki	Biologia	1
Rolniczo - środowiskowy	Leśny	1
Społeczno - usługowy	Ekonomiczno - administracyjny	1
	Turystyczno – gastronomiczny - hotelarski	1

Oprócz liceum uruchomiona zostanie dwuletnia szkoła zawodowa na podbudowie gimnazjum, przygotowująca ucznia, w ramach realizacji obowiązku nauki, do podjęcia pracy zawodowej w zawodzie rolnik. Kształcenie w tej szkole będzie odbywało się w dwóch obszarach: jako kształcenie ogólne (35% całkowitego czasu nauczania) i zawodowe oparte na pełnej realizacji podstaw programowych kształcenia w zawodzie szerokoprofilowym na poziomie robotniczym (czeladniczym). Potwierdzenie nabytych kwalifikacji, wraz ze wskazaniem ich poziomu, uczeń otrzyma w ośrodku egzaminacyjnym, upoważnionym do przeprowadzania tej czynności przez okręgową komisję egzaminacyjną.

Szkoła, pełniąc jednocześnie funkcję Centrum Kształcenia Ustawicznego, prowadziła zajęcia kursowe w zakresie kształcenia dorosłych, zgodnie z zapotrzebowaniem środowiskowym. W roku 2001 będą prowadzone kursy w całości finansowane ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Czynione są starania, aby zakres zadań w tym kierunku rozwijał się w latach następnych.

Przyjmując wykonanie naboru według ww. programu w najbliższych kilku latach zatrudnienie w szkole nie będzie ulegało istotnym zmianom. W szkole była prowadzona taka polityka kadrowa, że nie było i najprawdopodobniej nie będzie, potrzeby zwalniania nauczycieli. Zwolnienia mogą dotyczyć tylko osób, których praca związana jest z działalnością internatu. Od kilku lat maleje liczba jego mieszkańców, rosną koszty pobytu ucznia w internacie i wielu rodzin nie stać na ich pokrywanie. Jest to zjawisko zauważalne we wszystkich internatach, w związku z tym część z nich uległa likwidacji, dotyczy to również internatów w Lidzbarku Warmińskim.

W roku szkolnym 2000/2001 w Zespole Szkół zatrudnionych jest na pełnym etacie 21 nauczycieli, pozostałych 13 to tak zwani nauczyciele niepełnozatrudnieni. W tej liczbie są również emeryci. Wśród nauczycieli są osoby, które posiadają uprawnienia emerytalne i mogą skorzystać z nabytych uprawnień (najpóźniej w roku 2006). Wydaje się zatem, że zmiany, jakie nastąpią w najbliższych latach nie powinny dramatycznie wpłynąć na stan zatrudnienia.

Wprowadzanie nowych kierunków kształcenia skłoniło już niektórych nauczycieli do poszerzenia swoich kwalifikacji poprzez studia podyplomowe, nauczyciele uczący w blokach profilowych, będą uzupełniali swoje kwalifikacje poprzez kursy lub także studia podyplomowe.

Rozdział V

Zjazdy Absolwentów i jubileusze szkoły.

1. Zjazdy Absolwentów.

Do jednej ze starszych, bo mającej swój początek w latach pięćdziesiątych tradycji szkoły należą zjazdy absolwentów. Można je porównać do uroczystych odwiedzin domu rodzinnego przez dorosłe już samodzielne, a często i postarzałe rodzeństwo. Ludzie zawsze wracali, wracają i będą wracać do miejsc z czasów młodości. W chwilach zadumy ożywają wspomnienia. Po latach nowego blasku nabierają radosne młodzieńcze przeżycia, czas zaciera w pamięci przykre chwile i doznania. Przy spotkaniach takich można pochwalić się wobec koleżanek i kolegów odniesionymi sukcesami, udanymi dziećmi, starsi wnukami. Do wypróbowanych przyjaciół z lat szkolnych można zwierzyć się ze swych kłopotów, zmartwień, czasami poniesionych porażek życiowych. Zjazdy są więc potrzebne absolwentom. Są potrzebne szkole. Wnoszą one nowe wartości do pracy wychowawczej szkoły, inspirują do poszukiwań skutecznej pracy dydaktycznej, podsuwają czasem szkolnym „belfrom” odpowiedź na odwieczne pytanie w pedagogice – jak wychowywać, aby wychowankom w życiu było dobrze, ale żeby z nimi również innym było dobrze. Szkoła ma wreszcie możliwość zaprezentowania swoim wychowankom dorobku kolejnych kilku lat.

Inicjatorami i organizatorami zjazdów byli zawsze absolwenci. To z nich spontanicznie organizowały się kolejne komitety organizacyjne. Niemal „etatowym” przewodniczącym, bo aż pięć razy na 7 zjazdów był w naszym wypadku Tadeusz Górecki absolwent z 1955 roku (nie przewodniczył tylko na I i V zjeździe). Większość „czarnej roboty” papierkowej wykonywała zwykle Nadzieja Wasilonok. Sobie tylko znanymi sposobami gromadziła setki a obecnie już tysiące adresów absolwentów. Wysyłała zawiadomienia, zbierała i segregowała zgłoszenia, ankiety itp..

Każdy z dotychczasowych zjazdów był inny. W I zorganizowanym w maju 1954 roku uczestniczyli nie tylko absolwenci, ale i zaproszeni uczniowie ostatniej klasy tuż przed maturą. Było to dla nich swoiste przyjęcie do grona absolwentów. Kolejny zjazd odbył się sześć lat później w maju 1960 roku. W podwójnej roli absolwenta, a jednocześnie gospodarza wystąpił wówczas Ryszard Smoliński, ówczesny dyrektor szkoły.

Od 1966 roku zjazdy są organizowane w okrągłe rocznice istnienia szkoły (za wyjątkiem IV odbywającego się jesienią 1972 roku) i łączone z obchodami jubileuszowymi. III Zjazd, o czym była mowa w II rozdziale niniejszej pracy połączony był z 20-leciem szkoły.

Uroczysty charakter mają obchody 30-lecia szkoły w 1976 roku. Z tej okazji otwarto w szkole izbę pamięci narodowej i tradycji szkoły oraz urządzono pracownię historyczną. Nad wystrojem i urządzaniem obu tych sal pracowała nauczycielka historii Mirosława Misiun, a jej głównym pomocnikiem był pełniący wówczas funkcję zastępcy dyrektora Czesław Klepacki.

Rada Pedagogiczna w celu wzmocnienia tradycji szkoły i uznania wkładu w jej rozwój niektórych osób przyjęła wówczas uchwałę o honorowym członkostwie Rady Pedagogicznej i nadała ten tytuł 19 osobom. Wykaz ich znajduje się w okolicznościowej publikacji⁴⁸. W latach późniejszych nie kontynuowano tego zwyczaju. Rada Pedagogiczna postulowała wówczas również konieczność ufundowania szkole nowego sztandaru. Myśl tą podjął odbywający się dwa dni później w dniu 5 czerwca V Zjazd Absolwentów, przyjmując w tej sprawie uchwałę. W części oficjalnej tego Zjazdu wystąpili z wykładami o sytuacji w rolnictwie i ochronie środowiska dwaj naukowcy z ART. Olsztyn prof. dr hab. Bogdan Wilamowski i dr Ryszard Cymerman, absolwent szkoły z 1965 roku. W Zjeździe tym po raz ostatni uczestniczył założyciel szkoły, Józef Wierzbicki. Zakończył wówczas też swoją działalność zawodową w szkole. Kilka dni wcześniej na antenie Polskiego Radia został nadany wywiad z nim. Wywiad ten opublikowano później drukiem⁴⁹.

Zgodnie z przyjętą na II Zjeździe uchwałą Zjazdy powinny odbywać się co 5 lat. Następny, VI powinien więc być w 1981 roku. Atmosfera społeczna tego roku, a zwłaszcza ówczesne trudności aprowizacyjne nie zachęcały do organizowania tego typu imprez. Stąd kolejny VI Zjazd połączony z 40-leciem szkoły, odbył się w dniach 4-5 października 1986 roku. Można powiedzieć, że i ten jubileusz obchodzony był w szkole z dość dużym rozmachem. Oddano wówczas do użytku salę sportową, nadano szkole imię Mariana Gotowca, a absolwenci przekazali szkole nowy sztandar. W tej ostatniej sprawie należy podkreślić dużą ofiarność absolwentów. Dla ścisłości historycznej trzeba jednak dodać, że fundatorami byli również ówczesni pracownicy szkoły i uczniowie, a także zaprzyjaźnione ze szkołą zakłady pracy. Nie umniejsza to szczególnego zaangażowania w sprawę sztandaru Komitetu Organizacyjnego VI Zjazdu Absolwentów. Warte są szczególnego podkreślenia starania i osobista praca z tym związana Waldemara Rakowskiego, nieżyjącego już absolwenta z 1959 roku. Osobiście dwu czy trzykrotnie jeździł np. w tej sprawie na własny koszt do Poznania, gdzie był wykonywany sztandar.

⁴⁸ 40 lat Zespołu Szkół ... s.10

⁴⁹ 40 lat Zespołu Szkół ... s.3-4

Po raz pierwszy na Zjazd została wydana 40 stronicowa broszura obejmująca wybór materiałów m.in. wykaz wszystkich absolwentów technikum i nauczycieli pracujących od początku szkoły. W Zjeździe uczestniczyło ponad 300 absolwentów. Bankiet zorganizowano w dwóch lokalach – kasynie oficerskim i nie istniejącej już dziś restauracji „Basztowej”.

Minęło następne 10 lat. W międzyczasie zmienił się ustrój, powstała III Rzeczpospolita, nadeszły „złote gody” 50-lecie szkoły. I znów główny, a właściwie jedyny punkt tego jubileuszu, to VII Zjazd Absolwentów zorganizowany w dniach 15-16 czerwca 1996 roku. Przygotowania rozpoczęto w marcu tego roku, czasu było więc niewiele. Mimo to Zjazd, jak uznali uczestnicy, należał do bardzo udanych. Jak przystało na 50-lecie istnienia szkoły, absolwenci w szczególny sposób uczcili pamięć założyciela szkoły Józefa Wierzbickiego. Na frontonie szkoły umieszczono tablicę pamiątkową o następującej treści:

**SZKOŁĘ TĘ ZAŁOŻYŁ
W PAŹDZIERNIKU 1946
MGR JÓZEF WIERZBICKI
UR 1896 ZM 1980
WIELOLETNI DYREKTOR
NAUCZYCIEL LICEUM
ROLNICZEGO I TECHNIKUM
ROLNICZO-ŁĄKARSKIEGO
WYBITNY PEDAGOG
PRAWY OBYWATEL
W 50 ROCZNICĘ
POWSTANIA SZKOŁY
15 VI 1996**

Odślonięcia tablicy dokonał syn Założyciela, Jerzy Wierzbicki, i jedna z pierwszych absolwentek szkoły, Helena Nadratowska – Wodzyńska. Aktu poświęcenia dokonał ks. Czesław Dreżek, również absolwent szkoły z 1959 roku. Pamięć Józefa Wierzbickiego uczcili też władze miasta. Na wniosek Komitetu Organizacyjnego Zjazdu, Rada Miasta przyjęła w dniu 12 czerwca 1996 roku uchwałę o nadaniu uliczce przylegającej do posesji szkolnej, nazwy Józefa Wierzbickiego. Tabliczki z nazwą nowej ulicy pojawiły się w dniu otwarcia Zjazdu.

W VII Zjeździe Absolwentów uczestniczyli przedstawiciele maturzystów Liceum Rolniczego i Technikum Rolniczo – Łąkarskiego ze wszystkich lat od 1950 do 1995, z wyjątkiem 1992 oraz Liceum Ekonomicznego z lat 1987 - 1995. łączna oficjalna liczba uczestników wynosiła 415 osób, w tym 367 rolników i 48 ekonomistów. Nieoficjalnie było nieco więcej, ponieważ niektórzy zgłosili się w dniu rozpoczęcia Zjazdu. Najliczniej reprezentowane były następujące roczniki (tabela poniżej):

Lp.	Rocznik	Ilość uczestników	% absolwentów tego rocznika
1.	1976	24	46,2
2.	1973	20	34,5
3.	1980	19	54,3
4.	1981	18	29,5
5.	1971	17	41,5
6.	1975	16	41,0
7.	1983	16	27,1
8.	1969	15	33,3
9.	1966	15	24,4
10.	1974	14	28,6

Z Liceum Ekonomicznego najliczniej stawili się pierwsi absolwenci tej szkoły; z roku 1987 –13 osób (59,1% absolwentów) i z 1988 –10 osób (40,0%).

Na Zjazd przygotowano też okolicznościową publikację „Pięćdziesiąt lat w służbie rolnictwa i polskiej wsi”. Brak czasu i ograniczone mocno środki finansowe spowodowały, że jest to wydanie nad wyraz skromne, nie pasujące do wielkiego jubileuszu szkoły. Mimo to publikacja ta jest wykorzystywana przez historyków

oświaty rolniczej w Polsce oraz przy pisaniu prac magisterskich w Instytucie Pedagogiki Akademii Rolniczo - Technicznej a obecnie Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego.

2. Absolwenci w badaniach ankietowych.

W trakcie przygotowań i przebiegu VI i VII Zjazdu w 1986 i 1996 zostały wśród absolwentów przeprowadzone badania ankietowe, które miały dać odpowiedź na dwa pytania:

1. Co robią absolwenci szkoły?
2. Jak oceniają pracę szkoły na podstawie swojego przygotowania do życia i pracy?

Wyniki tych badań z 1986 roku zostały opublikowane w artykule zamieszczonym w Biuletynie Oświaty Rolniczej Nr1/1987⁵⁰. Przedruk tego artykułu został też zamieszczony w publikacji na pięćdziesięciolecie szkoły.

Omówienie wyników badań, przeprowadzonych pod kierunkiem dr A. Kicowskiej w 1996 roku, dokonano w pracy magisterskiej Anny Stepnowskiej⁵¹. Obszerny fragment tej pracy cytujemy poniżej.

„Podczas VII Zjazdu Absolwentów, który odbył się w Zespole Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim w 1996 roku wśród jego uczestników przeprowadzono badania ankietowe, którymi objęto 153 osoby.

Większość ankietowanych z Zespołu Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim stanowili mężczyźni (57,52%). Kobiety stanowiły 42,48%. Odsetek ten byłby mniejszy, gdyby nie utworzone w 1983 roku Liceum Ekonomiczne. Liceum to było bardziej popularne wśród kobiet - mężczyźni stanowili jedynie 9,10% absolwentów. Wśród mężczyzn większym zainteresowaniem cieszyło się technikum - 61,30% absolwentów to mężczyźni.

Działalność szkoły rolniczej w Lidzbarku Warmińskim miała na celu wykształcenie takiej grupy ludzi, która byłaby w stanie podjąć pracy w gospodarstwie rolnym, zdolnych do wprowadzania w nim unowocześnień, innowacji. Nie wszyscy jednak absolwenci tej szkoły zdecydowali się na zakończenie swojej edukacji na poziomie szkoły średniej, bowiem aż 44% z nich zdecydowało się na dalszą naukę. Należy tutaj zaznaczyć, że wielu z nich (57%) wybrało uczelnie rolnicze, głównie Akademię Rolniczo - Techniczne. Inni kontynuowali naukę na takich kierunkach studiów jak polonistyka, historia, prawo, świadczą to może o wszechstronnym przygotowaniu ucznia, zarówno tym ogólnym jak i zawodowym.

Typ szkoły, jaki reprezentuje szkoła w Lidzbarku Warmińskim dał możliwość nauki dla młodzieży, mieszkającej na wsi - ze środowiska wiejskiego wywodziło się prawie 70% uczniów (w tym pochodzenie chłopskie miało 85%). Na problem ten można też spojrzeć z innej strony – młodzież, mieszkająca w mieście, a interesująca się rolnictwem, miała możliwość edukacji w tym kierunku: aż 26% z nich zdecydowała się na prowadzenie gospodarstwa rolnego.

Bardzo istotnym w tej sytuacji wydaje się fakt, że prawie 40% uczniów wybrało naukę w Zespole Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim kierując się zamiłowaniem do rolnictwa, a tylko 8% uczniów trafiło do tej szkoły przypadkiem. Nawet pochodzenie środowiskowe było mniej decydujące w przypadku wyboru szkoły, niż zainteresowanie rolnictwem. Na pochodzenie środowiskowe (wiejskie) jako czynnik decydujący wskazało jedynie 20% ankietowanych.

Zamiłowanie do rolnictwa wpłynęło na decyzję o wyborze szkoły u 40% badanych, lecz aż 85% badanych absolwentów związała z nim swe dalsze losy zawodowe. Nie wszyscy jednak zdecydowali się na prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego a tylko 45% z nich. Reszta znalazła zatrudnienie w szkolnictwie rolniczym, administracji czy Ośrodkach Doradztwa Rolniczego. Absolwenci Liceum Ekonomicznego znaleźli zatrudnienie w księgowości, zarówno w przedsiębiorstwach jak i w bankach. Takie losy zawodowe absolwentów wskazują na efektywność procesu kształcenia w Zespole Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim. Sami absolwenci oceniają wyniesione z niej przygotowanie teoretyczne i praktyczne jako bardzo dobre lub dobre.

⁵⁰ A.Zapisek - 40 lat lidzbarskiej szkoły rolniczej. Nr 1/1987r.

⁵¹ Anna Stepnowska – Cele i treści szkolnej edukacji rolniczej w latach 1946-1996 (na przykładzie Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim). Praca magisterska wykonana w Instytucie Pedagogiki ART Olsztyn pod kierunkiem dr A.Kicowskiej.

TABELA 4

Ocena przygotowania do zawodu absolwentów Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim

Przygotowanie do zawodu	Stopień przygotowania zawodowego				
	bardzo dobry	dobry	dostateczny	niewystarczający	brak odpowiedzi
teoretyczne	54,26%	41,83%	3,26%	-	0,65%
praktyczne	39,22%	47,06%	8,50%	0,65%	4,57%

Źródło: Opracowanie własne

Mimo tak dobrego przygotowania wyniesionego ze szkoły, absolwenci nie uniknęli trudności w pierwszym okresie pracy. Przyczynami tego stanu rzeczy okazał się, między innymi, brak możliwości pracy na nowoczesnym sprzęcie rolniczym. Absolwenci, którzy zdecydowali się na podjęcie pracy w szkolnictwie, bardzo często wskazywali na brak przygotowania pedagogicznego.

Uczniowie, opuszczający szkołę, zetknęli się też z innymi trudnościami. W latach pięćdziesiątych tą trudnością był nacisk ówczesnej władzy, dążącej do całkowitej socjalizacji wsi, a w latach sześćdziesiątych, brak środków finansowych. Lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte przyniosły ze sobą inne trudności - związane były one ze znalezieniem satysfakcjonującej pracy. Problem ten sygnalizowało jedynie 10% ankietowanych. Pozostałe 90% absolwentów twierdziło, że nie mieli żadnych trudności w pierwszym okresie ich pracy.

Zespół Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim wywarł bardzo duży wpływ na zainteresowania oraz losy zawodowe swych absolwentów. Z ankiety wynika, że do dzisiaj są oni zainteresowani kontaktami i współpracą z nią. Chętnie uczestniczą w zjazdach i spotkaniach. Niektórzy z absolwentów liczą na wymianę doświadczeń ze swoimi byłymi profesorami."

Interesujące jest też dokonane w 1996 roku zestawienie miejsca pracy absolwentów:

Lp.	Miejsce pracy	Ilość	%
1.	Zakłady lub instytucje obsługujące rolnictwo	86	27,48
2.	Gospodarstwa indywidualne	27	8,63
3.	Firmy prywatne	45	14,38
	w tym właściciele kierownicy	27	8,63
4.	Inne zawody	69	22,04
5.	Nauczyciele	17	5,43
	w tym na uczelniach wyższych	7	2,24
6.	Studenci	6	1,92
7.	Odbywający służbę wojskową	8	2,56
8.	Emeryci	26	8,31
9.	Bezrobotni	29	9,27

Razem: 313

Dla porównania warto podać, że przed 10 laty w 1986 roku rozkład zatrudnienia przedstawił się następująco:

- 46% pracowało w obsłudze rolnictwa i w oświacie
- 27% w rolnictwie uspołecznionym
- 13% w gospodarstwach indywidualnych
- 14% w zawodach pozarolniczych⁵².

3. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły.

W trakcie VII Zjazdu podjęto inicjatywę zorganizowania Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim. Organizacje takie działają przy niektórych szkołach rolniczych mających długoletnie tradycje i dbających o ich rozwój i utrwalenie. Wkrótce powstał Komitet Założycielski, a 5 września 1996 roku Sąd Wojewódzki w Olsztynie podjął postanowienie o wpisaniu Stowarzyszenia do odpowiedniego rejestru. 12 października tego roku odbyło się pierwsze Walne Zebranie Statutowe. Cele

⁵² A. Zapisek – 40 lat lidzbarskiej szkoły rolniczej

Stowarzyszenia to „promocja działalności Szkoły w oparciu o jej tradycje oraz wspieranie Szkoły w działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i gospodarczej”⁵³.

Liczba członków w marcu 2001 roku wynosi 77 osób. Stowarzyszenie wydaje (nie zawsze systematycznie) kwartalnik „Absolwent”. Cała działalność opiera się na pracy społecznej członków. Dotychczas dwukrotnie udzielono niezamożnym uczniom niewielkiej pomocy finansowej. Szczupłość dochodów nie pozwoliła szerzej rozwinąć tej formy wspierania młodzieży. Dwukrotnie też wspierano szkołę dotacjami w jej trudnej sytuacji finansowej (min. na doposażenie nowych pracowni technologii żywienia). Szczególną ofiarność w Stowarzyszeniu wykazali dotychczas następujący członkowie: Henryk Łańko, ks. Czesław Drężek, Magda i Kazimierz Jabłonowscy, a z sympatyków Grzegorz Lorenc i Barbara Kreutzinger. Jednocześnie udział w działalności Stowarzyszenia części członków ograniczył się do opłacenia w ciągu 5 lat jednorazowej składki w kwocie 10 złotych, a niektórych tylko do złożenia deklaracji o przynależności.

W związku z licznymi głosami członków Stowarzyszenia podczas II Walnego Zebrania w czerwcu 1999 roku Zarząd podjął starania o zorganizowanie kolejnego Zjazdu Absolwentów. W październiku 2000 roku w wyniku wspólnej inicjatywy Dyrekcji Szkoły i Zarządu Stowarzyszenia doszło do powołania i ukonstytuowania się Komitetu Organizacyjnego VIII Zjazdu Absolwentów. W ramach przygotowań do Zjazdu Zarząd Stowarzyszenia wspólnie z zastępcą dyrektora Ryszardem Misiunem przygotowali niniejszą publikację, realizując w ten sposób uchwałę Walnego Zebrania tej organizacji oraz postulat Komitetu Organizacyjnego poprzedniego VII Zjazdu Absolwentów.

⁵³ Statut Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim.

Bibliografia

I. Źródła archiwalne:

1. Arkusze organizacyjne szkoły
2. Katalogi ocen
3. Plany pracy i sprawozdania
4. Programy nauczania
5. Protokoły egzaminu dojrzałości
6. Protokoły z posiedzeń Rady Pedagogicznej
7. Protokoły eliminacji Centralnych Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych z lat 1977-1996.
8. Statut Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim

II. Opracowania i artykuły prasowe

1. Absolwent – Kwartalnik Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim z lat 1996-2000
2. Kicowska A. - Średnie szkolnictwo rolnicze na Warmii i Mazurach w latach 1945-1975. Olsztyn 1986
3. Kicowska A. – Szkoła rolnicza w Polsce w latach 1944-1989. Olsztyn 1998
4. MEN – Reforma systemu edukacji szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Warszawa 2000
5. Mikołajczak J. -Trud pierwszych lat. Lidzbark Warmiński 1994
6. Misiun R., Zapisek A. - 50 lat w służbie rolnictwa i polskiej wsi. Lidzbark Warmiński 1996
7. Praca zbiorowa - 40 lat Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku. Lidzbark Warmiński 1986
8. Praca zbiorowa – Karolewo wczoraj i dziś. Karolewo 1997
9. Raclawski K. – Rozwój Oświaty Rolniczej w Polsce. Warszawa 1998
10. Stepnowska A. – Cele i treści edukacji rolniczej w latach 1946-1996 na przykładzie Zespołu Szkół Rolniczych w Lidzbarku Warmińskim. Praca magisterska wykonana w Instytucie Pedagogiki ART Olsztyn pod kierunkiem dr A. Kicowskiej. Olsztyn 1997
11. Turkowska W. – Wnioski z IX Olimpiady Zootechnicznej. Przegląd Hodowlany Nr 17/1969.
12. Zapisek A. – 40 lat lidzbarskiej Szkoły Rolniczej BPOR NR 1/1987
13. Zapisek A. – Szkolenie technicznych kadr łąkarskich Wiadomości Melioracyjno Łąkarskie Nr1/1962

Garść wspomnień...

Poniżej zamieszczamy fragmenty, w niektórych wypadkach całość, wspomnień absolwentów szkoły i nauczycieli. Część z nich była umieszczona w wydawanym przez Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły periodyku „Absolwent”.

H. Nadratowska – Szkoła nauczyła nas pracy i odpowiedzialności

W październiku 1946 roku rozpoczęła się nauka w Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim. Utworzone zostały dwie klasy pierwsze. Jedna klasa była dla chłopców, a druga dla dziewcząt. Klasa druga przeniesiona z Olsztyna (13 dziewcząt rozpoczęła naukę w Lidzbarku Warmińskim). Młodzież była z różnych stron Polski, z różnym bagażem przeżyć i doświadczeń z czasów wojny (wiek młodzieży wahał się od 13-26 lat). Duża różnica była w poziomie intelektualnym poszczególnych uczniów. Ta grupa młodzieży z małą kadrą pedagogiczną rozpoczęła trud pracy i nauki. Z początku budynek szkolny mieścił sale lekcyjne, internat dla młodzieży, a także mieszkania dla nauczycieli. Pracowaliśmy bardzo dużo, uczyliśmy się do późnych godzin nocnych. Wszystkie prace związane z funkcjonowaniem internatu i szkoły były wykonywane przez młodzież. Sporządzanie posiłków dla młodzieży odbywało się przy udziale młodzieży w formie dyżurów, a pieczę nad całością sprawowała Maria Kozakowska. Prace porządkowe w szkole i w internacie wykonywane były przez uczennice podczas zajęć praktycznych. Poza tym w poszczególnych pomieszczeniach porządku pilnowali dyżurni.

Na zajęcia praktyczne w gospodarstwie szkolnym młodzież dochodziła 3 kilometry. W działkach hodowla zwierząt i ogrodnictwo młodzież uczyła się praktycznego zawodu. Owoce i warzywa ze szkolnego ogrodu służyły do realizacji programu z żywienia rodziny. W ramach przedmiotu zaopatrywanie rodziny w odzież była realizowana nauka kroju i szycia. W powojennych warunkach umiejętność szycia odzieży była szczególnie doceniona. Przedmiot ten prowadzony był przez Marię Wasilonok.

Największą trudność stanowiły przedmioty ogólnokształcące. Jednak dzięki wielkiemu wysiłkowi, wielkiej pracy i w tej dziedzinie były dość dobre wyniki. Po dwóch latach mury szkolne nie mieściły całej młodzieży. W związku z tym starano się zdobywać na mieście budynki z przeznaczeniem na internat dla młodzieży. Przez krótki okres dziewczęta mieszkwały w klasztorze. Później młodzież mieszkała w kilku miejscach na mieście.

Mimo trudnych warunków udało się dzięki staraniom dyrektora szkoły Józefa Wierzbickiego stworzyć chór i zespół taneczny. Chór prowadzili organista, ksiądz Józef Czajka i polonistka Franciszka Sienkiewicz. Do ciekawych imprez szkolnych należały dożynki, urządzone były po zebraniu wszystkich plonów. Najczęściej termin dożynek wypadał w końcu października.

Należy również wspomnieć o wycieczkach szkolnych. Były wycieczki nad morze, a także do Olsztyna, Mrągowy, Giżycka itd.

Ogólnie można stwierdzić, że szkoła rolnicza w Lidzbarku Warmińskim w początkach swej działalności była szkołą życia. Nauczyła uczniów pracy i odpowiedzialności. Dobrze przygotowywała do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Wielu z nich ukończyło wyższe uczelnie.

Olsztyn, w marcu 2001r.

Kazimierz Czaplą – Z partyzantki do szkolnej ławy

Do Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Lidzbarku Warmińskim uczęszczałem w latach 1947-1950. Ale zacząłem od początku. Szkołę powszechną 7 klas ukończyłem przed II wojną światową w Nowogrodzie. Wraz z dwoma kolegami zostałem przyjęty do Gimnazjum Mechanicznego w Działdowie. Wybuch II wojny pokrzyżował nasze plany. W latach 1939-1941 byliśmy pod okupacją sowiecką a następnie niemiecką. Był to okres prześladowań, walki i ukrywania się. Te ciężkie czasy w moim młodym życiu ukształtowały odwagę, odpowiedzialność nie tylko za siebie, ale i za innych, poczucie jedności w działaniu. W walce mogłem polegać na kolegach wiedziałem, że mnie nie zawiodą.

Po skończonej wojnie, mając już 21 lat rozpocząłem naukę w Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Łomży. Po ukończeniu pierwszej klasy część moich bardzo dobrych kolegów, jeszcze z partyzantki min. Józef Zalewski, Piotr Wądołowski, Kazimierz Tyszka po ujawnieniu się i zdaniu w Powiatowej Komendzie MO broni, na dalszą naukę wyjechali do Lidzbarka Warmińskiego. Było to dla nich bardziej bezpieczne. Rocznik mój podlegał wówczas poborowi do służby wojskowej, a mnie mimo walki partyzanckiej, a może właśnie, dlatego, do koszar się nie śpieszyło. Samo to, iż było się uczniem, nie zapewniało automatycznie odroczenia jak obecnie. Dlatego w porozumieniu z kolegami i przy ich bardzo dużej pomocy opuściłem Łomżę i już po rozpoczęciu roku szkolnego 1947/48 wyjechałem uciekłem na Ziemię Odzyskane. Dyrektor Wierzbicki w Lidzbarku w

miejscowej Rejonowej Komendzie Uzupełnień miał wyrobioną już taką pozycję, że jego uczniów przed ukończeniem szkoły do wojska nie wcielano.

W szkole przyjęto mnie bardzo przyjaźnie, a nawet serdecznie. Pan dyrektor Wierzbicki i kochana, jak się później okazało, pani Jadwiga Wierzbicka wychowawczyni naszej klasy przyjęli nieznanego chłopaka niemal z rodzicielskim uczuciem. Pamięć o tych ludziach pozostała do dzisiaj, nie tylko jako pedagogach, ale również troskliwych opiekunach i wychowawcach młodzieży. Również pozostali pedagodzy jak Leonard Kwiatkowski, polonistka Franciszka Sienkiewicz, Maria Wasilonok, Oktawia Krauze, a także nauczyciele niepełnozatrudnieni byli ludźmi wykształconymi, doświadczonymi i gotowi naprawdę swoją wiedzą i pracą służyć młodzieży. Ich życie prywatne bardzo mocno podporządkowane było potrzebom szkoły i uczniów. Dawało to siłę i poczucie odpowiedzialności za szkołę jako naszą i dbaliśmy o jej dobre imię.

Materiałne warunki moje i mojej rodziny były w tym czasie bardzo trudne. Przez naszą miejscowość przechodził trzykrotnie front w 1939, 1941 i 1944. Stąd gospodarstwo rodziców było całkowicie zniszczone. Trzeba było odbudować od podstaw, nie mając pieniędzy, materiałów, inwentarza żywego. Ucieszyłem się więc bardzo gdy od razu przyznano mi stypendium na pokrycie kosztów wyżywienia w internacie. Kierownikiem internatu była w tym czasie i do końca mojego pobytu w szkole pani Maria Kozakowska, bardzo lubiana i szanowana przez wszystkich. Troszczyła się zresztą o nas jak o własne dzieci.

Uczyć się w tym czasie nie było łatwo – brak książek, niewiele pomocy naukowych. Podstawowym materiałem do nauki były wykłady i sporządzane przez nas notatki. Nauczyciele siłą rzeczy musieli prowadzić szczegółowe wykłady, a tym samym starannie się przygotowywać i poświęcać na to dużo czasu. Jeżeli ktoś miał szczęście i udało mu się zdobyć jakiś dodatkowy materiał np. stary podręcznik czy skrypt, traktowano to jak rarytas, z którego wszyscy korzystali.

Było dużo zajęć praktycznych, gospodarstwo wymagało zagospodarowania, a pola w dużym stopniu rekultywacji po działaniach wojennych (transzeje, bunkry – przebiegały tu umocnienia tzw. trójkąta lidzbarskiego). Gospodarstwo w tym czasie posiadało, o ile się nie mylę około 60 ha. Potem powiększono powierzchnię do około 100 ha. Zatrudnionych w nim było 2 robotników, jedna kobieta – Mazurka i kierownik gospodarstwa pan Leon Bocian. Księgowość prowadził nasz kolega z klasy Włodek Ratuszniak. Z inwentarza żywego były dwa konie i kilka krów. W roku 1949 był już pierwszy ciągnik, na którym to w ramach praktyki uczylimy się jeździć.

Duży obszar łąk w gospodarstwie skłaniał do rozwoju chowu bydła. W czasie wakacji 1948 roku wspólnie z kolegami Wądołowskim i Szkutą podjęliśmy się dokonać przeróbki chlewni na oborę. Sami opracowaliśmy dokumentację, sami też byliśmy wykonawcami. Zajął to nam miesiąc czasu. Był to nasz pierwszy samodzielny zarobek, którym mogliśmy dysponować. Ja za zarobione pieniądze kupiłem pierwszy w życiu zegarek.

Pszczelarstwo w naszej klasie prowadził świetny fachowiec i pedagog Pan Leonard Kwiatkowski późniejszy p.o. dyrektora. Pod jego kierownictwem zorganizowana została pasieka na ośrodku szkolnym.

W okresie zimowym, w szkolnych piwnicach mieliśmy zajęcia – podzieleni na grupy - wykonywaliśmy różne typy uli były to tzw. "warszawski zwykły", „poszerzany” oraz typ „dadana”. Naszej grupie przypadł w udziale warszawski poszerzany ze słomy. Po ukończeniu tych prac wiosną trzeba było w ośrodku przenieść rodziny pszczoł, które były hodowane na dziko w koszkach, każda grupa do swojego ula i dalej w ramach praktyk opiekowaliśmy się nimi.

W roku 1948 nastąpiła reorganizacja w szkolnictwie nasz rocznik miał to szczęście ukończenia Gimnazjum, którego już dalej nie było. Niektórzy koledzy i koleżanki ze względu na warunki życiowe przeszli dalszą naukę, gdyż w tym czasie mała matura dawała szansę na podjęcie dobrej pracy. W tym czasie zakończył naukę Zbyszek Ołoszczyński, mój bardzo dobry kolega i przyjaciel, który to w tym czasie pełnił funkcję Komendanta Hufca Szkolnego SP po wprowadzeniu do programu przedmiotu przysposobienie wojskowe.

Po jego odejściu i z jego inicjatywy powołany zostałem na Komendanta Hufca Szkolnego i nauczyciela w niepełnym wymiarze czasu pracy. Miałem wówczas 500 zł za godzinę w stosunku miesięcznym, – czyli też tyle godzin ile miałem w tygodniu. Dziwiło mnie to gdyż moja wychowawczyni pani Wierzbicka na pełnym etacie miała tylko 250 zł za godzinę. Wykorzystywany byłem też przez Komendę Powiatową do prowadzenia szkoleń w ośrodkach gminy w dni świąteczne. Brałem udział w zawodach strzeleckich organizowanych przez Komendę Powiatową zajmując kolejno I miejsce w zawodach powiatowych, I miejsce w zawodach na szczeblu wojewódzkim w Olsztynie i III miejsce na zawodach ogólnopolskich w Bydgoszczy.

Dokładnie nie pamiętam był to rok 1948 lub 1949. Wtorek dzień targowy, dostałem polecenie od dyrektora poprowadzić szkołę ze sztandarem przez miasto do kościoła, gdyż w tym dniu odbywały się szkolne dożynki. Tego przemarszu nie uzgodniono w odpowiednim urzędzie. Gdy wróciliśmy z kościoła już mieliśmy sporo różnych gości – było trochę nieprzyjemnych przesłuchań, ale wszystko skończyło się dobrze. Podejrzewano wtedy, że w dzień targowy urządziliśmy manifestację antypaństwową.

Tak dobrnęliśmy do końca naszej nauki w 1950 roku przyszła matura. Rzeczywiście była to pierwsza w naszej szkole i nasza. Wiadomo, jakie to uczucie wobec wielkiej komisji składającej się wówczas od 12 do 15 osób. Egzamin ustny trwał cały tydzień. Uczylimy się w zasadzie tylko z prowadzonych szczegółowo na

lekcjach notatek. Na szczęście nauczyciele podali nam treść pytań z poszczególnych przedmiotów. Tych pytań było bardzo dużo, bo po 3 na 60 osób, a łącznie z dodatkowymi to około 200 z jednego przedmiotu. Zdawaliśmy z pięciu przedmiotów oraz egzamin pisemny z języka polskiego. W takiej sytuacji postanowiliśmy w internecie powołać zespół kolegów (jasne, że najlepszych) do opracowania odpowiedzi na każde pytanie. Odpowiedź winna być krótka i syntetyczna. Zespół ten pracował pod kierownictwem Ryszarda Smolińskiego i Władka Ratuszniaka. Materiał został doskonale opracowany i dawał rzeczywisty przegląd treści i możliwości ich przyswojenia. Komisję egzaminacyjną zaskoczył poziom odpowiedzi, a obie klasy zdały bez żadnego odsiewu.

Od tamtych dni minęło przeszło pół wieku. Dziś mogę stwierdzić, że dla mnie osobiście szkoła dała bardzo dużo. Przez ponad 40 lat swojej pracy prawie zawsze zajmowałem kierownicze stanowiska. Miałem kontakt z dziesiątkami tysięcy ludzi. Wiem, że bardzo dużo ich do dziś mile mnie wspomina, tak jak ja wspominam swoją szkołę, swoich nauczycieli, koleżanki i kolegów. Był to piękny choć wcale nie łatwy okres w moim życiu.

Za swoją pracę otrzymałem szereg wyróżnień i najwyższych odznaczeń państwowych, resortowych i regionalnych. Za udział w II wojnie światowej poza odznaczeniami został nadany mi „patent” i prawo do zaszczytnego tytułu „Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny” podpisany przez Prezesa Rady Ministrów oraz kolejne stopnie wojskowe aż do podporucznika Wojska Polskiego.

Olszyn, w kwietniu 2001r.

Barbara Kreutzinger – Cywińska - Opowieść o przyjaźni czyli wspomnienia nauczycielki z lat 1955 – 1969

Wezwana przez mojego byłego dyrektora p. Zapiska "do tablicy", w celu nadania całości moich wspomnień wspólnego tytułu, byłam w wielkim kłopotcie. Bo jak nazwać to wszystko, co mnie spotkało w szkole, która obok tego, że była dla mnie miejscem pracy, była równocześnie wszystkim, co w pierwszych latach osvajania się z rzeczywistością wokół niego, potrzebne jest młodemu człowiekowi? "Wrzucona" w nauczycielskie istnienie, mając zaledwie lat 18, od razu zostałam otoczona życzliwym zainteresowaniem i opieką przez nauczycieli i personel, później uczniów, lidzbarskiej szkoły. To dzięki tej życzliwości i przyjaznemu traktowaniu moich spraw przez wszystkich udało mi się skończyć najpierw jedno (1959), później drugie, magisterskie już, studia (1966), co zadecydowało o możliwości mojego awansu i zatrudnienia w szkole, jako nauczyciela z pełnymi kwalifikacjami.

Przyglądając się mojej drodze zawodowej w Lidzbarku, która wiodła od cielętnika i kurnika do sali, gdzie zasiadała Państwowa Komisja Egzaminacyjna, której byłam członkiem, zdaję sobie sprawę, że było to możliwe tylko dzięki ogromnej życzliwości, z jaką spotkałam się na mojej drodze do podniesienia kwalifikacji - zrozumienia ze strony dyrekcji, kolegów którzy chcieli zastąpić mnie na lekcjach w razie potrzeby i młodzieży, która uczestniczyła w moich badaniach, słowem dzięki przyjaźni, która wspomagała moje zmagania. I dlatego, po długim namyśle, postanowiłam właśnie tak zatytułować moje wspomnienia.

Tą opowieścią o przyjaźni chciałabym podziękować wszystkim, z którymi wtedy w Lidzbarku zetknąłem mnie los, za to, że zawsze mogli, chcieli i umieli pomóc, kiedy tej pomocy potrzebowałam.

Praca z młodzieżą i to czego sama nauczyłam się w szkole w Lidzbarku dały mi podbudowę i siłę do dalszych dni i lat mojego życia, za co Wam wszystkim i nauczycielom, i uczniom, przełożonym i kolegom, dziękuję dedykując te wspomnienia.

Gospodarstwo

3 września 1955r. A więc mieszkam już na terenie mojej właściwej pracy - dostałam narożny pokój w willi na terenie gospodarstwa przy rodzinie pp. Smoków (p. Władysław Smok był wtedy księgowym w gospodarstwie). Wygód wielkich nie było, ale było dobrze. Niestety tylko do pierwszych mrozów - pokój przy dwu wielkich oknach nie miał w ogóle ogrzewania. Ratowałam się przyjmując "na mieszkanie" koty (grzały i uwalniały mnie od plag mysz) i instalując różne urządzenia grzewcze m.in. podgrzewacz dla kurcząt (w gospodarstwie hodowano jeszcze wtedy kury). Nie na wiele w sumie to się zdało a zważywszy na ciągły niepokój o całość domu, było bardzo uciążliwe. W czasie największych mrozów i głębokich śniegów bardzo pomogła mi ówczesna księgowa Stasia Skrzyniarz przyjmując do swojego pokoju w szkole. Po kilku dniach dowiedziałam się, że będę nauczycielką zawodu w dziale hodowli zwierząt. Skończyłam wprawdzie technikum rolnicze, ale nie ośmieliłam się protestować - takie było zapotrzebowanie i koniec. Do moich obowiązków, stale rozszerzających się w miarę upływu kolejnych miesięcy, należało poza prowadzeniem zajęć praktycznych, wspólnie z nauczycielem przedmiotu, czasem samodzielnie, prowadzenie ksiąg hodowlanych obory (bardzo szczegółowo) i chlewni, pilnowanie comiesięcznego sprawdzania przyrostów wagowych tuczników, aktualizacja, indywidualnych w oborze i grupowych chlewni, norm pokarmowych, pilnowanie stanu higieny zwierząt, pomieszczeń i procesów z nim związanych (udoju, zadawania pasz) wreszcie najtrudniejsze dla mnie - śpiocha zadanie: codzienne mierzenie udojonego od każdej krowy mleka, a raz w miesiącu pobieranie

próbek dla określenia zawartości tłuszczu. O 5-tej rano trzeba już było być w oborze, i nie było żadnej wymówki szczególnie w okresie dyrektorowania dyr. Rusina. Większą część tych prac wykonywało się wspólnie z uczniami - podobne tematy były zamieszczone w programie zajęć praktycznych. Żeby uniknąć powtarzania tych samych prac przez tych samych uczniów wprowadziłam dodatkowe kontrolki w dziennikach zajęć. Jednak wobec wymogów, jakim musiałam sprostać opiekując się całym żywym majątkiem gospodarstwa część prac musiała się powtarzać np. normowanie i przygotowywanie pasz, czyszczenie zwierząt i pomieszczeń inwentarskich, zabiegi pielęgnacyjne (obcinanie kielków prosiętom, kolczykowanie cieląt, ważenie itp.). Formowanie racic odbywało się tylko raz w roku przez kilka dni, więc z konieczności tylko część uczniów brała w tym udział.

Zajęcia praktyczne w pierwszym i drugim roku mojej pracy trwały cały dzień od 8.00-17.00-18.00, z godziną przerwą w południe. Wtedy zmieniały się grupy i nauczyciele przedmiotu, ja czekałam na miejscu na następną grupę. Zawsze byłam silna fizycznie i nie narzekałam na zdrowie, ale tamten czas wspominam jako jeden z trudniejszych okresów mojego życia i myślę, że gdyby nie przyjaźń, życzliwość i wręcz opieka p. Anny Plohne - oborowej popularnie znanej "Plumką" trudno byłoby mi sprostać wymaganiom moich przełożonych. Ale "Plumka" nie dała mi "zginąć". Pilnowała zawsze, żebym w czasie przerwy zjadła coś ciepłego, na ogół było to mleko przez nią przygotowane, albo jakaś zupka.

Z czasów kiedy byłam, a raczej uważałam się za głównego zootechnika gospodarstwa szkolnego zapamiętałam kilka zabawnych, czasem tragicznych epizodów. Oto jeden z nich. W początkach roku 1957 zawiadomiono nas o konieczności odebrania z jakiejś odległej miejscowości zarodowego buhaja, który miał poprawić jakość bydła pozostawionego do dalszej hodowli. Sprawa miała męski charakter i tak też ją potraktował kolega nauczyciel zawodu uprawy roli i roślin Jaś Kamiński zgłaszając gotowość zastąpienia mnie w roli konwojenta Wszystko może przebiegłoby bezboleśnie gdyby nie nagłe załamanie pogody - padający kilka dni śnieg i utrzymujący się długo ostry mróz unieruchomiły na jakiejś stacji cały transport i po tygodniu wprawdzie przyjechali, ale obaj z odmrożonymi uszami. Razem z oborową leczyliśmy uszy buhajka prawie do kwietnia. Kolega Jaś też sobie jakoś poradził bo wiosna zastała obydwu z uszami w porządku. Cała ta przygoda miała tę dobrą stronę, że długotrwałe i częste zabiegi pielęgnacyjne oraz moja specjalna troska (często np. przemawiałem do pokrzywdzonego zwierzęcia) sprawiły, że buhaj, który wyrósł na wspaniały okaz, był łagodny jak baranek - często prowadziłam go sama na spacerzy połączone czasem z udeptywaniem gnojowni i pozwalałam na to uczniom (pisze o tym w swoim wspomnieniu Danusia Rekcś (matura 1960)), tym szczególnie, którzy lubili zwierzęta. Hezdan poza tym (takie miał rodowe imię) w potocznych rozmowach i nawet na tabliczce w oborze był Uchalem -tak go nazywała pani Anna i tylko na to imię reagował. Inny przypadek, raczej tragiczny w skutkach dla biorących w nim udział świń, spowodowany był apetyt i lepiej przyrastają kiedy soli im się pożywienie. Jak przeczytałam tak "zarządziłam" - chlewmistrz dosolił wieczorne żarcie! O 5-tej rano siodła i gomora; w chlewni na szczęście tylko w jednej, rwetes i jedno wielkie kwiczenie - tylko dyr. Rusin wiedział natychmiast co z tym zrobić - kiedy lał im wodę w koryta bez końca piły ratując się instynktownie. Niestety dla dwóch warchlaków sprawa zakończyła się w szkolnej stołówce. Myślę, że tylko młody wiek, miałam wtedy 18 lat, - uratował mnie od poważniejszych konsekwencji, bo choć chciałam dobrze to dobrymi chęciami jak widać naprawdę jest piekło wybrukowane. Na ogół jednak dobrze układało mi się współżycie z moimi podopiecznymi (i ludźmi - uczniami, i zwierzętami) a żrebak, syn "Baški", całe dni potrafił ze mną chodzić, z czego uczniowie żartowali sobie nieraz.

Szkoła

W pierwszych tygodniach, pochłonięta nowymi obowiązkami właściwie w ogóle nie zaglądałam do szkoły. W początkach października jednak dostałam propozycję, która poprawiła moje, co tu mówić, siermiężne bytowanie. Otóż nie było w szkole nauczycielki, która chciałaby poprowadzić wychowanie fizyczne z dziewczętami. Moja "chlubna" (?) przeszłość sportową sprawiła, że dyrektor powierzył mi prowadzenie tego przedmiotu. Z mieszanymi uczuciami przejmowałam te obowiązki, bo z jednej pozwalały mi wyrwać się na parę godzin z obory i chlewni, i dwa razy w tygodniu zjeść prawdziwy obiad w stołówce, z drugiej jednak ta przegrana z Karolewa (w mistrzostwach szkół rolniczych w Karolewie przegraliśmy 3:2 z Lidzbarkiem) tkwiła we mnie jak "cierń". Wszystko się jednak jakoś ułożyło-wprawdzie po tygodniu moje nowe podopieczne rozpoznały mnie ale szybko zaprzyjaźniłam się szczególnie z uczennicami starszych klas, które były moimi rówieśnicami i z którymi później razem w internacie na Lipowej 23 mieszkałam. A jeśli chodzi o lekcje wf w tamtych latach, jest to odrębny rozdział historii szkoły - jesienią i zimą ćwiczyliśmy na szkolnych korytarzach, tam też na dwu przynoszonych z piwnicy materacach odbywały się ćwiczenia wymagającej większej sprawności i pierwsze próby gimnastyki akrobatycznej, i budowania piramid. Wszystko to wbrew naturalnym prawom dynamiki przedmiotu musiało odbywać się bez rozmów i hałasów - za drzwiami przecieży były lekcje. Dopiero oddanie do użytku nowego internatu (rok 1959) poprawiło naszą sytuację - miałyśmy do dyspozycji szersze korytarze i czasem świetlicę do ćwiczeń rytmiki i tańca. W tamtym czasie razem z kol. kol. Grzybem potem Wesołowskim, postawiliśmy na koszykówkę i piłkę ręczną (u mnie to może awersja

do siatki ?!), w których to dyscyplinach osiągnęliśmy często dobre rezultaty na spartakiadach szkół rolniczych. W początkach lat 60-tych miałam już też niezły zespół gimnastyczny, który osiągał sukcesy na często wówczas organizowanych zawodach. Szczególnie wyróżniały się tu Irka Spocińska i siostry stryjeczne Marysia i Emilka Kozdęba, w wykonaniu, których ewolucję gimnastyczne i piramidy trójkowe budziły zachwyt na miejscowych i wojewódzkich salach gimnastycznych.

Nauczyciele

W takich "szkolnych" wspomnieniach obowiązuje właściwe niepisana konwencja, wg której uczniowie wspominają głównie nauczycieli a nauczyciele zajmują się we wspomnieniach uczniami. Mimo, że w tamtym pierwszym roku mojej pracy w Lidzbarku byłam już urzędowo po drugiej stronie katedry chyba czułam i myślałam jeszcze jak uczennica, którą byłam parę miesięcy wcześniej i na moich nowych kolegów patrzyłam z podziwem i wręcz nabożnym zdumieniem. Jawią mi się oni we wspomnieniach jako ludzie niezwykli, którzy łącząc wiedzę z olbrzymią wyrozumiałością, taktem, umiejętnościami pedagogicznymi i oddaniem sprawom szkoły i młodzieży tworzyli w szkole tę wspianą atmosferę porozumienia i życzliwości, która sprzyjała i dobrej pracy szkoły, i serdecznym stosunkom między samymi nauczycielami, i między mami a młodzieżą. Tak też zostałam przyjęta w pokoju nauczycielskim, gdzie od razu otoczono mnie opieką, jakiej życzę każdemu rozpoczynającemu pracę. Przez szereg lat matczyną wręcz troskliwość okazywała mi p. Jadwiga Wierzbicka, co zaowocowało długotrwałą przyjaźnią z całą jej rodziną. Pan Józef Wierbicki przez całe lata żartobliwie interesował się moimi postępami w opanowaniu nauczycielskiego rzemiosła a domy pp. Niedbalskich, Dulków, Zapisków zawsze stały przede mną otworem, z której to gościnności będąc z dala od rodziny, często z przyjemnością korzystałam. Działała wtedy również w szkole samorzutnie organizowana pomoc koleżeńska, to znaczy starsi nauczyciele zapraszali na swoje lekcje młodszych kolegów. Uczestniczyłam w kilku takich koleżeńskich hospitacjach, co było dla mnie bardzo pouczające i przez wiele lat stanowiło wzór do naśladowania, jeśli chodzi o dobrze, prawidłowo przeprowadzone zajęcia, w czasie których nikt się nie nudzi ani uczniowie, ani nauczyciel. W późniejszych latach sama również takie lekcje prowadziłam dla młodszych koleżanek.

Kultura i rozrywka

W latach 50-tych, kiedy jedyną rozrywką było radio z dość monotonnym repertuarem i ewentualnie kino ze zmieniającymi raz w tygodniu filmami, które nie zawsze jeszcze wg opinii wychowawców nadawały się dla młodocianych uczniów technikum, był klimat dla rozwijania samorodnej, amatorskiej działalności rozrywkowej wśród młodzieży. Ponieważ wyniosłam ze szkoły w Gródkach tego typu zainteresowania i jakieś umiejętności, szybko dosyć, bo już w drugim roku pracy zaczęłam zresztą w porozumieniu z zaprzyjaźnionymi uczniami, organizować zespół taneczny i grupę teatralną (nazwa może trochę na wyrost). Te pierwsze "sukcesy" sceniczne moich podopiecznych może poszłyby w zapomnienie gdyby nie pożółkłe zdjęcia, które znalazłam w albumie. Chyba najstarszy zespół, który pamiętam (zdjęcie przedstawia 4 pary w stylowych strojach) tańczył mazura. Zespół ten rozpoczął próby w 1956 roku jesienią. W jego skład wchodził m.in. Sabina Ciesielczuk, Teresa Górńska, Teresa Jezieska, Genia Roman, Henio Borucki, Bazyli Hryszko, Edward Jaroń, Henryk Kaczyński (1959). Potem zespół się rozrósł i tańczyło się obok tańców ogólnopolskich: polki "trablanki", krakowiaka, kujawiaka, trojka, tańce mazurskie jak "pofajdok" czy "dreptany", czy wreszcie walca - "jeziro łabędzie" a nawet czardasza (Teresa Bączkówna, Łódź i Marysia Suboczówny i Marysia Malewicka (1961). Zespół teatralny grywał opracowane dla jego potrzeb baśnie Andersena (np. Księżniczkę na ziarnku grochu) - najmłodszy, albo drobne utwory literackie min. opracowaliśmy 2 ballady Mickiewicza (Świtezianka i ...?), i "Maliny" Al. Chodźki (starsze klasy). Był też pamiętam obóz cygański z prawie prawdziwym ogniskiem i cygańskimi tańcami. Cała ta działalność była uprawiana trochę po partyzancku na zasadzie samodzielnego radzenia sobie i tak np. kostiumy często szyliśmy same we własnym zakresie, a na próbach sama śpiewałam do tańca równocześnie instruując i prowadząc układy, dużo później dostałam do tych celów adapter. Zdarzył się też czasem grający na akordeonie uczeń, (np. Czesio Lipnicki) co stanowiło ułatwienie na próbach generalnych i występach. Zespoły poza "występami" na uroczystościach szkolnych często były zapraszane do sąsiednich wsi, gdzie uświetniały różne lokalne uroczystości. Dopiero jednak na początku lat 60-tych prowadzenie tego typu pracy z młodzieżą zostało ujęte w jakieś ramy programowo-organizacyjne i mianowano mnie kierownikiem działu świetlicowego, co wiązało się też z pewnymi gratyfikacjami, no i lepszą, bo uznaną, pozycją w szkole tej formy pracy wychowawczej.

Wychowawstwo

Po ukończeniu filologii polskiej już na stałe zadomowiłam się w budynku szkoły, oborę i chlewnię zamieniłam na klasę, a po pierwszych trochę trudniejszych dniach spowodowanych rozlicznymi obawami i treścią, wydawało mi się, że praca w sytuacji, w której mogłam jednym spojrzeniem ogarnąć wszystkich uczniów, kontrolując ich zachowanie i zainteresowanie tematem zajęć, jest dużo łatwiejsza. Nareszcie nie

musiałam się obawiać, że któryś z moich podopiecznych zostanie kopnięty, ugryziony lub się skaleczy jakimś narzędziem.

Jak bardzo się myliłam okazało się niebawem, kiedy poza tym, że zostałam nauczycielką przedmiotów humanistycznych, powierzono mi wychowawstwo klasy. Stanowisko to było raczej honorowe niż dochodowe, ale mimo to wiele moich koleżanek i kolegów pełniło tę funkcję z ogromnym zaangażowaniem, wręcz identyfikując się ze swoimi wychowankami. Dziś po latach z rozrzewnieniem wspominam boje, jakie toczyły się w czasie rad pedagogicznych o oceny ze sprawowania, stypendia, czy prawo do poprawki. Rady te, w związku z tym, trwały godzinami, bo każdemu "zagrożonemu", czy kandydatowi do nagród, czy stypendium trzeba się było przyjrzeć ze wszystkich stron, rozważyć za i przeciw, a skrupulatnie pilnowali tego wychowawcy klas. Myślę, że o skali tych dyskusji uczniowie, od których nazajutrz rano wymagano normalnej, tak jak zawsze, solidnej pracy ma lekcjach, nie mieli bladego pojęcia.

Tak więc w 1959 r., w tej atmosferze ogromnego oddania i identyfikacji wielu nauczycieli ze swoimi wychowankami, zostałam również wychowawczynią klasy. O ile pamiętam klasa nie była liczna i tak jak było przyjęte (warunki naboru), głównie męska, co chyba miało wpływ na wydarzenia, jakie przyszło mi "przetrzymać" w czasie jej prowadzenia. Oto jedno z nich: w roku 1961 szczęśliwie kończyliśmy II klasę. Byłam zadowolona, oceny były niezłe, sprawowanie wszyscy bardzo dobre i (chyba?) w pełnym składzie przechodziliśmy do kl. III. Jakie było *moje* zdumienie, kiedy rano, tuż przed uroczystością zakończenia roku szkolnego, woźny p. Jazowit zaprowadził nas do podziemi, gdzie w dwóch wanienkach pyszniły się ogromne ilości różowych peonii. Ilość i rodzaj kwiatów jednoznacznie wskazywała na ich źródło: wczoraj jeszcze piękne klomby przed wejściem do pobliskiej Komendy M.O. (Milicja Obywatelska) były żałośnie spustoszone - gdzieś tam rósł czasem samotny, pojedynczy kwiatek - całość wyglądała, jak po tornadzie.

Myślę, że dziś byłabym w kłopotcie i nie wiedziałabym jak postąpić; głupota jest głupotą ale odwaga i przywiązanie, to wspaniałe przymioty! Wtedy jednak, jako że już poznano sprawców, czułam się w obowiązku, zgłosić całą sprawę dyrekcji i ukarać moich niewychowanych, choć kochanych, wychowanków. Uważałam też to ich zachowanie za swoją klęskę, choć przyznam, że nie było mi ono niemiłe, po cichutku nawet byłam dumna, że to dla mnie i moich koleżanek i kolegów tak ryzykowali i trochę przykro mi było, że zostali dość dotkliwie, w ich ówczesnym rozumieniu, ukarani - ocenę ze sprawowania obniżono do dobrego.

Innym wydarzeniem, które miało miejsce wówczas w szkole i wywarło na mnie duże wrażenie, była wyprawa naszych podopiecznych, z innej już klasy, w Bieszczady. Odkryte wówczas jako kraina nie tylko piękna, ale dzika i niedostępna, wabiły obietnicą nowych przeżyć i wielkiej przygody. Nasi milusińscy zdawali sobie sprawę, że traperzy i odkrywcy nie mogą obyć się bez broni, więc zaopatrzyli się w nią w szkolnym magazynku P.W.. Wobec powagi sytuacji wszyscy bardzo się niepokoiłiśmy i odetchnęliśmy z ulgą, kiedy "odłowiono" ich w pociągu zmierzającym już z powrotem do punktu wyjścia - widać przestraszyli się własnej odwagi.

W roku 1964, zaraz po ukończeniu szkoły przez klasę, dzięki której przeżyłam prawdziwy chrzest bojowy, dostałam propozycję wychowawstwa nowo przyjętej do szkoły, grupy młodzieży. Przestraszona wizją kłopotów, będąc jeszcze pod wrażeniem incydentu z Bieszczadami, początkowo broniłam się, ale że nie było wolnych od dodatkowych obowiązków nauczyciela, pomyślałam, że może będzie mi brakowało tego codziennego, serdecznego kontaktu z młodzieżą, który charakteryzuje pracę wychowawcy. Kiedy podjęłam tę decyzję nie przeczuwałam nawet, że będzie to klasa, z którą bardzo silnie zwiążą się moje nauczycielskie losy.

Ponieważ grupa była bardzo liczna (50 osób) od początku konieczne było dobre zorganizowanie, przede wszystkim, czasu wolnego: od I klasy część młodzieży angażowała się w zajęciach sportowych, część w kołach zainteresowań. Wtedy też poszerzyłam koło taneczne, do którego należała prawie połowa klasy (20 osób). Obok tancerzy, którym w następnych latach dyrekcja zapewniła już opiekę fachowego instruktora, część "mojej" młodzieży uczestniczyła w zajęciach nowo powstałego zespołu instrumentalnego. Po roku ćwiczeń, już nie tylko świetnie bawili się, we własnym gronie, czemu służyły tzw. "wieczorki klasowe", których celem była nauka - przygotowanie do umiejętnej zabawy przy stolikach, herbacie i samodzielnie przyrządzonych smakołykach, ale bawili innych, w czasie różnych szkolnych uroczystości, a później również wyjeżdżając w teren, jako składowa część zespołu szkolnego. Jeśli chodzi o rozrywkową działalność mojej klasy, warto chyba wspomnieć jeszcze o jednej formie. Pomysł narodził się chyba w bibliotece szkolnej, którą wówczas prowadziłam (przydział - 6 godzin tygodniowo), i w której przebywałam w każdej wolnej chwili. Oczywiście bardzo często towarzyszyli mi moi wychowankowie, po trosze pomagając w różnych bibliotecznych czynnościach, a przede wszystkim, godzinami rozmawiając właściwie o wszystkim: zarówno o zasadach poprawnego zachowania się, w różnych sytuacjach życiowych jak i o polityce, o problemach związanych z kształtowaniem się własnego „ja”, ale też o wojnie w Wietnamie itp. itp.

Ale wracając do pomysłu - chodziło o powstanie klasowego kabaretu - oczywiście już za kilka dni przyniesiono mi kilka wyszperanych gdzieś tekstów, a na kolejnych "posiedzeniach" zaczęły powstawać już własne, dotyczące szkolnych spraw (kilka ocalałych tekstów załączam do ew. wykorzystania). Kiedy dziś oglądam unowocześnione, udziwnione inscenizacje teatru TV, to przypominam sobie, że to właśnie nasz kabarecik w jednym z programów wykorzystał drabinę, z której szczebli "aktorzy" wygłaszali swoje kwestie.

Na marginesie spraw związanych z wychowywaniem "własnej" klasy, chciałabym wspomnieć, że w bibliotece działało kółko czytelniczo - bibliotekarskie, którego członkowie wywodzili się z różnych klas. Prowadziłam tego typu działalność co najmniej kilka lat, więc nie umiem dziś wymienić wszystkich, którzy dzielnie mi na tym polu pomagali, ale do dziś pamiętam Basię Jaskowską, Zosię Ropelewską i Stasia Stolarczyka, który mimo, że był w ostatnim roku mojej pracy w szkole, w I klasie, był filarem kółka. Z tą grupą młodzieży również nawiązałam szczególnie bliski kontakt, który zaowocował wieloletnią pamięcią o moich imiennikach i różnych świętach.

Myślę, że dobry kontakt między nauczycielami a młodzieżą w tamtych czasach był przede wszystkim zasługą atmosfery, która wówczas panowała w szkole - każda prawie inicjatywa dyrekcji, czy grona nauczycielskiego, która mogła służyć osiągnięciu lepszych wyników nauczania, czy uczenia się, była przyjmowana ze zrozumieniem i oczywiście było jej realizowanie. Takim m.in. posunięciem było zorganizowanie nauczycielskich dyżurów w czasie nauki własnej w internacie. Każdy z nauczycieli raz w tygodniu w określonym dniu był do dyspozycji młodzieży. Trudno chyba przecenić tę formę pomocy - zaowocowała lepszymi wynikami, ale też nawiązaniem bliższych, serdeczniejszych kontaktów, między obu stronami katedry (stare określenie nauczycielskiego "biurka").

Wracając do mojej klasy, która mimo tej wzmoczonej aktywności pozalekcyjnej, osiągała bardzo dobre rezultaty w nauce, co dało efekt małego tzw. "odpadu", decyzja o podziale na dwie równorzędne klasy (w czwartym roku nauki) była dla nich, jak i dla mnie przykrą niespodzianką. Nie chcieli tego podziału, byli bardzo ze sobą związani i trudno było im pogodzić się z "rozłąką". Ja z kolei, rozumiejąc potrzebę tego pociągnięcia (klasa była bardzo duża i praca z prawie pięćdziesięcioosobowym zespołem była zbyt trudna), czułam się niewyraźnie. Nie mogłam się zdecydować. "Co wybrać a co stracić", myślałam słowami wieszca, którą z klas oddać koleżance? Pomogła mi i tym razem sama młodzież gospodarze obu klas, po naradzie, poprosili dyrekcję o pozostawienie im wspólnej wychowawczyni. To niemal "salomonowe" rozwiązanie sprawiło, że mimo oddzielnych klas, innych nieco sposobów spędzania wolnego od nauki czasu (w jednej z klas zgrupowaliśmy cały zespół taneczny), dalej byliśmy razem i razem się wychowaliśmy ja ich, ale i oni mnie sytuacja była jednak trudniejsza, trzeba było czasem sprostać zupełnie nowym wyzwaniom. W sumie jednak, dzięki ogromnej pomocy młodzieży np. wypełniali mi co tydzień rubrykę planu lekcji w dzienniku, pomagali obliczyć nieobecności, współpracowali, pilnie obliczając wymagane dane statystyczne, dawałam sobie radę zarówno z wypełnianiem codziennych obowiązków, z organizowaniem wspomnianych już zajęć pozalekcyjnych, jak również większych akcji, takich jak tradycyjna tygodniowa wycieczka w klasie V. Tym razem (poprzednio byliśmy nad morzem) byliśmy najpierw w Zakopanem potem w Krakowie, Wieliczce i Oświęcimiu. Cały czas, poza merytoryczną stroną wyprawy, którą zajęli się fachowi przewodnicy, młodzież organizowała wszystko sama przy dyskretniej pomocy opiekunów. Zakupy, przygotowanie posiłków i zorganizowanie noclegów, to wszystko należało do określonych grup działania, które już wcześniej poznały i przygotowały się do swych obowiązków. Wycieczka zorganizowana w ostatnim roku pobytu młodzieży w szkole była, z jednej strony wspinałam sprawdzianem jej przygotowania do różnych zadań życiowych, z drugiej chyba, fakt, że te ważne dla młodego człowieka i Polaka doznania, przeżywane w czasie, kiedy rozumienie i odczuwanie świata jest najpełniejsze, u progu dojrzałości, był, jak to widziałam, bardzo dla nich znaczący.

I tak dotrwaliśmy razem do roku 1969, maturalnego roku moich klas. Nie przeczuwaliśmy, że czeka nas jeszcze jedna próba: chyba w końcu marca nagle zaniemówiłam, struny głosowe zupełnie odmówiły posłuszeństwa. Kompletna rozpacz - nie dość, że nie mogłam być z moimi wychowankami w najtrudniejszym dla nich okresie, to jeszcze prowadziłam maturalny przedmiot! Po pierwszym szoku, z którego pomogli mi wyjść wychowankowie, nie tylko dbając o to żebym nie "umarła z głodu" (przywozili obiady ze stołówki i robili zakupy), ale zapewniając, że się już zorganizowali i samodzielnie, grupami powtarzają materiał. To co teraz podaję wydaje się nie do uwierzenia, ale kiedy mogłam już coś chrypiącym głosem mówić, nagrywałam cichutko kolejne partie materiału na magnetofonie a oni, słuchając tego na "maks," prowadzili sami lekcje mojego przedmiotu. Nie trwało to długo, ale fakt pozostaje faktem, który sprawił, że przez wiele lat i do dziś nadal, bez goryczy wspominam swoją chorobę, skoro wyzwoliła takie zachowania.

Czas kończyć, bo znowu łapię się na tym, że nie umiem przestać wspominać, kiedy wracam myślami do tamtych, minionych sytuacji, zdarzeń, kolegów nauczycieli i do tamtej młodzieży, z którą można było znaleźć wspólny język, wspólny cel.

Pszczelin, w kwietniu 2001r.

Barbara Kreutzinger – Cywińska

P.S. Od opisanych czasów i spraw mija właśnie 32 lata i wydawało się, że nic nowego już się nie *może* zdarzyć. A jednak! - Pan Minksztym przyniósł wczoraj zdjęcia swoich olimpijczyków, laureatów Krajowej Nagrody, z prośbą o rozpoznanie i przypomnienie imion i nazwisk. I kogóż ja tam zobaczyłam? Cała fotografia wypełniona moimi wychowankami i to z obu klas! A myślałam, że niczym już mnie nie zdołają zaskoczyć.

Autorka powyższych wspomnień nadesłała też teksty kilku piosenek z repertuaru kabareciku szkolnego z lat 1964-1969. Poniżej drukujemy słowa dwóch.

PROFESORZE

prośba – marzenia ucznia

Choć nam dzisiaj nic nie wolno.
W głowach pusto i w kieszeni.
Jest się przecież kandydatem do matury.
I choć jeszcze rok i trochę.
To już przecież nic nie zmieni
Że będziemy zawsze tęsknić do kultury.

Profesorze skłoń ucha tu do nas.
Profesorze wysłuchaj chociaż raz !

Nie rób dużo nam klasówek profesorze.
Rzadko pytaj, pozwól książki czytać też.
O przygodach pozwól marzyć profesorze
O dziewczynach i o chłopcach, no sam wiesz.

Profesorze skłoń ucha tu do nas....
Profesorze wysłuchaj chociaż raz !

Choć po głowach nam też chodzi
Żeby więcej mieć swobody
Żeby szkołę zrobić miejscem odpoczynku
Wiemy dobrze, że przychodzi
Wiedza do głów naszych wtedy
Gdy włożymy trochę także i wysiłku.

Profesorze wie o tym każdy z nas
Przebacz figiel profesorze chociaż raz

Nie rób dużo nam klasówek
Rzadko pytaj itd.

HYMN ROLNIKÓW

I. Warsztatem nam szerokie niwy
Narzędziem naszym pług i koń
My idziem, hen na ugór siny
na nie zoraną polską błon

Ref: Wesolo tam, gdzie są rolnicy
Gdzie ich codzienny życia trud
Gdzie się do pracy młodzież bierze
Gdzie się miłuje polski lud

II. Nie dla rolnika miejskie mury
Nie dla rolnika miejski bruk
Biur urzędowych mrok ponury
I maskowanie krętych dróg.

III. Dla nas u podstaw cicha praca
Nam w ręce dostał się rząd dusz
I dla nas dzień się już wyłaca
Kłaniają się łany zbóż.

Ryszard Suty – Nieco o szkolnym sporcie

Moja droga do lekkiej atletyki, do biegania, zaczęła się od wypadku. Jesienią 1964 roku, będąc w drugiej klasie Technikum, złamałem paskudnie rękę w nadgarstku. Lekarz po zdjęciu gipsu zalecił rehabilitację, ćwiczenia. Trafiłem do grupy sportowców aby w godzinach popołudniowych dwa razy w tygodniu i w niedziele, uprawiać jakiś sport, który pomógłby wzmocnić prawe przedramię. Pałętałem się obok Kazika Kurapiewicza, Zygmunta Kani i innych z jakimś dorobkiem sportowym. Ręka mnie ciągle bolała po zdjęciu gipsu i został mi raczej taki rodzaj sportu do uprawiania, który by rękę nie angażował, tylko nogi. Więc bieganie. Nauczyciel w-fu, Jan Tadra, kazał robić różne ćwiczenia ogólnorozwojowe, poprawiające stan kondycji fizycznej, tak aby nieco okreśną drogą, pozytywnie wpływać na pechowy nadgarstek. Nawet do siatkówki się nie nadawałem. Trenowaliśmy wspólnie z Liceum Pedagogicznym bo tam była sala gimnastyczna a w Technikum nie.

Stadion na ulicy Bartoszyckiej tętnił życiem, pracą i radością. Spotykała się tam młodzież z wszystkich szkół Lidzbarka Warmińskiego. Roman Gieryszewski był trenerem i opiekunem młodzieży z Liceum Pedagogicznego, Józef Gorczyca z Ogólniaka a z nami z Technikum opiekował się Jan Tadra. Nie tylko trenerzy i wuefciarze bywali na stadionie. Mam dużo fotografii na których jest dyrektor Apolinary Zapisek. I to nie tylko z powodu jakiejś szczególnej okazji, zawodów czy imprezy. Na co dzień tam bywał. Boisko mieniło się kolorowymi dresami, wszędzie się coś działo. Andrzej Bakulin na stumetrowej bieżni i skoczni w dal, Czesław Waszkiel, Jan Siwek, Kajetan Protas pchali kulą i miotali dyskiem, Czarek Kołodziejczyk, Ryszard Kożan, Henryk Przybyłek i ja z nimi biegaliśmy tempówki ileś tam razy po sześćset metrów a Tadra ze stoperem w rękę podawał międzyczasy! Wymieniłem tylko kilku najbliższych Kolegów z naszej szkoły a ileż było ślicznych, roześmianych dziewcząt!?

Wiosną 1965 roku jeszcze nie bardzo było wiadomo do czego ja się w tym sporcie nadaję, więc Tadra wystawił mnie do biegów przełajowych. Gładko wygrałem swój dystans na przełajach powiatowych oraz wojewódzkich Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe. Jadąc na Centralne Biegi Przełajowe, czyli mistrzostwa Polski LZS, uczyłem się w mikrobusie na pamięć fragmentu "Pana Tadeusza" i byłem pewien, że nie zdążę na poniedziałek opanować tego tekstu. Nie miałem ochoty dostać gola od pani profesor Małgorzaty Chodunaj, która potrafiła być niezłą "piłą", jak ktoś już raz podpadł. Inni w trakcie tego wyjazdu mieli luz, zabawę, same przyjemności, ja z ponurą miną wkuwałem wiersz.

Swoją bieg wygrałem i w zespole reprezentantów województwa olsztyńskiego byłem jedynym zwycięzcą. Może to zabrzmiało paradoksalnie ale sport bardzo mi pomagał w nauce. Aby pójść na trening, najpierw zawsze musiałem odrobić lekcje, taki warunek rodzice stawiali. Byłem więc do lekcji na ogół dobrze przygotowany. Jeśli mieliśmy sukcesy sportowe, to nauczyciele traktowali nas z sympatią i trochę ulgowo. Sportowa przygoda zostawiła w mojej pamięci dużo siadów i przyjemnych wrażeń. Obozy sportowe latem i zimą, wyjazdy na spartakiady, mistrzostwa województwa, mistrzostwa Polski, sukcesy kolegów, które wspólnie przeżywaliśmy. Trzeba przypomnieć, że nasza Szkoła miała wtedy wielu doskonałych sportowców zarówno w indywidualnych dyscyplinach jak i w grach zespołowych. Jestem bardzo wdzięczny swoim wychowawcom i nauczycielom, że mogłem tę wspaniałą przygodę przeżyć. Bardzo wiele zawdzięczam Jankowi Tadrze.

Obok wymienionego sukcesu, chwałę się tym, iż na tablicy rekordów klubu sportowego AZS Olsztyn, od trzydziestu dwóch lat, figuruje ciągle moje nazwisko. Nadal jestem w doskonałej formie, kondycję podtrzymuję jeżdżąc więcej na rowerze niż samochodem oraz pływam dwa razy w tygodniu na krytej pływalni w Sierpcu. W ostatnie ferie zimowe byłem z synem w Lidzbarku Warmińskim na nartach. Szusowaliśmy przez kilka dni na stokach Krzyżowej Góry.

Ryszard Suty – Gospodarstwo szkolne

Gospodarstwo funkcjonowało pod fachowym kierownictwem i w oparciu o stałych pracowników. Codzienna porcja młodocianych, darmowych robotników w ilości jednej lub dwóch klas, pozwalała na wykonanie pilnych i uciążliwych prac, które nie dawały się zmechanizować. Bywało też tak, że trzeba było wymyślać jakąś pracę dla całej grupy, bo aktualnie nic dla nas uczniów w gospodarstwie do roboty nie było. Czuliśmy się nieco "murzynami" przy zbieraniu kamieni, szukaniu stonki w ziemniakach, przebieraniu wiosną kartofli z kopca.

Za zbieranie stonki to nawet dostałem piątkę. W 1963-64 roku stonka ziemniaczana w olsztyńskim była jeszcze mało znana. Chrzęszcz colorado, który lawinowym pojawieniem się potrafił zatrzymać ruch pociągów zasypując tory kolejowe w USA, tutaj był groźnym widmem. Zbieraliśmy całą klasą dorosłe osobniki i larwy, wrzucając je do butelek z naftą. Mało kto dotychczas widział na własne oczy tego owada. Ja miałem taką przewagę nad kolegami iż każde wakacje w minionych latach spędzałem u Babci w poznańskim a tam stonka przyszła nieco wcześniej. Umiałem rozpoznać jaja stonki złożone na odwrocie liścia. Za to właśnie dostałem najwyższą ocenę. Metody walki z tym szkodnikiem bywały wręcz panikarskie. Palono ogniska w miejscach gdzie dorosły owad złożył jaja i larwy pojawiły się na krzakach ziemniaka.

Inne prace czasami przerastały nasze umiejętności. Pamiętam doskonale ustawianie stert ze słomą po omlotach zbóż. Sami, bez jakiegokolwiek doświadczonego pracownika, formowaliśmy wysoką stertę na którą, niewiązaną i nie prasowaną słomę podawano stertnikom. Bywało iż praca trwała dłużej niż czas naszej dziennej praktyki. Wzbudzało to masz sprzeciw, bunt. Pamiętam pana Władysława Zdziechowskiego, kierownika Gospodarstwa, który nerwowym krzykiem zmuszał nas do pracy ponad nasze umiejętności i ponad czas trwania zajęć praktycznych. Czasami bywała to po prostu ciężka praca.

Zarówno dla mnie, który mieszkałem w mieście jak i dla uczniów mieszkających w internacie, było dokuczliwą uciążliwością dokonywanie porannego udoju krów w ramach praktyki. Trzeba było być w oborze o godzinie czwartej rano. Ja przyjeżdżałem na rowerze dokładnie z przeciwległego końca miasta, bo z ulicy Wiejskiej 90, przyległej do PGR Pilnik. Koledzy z internatu musieli maszerować dobre pół godziny w ciemnościach aby zdążyć na poranny udoj.

Wielu spośród nas pochodziło z indywidualnych gospodarstw rolnych będących własnością rodziców. Ci umieli większość prac wykonywać poprawnie i mieli znaczne doświadczenie oraz wiedzę w tym zakresie. Ja musiałem się naprawdę wielu rzeczy nauczyć. Często czynności te wzbudzały we mnie lęk, niepewność. Były czymś zupełnie nowym, obcym. Takim elementem była mechanizacja i wszystko z nią związane. Umiejętność wykonania próby kręconej siewnika zbożowego zdobyta w Technikum przydała mi się na studiach i potem w pierwszej pracy w wielkoobszarowym gospodarstwie, kiedy trzeba było siać cebulę na dużej powierzchni a przy drogich nasionach nie można było się pomylić o kilogram na hektar. Obliczyłem, zrobiłem próbę i wysiałem z dokładnością do dziesięciu deko. Innym praktycznym efektem wdrożenia szkolnej wiedzy w mojej pracy zawodowej było zastosowanie prawidłowego nawożenia po uprzednim zbadaniu zasobności naturalnej gleby w podstawowe składniki mineralne i dopilnowanie terminów agrotechnicznych co natychmiast poskutkowało przekroczeniem zaczarowanej granicy czterdziestu kwintali zbóż z jednego hektara na całej powierzchni wielkiego przedsiębiorstwa. Był to skok wydajności o ponad dziesięć q/ha.

Szczególnie wrył mi się w pamięć przykład niewłaściwego wysiewu nawozów sztucznych przez pracownika gospodarstwa, który miał na imię Napoleon. To było siane siewnikiem konnym, talerzowym, marki frankonia. Otóż, czy to z braku czasu, czy dla oszczędności nawozów ale tylko z własnej, pracownika inicjatywy (pewnie część sprzedał na lewo) posiał On te nawozy nie jak należało, jeżdżąc siewnikiem raz koło razu, lecz zostawił pomiędzy przejazdami znaczne, szerokie pasy. Siał, można powiedzieć co drugi raz. Wszystko się wydało już po tygodniu, kiedy wynawożone pasy zazieleniły się pięknie a ominięte powierzchnie pozostały blade i żółtawe. To była doskonała lekcja, jak nie należy robić i że się wszystko wyda, bo przyrody nie można oszukać. Skutki tego oszustwa oglądali wszyscy uczniowie Technikum przez co najmniej pół roku.

Łąkarstwo, było też jednym z przedmiotów kończących się egzaminem na studiach w Olsztynie. Było dla mnie pestką opanowaniem programu nauczania tego przedmiotu na studiach i pomagałem wielokrotnie innym kolegom, absolwentom szkół średnich nie rolniczych w rozpoznawaniu traw, motylkowych i chwastów. Lecz wyczynem nie lada, było pójść na egzamin końcowy z łąkarstwa za kogoś. Poszedłem. Wcześniej miałem zdane swoje "łąki" a kolega z akademika, który był zupełnie nie przygotowany, poprosił abym poszedł za niego na egzamin. Wziąłem indeks kolegi i zdałem oczywiście. Za taki numer, gdyby się wdało, obydwaj mogliśmy wylecieć z wilczym biletem. Ale dla mnie był to przyszc po naszym Technikum.

Przez ostatnie dwadzieścia lat miałem mniejszy kontakt bezpośredni z uprawą roli i roślin oraz chowem zwierząt. Pracowałem w przemyśle rolno-spożywczym, konkretnie w Polskich Zakładach Zbożowych. Lecz w ubiegłym roku w krótkim okresie czasu odwiedziłem kilkaset indywidualnych gospodarstw na Mazowszu. Byłem pod wrażeniem wszechobecnej biedy, nędzy, ubóstwa. Nie chodzi o pieniądze, bardziej o wiedzę, świadomość i umiejętności prowadzenia gospodarstw. Może niecałe dziesięć procent gospodarstw było współczesnymi, nowoczesnymi farmami. Reszta, gdyby im tylko odłączyć elektryczność, to osiemnasty wiek. Na drewniane ścianie chałupy, owszem bywała antena satelitarna, ale w oborze nie było w ogóle koryta dla krowy. Karmę rzucano pod nogi. Do obory nie można było wejść suchą nogą bo w drzwiach zwykle stała grząska kałuża rozdeptanego łąjna. Maszyny sprzed czterdziestu lat, zarośnięte pokrzywami, już nie będą używane a innych, nowych nie było wcale. Ziemia leżąca odłogiem a w domu starzy ludzie. Młodych gospodarzy spotykałem tylko w tych kilku procentach farm, które nieźle żyły dzięki kilkuset tucznikom, albo kilkudziesięciu mlecznym krowom. Myślę iż mamy tu przykład wpływu wiedzy, oświaty i świadomości a także zamiłowania do pracy na roli, na poziom gospodarowania. Patrząc na ten upadek rolnictwa, wspominałem moją naukę w Technikum i praktykę w gospodarstwie szkolnym.

Mam nadal kontakty z kolegami którzy zostali samodzielnymi użytkownikami gruntów byłych pgr-ów. Pod Wyszogrodem jest gospodarstwo prowadzone od 25 lat jedną ręką. Było tam 1750 ha, jest 1300. Było dwustu ludzi, jest dwudziestu. Uprawia się cztery rośliny. Plony to 60q pszenicy, 40 rzepaku i 100q ziarna kukurydzy z hektara. Wszystko jest tak zorganizowane, że prace się nie piętrzą a technologia jest taka jak w najlepszych krajach EWG. Przydałaby się jeszcze sprzyjająca polityka Państwa albo przynajmniej gwarancje zapłaty za sprzedane plody.

Przygotowanie zawodowe i praktyczne dzięki nauce w gospodarstwie szkolnym mieliśmy znakomite. Porównywałem się też wielokrotnie z innymi, którzy kończyli inne technika rolnicze. Byłem lepszy i z

wdzięcznością wtedy wspominałem naszych nauczycieli zawodu a nawet wrzeszczącego nieustannie (takim Go zapamiętałem) Kierownika gospodarstwa szkolnego. Ciężka czasami praca w gospodarstwie nauczyła mnie szacunku dla zawodu rolnika, ale też dała umiejętność oceny indywidualnych, ludzkich możliwości. Nikt mi nie mógł wcisnąć iż tego się nie da zrobić. Pomimo, iż po rozpoczęciu swojej pracy zawodowej spotykałem już inne, nowsze technologie, pomimo że gospodarstwo, jak się później często mogłem przekonać nie zawsze było zarzewiem i kagankiem oświaty, czasem zwykłym tradycyjnym folwarkiem, dawało rzetelną praktyczną wiedzę i umiejętności posługiwania się w podstawowym zakresie wszystkimi dostępnymi urządzeniami w warunkach cyklu produkcyjnego na przestrzeni całego roku. Gdybym miał porównać absolwentów wyższych uczelni, którzy wcześniej ukończyli "rolniczaki" z innym, po "ogólniakach", to wyraźnie muszę powiedzieć iż nie odstawialiśmy w tzw. przedmiotach ogólnych jak matematyka, fizyka, chemia, a studia nie dawały nawet połowy tej praktycznej wiedzy jaką dawało nasze Technikum.

Eliasz Sosna - Wspomnienie

Trochę się baliśmy Eliasza Sosny, profesora od mechanizacji rolnictwa. Był konkretny, zasadniczy i nie dało się Go zwieść, czy zabajerować. Należało na lekcje przychodzić przygotowanym, nie można było liczyć na jakakolwiek taryfę ulgową. Ubierał się w jasny, stalowy garnitur i krawat. Wysoki, chudy, poważny i taki jakiś niezgrabny. Ten krawat często trochę się przekręcał w bok albo nieco opuszczał tak, że widać było guzik zapinający koszulę pod szyją. Ten atrybut męskiego stroju, był jakby trochę krzywo uformowany, spłaszczony i jakiś niesforny. Zarówno garnitur jak i reszta ubioru noszącego wszelkie cechy staranności po prostu do pana profesora Sosny nie pasowały i już!

I to było pierwsze wrażenie. Następne, równie silne to Jego głos a raczej akcent. Zdecydowanie wschodni, kresowy. Ale nie taki śpiewny, melodyjny, tylko twardy, szorstki, chropowaty. Nie był też pan Profesor erudyta. Słuchać należało Go z wyteżoną uwagą i w skupieniu, ponieważ sposób prowadzenia wykładu nie był porywający. Mówił powoli zmuszając do skrupulatnego notowania każdego słowa. Nie używał wyrazów zbędnych, przekazywał sama sentencję. Techniczne nazewnictwo, zwłaszcza dziewczynom z trudem wchodziło do głów. No a akcent niestety rozpraszał, wywoływał uśmiechy półgębkiem, komentarze na przerwie lekcyjnej, próby naśladownictwa i przedrzeźniania. Miał też pan Profesor swoje ulubione powiedzonka i miał specyficzne poczucie humoru. Czasem opowiedział jakiś dowcip, dykteryjkę w stylu trochę angielskiego absurdu pomieszanego z Mrożkiem. Bardzo lubiliśmy słuchać Jego kawałów. Te dowcipy było oryginalne, nie znane wcześniej, chyba że od profesora Sosny, bo czasami się powtarzał. Oczywiście wielokrotnie opowiadaliśmy sobie te dowcipy, starając się zachować oryginalne słownictwo oraz akcent, akcent, który był często gwoździem programu, był istota sama w sobie.

Prawie każdego z nauczycieli jakoś przeżywaliliśmy. Profesora od mechanizacji można było w ogóle nie przeżywać, miał wystarczająco oryginalne imię i nazwisko, ale jednak czasami przyłgnęło do Niego jakieś słowo, które szczególnie "pięknie" wypowiedział. Na przykład "gens"! Albo "gensjor"! Wszyscy musieliśmy umieć na pamięć taki trudny kawałek prozy z podręcznika mechanizacji o sposobie działania mechanizmu podnoszenia i opuszczania pługa zaczepianego. Tam występowało słowo "kulisa" a pług był "koleśny". Rolka się toczyła, zapadka zapadała, dźwignia dźwigała, ramię podnosiło. Słowa te brzmiały szczególnie uroczo w ustach pana Sosny. Kiedyś pan Profesor zastępował nauczyciela od uprawy roślin. Od tamtej pory nikt lepiej mi nie wytłumaczył co to znaczy że żyto jest wiatropylne. Nadal wspominał Profesora spotykając wzrokiem tumany pyłku kwiatowego unoszącego się nad łańcem kwitnącego żyta na przełomie maja i czerwca, przy podmuchach lekkiego wiatru. Pan Sosna zadał na początku lekcji pytanie: co by było w żniwa gdyby o tej porze roku wiatru nie było przez miesiąc? Nikt nie zgadł, że chodziło o brak zapylenia kwitnącego zboża i puste kłosa w czasie omłotów.

W czasie nauki jazdy ciągnikiem miałem niemiłą przygodę. Będąc ostatnim na lekcji jazdy, wstawałem traktor do garażu. Podjechałem na wstecznym biegu do drzwi garażu, zachowując odległość pozwalającą na ich otwarcie. Ciągnik, Ursus C -328, stał z pracującym na wolnych obrotach silnikiem. Kiedy mocowałem się z opornymi drzwiami aby je otworzyć, traktor, który teraz był za moimi plecami, tak jakby nieco ciszej zaczął pracować. Oglądałem się i widzę jak stacza się na jałowym biegu z niewidocznej na początku, pochyłości. Ruszyłem biegiem za nim aby złapać ręką za dźwignię będącą za siedzeniem traktorzysty, która jednocześnie wyciskała sprzęgło uruchamiała hamulec. Ta dźwignia była zamontowana specjalnie po to aby instruktor od nauki jazdy mógł zatrzymać pojazd, jeśli uczeń coś źle zrobił. Traktor już był w połowie łagodnego stoku i nabierał prędkości. Nie dogoniłem. Na wprost przed staczającym się ciągnikiem stała drewniana szopa. Taka niezbyt wysoka, około dwóch metrów i dosyć stara, kryta papa. Traktor walnął w jej frontową ścianę z taką siłą, że cała konstrukcja odkształciła się od pionu, przyjmując dosyć dziwna ukośna, romboidalna bryłę. Był na luzie, więc zatrzymał się i terkotał nadal. Wsiadłem pospiesznie, cały w ogromnej panice, włączyłem wsteczny

bieg i wtedy zza rogu budynku wyłonił się pan profesor Sosna. Wjechałem tyłem do garażu i na uginających się, drżących nogach idę w Jego kierunku. Nie powiedział nic. Traktor miał potłuczone obydwa reflektory i pogięte blachy osłaniające chłodnicę. Coś tam bełkotałem o pokryciu kosztów naprawy ciągnika. Patrzyłem z przerażeniem na popchniętą do przodu, skośną, zamiast pionowej, ścianę szopy. Myślałem, że postawi dwóję, będzie krzyczał, zawiadomi rodziców i w ogóle, że będzie z tego wielka awantura. Nie. Nigdy do tej sprawy nie wracał, tak jakby nic się nie wydarzyło. Nigdy nie dał mi odczuć, że wtedy popełniłem błąd nie zaciągając ręcznego hamulca.

Był zawsze doskonale przygotowany do zajęć. Cierpliwość i spokój z jakim tłumaczył trudniejsze zagadnienia, była iście przysłowiowa. Posługiwał się prostym, skutecznym językiem i wielokrotnie z flegmą, bez cienia zniecierpliwienia objaśniał, naprowadzał, dawał do zrozumienia. Wyciągał "za uszy" na lepszy stopień zagrożonych uczniów, jeśli tylko widział odrobinę wysiłku z jego strony aby materiał lekcyjny, przyswoić. W istocie był człowiekiem wielkiego serca i dobroci w swojej prostocie.

Mechanizacja rolnictwa była przedmiotem który lubiłem, nie sprawiała mi problemów i bardzo ciepło wspominam jej wykładowcę, pana profesora Eliasza Sosnę.

Borkowo – Młyn, w kwietniu 2001r.

Wobec przywołania przez Ryszarda Sutego postaci nauczyciela Eliasza Sosny, publikujemy poniżej jego notę biograficzną.

Urodził się 22 lipca 1922r. w Bielewiczach, pow. Oszmiana na Wileńszczyźnie. W czasie okupacji należał do oddziału partyzanckiego AK. Uczestniczył w operacji „Ostra Brama”, mającej na celu wyzwolenie Wilna. W lipcu 1944r. po podstępny rozbrojeniu przez wojska radzieckie Wileńskiej Brygady AK został deportowany w okolice Kaługi, tam wcielony do batalionu roboczego Armii Czerwonej. Po demobilizacji i uwolnieniu w 1946r. jako repatriant przybywa na Warmię. Początkowo wraz z żoną prowadzi gospodarstwo rolne we wsi Knipy, a w 1949r. podejmuje pracę w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim. W roku 1950 przechodzi do pracy w PGR Pilnik na stanowisko zootechnika. W trakcie pracy ukończył zaocznie technikum rolnicze, a następnie studia wyższe uzyskując w 1957r. tytuł inżyniera rolnictwa. W latach 1957-1963 pracuje na stanowisku kierownika gospodarstwa Technikum Rolniczo-Ląkarskiego w Lidzbarku Warmińskim, a od 1964 do końca życia jako nauczyciel mechanizacji w tej samej szkole. Odznaczony m.in. Złotą Honorową Odznaką Zasłużonym dla Warmii i Mazur (1966r.) i Złotym Krzyżem Zasługi (1977r) Zmarł na nieuleczalną chorobę 2 lipca 1978r.

Alicja Rakowska - Runiewicz - Moje miejsce jest w rolnictwie...

Urodziłam się w 1950 roku w rodzinie rolniczej jako najmłodsza z trojga rodzeństwa. Naukę w technikum w Lidzbarku rozpoczęłam 1-09-1964 roku. Wtedy do technikum wcale niełatwo było się dostać. O jedno miejsce ubiegało się ponad 3 kandydatów - podobno najwięcej w dotychczasowej historii szkoły. Udało mi się jednak zdać egzamin wstępny i znaleźć się w grupie przyjętych, bo część kandydatów nawet z pozytywnymi wynikami egzaminów musiało się zadowolić zaświadczeniem stwierdzającym, że egzamin wstępny zdał, ale nie został przyjęty z powodu braku miejsc. Naukę w klasie I rozpoczynało nas aż 43 osoby. Dyrekcja liczyła pewnie, że część nie długo ucieknie ze szkoły przerażona jej trudnym programem i zajęciami praktycznymi. Nic z tego. Liczba osób w klasie również w następnych latach nie zmniejszała się, mimo że jedna czy dwie osoby na koniec roku odpadły ale równocześnie jednak doszli z poprzedzającej nas klasy ci, którzy podczas pobytu w szkole postanowili „przedłużyć sobie młodość”. W klasie trzeciej było nas już 47 osób i wówczas postanowiono nas podzielić na dwie klasy a i b. Przyjeliśmy to z niechęcią bo prawdopodobieństwo odpytywania przez nauczycieli zwiększyło się co najmniej dwukrotnie. Na osłodę więc postanowiono nam w obu klasach tę samą wychowawczynię panią Barbarę Kreutzinger.

Z czasów szkolnych wspominam ciepło lekcje języka polskiego z panią Chodunajową, lekcje botaniki łąkarskiej i łąkarstwa z małżeństwem państwa Zapisków. Lubiłam zajęcia w terenie, rozpoznawanie trawek, zbieranie, suszenie i układanie zielników. Z przyjemnością chodziłam na zajęcia praktyczne w gospodarstwie, a szczególnie w okresie kierowania nim przez pana Cichockiego (był bardzo dobrym organizatorem pracy).

Maturę zdałam w 1969 roku. Pierwszą pracę podjęłam 1-07-1969 roku w byłym Powiatowym Inspektoracie Wodnych Melioracji w Lidzbarku. Po półrocznym stażu zostałam agromeliorantem. Była to praca ciężka i odpowiedzialna, ciągłe wyjazdy w teren, bezpośredni kontakt z rolnikami.

Dane mi było współpracować ze wspaniałymi ludźmi.. Takim człowiekiem, nauczycielem i wsparciem w pracy był i jest dla mnie Pan Jerzy Kwinto, ówczesny kierownik Wydziału Rolnictwa Urzędu Powiatowego. Ten znakomity fachowiec, człowiek o wysokiej kulturze stanowił dla nas młodych znakomity przykład

poważnego traktowania pracy, doskonałej znajomości prawie każdego rolnika w powiecie. poważnego traktowania każdego człowieka i głębokiego humanizmu. Jako kobieta podejrzewam, że pewien wpływ na jego uosobienie wywarła jego żona pani Irena Kwinto znana pisarka wspaniałych baśni i innych utworów dla dzieci.

W administracji na rzecz rolnictwa przepracowałam 9 lat. Mimo moich rolniczych korzeni, nie przypuszczałam, że tak wciągnie mnie ta praca, a pewnie wynikiem tego była i decyzja spróbowania na swoim. I tak od 1978 roku wspólnie z mężem prowadzimy własne gospodarstwo rolne, kupione z PFZ o powierzchni 100 ha. Głównym kierunkiem naszego gospodarstwa jest produkcja roślinna. Ja osobiście zajmuję się inwentarzem, a od kilku lat głównie chowem kurcząt brojlerów. Mimo różnych zmian, częściej na złe niż na dobre, klęsk żywiołowych, ustroju i koniunktury w rolnictwie uważam swój wybór za słuszny. Tutaj jest moje miejsce.

Mamy dwóch synów: Mariusz lat 18 - aktualnie uczeń klasy czwartej naszego technikum i Daniel lat 11 - uczeń szkoły podstawowej. Obecnie wszyscy w domu przygotowujemy wspólnie starszego do wyjazdu na praktykę do Francji. To jego pierwsza wyprawa poza dom rodzinny na tak długi okres. Daniel już obecnie też sporo nam pomaga w prowadzeniu gospodarstwa, a szczególnie w tzw. działalności marketingowej naszych produktów. W przyszłości przymierzamy się do poszerzenia i prowadzenia gospodarstwa rodzinnego.

W dotychczasowym życiu zaznałam wiele radości ale również wiele goryczy. Szczególnie ciężko przeżyłam nieuleczalną chorobę, a następnie śmierć mojego brata Waldka również absolwenta naszej szkoły z 1959 roku. Zmarł 15 sierpnia 1991 roku. Nie wiele osób dziś pewnie pamięta, że w 1986 roku był on jednym z głównych organizatorów 40-lecia szkoły i VI Zjazdu Absolwentów. Uparł się, że na 40-lecie szkoła musi mieć nowy sztandar i sam w tym celu dwukrotnie jeździł aż do Poznania. I sztandar jest do dziś. Przez wiele lat był też przewodniczącym Komitetu Rodzicielskiego w technikum, bo tu uczyło się też jego dwóch synów - Krzysiek i Leszek. Były w moim życiu i inne poważne zmartwienia, o których nie wspominam, bo przecież w życiu każdy ma dość własnych.

Wilczkowo, w styczniu 1997r.

Hubert Domański - „Wspomnienie to nić wysnuta ze złotej przędzy młodości”

Jedną z najważniejszych form utrwalenia pamięci o zbiorowościach ludzkich jest przekaz, przekaz ustny. O mojej przyszej szkole, atmosferze w niej panującej – dowiedziałem się od starszego brata Jana Marka. Początkowo planowaliśmy w domu rodzinnym, że podejmę naukę w szkole średniej na Dolnym Śląsku, w pobliżu miejsca zamieszkania, gdzie Rodzice po II wojnie światowej wywędrowali z Mazowsza. Tak więc trafiłem do PTRŁ w 1965 roku, dzięki niekończącym się barwnym opowiadaniom brata o środowisku szkolnym, kolegach, praktykach itp.. I od tamtych chwil szkoła żyła i żyje w mojej pamięci, jest obecna w naszej rodzinnej świadomości. W domu mogliśmy o szkole opowiadać nieskończenie, lecz z jednym zastrzeżeniem, nie wolno było naruszać autorytetu nauczyciela.

Pisząc nieco szerzej o kadrze pedagogicznej, chciałbym podkreślić rolę dwóch pokoleń. Pokolenie starsze reprezentowali Profesorowie Jadwiga Wierzbicka, Józef Wierzbicki i inni, których osobiście nie znałem, a którzy tworzyli naszą szkołę od podstaw. To oni wnieśli do niej najlepsze wzorce polskiej szkoły przedwojennej i atmosferę życia rodzinnego, zdrowe zasady moralne i kult pracy. Niewątpliwie szczególną postacią był prof. Józef Wierzbicki, tak bardzo uhonorowany przez środowisko szkolne – o nim to przywołuję kilka wspomnień.

W pierwszym tygodniu nauki „Dziadek” zwizytował nas w internacie podczas nauki własnej, trochę odpytywał, jednej rzeczy na pewno nie wiedzieliśmy – nazwy łacińskiej przylaszczki wiosennej. „Hepatica nobilis”, grzmiała, kilkakrotnie powtarzana odpowiedź. Od tej pory wiedzieliśmy, że nazw łacińskich należy uczyć się na równi z innymi elementami tekstu.

Inne wspomnienie związane jest z ukończeniem Technikum i pomyślnym zdaniem egzaminów wstępnych do Studium Nauczycielskiego w Pszczelinie, o czym poinformowałem Profesora 29-06-1970 roku, gdy wędrował na działkę szkolną z nieodłącznymi akcesoriami do gromadzenia eksponatów – odezwał się słowami „pamiętaj już teraz trzeba się przygotowywać do lekcji”. Tak mówił z młodzieńczą werwą ponad siedemdziesięcioletni człowiek, pedagog z ponad czterdziestoletnim stażem pracy. Przywołuję to zdarzenie na spotkaniach z młodzieżą, na tzw. lekcjach archiwalnych, i wywołują one niekłamany szacunek. Profesor Wierzbicki cenił pracę młodzieży, do każdego miał indywidualne podejście. Wspominał mi Janek Siedlikowski, kolega z klasy, „Dziadek”, gdy byłem w I klasie, zabrał mi przedwojenną rogatywkę, w której paradowałem po szkole. I spotkał mnie Profesor po 10 latach od ukończenia szkoły, a na powitanie, „groźnie” spoglądając pyta „A Ty Przyjemniaczku z Miodowej, kiedy wreszcie zgłosisz się po rogatywkę!?”.

Wracając do wątku roli kadry pedagogicznej w kształtowaniu kulturowym naszej szkolnej wspólnoty, czas by określić rolę młodszego pokolenia – od których w większości pobierałem nauki.

O ile zasługą starszej generacji był rozwój szkoły „do wewnątrz”, to utrwalenie przekazanych wartości oraz rozwój szkoły „na zewnątrz”, w czym wiodącą, kreatywną rolę odegrał jej wieloletni Dyrektor, Pan

Apolinary Zapisek (o czym w dalszej części wspomnień). Niezwykłą postacią pozostaje dla mnie Pani Profesor Eugenia Zapisek, która w nauczaniu przedmiotowym i oddziaływaniu wychowawczym była absolutnie skuteczna. Często, przez lata zastanawiałem się dlaczego tak właśnie było, a refleksje są następujące – tak silny i jednoznaczny wpływ na młodzież, mogą mieć osoby o niezwyklej, (powtarzam to słowo), uczciwości i pracowitości. Pani Profesor właściwie nie tylko uczyła nas w tradycyjnym tego słowa znaczeniu, lecz wykuwała w nas umiejętności. Każdy człowiek jest egoistą, zachowując wewnętrzne prawo do oceny, gdy jest oceniany. Nigdy nie usłyszałem od żadnego z kolegów szkolnych, by został, w jego poczuciu źle oceniony przez Panią Profesor. Ten typ wartości stał się dla mnie jednym z najważniejszych ukierunkowań na całe życie.

Rozwój szkoły „na zewnątrz” był jak już wspominałem osiągnięciem młodszej kadry, a główne filary tych sukcesów bo znakomite wyniki na olimpiadach z przedmiotów zawodowych, na arenie wojewódzkiej i krajowej. Podobnie było na stadionach sportowych (lekkoatletycznych). Na arenie krajowej sukcesy odnosili min. Bakulin, Suty, Waszkiel, Sadoniówna, a z mojej klasy, Czarek Kołodziejczyk.

Szczególnym osiągnięciem szkoły był gruntownie wypracowany system praktyk, w tym krajowych i zagranicznych. Są to niewątpliwie autorskie osiągnięcia Pana dyrektora i zespołu którym kierował. Tak szeroki i dogłębny sposób organizacji praktyk, miał również oponentów i to ostrych, lecz czas pokazał, że wybrano rozwiązania optymalne – i chwała! Ponadto PTRĘ było właściwie centrum powiatowym różnego rodzaju szkoleń, kursów z zakresu oświaty ogólnej i zawodowej. Przy okazji nas Profesorowie wpajali nam zasady dobrego wychowania, potrzebę czucia się gospodarzami. Przypominano, że przekraczającym progi szkolne należy się grzecznie uklonić, zrobić przejście i wskazać miejsce docelowe.. Nie ważne było, czy było to wysoko postawione osobistości, czy skromny, stremowany rodzic z odległej wioski.

W sprawach wychowawczych byliśmy oceniani surowo, a gdy „sprawa trafiła do Dyra”, w szkole wiedzieli o tym wszyscy. Było oczekiwanie na decyzje. Z reguły kończyło się na obowiązku zrehabilitowania się. Następowoło otrzeźwienie. W skrajnych przypadkach – banicja, czy jak to woli wymiana resocjalizacyjna – kierunek: Radoryż, Słubice. Relegowanie ze szkoły było zjawiskiem sporadycznym, stosowano je gdy inne środki oddziaływania zawiodły.

Szkoła nasza tętniła życiem, a część zadań organizacyjnych przejmował internat, choć silnie z nią zespolony, miał swoją wewnętrzną atmosferę. Niewątpliwie dużo było w tym zasługi Kierownika Pana Mariana Minksztyma. Przy całej złożoności Jego postaci, należy podkreślić kilka cech, które go charakteryzowały: umiał współpracować z Samorządem Internatu, dobierał osoby funkcyjne. Sprawy porządkowe rozliczał trochę po wojskowemu, lecz dzięki temu internat po dłuższym użytkowaniu wyglądał jak z „pod igły”. Mieliśmy własny gabinet lekarski, klubokawiarnię, a nawet fryzjernię. W Samorządzie Internatu prym wiodła młodsza koleżanka Ania Orłowska, osoba o wysokiej kulturze osobistej i inteligencji. W tym gremium pełniłem funkcję „seniora” – opiekuna kolegów z najmłodszych klas. Panią Profesor Barbarę Kreutzinger, oraz sportowych, była to nowa wartość w moim życiu, przygotowująca do pracy pedagogicznej. Opiekowałem się grupą, której wychowawcą był Pan Profesor Andrzej Kowalski. Jako osoba o wszechstronnych zainteresowaniach (studiował w szkole muzycznej), jawił się jako człowiek bez kompleksów, pogodny, pozytywnie, przyjaźnie nastawiony do młodzieży. Niektóre nasze niewłaściwe zachowania kwitował lekkim żartem.

Jest oczywiste, że sprawy Szkoły i Internatu „spinał” Dyrektor, lecz w moich oczach znamienne jest to, że postać Pana Dyrektora Zapiska tkwi mi w pamięci jako osoby wędrującej ze Szkoły do Internatu, na obiad, z nieodłączną (pod pachą) literaturą do domu, jakże różnorodną. Odnosiłem wrażenie, że Pan interesuje się wszystkim tym, co może być przydatne w poszukiwaniu sensu dalszej pracy, celowości przyszłego działania.

Kończąc tą podróż w czasie i przestrzeni pozostaję w głębokim przekonaniu, że choć jest tu wiele bardzo osobistych ocen, to jednak wyrażają one prawdę, są obiektywne. Są to refleksje, które podzielało wielu moich kolegów, nie tylko rówieśników, lecz starszych i młodszych, zarówno w czasie nauki szkolnej jak również, gdy wehikuł czasu oddalił nas od tamtych dni.

Od tamtych dni minęło 31 lat. W międzyczasie ukończyłem Studium Nauczycielskie dla wychowawców internatu w Brwinowie – Pszczelinie, a później historię ze specjalnością archiwistyki na Wydziale Humanistycznym UMK w Toruniu. Pracowałem w sumie 11 lat w Zasadniczych Szkołach Rolniczych w Pienieźnie i Jagarzewie. Placówki te poznałem dość dobrze i mogłem je porównywać ze swoją szkołą macierzystą. Od 13 lat kieruje Oddziałem Archiwum Państwowego w Nidzicy, którą tę placówkę organizowałem w 1988 roku

No cóż, pora kończyć. Pozostało żywe wspomnienie.
„... Wspomnienie to cicha nuta wydobyta z tomów przeszłości,
wspomnienie to nieć nie wysnuta ze złotej przędzy młodości”

Dziękuję Drodzy Profesorowie!

Hubert Domański

Nidzica, w kwietniu 2001r

PS Niestety, nie ustaliłem, kto jest autorem wiersza, którego fragment w zakończeniu wspomnień zacytowałem.

Krystyna Wieromiej –Lewalska - Życie nie raz uczyło mnie pokory...

Jakieś kilka dni temu wieczorem zadzwonił w moim mieszkaniu telefon. Nie byłoby w tym nic dziwnego, ale jaka była moja radość. Był to jeden z tych telefonów „po latach”. Bardzo je lubię i ucieszyłam się ogromnie. Moi wychowawcy p. Zapiskowie poprosili mnie o napisanie czegoś o sobie. Szczerze mówiąc w pierwszej chwili przeraziłam się. Nie bardzo wiem, co może napisać o sobie taka „kura domowa” lub raczej „specjalistka ds. prowadzenia domu”, jak ja. A swoją drogą musiałam być „jakaś” skoro wychowawcy o mnie pamiętali. „Nijakich” z reguły zapomina się bardzo szybko. Ja byłam z tych „z charakterem”. Zostało mi to do dziś, chociaż życie nie raz uczyło mnie pokory.

Jestem absolwentką z 1985 r.. To była piękna szkoła życia, szczególnie dla kogoś takiego jak ja, mieszczaucha nie mającego nic wspólnego z rolnictwem. Szczerze mówiąc do dziś zastanawiam się, jak to się stało, że ukończyłam szkołę właściwie bez żadnych większych problemów. Szkołę na tak wysokim poziomie. To ogromna zasługa profesorów i odrobina ochoty do nauki z mojej strony.

Przyznam szczerze, że bardzo trudno w kilku słowach ująć to wszystko, co warte byłoby opisania z 5 – letniego pobytu w szkole. Dla mnie najważniejsze jest to, że nauka przeplatała się z ciężką pracą, a radość ze łzami. I to nie raz. Chociaż właśnie dzięki temu nauczyłam się systematyczności. Zrozumiałam również, że praca społeczna daje ogromną satysfakcję, zostało mi to zresztą do dziś.

Nie pracuję obecnie zawodowo, ale jestem mężatką i szczęśliwą matką dwóch córek. Pracuję również społecznie jako sekretarz w Radzie Osiedlowej Osiedla, na którym budujemy z mężem swój pierwszy rodzinny dom po trzynastu latach małżeństwa.

W latach ubiegłych byłam jedną z inicjatorek i przewodniczącą komitetu gazyfikującego nasze osiedle. Praca trwała trzy lata, ale właśnie dwa miesiące temu przekazaliśmy gazociąg do eksploatacji. Właściwie jestem z siebie dumna, bo była to ciężka i czasochłonna praca, a w dodatku całkowicie społeczna.

Tak naprawdę, to jednego żałuję w życiu; że ani rodzina, ani szkoła nie nauczyły mnie tej drapieżności, która jest tak bardzo potrzebna w dzisiejszym życiu codziennym. Chociaż, tak naprawdę nie jestem tak do końca przekonana, że właśnie tak powinno być w dzisiejszych i tak nie łatwych czasach.

Patrząc wstecz na przebieg mojej bardzo różnorodnej kariery zawodowej z przykrością muszę stwierdzić, że rolnictwo nie było jej motywem przewodnim. Nikt już teraz nie potrzebuje łąkarzy. Przykre. Ale przyjaźnie szkolne przetrwały do dziś, z czego jestem bardzo zadowolona. Jest z kim powspominać. I muszę się jeszcze do czegoś przyznać. „Bale Absolwentów” śnią mi się cyklicznie. Czekam na następny.

Pozdrawiam całe grono pedagogiczne, p. dyrektora W. Kowalskiego oraz wszystkich, którzy mnie wspominają. Nie ważne: dobrze czy źle. Liczy się pamięć. Nasz szkoła, to bardzo ważny okres w moim życiu.

Z poważaniem

Krystyna Wieromiej –Lewalska

Dobre Miasto, w marcu 1999r.

MARIAN GOTOWIEC - NASZ PATRON

* * *

KURATORIUM OŚWIATY I WYCHOWANIA W OLSZTYNIE

AKT NADANIA IMIENIA SZKOLE

W uznaniu zasług Szkoły w kształceniu i wychowaniu młodego pokolenia, w przekonaniu, że Jej dalsza praca przynosić będzie wyniki na miarę potrzeb społeczeństwa socjalistycznego

Zespołowi Szkół Rolniczych
w Lidzbarku Warmińskim
NADAJĘ IMIĘ

Mariana Gotowca

**Kurator
Oświaty i Wychowania
Bogdan Meryng
Olsztyn, dnia 6 września 1986r.**

* * *

Marian Gotowiec urodził się 3 września 1913 r. we wsi Krusze pow. Wołomin, woj. warszawskie. Szkołę powszechną ukończył w Radziminie, a średnią rolniczą w Sobieszynie. W 1934 r. ukończył Wyższą Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. Wcześniej rozpoczął działalność społeczną, bo już jako student pełnił funkcję sekretarza Akademickiego Związku Młodzieży „Wieś” przy WSGW w Cieszynie. W latach 1940-1944 uczestniczył w ruchu ludowym działając między innymi we władzach powiatowych i wojewódzkich Stronnictwa Ludowego. Od 1946 roku związał się z ruchem robotniczym, będąc działaczem Polskiej Partii Robotniczej. Pracę zawodową rozpoczął w 1935 r. w Okręgowym Towarzystwie Organizacji Kółek Rolniczych w Przasnyszu.

Podczas II wojny światowej od początku czynnie walczył z najeźdźcą, uczestnicząc we wrześniu 1939 r. jako dowódca plutonu piechoty w obronie Modlina, gdzie został ciężko ranny. Już w październiku 1939 r. wstępuje do Związku Walki Zbrojnej, gdzie pełnił funkcję komendanta rejonu Tłuszcz. Jest też w tym czasie współtwórcą Chłopskiej Organizacji Wolności „Raclawice”. Od przełomu 1940-1941 jest komendantem Obwodu Batalionów Chłopskich na terenie powiatu radzymińskiego. Obwód ten na przełomie lat 1943 i 1944 obejmował około 1800 żołnierzy zorganizowanych w komendach gminnych i placówkach-drużynach wiejskich. Łącznie na terenie powiatu radzymińskiego przeprowadzono 92 akcje bojowe i sabotażowe. Inicjatorem wszystkich tych poczynań zbrojnych, którymi niejednokrotnie kierował osobiście, był Marian Gotowiec.

W listopadzie 1944 r. Marian Gotowiec, oficer Armii Podziemnej, wstępuje do Ludowego Wojska Polskiego. Uczestniczył w wyzwoleniu Warszawy, w walkach o Wał Pomorski i Kołobrzeg. Był świadkiem ponownych zaślubin Polski z Bałtykiem.

Po zdemobilizowaniu w 1946 r., w stopniu majora z niezwykłą energią zabrał się do odbudowy życia w zniszczonej ojczyźnie. Pracuje kolejno w Zarządzie Głównym Związku Samopomocy Chłopskiej, w Ministerstwie Rolnictwa kieruje Inspektoratem Szkolenia Nauczycieli, a od 1949 r. jest rektorem i profesorem ekonomii politycznej Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. W latach 1950-1953 był organizatorem i pierwszym rektorem Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, która powstała między innymi z jego inicjatywy.

W 1953 r. obejmuje stanowisko wiceministra państwowych gospodarstw rolnych, a w latach 1957-1959 pracuje w kierownictwie Centralnego Związku Kółek Rolniczych.

W roku 1960 wrócił do Olsztyna, gdzie został wybrany przewodniczącym Wojewódzkiej Rady Narodowej. Na stanowisku tym pracował do 1972 r. W okresie tym Marian Gotowiec wniósł szczególny wkład w rozwój Warmii i Mazur. W całokształcie Jego ówczesnej działalności jedną z najważniejszych dziedzin jest rozwój oświaty rolniczej na wszystkich szczeblach kształcenia.

W latach 1969-1973, jako prezes Wojewódzkiego Zarządu ZBoWiD, wniósł duży wkład w ożywienie działalności tego związku i jednocześnie środowiska kombatanów

Zmarł dnia 19 października 1973 roku.

Za swoją ofiarną walkę z okupantem, za rzetelną pracę zawodową, działalność społeczną oraz polityczną Marian Gotowiec został uhonorowany Krzyżem Grunwaldu III klasy, Orderem Sztandaru Pracy I i II klasy, Krzyżem Komandorskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Partyzanckim, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Zwycięstwa i Wolności 1945, Medalem za Warszawę 1939-45, Medalem za Odrę, Nysę i Bałtyk, Medalem za udział w walkach o Berlin, Medalem 10-lecia Polski Ludowej i wieloma innymi odznaczeniami polskimi, a także radzieckim Orderem Czerwonego Sztandaru.

Na zakończenie warto też wspomnieć, że Marian Gotowiec sprawując funkcję gospodarza województwa, żywo interesował się naszą szkołą, jej sukcesami i kłopotami. Wysoko cenił jej absolwentów i kadrę pedagogiczną. O wyborze na patrona szkoły zadecydowały Jego osobiste cechy charakteru takie jak głęboki patriotyzm, wyjątkowa pracowitość, skromność, prostota i niezwykle przyjazny stosunek do młodzieży. Cechowała go też bardzo wysoka kultura osobista i polityczna. Bardzo zdecydowanie zwalczał natomiast wszelkiego rodzaju intrygantwo, nieuczciwość, pasożytnictwo. W życiu prywatnym był wzorowym mężem i ojcem oraz oddanym przyjacielem wielu ludzi, których nigdy nie zawiódł.

ZAŁĄCZNIKI

WYKAZY IMIENNE:

1. Kadry kierowniczej
2. Nauczycieli i pracowników administracji
3. Absolwentów, którzy byli lub są pracownikami szkoły.
4. Absolwentów szkół:

Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego
Liceum Rolniczo – Gospodarczego
Liceum Rolniczego
Technikum Rolniczo –Łącarskiego
Technikum Rolniczego
Liceum Ekonomicznego
Zasadniczej Szkoły Rolniczej
Technikum Rolniczego dla Pracujących
Technikum Mechanizacji Rolnictwa dla Pracujących
Policealnego Studium Weterynaryjnego
Szkoły Dwuzimowej Rolniczo – Gospodarczej

TABELE:

1. Laureaci olimpiad
2. Wyniki sportowe

KALENDARIUM

DYREKTORZY

Józef Wierzbicki	10.10.1946 – 31.03.1949
	01.02.1957 – 31.08.1958
Jadwiga Wierzbicka	01.04.1949 – 31.01.1950
Leonard Kwiatkowski	01.02.1950 – 31.08.1950
Bartłomiej Rusin	01.09.1950 – 31.01.1957
Ryszard Smoliński	01.09.1958 – 31.01.1963
Apolinary Zapisek	01.02.1963 – 31.08.1985
Wojciech Kowalski	01.09.1985 - do dnia dzisiejszego

WICEDYREKTORZY

Leonard Kwiatkowski	1950 - 1954
Jadwiga Wierzbicka	1950 - 1951
Ryszard Smoliński	1950 - 1954 i od 1957 - 1958
Józef Wierzbicki	1954 - 1957
Antoni Ćwikiel	1955 - 1957
Blandyna Niedbalska	1955 - 1957
Sławomir Dulko	1958 - 1959
Witold Minksztym	1964 - 1967
Franciszek Hildebrandt	1967 - 1972
Małgorzata Chodunaj	1972 - 1974
Wojciech Kowalski	1975 - 1985
Czesław Klepacki	1977 - 1979
Ryszard Misiun	1985 - do dnia dzisiejszego.

KIEROWNICY INTERNATU

Maria Kozakowska	1946-1953
Antoni Ćwikiel	1958 - 1963
Marian Minksztym	1963 -1965 i od 1967-1973
Stanisław Pakulski	1965 -1967
Andrzej Kowalski	1973 - do dnia dzisiejszego

KIEROWNICY SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO

Stanisław Gajdamowicz	1983 - 1998
Maria Soroko	1998 - do dnia dzisiejszego

KIEROWNICY GOSPODARSTWA POMOCNICZEGO

Mieczysław Wierchowicz	1946-1948
Leon Bocian	1948-1949
Zygmunt Pajewski	1949-1950
Witold Ostrowski	1950-1956
Kazimierz Łabęcki	1956-1957
Eliasz Sosna	1957-1963
Władysław Zdziechowski	1963-1966
Jerzy Paukšto	1966-1967
Anastazy Cichocki	1967-1978
Władysław Hac	1979-1992
Adam Kowalski	1992-2000

Kadra Pedagogiczna w latach 1946 -2001

Nazwisko i imię	*	Lata pracy	Nauczane przedmioty
Wierzbicki Józef		1946-1976	botanika, zoologia, chemia, fizyka, ewolucjonizm
Sienkiewicz Franciszka	D	1946-1948	język polski, historia, chór, biblioteka
Łuczniak Wanda	D	1946-1949	język polski, historia
Wierzbicka Jadwiga		1946-1969	matematyka, fizyka, hodowla, uprawa roli, organizacja gospodarstw, planowanie, biblioteka 1959-61
Wasilonok-Kwiatkowska Maria		1946-1955 1958-1963	język rosyjski, zaopatrzenie człowieka w odzież
Nunikiewicz Wanda		1946-1947	żywnienie człowieka, organizacja gospodarstwa domowego, geografia,
Bernolak Edward	D	1946-1947	matematyka, miernictwo
Furman Henryk	D	1946-1948	spółdzielczość
Mierzyńska Helena		1946-1947	zajęcia praktyczne z hodowli, zarząd internatu chłopców
Kozakowska Maria		1946-1953	zajęcia praktyczne z prowadzenia gospodarstwa domowego, żywnienie człowieka, rachunkowość gospodarstwa domowego, wychowawczyni w internacie
Kosińska Maria		1946-1950	zoologia, ogrodnictwo, higiena, spółdzielczość
Wierchowicz Mieczysław		1946-1948	zajęcia praktyczne z hodowli, i uprawy, wychowanie fizyczne
Krauze Oktawia		1947-1951	ogrodnictwo, geografia, wiedza o sztuce, towaroznawstwo, organizacja gospodarstwa domowego, wychowanie rodzinne
ks. Czajka Józef	D	1947-1949	religia
Kwiatkowski Leonard		1947-1954 1957-1964	pszczelarstwo, historia, matematyka, botanika, zoologia, ogrodnictwo
Dominiak Jan	D	1947-1948	mleczarstwo
Chełmicki Antoni		1948-1952	gleboznawstwo, uprawa roli, łąkarstwo
Bocian Leon		1948-1949	zajęcia praktyczne z ogrodnictwa
Giegió Władysław	D	1948-1949	matematyka, fizyka
Czerwińska Janina	D	1948-1949	wychowanie fizyczne dziewcząt, gry i zabawy
Czapla Kazimierz	D	1948-1950	przysposobienie wojskowe
Balec Janina	D	1948-1950	przysposobienie wojskowe
Gudz Włodzimierz		1948-1951	przemysł rolny, gleboznawstwo, matematyka, fizyka, chemia
Dolecka Bronisława		1948-1950	język polski, chór, wychowanie fizyczne, gry i zabawy sportowe
Czerwiński Jan	D	1949-1950	wychowanie fizyczne, zajęcia świetlicowe
Ziemia Edmund		1949-1950	język polski, historia, organizacja, biblioteka
Pajewski Zygmunt		1949-1950	zajęcia praktyczne z uprawy
Ejnik Jerzy	D	1949-1952	ekonomia polityczna, wop, zagadnienia aktualne
Hłaska-Pawlicowa Alicja	D	1949-1950	język rosyjski
ks. Błaszko Władysław	D	1949-1952	religia
Zieliński Jan		1950-1951	instruktor ogrodnictwa
Niżewska Jadwiga	D	1950-1951	zajęcia praktyczne z hodowli
Rusin Bartłomiej		1950-1957	hodowla, mechanizacja, wychowanie fizyczne, bhp
Kondratowicz Maria		1950-1951	botanika, zoologia, uprawa
Cipkowska Monika		1950-1951	język polski, biblioteka
Więcek Helena		1950-1952	hodowla, ogólna uprawa, przemysł rolny, wychowanie fizyczne
Roman Tadeusz		1950-1952	instruktor hodowli, zagadnienia aktualne
Olechniewicz Antoni		1950-1952	zajęcia praktyczne, instruktor rolny
Wesołowska Maria		1950-1952	hodowla zwierząt, instruktor hodowli
Papiernik Antoni	D	1950-1951	profilaktyka weterynaryjna
Ostrowski Witold		1950-1956	instruktor rolny, kierownik gospodarstwa

Smoliński Ryszard		1950-1963	uprawa roślin, organizacja gospodarstw, planowanie, maszynoznawstwo, statystyka, matematyka, miernictwo, fizyka
Ledóchowski Mieczysław	D	1951-1952	fizyka, chemia
Szokal Lucjan		1951-1953	maszynoznawstwo, ogólna uprawa
Dorosz Leszek		1951-1953	historia, geografia, wychowanie fizyczne
Hedrych Jan		1951-1953	język polski, zaj. akt. społ. polityczne, wiadomości z miernictwa, biblioteka
Przybysz Wanda		1951-1952	ogólna uprawa, zoologia, ogrodnictwo
Nadratowski Edward		1952-1954	zoologia, chemia, ekonomia polityczna, ogólna uprawa
Stolarczyk-Smolińska Zofia		1952-1955	zajęcia z hodowli, łąkarstwa, uprawy roślin
Gajewska Maria	D	1952-1954	chemia
Karpowicz Wacław		1952-1953	łąkarstwo, szczegółowa uprawa, botanika łąkarska
Kosiak Waldemar		1952-1955	geografia, wychowanie fizyczne
Kołąkowski Zygmunt		1952-1953	fizyka, przemysł rolny, wychowawca internatu
Wojtaszek Hanna		1952-1953	wychowawca internatu
Rowianka Palmira	D	1952-1953	wychowanie fizyczne
Pawliszcze Julian		1953-1954	zajęcia praktyczne z hodowli
Dąbrowski Walery	D	1953-1954	łąkarstwo, nasiennictwo łąkarskie
Popkowski Bolesław		1953-1954	maszynoznawstwo, uprawa i ochrona roślin
Pestka Stanisław		1953-1955	język polski, historia
Niezbalska Blandyna		1954-1957	geografia, ekonomia polityczna, nauka o konstytucji
Niezbalski Aleksander		1954-1957	łąkarstwo, ochrona roślin, organizacja gospodarstw
Aniszewski Bernard	D	1954-1955	botanika
Wiśniewski Alfons		1954-1955	matematyka, fizyka, miernictwo, zoologia
Dulko Sławomir		1955-1959	hodowla, melioracja
Martowicz Jan	D	1955-1956 1958-1959	chór
Grzyb Marian		1955-1957	przysposobienie wojskowe, wychowanie fizyczne
Kreutzinger Barbara		1955-1969	zajęcia praktyczne z hodowli, historia, język polski, wychowanie fizyczne, biblioteka 1961-69
Wójcik Edward		1955-1964	mechanizacja, uprawa, ochrona roślin, miernictwo, bhp
Jankowiak Mieczysław		1955-1959	język polski, historia, biblioteka
Ćwikiel Helena		1955-1963	zoologia, wychowawca w internacie
Ćwikiel Antoni		1955-1963	organizacja, geografia, wychowawca internatu
Wasilonok Nadzieja		1956- 1991	hodowla, zoologia, język rosyjski
Wesołowski Władysław		1957-1962	wychowanie fizyczne, przysposobienie wojskowe
Bzdel Michał		1957-1959	zajęcia praktyczne z uprawy i łąkarstwa
Koniuszewska Helena	D	1957-1960	język rosyjski
Zapisek Eugenia		1957-1993	łąkarstwo, botanika łąkarska, produkcja roślinna, geografia, gleboznawstwo, nasiennictwo
Zapisek Apolinary		1957-1989	łąkarstwo, ekonomia i organizacja gospodarstw, doradztwo
Ks. Magdziarz Bronisław	D	1958-1960	religia
Bugaj Jadwiga	D	1958-1959	zajęcia świetlicowe zespół taneczny
Żeleszczak Feliks	D	1958-1961	zespół muzyczny
Sosna Elias		1958-1978	mechanizacja, bhp, nauka jazdy ciągnikiem, motocyklem i samochodem
Roman Genowefa		1959-1960	Wychowawca w internacie
Kiszurno Czesław		1959-1966	szczełogowa uprawa, chemia, organizacja gospodarstw
Minksztym Witold		1959-1969	hodowla, przysposobienie wojskowe
Kraushar Helena		1959-1986	hodowla, zoologia, fizyka, uprawa, ogrodnictwo
Dobkowski Edward		1959-1961	język polski, język rosyjski
Kaczyński Henryk	D	1960-1962	zajęcia świetlicowe, zespół wokalny
Miłosz Janina		1961-1963	wychowawca w internacie
Staszkiel Daniel		1961-1962	język polski, recytacje
Saletis Alina		1961-1975	język rosyjski i niemiecki, biblioteka 1972-74
Szkodowski Stanisław		1962-1964	wychowanie fizyczne

Chodunaj Małgorzata		1962-1974	język polski, recytacje, biblioteka 1969-72
Pilarski Jan	D	1962-1964	szczegółowa uprawa
Minksztym Halina		1963-1969	gleboznawstwo, nasiennictwo, ogólna uprawa
Chodunaj Stanisław		1963-1966	historia, geografia, wop, miernictwo
Minksztym Maria		1963-1973	chemia, wychowawca w internacie, gospodarstwo domowe
Minksztym Marian		1963-1973	przysposobienie wojskowe, wychowawca w internacie
Tadra Jan		1963-1972	wychowanie fizyczne
Pakulski Stanisław		1964-1967	zajęcia praktyczne z mechanizacji, wychowawca w internacie
Zdziechowski Władysław	D	1964-1965	zajęcia praktyczne z uprawy i hodowli
Wasilewski Czesław	D	1964-1965	szczegółowa uprawa
Górecki Tadeusz	D	1964-1976	zajęcia praktyczne z łąkarstwa
Łabęcka Maria	D	1964-1965	gospodarstwo domowe
Łazowski Romuald	D	1964-1971	melioracje
Oleksów Julian		1965-1966	wychowawca w internacie, przysposobienie wojskowe
Hildebrandt Franciszek		1966-1991	botanika, chemia, ewolucjonizm, język niemiecki
Hoszwa Mieczysław		1966-1968	ekonomika i organizacja gospodarstw, mechanizacja
Staszkiwicz-Zmijewska Tekla		1967-1987	matematyka, fizyka
Kowalski Andrzej		1967-	wychowawca w internacie, mechanizacja, zajęcia świetlicowe, zajęcia z fotografii
Krynicky Franciszek		1967-1969	wychowawca w internacie, zajęcia praktyczne z hodowli i mechanizacji
Krasowska Bożena	D	1967-1969	zajęcia świetlicowe
Cichocki Anastazy	D	1967-1976	zajęcia praktyczne z hodowli, uprawy i łąkarstwa
Bednarek Jan	D	1967- 2000	zajęcia świetlicowe, zespoły muzyczne, orkiestra dęta
Seroczyński Stanisław	D	1967-1974	zajęcia świetlicowe, zespoły taneczne
Stankiewicz Ryszard	D	1968-1969	zajęcia praktyczne z mechanizacji
Wierzbicki Jerzy	D	1968-1970	chemia
Jarzyński Adam	D	1969-1990	nauka jazdy ciągnikiem i samochodem
Truszczyński Edmund	D	1969-1970	historia
Misiun Kazimierz Ryszard		1969-	fizyka, elementy informatyki
Lipski Franciszek		1969-1972	hodowla
Pastuszka Antoni		1969-1973	mechanizacja
Pastuszka Marianna		1969-	produkcja roślinna, chemia, biochemia
Pietkiewicz Henryk	D	1969-1970	fizyka
Skarżyński Kazimierz		1970-1972	historia, geografia, wop
Krzywicka Łucja		1971-1972	hodowla
Pawliszyn Bronisław		1971-1973	uprawa
Łazowski Eugeniusz	D	1971-1976	miernictwo i melioracje
Karkowska Maria	D	1971-1974	chór
Gajewski Tadeusz	D	1972-1973	historia, geografia, wop, przysposobienie obronne
Gajdamowicz Stanisław		1972- 1998	zajęcia praktyczne z mechanizacji i łąkarstwa
Januszewicz Jan		1972-1991	wychowanie fizyczne
Czujak Urszula	D	1972-1973	biologia, hodowla
Tatera Janusz	D	1972-1973	hodowla
Kowalski Wojciech		1972-	ekonomika i organizacja gospodarstw, bhp, uprawa
Kosiedowski Henryk		1973-1993	produkcja zwierzęca, wiedza o społeczeństwie, ekonomia, materiałoznawstwo, anatomia, fizjologia i patologia zwierząt
Misiun Mirosława Maria		1973-	historia, geografia, wos
Gąsowska-Kosiedowska Alicja		1973-2000	język polski
Dzierzgowska Krystyna		1973-1974	wychowawca w internacie
Reszczyńska Alicja		1974-1978	anatomia i fizjologia zwierząt
Skrabalak Marian	D	1974-1979	nauka o lekach
Więckowski Eligiusz	D	1974-1982	anatomia i fizjologia zwierząt, choroby zakaźne
Zwierzchowski Tomasz		1975-1978	chirurgia, rozplód i położnictwo, choroby wewnętrzne
Ciesielski Wojciech	D	1975-1983	ekonomika i organizacja weterynarii

Kwinto Stanisław	D	1976-1977	wychowanie fizyczne
Czermak Wiesław	D	1976-1977	przysposobienie obronne
Dworzyński Piotr	D	1979-1981	nauka o lekach, rozplód i połoźnictwo
Wiśniewski Jerzy		1978-1983	choroby wewnętrzne, chirurgia, choroby inwazyjne
Znaleziony Stanisław		1974-	mechanizacja, nauka jazdy ciągnikiem
Bastkowska Jadwiga		1974-2000	bibliotekarka, język polski
Domaszczyński Henryk		1974-1984	przysposobienie obronne, wychowawca w internacie
Kowalska Barbara		1974-1984	wychowawca w internacie
Klepacki Czesław		1975-1980	język rosyjski
Suwiński Jacek		1975-	mechanizacja, nauka jazdy ciągnikiem
Martowicz Stefania		1974-1975 1980-1981	język polski
Słowiński Włodzimierz	D	1976-1988	miernictwo i melioracje
Muzyczuk Janina		1976-1987	język polski
Petryk Waleria	D	1977-1978	język rosyjski
Kiedrowska Irena		1978-1981	język rosyjski
Gliński Stanisław		1978-	produkcja roślinna, ekonomika, marketing, towaroznawstwo
Procyk Zenon		1978-1979	uprawa
Hac Władysław	D	1979-1981 1983-1984	produkcja roślinna, zajęcia z produkcji roślinnej i zwierzęcej
Rudnicka Barbara		1979-1984	produkcja roślinna, biologia, łąkarstwo, zajęcia praktyczne
Zakrzewski Ryszard	D	1979-1980	technologia metali, budowa maszyn
Kącki Andrzej	D	1980-1981	nauka o lekach
Grzebska-Purzycka Elżbieta		1980-	język rosyjski i angielski
Zienkiewicz Janina		1981-	wychowawca w internacie, technologia żywienia
Dzięcioł Wiesława		1981-1983	wychowawca w internacie
Lipnicka Anna		1983-	ekonomika, rachunkowość, statystyka
Sybicki Stanisław		1984-1997	wychowanie fizyczne
Kosel Jolanta		1984-	wychowawca internatu
Kosel Wiesław		1984-1990	przysposobienie obronne, wychowawca internatu0
Soroko Maria		1984-	produkcja zwierzęca, chów i hodowla bydła
Baryła Łucja		1984-1985	język rosyjski
Tatol-Iwanowicz Teresa		1987-	produkcja zwierzęca,
Kędzierski Zygmunt	D	1987-	matematyka
Śledziwska Alina		1987- 1999	biologia, produkcja roślinna
Śledziwski Henryk		1988-1999	łąkarstwo, produkcja roślinna, przysposobienie obronne
Brochocka Grażyna		1988-	matematyka
Winckiewicz Jolanta		1988-	produkcja zwierzęca, wychowawca w internacie
Licau Mirosława		1989-1993	wychowawca w internacie
ks. Jerzy Rożentalski	D	1990-1999	religia
Gieryszewski Andrzej		1992-	wychowanie fizyczne
Deja Teresa		1993-1995	wychowawca w internacie
Siedlecki Janusz	D	1995-	język francuski
ks. Piotr Jagiełka	D	1995-1999	religia
Dec Edyta		1997-1998	wychowawca w internacie
Polak Joanna		1997-1998	wychowawca w internacie
Kajaniec Danuta		1998-	wychowanie fizyczne
Konwicka Anna		1998-	biologia
Hołowienko Renata		1999-	religia
Deniziak Zygmunt		1999-	nauka jazdy samochodem
Brodowski Adam		1999-	język polski
Mioduszewski Zdzisław		1999-	urządzenia zakładów gastronomicznych, wychowawca internatu
Krzywdziński Jacek	D	2000-	przysposobienie obronne

Topczewska Alicja		2000-	technologia żywienia, mikrobiologia, podstawy żywienia
Kabała Renata		2000-	biologia, technika biurowa
Marcinek Wioletta		2000-	język polski

* Litera „D” – nauczyciele dochodzący

**Pracownicy administracji szkoły o stażu pracy powyżej 1 roku
w latach 1946-2001**

Nazwisko i imię	Lata pracy	Ostatnie stanowisko
Obulewicz Józef	1950-1952	Woźny
Wojnicz Stefania	1951-1953	Księgowa
Bach Helena	1951-1979	Starsza woźna
Jazowit Antoni	1952-1969	Woźny
Wagiel Maria	1953-1957	Sekretarka
Skrzyniarz Stanisława	1953-1961	Główna księgowa
Pogorzelska Antonina	1956-1958	Magazynier
Łabęcka Maria	1957-1966	Sekretarka
Michniewicz Waław	1958-1960	Magazynier
Placek Stanisława	1961-1964	Magazynier
Kupisińska Jadwiga	1961-1964	Referent zaopatrzenia
Ściepiurko Zofia	1961-1964	Referent zaopatrzenia
Jędrzejewski Witold	1964-1970	Sekretarz
Pakulska Olga	1964-1969	Główna księgowa
Sienkiewicz Maria	1966-1968	Referent administracyjny
Zdzisława Szlachetka	1967-	Główna księgowa
Talma Halina	1967-1993	Magazynier
Jarzyński Adam	1967-1991	Kierowca
Solerska Helena	1969-1972	Referent zaopatrzenia
Iłuczzonek Teresa	1970-1973	Sekretarka
Szmidt Krystyna	1972-1976	Księgowa
Hildebrandt Danuta	1973-2000	Sekretarz
Sulżycki Kazimierz	1975-1982	Referent zaopatrzenia
Suwińska Alina	1975-	Referent zaopatrzenia
Kołodziejczyk Halina	1976-	Samodzielny referent administracyjny
Bartczak Jadwiga	1980-1994	Starsza woźna
Suchta Małgorzata	1983-1998	Księgowa
Bożyczko Jadwiga	1990-	
Jarzyński Roman	1991-1998	Kierowca
Bożyczko Zbigniew	1994-	Starszy woźny
Staszkiewicz Tomasz	1998-	Kierowca
Mendelska Katarzyna	1998-	Księgowa

Absolwenci, którzy byli lub są pracownikami szkoły.

Lp.	Imię i nazwisko	Rok ukończenia szkoły	Lata pracy	Ostatnie stanowisko
1.	Ryszard Smoliński	1950	1950-1963	dyrektor
2.	Tadeusz Roman	1950	1950-1952	nauczyciel
3.	Waldemar Koziak	1951	1952-1955	nauczyciel
4.	Nadzieja Wasilonok	1951	1956-1991	nauczyciel
5.	Maria Łabęcka	1950	1957-1966	sekretarka
6.	Michał Bzdel	1956	1957-1959	nauczyciel zawodu
7.	Tadeusz Górecki	1955	1958-1976	główny księgowy gospodarstwa
8.	Czesław Kiszurno	1951	1959-1966	nauczyciel
9.	Genowefa Roman	1959	1959-1966	wychowawca w internacie
10.	Jan Tadra	1961	1963-1972	nauczyciel
11.	Bronisław Pawliszyn	1966	1971-1973	nauczyciel
12.	Stanisław Gajdamowicz	1965	1972-1998	kierownik szkolenia praktycznego
13.	Małgorzata Wrotek - Suchta	1983	1983-1998	księgowa
14.	Teresa Tatol Iwanowicz	1982	1987-	nauczyciel
15.	Henryk Śledziewski	1982	1988-1999	nauczyciel
16.	Jadwiga Zapaśnik - Bożyczko	1988	1990-	sekretarka
17.	Katarzyna Mendelska	1994	1998-	księgowa
18.	Tomasz Staszkiwicz	1987	1998-	kierowca
19.	Renata Haraf – Kabała	1993	2000-	nauczyciel
20.	Wioletta Kania - Marcinek	1991	2000-	nauczyciel

Tabela I. Laureaci Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych.

Rok	Miejscowość	Numer edycji	Nazwisko laureata	Miejsce	Opiekun
Produkcja roślinna					
1978	Kraków	II	Józef Koc	4	Helena Kraushar
1979	Olsztyn	III	Andrzej Łachacz	1	Helena Kraushar
1980	Lublin	IV	Józef Tatol	1	Stanisław Gliński
			Henryk Łańko	2	Stanisław Gliński
			Roman Wasylczyszyn	4	Stanisław Gliński
1981	Wrocław	V	Jan Rohuń	11	Stanisław Gliński
1982	Poznań	VI	Zbigniew Urbanowicz	42	Marianna Pastuszka
1987	Kraków	XI	Andrzej Rysik	34	Marianna Pastuszka
1988	Olsztyn	XII	Sławomir Smukowski	18	Eugenia Zapisek
1990	Wrocław	XIV	Włodzimierz Bałuch	1	Eugenia Zapisek
			Marian Parzych	20	Eugenia Zapisek
1991	Poznań	XV	Jacek Gustaw	3	Marianna Pastuszka
1993	Szczecin	XVII	Jan Kudosz	35	Eugenia Zapisek
Produkcja zwierzęca					
1998	Pszczela Wola	XXII	Marcin Tomczak	32	Maria Soroko
1999	Bożków	XXIII	Michał Maścianica	7	Maria Soroko
2001	Grubno	XXV	Marek Ciechanowicz	6	Maria Soroko
Agrobiznes					
1998	Pszczela Wola	XXII	Patrycja Grabowska	5	Anna Lipnicka Stanisław Gliński
1999	Bożków	XXIII	Rafał Zieliński	3	Anna Lipnicka Stanisław Gliński

Tabela II. Najlepsze wyniki w LA
(dane z lat 1992 -2001 – wyniki z oficjalnych zawodów)

Konkurencja	Nazwisko i imię	Wynik	Rok	Miejsce
100 m	Łobaty Krzysztof	11,12 s	1994	Kraków
200 m	Łobaty Krzysztof	22,88 s	1994	Kraków
400 m	Stankiewicz Rafał	53,16 s	2000	Olsztyn
800 m	Jakszewicz Radosław	2.08,75 s	1995	Dobrocin
1500 m	Gołubczyk Janusz	4.19,83 s	1999	Olsztyn
3000 m	Aramowicz Mariusz	9.51,64 s	1995	Dobrocin
Skok w dal	Dudek Adam	6,35 m	2000	Olsztyn
Skok wzwyż	Szczebiot Karol	1,80 m	1999	Dobrocin
Pchnięcie kulą (7,24 kg)	Jakubowski Mariusz	12,20 m	1994	Olsztyn
Rzut oszczepem	Szczebiot Karol	49,90 m	2000	Olsztyn
Sztafeta 4x100m	Startek Sławomir Durak Grzegorz Jakubowski Mariusz Łobaty Krzysztof	45,88 s	1995	Olsztyn

KALENDARIUM

- 1.10.1946 **Rozpoczyna działalność Gimnazjum i Liceum Gospodarstwa Wiejskiego. Założycielem i pierwszym dyrektorem był mgr Józef Wierzbicki.**
- 1948/49 **Ufundowanie sztandaru szkoły ze składek młodzieży.**
- 09.1949 **Zmiana nazwy szkoły na Państwowe Liceum Rolnicze.**
- 06.1950 **Pierwsza matura - 61 absolwentów.**
- 1950/51 **Zmiana nazwy szkoły na Liceum Rolniczo - Łąkarskie.**
- 05.1954 **I Zjazd Absolwentów.**
- 05.1954 **Pierwsza matura Technikum Rolniczo-Łąkarskiego - 28 absolwentów.**
- 06.1958 **Oddanie do użytku nowego internatu.**
- 1959/60 **Utworzenie przy Technikum Dwuzimowej Szkoły Rolniczej działającej do 1963 r.**
- 1959/60 **Gospodarstwo szkolne zajmuje 3 miejsce w kraju we współzawodnictwie pracy gospodarstw szkolnych.**
- 06.1960 **II Zjazd Absolwentów.**
- 1964 **Remont kapitalny budynku szkolnego.**
- 14.05.1966 **Obchody 20 - lecia szkoły i oświaty rolniczej na Warmii i Mazurach. Odznaczenie szkoły Honorową Odznaką "Zasłużonym dla Warmii i Mazur".**
- 06.1966 **III Zjazd Absolwentów.**
- 04.1969 **Drużyna szkoły zajmuje I miejsce w województwie i III miejsce w kraju na Olimpiadzie Zootechnicznej w Bielicach.**
- 06.1972 **Rozpoczęcie praktyk zagranicznych klas IV w NRD (VEG Zingst – Darss). Były prowadzone do 1990 roku.**
- 16.09.1972 **IV Zjazd Absolwentów.**
- 1.10.1972 **Utworzenie Zasadniczej Szkoły Rolniczej o specjalności ogrodniczej.**
- 5.07.1973 **Nadanie szkole Honorowego Obywatelstwa Miasta Fromborka.**
- 1.09.1973 **Utworzenie Technikum Rolniczego dla Pracujących, działającego do 1982 r.**
- 1974 **Powołanie przez Urząd Wojewódzki w Olsztynie Technikum Rolniczo - Łąkarskiego na szkołę ćwiczeń dla studentów Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego ART w Olsztynie.**
- 1.09.1974 **Utworzenie Policealnego Zawodowego Studium Weterynaryjnego, które zakończyło działalność w 1983 r. Utworzenie filii Technikum Rolniczego dla pracujących w Bartoszycach – działającej do 1980 roku.**
- 1.05.1975 **Pierwszy publiczny występ szkolnej orkiestry dętej. Istniała do 1992 roku.**
- 1.09.1975 **Utworzenie Technikum Mechanizacji Rolnictwa dla Pracujących, które działalność zakończyło w 1981 r.**

- 5.06.1976 V Zjazd Absolwentów i otwarcie Izby Pamięci Narodowej.
- 1.09.1977 Zmiana nazwy szkoły. Kuratorium Oświaty i Wychowania w Olsztynie tworzy zbiorczy zakład szkolny o nazwie Zespół Szkół Rolniczych Ministerstwa Rolnictwa w Lidzbarku Warmińskim.
- 1977/78 Szkoła osiąga maksymalną w swej historii ilość uczniów – 714 osób.
- 1.09.1978 Utworzenie filii Technikum Rolniczego dla pracujących w Górowie Iławeckim – działającej do 1982 roku.
- 28.02.1980 Odznaczenie Szkoły odznaką Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej.
- 06.1980 Reprezentacja szkoły zajmuje I miejsce na eliminacjach centralnych Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych w Lublinie zdobywając indywidualnie 1, 2 i 4 miejsce.
- 11.1980 W szkole powstaje NSZZ „Solidarność” i działa do 13.12.1981 roku.
- 1.09.1983 Powstaje Liceum Ekonomiki i Rachunkowości Przedsiębiorstw Rolnych.
- 10.1985 Powstanie pierwszej pracowni komputerowej (komputery Timex 2048).
- 27.06.1986 Oddanie do użytku hali sportowej. (Budowę rozpoczęto we wrześniu 1982 r.).
- 09.1986 Odznaczenie Szkoły Medalem za Zasługi dla Ligi Obrony Kraju.
- 6.09.1986 Nadanie Szkole imienia Mariana Gotowca i wręczenie nowego sztandaru ufundowanego przez absolwentów, uczniów, pracowników i zaprzyjaźnione zakłady pracy.
- 4.10.1986 VI Zjazd Absolwentów. Obchody 40 - lecia Szkoły.
- 1.09.1992 Zmiana profilu kształcenia : powstaje Liceum Ekonomiczne o specjalności rachunkowość i rynek rolny, oraz Technikum Rolnicze (tzw. .szerokoprofilowe).
- 5.04.1995 Otwarcie Ośrodka Hodowli Zarodowej Bydła Mięsnego w Gospodarstwie Pomocniczym Zespołu Szkół Rolniczych.
- 1.09.1995 Wprowadzenie w klasie IV Technikum Rolniczego przedmiotu specjalizującego chów i hodowla bydła mięsnego.
- 17.05.1995 Wizyta w szkole i gospodarstwie szkolnym delegacji z Ministerstwa Rolnictwa Francji.
- 1.09.1995 Uroczysta inauguracja roku szkolnego z udziałem Wicepremiera, Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Romana Jagielińskiego.
- 16.11.1995 Wizyta w szkole Wicepremiera i Ministra Finansów prof. Grzegorza Kołodki - spotkanie z młodzieżą nt. „Dylematy realizacyjne Strategii dla Polski”
- 4-7.02.1996 Wizyta w szkole dyrektora Liceum Rolniczego w Limoges Joseph’a Weinzaepfel’a - podpisanie listu intencyjnego o współpracy między szkołami.
- 15.06.1996 VII Zjazd Absolwentów. Wmurowanie tablicy pamiątkowej poświęconej założycielowi szkoły - prof. Józefowi Wierzbickiemu. Zmiana nazwy ulicy przy której znajduje się szkoła z Warmińskiej na Józefa Wierzbickiego. Opublikowanie pierwszego zarysu historii szkoły w broszurze pod tytułem „Pięćdziesiąt lat w służbie rolnictwa i polskiej wsi”.

- 07.1996** Powstaje Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Rolniczej w Lidzbarku Warmińskim – zarejestrowane w Sądzie Wojewódzkim w Olsztynie we wrześniu 1996 roku.
- 1.01.1999** Szkoła przechodzi pod nadzór Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim.
- 1.09.1999** Powstaje Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego z przedmiotem specjalizującym usługi hotelarsko - turystyczne. Przekształcenie Liceum Ekonomicznego o czteroletnim cyklu nauczania w liceum pięcioletnie.
- 28.12.1999** Zmiana nazwy szkoły na Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Mariana Gotowca w Lidzbarku Warmińskim.
- 06.2000** Gospodarstwo szkolne zostaje wydierżawione prywatnej spółce.
- 16.06.2001** VIII Zjazd Absolwentów.

Absolwenci Szkoły.

(Stan na 25.05.2001 r.)

L.P.	Typ Szkoły	Ilość absolwentów	Okres	Uwagi
1.	Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego	48	1948	
2.	Liceum Rolniczo – Gospodarcze	22	1950	
3.	Liceum Rolnicze	127	1950-1952	
4.	Technikum Rolniczo – Łąkarskie	1389	1953-1996	
5.	Technikum Rolnicze	96	1997-2001	c.
6.	Policealne Zawodowe Studium Weterynaryjne.	411	1976-1983	
7.	Technikum Rolnicze dla pracujących W tym: Filia w Bartoszycach Filia w Górowie H.	292 171 27	1976-1982	a.
8.	Technikum Mech. Rol. dla pracujących	71	1978-1981	
9.	Zasadnicza Szkoła Rolnicza W tym: Dwuzimowa Szkoła Rolnicza	618 55	1974-2001 1961-1963	b.
10.	Liceum Ekonomiczne	377	1987-	
11.	Technikum Wieczorowe dla Dorosłych	45	1998-2000	d.

Razem: 3509

Uwagi:

- a. Łącznie z filią w Bartoszycach i Górowie H.
- b. Łącznie z Dwuzimową Szkołą Rolniczą.
- c. Technikum z przedmiotem specjalizującym „Chów i hodowla bydła mięsnego”
- d. Technikum Wieczorowe dla Dorosłych (po Zasadniczej Szkole Rolniczej 3 – letnie uprawa roślin i hodowla zwierząt)

Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego

Rok 1948

KL. II (przyśpieszona)
Wych. Maria Wasilonok

1. Aramowicz Alina	21. Raszczyk Zygmunt
2. Aramowicz Czesława	22. Ratuszniak Włodzimierz
3. Buraczewski Leonard	23. Rodzewicz Anna
4. Balas Janina	24. Sawicki Edward
5. Bońkowska Janina	25. Sokolińska Irena
6. Burzyńska Halina	26. Sokolińska Jadwiga
7. Czapła Kazimierz	27. Siwicka Maria
8. Dąbrowski Jan	28. Saletis Walerian
9. Gąsiorowski Aleksander	29. Syrewicz Ludwik
10. Jacewicz Jerzy	30. Syrewicz Zofia
11. Konopka Józef	31. Szaknis Jan
12. Koziełło Artur	32. Szkuta Bronisław
13. Kwiatkowska Hanna	33. Szymańska Jadwiga
14. Łuńska Walentyna	34. Turowski Jerzy
15. Karpowicz Waclaw	35. Wądołowski Witold
16. Malinowski Marian	36. Warejko Antoni
17. Matuszewicz Wiktoria	37. Węgrzynowicz Konstanty
18. Ołoszczyński Zbigniew	38. Zalewski Józef
19. Polkowska Leontyna	
20. Puzyrewska Sabina	

Kl. III (żeńską)

Wych. Oktawia Krauze

1. Benke Katarzyna	7. Saks Irena
2. Benke Maria	8. Szczudlińska Bogusława
3. Gałązka Sabina	9. Wodyńska Helena
4. Kamińska Stefania	10. Zapadkówna Apolonia
5. Kurowska Krystyna	
6. Obolewicz Zuzanna	

Liceum Rolniczo – Gospodarcze

Rok 1950

Klasa żeńska
Wych. Oktawia Krauze

1. Aramowicz Czesława	13. Ptasik Lucyna
2. Balas Janina	14. Sokolińska Irena
3. Gałązka Sabina	15. Sokolińska Jadwiga
4. Gosk Irena	16. Rodzewicz Anna
5. Kamińska Stefania	17. Syrewicz Zofia
6. Kurowska Krystyna	18. Szaknis Jan
7. Kwiatkowska Hanna	19. Szymańska Jadwiga
8. Łabęcka Maria	20. Szczanowicz Heronima
9. Łuńska Walentyna	21. Wesołowska Maria
10. Matuszewicz Wiktoria	22. Wodyńska Helena
11. Obolewicz Zuzanna	
12. Polkowska Leontyna	

Liceum Rolnicze
(1950 – 1952)

Klasa męska
Wych. Jadwiga Wierzbicka

1. Bukowski Zdzisław	21. Malinowski Marian
2. Buraczewski Leonard	22. Morawski Krzysztof
3. Chrzanowski Władysław	23. Ratuszniak Włodzimierz
4. Czapla Kazimierz	24. Raszczyk Zygmunt
5. Dąbrowski Jan	25. Roman Tadeusz
6. Deptuła Kazimierz	26. Saletis Walerian
7. Deptuła Zygmunt	27. Sawicki Edward
8. Feszak Michał	28. Sikorski Bogdan
9. Gąsiorowski Aleksander	29. Smoliński Ryszard
10. Grabowski Marian	30. Sołtysiak Kazimierz
11. Jacewicz Jerzy	31. Szkuta Edward
12. Jankowski Aleksander	32. Toczyski Eugeniusz
13. Jermakow Franciszek	33. Turowski Jerzy
14. Kardaś Jan	34. Tyszko Kazimierz
15. Karpowicz Waclaw	35. Warejko Antoni
16. Kloc Henryk	36. Wądołowski Piotr
17. Konopka Józef	37. Węgrzynowicz Konstanty
18. Kowalewski Ludwik	38. Zalewski Józef
19. Koziełło Artur	39. Żebrowski Jerzy
20. Lewandowski Stanisław	

Rok 1951

Klasa IV „przyśpieszona”
Wych. Antoni Chelmicki

1. Buraczewska Alicja	17. Pokorski Albin
2. Dobrzyński Jan	18. Polkowska Halina
3. Kamiński Feliks	19. Potorski Józef
4. Kiszkurno Czesław	20. Ratuszniak Witold
5. Kobryń Irena	21. Roman Ludwik
6. Kosiak Waldemar	22. Sasinowski Jerzy
7. Krygier Halina	23. Siwicka Teresa
8. Kuczewski Mieczysław	24. Siwicki Stanisław
9. Łada Edmund	25. Stolarska Janina
10. Matulewicz Jadwiga	26. Tubis Regina
11. Mączak Zofia	27. Uszpalewicz Henryk
12. Mizer Olgierd	28. Wagiel Irena
13. Mościanica Olimpia	29. Wasilonok Nadzieja
14. Onyszczyk Stefan	30. Wróblewska Antonina
15. Ossowski Tadeusz	
16. Pawlik Eugenia	

Klasa IV „normalna”
Wych. Ryszard Smoliński

1. Błażejewicz Jarosław	8. Huk Waclaw
2. Brojczewska Eugenia	9. Izwantowski Władysław
3. Czerniawska Feliksa Walentyna	10. Jankowska Wanda
4. Domżańska Wanda	11. Karolun Marian
5. Getka Sabina	12. Kopczyńska Alfreda
6. Gintowt Tadeusz	13. Malinowski Franciszek
7. Górski Jerzy	14. Migas Stefan

15. Mikusek Bronisława Teodora
16. Mojsiuk Antonina
17. Mojsiuk Helena
18. Olczak Regina
19. Oleksiak Anna
20. Pawlik Stefan
21. Pirogowicz Mieczysław

22. Popinigo Kazimierz
23. Saks Marianna Irena
24. Salamończyk Janina
25. Sawicka Balbina
26. Siwek Czesława
27. Szocik Wacław
28. Trętowski Leon Janusz

Rok 1952

Kl. IV

Wych. Jadwiga Wierzbicka

1. Buraczewski Karol	16. Regin Jan
2. Buraczewski Romuald	17. Rusiecki Marian
3. Buraczewska Weronika	18. Sarnacki Stefan
4. Chrustowska Cecylia	19. Sierzan Miron
5. Czerniawski Walenty	20. Stajniak Franciszek
6. Czerwiński Stanisław	21. Szymański Aleksander
7. Dębski Józef	22. Trętowski Tadeusz
8. Dumiński Eugeniusz	23. Tytiurka Władysław
9. Kosowski Karol	24. Wańkiewicz Bronisław
10. Krzyżewska Irena	25. Wentowska Elżbieta
11. Matulewicz Jan	26. Wierzbicki Zbigniew
12. Mossakowski Ireneusz	27. Wyrozębka Irena
13. Pietkiewicz Marian	28. Zagożdżon Jadwiga
14. Polkowski Mieczysław	29. Zatryb Barbara
15. Popinigo Ludwik	30. Zbrzeźny Marian

Technikum Rolniczo – Łąkarskie

1953 –1996

Rok 1953

Kl. IV

Wych. Leonard Kwiatkowski

1. Gidzewicz Wanda	12. Pawłowski Sylwin
2. Giza Bronisława	13. Pyszczyk Leon
3. Godlewska Aniela	14. Raczkowski Henryk
4. Grała Stanisław	15. Rynkowski Jan
5. Kochanowski Franciszek	16. Stawiski Eugeniusz
6. Koperski Kazimierz	17. Strzeżys Jan
7. Łoniewska Marianna Halina	18. Subiel Zenon
8. Łoniewski Jan	19. Szymkiewicz Czesław
9. Milewski Włodzimierz Krzysztof	20. Wasilewski Edward
10. Mizeracki Marian Andrzej	21. Wojtczak Marta
11. Orzoł Kazimierz	

Rok 1954

Kl. IV

Wych. Jadwiga Wierzbicka

1. Blacho Zbigniew	9. Kryszk Zdzisława
2. Chludziński Jan	10. Kupczajło Julian
3. Czerkas Edward	11. Lech Jan
4. Janicki Jan	12. Maciuk Michał
5. Jurgielewicz Jan	13. Michaluk Władysław
6. Klimowicz Tadeusz	14. Mossakowski Henryk
7. Korzon Jan	15. Plenke Anna Maria
8. Koziełto Henryk	16. Rymko Bronisław

17. Sawicz Walerian
18. Skrobecka Leokadia
19. Symonowicz Wacław
20. Szczepańska Halina
21. Tarka Helena
22. Terepka Jerzy

23. Węgrzyn Alfred
24. Wiater Mieczysław
25. Wiśniewski Jan
26. Wojciechowska Krystyna
27. Wróblewski Henryk

Rok 1955

Kl. IV

Wych. Ryszard Smoliński

1. Bagiński Edward
2. Bałabaj Witold
3. Bałdyga Henryka
4. Błachnio Natalia
5. Błażejewicz Henryk
6. Bieńkowski Zygmunt
7. Chludziński Wacław
8. Chmielewska Maria
9. Chmieliński Mieczysław
10. Czerepowicz Walerian
11. Czerkas Krystyna
12. Długolecka Janina
13. Dunaj Jadwiga
14. Gołębiowska Teresa
15. Grelewska Joanna
16. Gerej Henryk
17. Górecki Tadeusz
18. Hasiuk Mikołaj
19. Hryniewicz Teresa
20. Krzymowski Jerzy

21. Łukaszewicz Halina
22. Łukiańczyk Wiktor
23. Mąka Halina
24. Murowska Władysława
25. Narwojsz Stanisław
26. Oleksiak Halina
27. Pietkiewicz Janina
28. Pietraszkiewicz Józef
29. Pupek Kazimierz
30. Putra Waldemar
31. Rynkun Marian
32. Sartanowicz Benigna
33. Ślusarska Leokadia
34. Szuszkiewicz Romuald
35. Trętowska Barbara
36. Trochimiuk Jan
37. Wiśniewski Jan
38. Wróblewski Antoni
39. Zielski Roman

Rok 1956

Kl. IV

Wych. Ryszard Smoliński

1. Bałdyga Eugenia
2. Bączek Henryk
3. Bobrowski Tadeusz
4. Bielawski Damian
5. Beuzeman Mieczysław
6. Brokowska Jadwiga
7. Burbutowska Krystyna
8. Bzdel Michał
9. Cichocki Antoni
10. Ćwiek Barbara
11. Filipow Adela
12. Filipski Tadeusz
13. Gładun Halina
14. Grzyb Edward
15. Kaczmarczyk Henryk
16. Kamiński Mirosław
17. Kotowski Stefan

18. Kuliszewska Leokadia
19. Lesiński Kazimierz
20. Łachacz Leokadia
21. Łapiński Tadeusz
22. Mielnik Eugeniusz
23. Nakielska Jadwiga
24. Nasiadka Stanisław
25. Niebrzydowski Jan
26. Olszewski Kazimierz
27. Piotrowski Zenon
28. Scibek Władysław
29. Stachelek Józef
30. Staniszevska Maria
31. Stułka Tadeusz
32. Szymański Jan
33. Wyrzykowski Zbigniew
34. Zabłocki Tadeusz

Rok 1957

Kl. IV

Wych. Aleksander Niedbalski

1. Abramczyk Kazimierz
2. Bagińska Teresa

3. Baranowska Danuta Kazimiera
4. Bielecka Adela Irena

5. Bratkowski Andrzej Jan
6. Gierej Antoni
7. Grzyb Jadwiga
8. Górska Zofia
9. Jankowska Jadwiga
10. Janowicz Teresa
11. Kiśły Piotr
12. Kowrygin Janina
13. Kuliszewski Kazimierz
14. Ogonowska Krystyna
15. Ostrowska Sabina
16. Pieńkos Zofia

17. Pogroszewski Ryszard
18. Pupek Jan
19. Romanowski Henryk
20. Rusin Maria
21. Stachowski Bogusław
22. Stolarczyk Marianna
23. Sturlis Janusz
24. Stysiak Marjanna
25. Tyszko Jadwiga
26. Walczak Aleksander
27. Zabielska Janina
28. Zaborowski Henryk

Rok 1959

Kl. Va

Wych. Jadwiga Wierzbicka

1. Bieńkowska Cecylia
2. Bohdanowicz Michał
3. Błaszczak Teresa
4. Borucki Henryk
5. Chludziński Wiesław
6. Ciesielczuk Sabina
7. Dręzek Stefan
8. Florek Henryk
9. Górska Teresa
10. Hryszko Bazyl
11. Jaroń Edward

12. Jechna Marian
13. Jezierska Teresa
14. Kaczyński Henryk
15. Kwieciński Bogdan
16. Łojko Wacław
17. Orłowska Władysława
18. Prud Piotr
19. Rakowski Waldemar
20. Roman Genowefa
21. Ruszczyński Tadeusz
22. Skiba Anna

Kl. Vb

Wych. Sławomir Dulko

1. Bączek Stanisława
2. Dopierała Maria
3. Dręzek Czesław
4. Dręzek Stanisława
5. Duszak Zofia
6. Falenta Józefa
7. Grabowski Ryszard
8. Kowalewski Władysław
9. Milanowska Irena
10. Mrozek Władysław
11. Nasiłowski Zbigniew
12. Niksa Józef

13. Ostrówka Michał
14. Piaścik Kazimierz
15. Pietraszek Maria
16. Pławski Kazimierz
17. Sendrowski Henryk
18. Smut Michał
19. Tabaka Stanisław
20. Tomaszewicz Jan
21. Truskowska Anna
22. Wyżykowski Jan
23. Zienkiewicz Regina

Rok 1960

Kl. V

Wych. Edward Wójcik

1. Abramczyk Henryk
2. Ciesielski Tadeusz
3. Cudak Zygmunt Jan
4. Klimkowski Alfred
5. Koziątek Marianna Anna
6. Kantarski Zbigniew
7. Łuńska Danuta Jadwiga
8. Macefko Władysław
9. Matusiewicz Jerzy

10. Ostrowski Włodzimierz
11. Pawlukowicz Regina
12. Reksć Danuta Stanisława
13. Rodziewicz Wiesław
14. Saletis Henryk
15. Skurapowicz Zygmunt
16. Suchecki Czesław
17. Wądołowski Ryszard

Rok 1961

Kl. V

Wych. Apolinary Zapisek

1. Bączek Stanisława Teresa	12. Seniuk Bronisław Miron
2. Chabko Józef	13. Subocz Leokadia
3. Cwalina Alina Janina	14. Subocz Maria
4. Dunaj Stanisław	15. Sutuła Kazimierz
5. Gabrycki Bogdan	16. †Szpyra Jerzy
6. Kowalczyk Michał	17. Ślesicki Tomasz
7. Kraczyna Piotr	18. Tadra Jan
8. Kutryb Genowefa	19. Wjitiwiak Jan
9. Kwiatkowska Zofia	20. Wojczuk Władysław
10. Malewicka Maria	21. Żerański Stanisław
11. Rola Helena Krystyna	22. Żuk Ryszard

Rok 1962

Kl. V

Wych. Witold Minksztem

1. Berk Regina Stanisława	11. Pótorak Józef
2. Bobrowicz Benedykt	12. Poniatowski Józef Henryk
3. Chudek Bolesław Marian	13. Sięda Henryk Marian
4. Dudyński Władysław	14. Skrotzki Hans Jerzy
5. Jankun Walenty Antoni	15. Skwarek Teresa
6. Józwik Krystyn	16. Symonowicz Janina Marzena
7. Katkowski Józef	17. Sztachelski Kazimierz
8. Kowalska Halina	18. Szmajda Antoni Edward
9. Łoniewski Henryk	19. Wójcik Stanisław Kazimierz
10. Marszko Władysław	

Rok 1963

Kl. V

Wych. Czesław Kizskurno

1. Bakuła Aleksandra	12. Milewicz Stanisław
2. Białczak Jadwiga	13. Nalewajk Eugenia
3. Gabrycki Marian	14. Niedźwiecka Zofia
4. Gasinowicz Czesław	15. Rochalska Zofia
5. Kocenko Władysław	16. Sikorski Lech
6. Kozdęba Maria	17. Słowikowski Jerzy
7. Kozłowski Ryszard	18. Stankiewicz Ryszard
8. Kucewicz Witold	19. Suchecki Jan
9. Leczycki Alfons	20. Supiński Henryk
10. Masiewicz Bogdan	21. Zaleciło Mirosław
11. Matusiak Ryszard	

Rok 1964

Kl. V

Wych. Barbara Kreutzinger

1. Bojarowicz Feliks	10. Lipiński Jerzy
2. Borkowska Krystyna	11. Machniak Mirosław Stefan
3. Gralczyk Andrzej	12. Milewski Jan
4. Jarosz Romuald	13. Pietkiewicz Henryk
5. Klimko Bogdan	14. Podzieliński Piotr Antoni
6. Klimsiak Eugenia Elżbieta	15. Polański Tadeusz
7. Kozłowski Stanisław	16. Sadowski Ryszard
8. Krumin Krystyna	17. Supińska Halina
9. Kutryb Stanisław	18. Szczęśniak Stefania Anna

19. Szmulik Marian
20. Szupiński Jan
21. Śmielewski Stefan Józef
22. Tomaszewski Marian Marek

23. Wierziński Tadeusz
24. Wołk Piotr

Rok 1965

Kl. V

Wych. Józef Wierzbicki

1. Bakulin Andrzej Wojciech	14. Lubowiecka Leokadia
2. Berk Władysława	15. Majek Zefiryna
3. Bieńkowska Janina	16. Mocarska Zenobia
4. Cymerman Andrzej Wiesław	17. Pietkiewicz Halina Genowefa
5. Cymerman Ryszard Stefan	18. Pikula Janina
6. Derewońko Aleksander	19. Prus Tadeusz
7. Domian Wiesława	20. Ratajczak Krystyna
8. Gajdamowicz Stanisław Bolesław	21. Rudziński Jerzy
9. Grzanka Wiesław Piotr	22. Rysik Mieczysław
10. Hajdamowicz Filomena	23. Wiśniewski Andrzej
11. Jasiński Jan Stanisław	24. Zalewski Tadeusz
12. Kozłowski Stanisław	25. Zapotoczny Andrzej
13. Krynicki Franciszek Romuald	

Rok 1966

Kl. Va

Wych. Jadwiga Wierzbicka

1. Adamowicz Władysław	15. Kurapiewicz Kazimierz
2. Domarecki Mieczysław	16. Łukasik Franciszek
3. Gasiul Augustyn	17. Małkowska Alina
4. Grzybowska Jadwiga	18. Mielniczek Krystyna
5. Gwiazda Maria	19. Muraszko Tadeusz
6. Jadach Jadwiga	20. Ostrówka Stefan
7. Jankowski Piotr	21. Pąg Henryk
8. Jusiewicz Irena	22. Postek Stefania
9. Kaczyńska Łucja	23. Przybyłek Henryk
10. Kania Zygmunt	24. Rębiś Halina
11. Kordek Stanisław	25. Snarski Stanisław
12. Korecka Apolonia Teodozja	26. Stolarczyk Halina
13. Kozdęba Emilia	27. Strzałkowski Zdzisław
14. Kuczyński Eugeniusz	28. Warcaba Józef

Kl. Vb

Stanisław Chodunaj

1. Abramczyk Alina	16. Pater Wanda
2. Banach Hanna	17. Pawliszyn Bronisław
3. Bednarczyk Irena	18. Prawdzik Lucjan
4. Bukowski Michał	19. Rozwadowski Kazimierz
5. Dzieliński Wojciech	20. Sperska Elżbieta
6. Hryszko Hubert	21. Spocińska Irena
7. Jachimczyk Jadwiga	22. Staszkievicz Mirosław
8. Kaczmarczyk Eugeniusz	23. Stolarczyk Zofia
9. Kiryluk Nina	24. Szczygielski Antoni Teodor
10. Korwell Barbara	25. Szczygło Czesław
11. Krasnowski Stanisław	26. Tomaszun Irena
12. Krzywicki Anatol	27. Wądołowski Kazimierz
13. Kulicki Henryk	28. Wilk Andrzej
14. Lipka Mieczysław	29. Wojnowski Adam
15. Lipnicki Czesław	30. Wojszwiłło Alicja

31. Zejer Wiesława

32. Ziomek Elżbieta

Rok 1967

Kl. V

Wych. Małgorzata Chodunaj

1. Aluk Lidia	21. Mizerski Ryszard
2. Banaszek Andrzej	22. Monkiewicz Henryk
3. Bartołod Zbigniew	23. Piekarska Zofia
4. Buła Ryszard	24. Pieza Marian
5. Burkacki Marian Henryk	25. Michalak Teresa
6. Cibor Andrzej	26. Mielniczek Jerzy Stanisław
7. Czerniawska Janina	27. Rodziewicz Janusz
8. Czuper Teresa	28. Rudzka Danuta
9. Dyrda Bohdan Czesław	29. Rusiecki Ryszard
10. Faryna Adam	30. Sarnacka Barbara
11. Godzina Helena	31. Snarska Halina
12. Jankun Krystyna Maria	32. Strzałkowski Zdzisław
13. Jeznach Barbara	33. Suchecki Czesław
14. Kanigowski Józef	34. Suchocka Regina
15. Klęczar Mieczysław	35. Szymański Henryk Apoloniusz
16. Kompa Zofia	36. Traciewicz Tadeusz
17. Kowalczyk Zofia	37. Turkowski Zenon
18. Krakowiecka Maria	38. Węclawski Józef
19. Lesińska Marianna	39. Wróblewski Eugeniusz
20. Ławecki Zbigniew Czesław	

Rok 1968

Kl. Va

Wych. Halina Minksztył

1. Augun Michał	15. Kowalski Jan Waldemar
2. Balkiewicz Halina	16. Kozak Józef Michał
3. Berk Heronima Kazimiera	17. Kuryło Wanda Franciszka
4. Burdach Zdzisław	18. Magdziarz Tadeusz
5. Czypiński Józef Julian	19. Mierzejek Anna
6. Domański Jan	20. Murawski Kazimierz
7. Górski Jadwiga Anna	21. Olkowski Henryk
8. Grabek Józef Wincenty	22. Radzewicz Marian
9. Grądzka Zofia	23. Siwiec Wiesława
10. Hrynakowski Andrzej Bogdan	24. Stasiuk Jan Tadeusz
11. Jankun Zdzisław Michał	25. Tatol Kazimierz
12. Jackowska Barbara	26. Waszkiel Czesław
13. Juchno Jan	27. Waszkiewicz Stanisław
14. Junczewski Wiesław	28. Wyszomirski Zbigniew

Kl. Vb

Wych. Nadzieja Wasilonok

1. Adamczyk Mieczysława	12. Gudan Jerzy
2. Bednarczyk Aleksander Eugeniusz	13. Gwiazda Edia
3. Bieńkowski Jan	14. Hrywniak Maria
4. Biront Jan Bogdan	15. Kosowski Kazimierz Eugeniusz
5. Burakowski Zbigniew	16. Kruk Wanda
6. Chodonionek Lech	17. Leśkow Stanisław
7. Chrostowski Józef	18. Michalewicz Czesław
8. Czaplowski Władysław	19. Monkiewicz Danuta
9. Czech Stanisław	20. Mysiorska Władysława
10. Foltyński Henryk	21. Niedźwiecki Jerzy
11. Grzyb Henryka Kazimiera	22. Nowak Maria

23. Piwko Zygmunt Roman
24. Podolak Kornelia Krystyna
25. Potkaj Zofia
26. Puchta Michał
27. Siwek Jan Kazimierz

28. Sobczak Janusz
29. Strzyżewski Andrzej Wincenty
30. Suty Ryszard Józef
31. Szadziejewicz Andrzej Janusz
32. Walewska Teresa Stanisława

Rok 1969

Kl. Va

Wych. Barbara Kreutzinger

1. Białczak Józef
2. Chrustowski Krzysztof
3. Cymerman Krystyna Elżbieta
4. Czelejowski Jan
5. Dembowski Eugeniusz Jerzy
6. Gierulski Józef
7. Heichel Jan Adolf
8. Jakubowska Teresa
9. Jusiewicz Jan
10. Karaszewska Alicja
11. Kruk Jan Józef

12. Krynicki Franciszek
13. Lachowicz Stanisław Kazimierz
14. Łapkowska Waleria Teresa
15. Pelc Barbara
16. Pietkiewicz Jerzy
17. Rakowska Alicja Genowefa
18. Sawicki Romuald
19. Sitarska Cecylia Jadwiga
20. Warcaba Piotr
21. Zimmicki Jan
22. Żemetro Henryk

Kl. Vb

Wych. Barbara Kreutzinger

1. Andruszkiewicz Ryszard
2. Bekieszczuk Zygmunt Józef
3. Chyl Krystyna
4. Daliga Jan
5. Daniszewski Kazimierz
6. Domański Stanisław
7. Hryniewicz Stanisław
8. Jasiński Zygmunt Józef
9. Kaczmarek Robert
10. Kozłowski Adam
11. Kożan Ryszard
12. Kuryło Jadwiga

13. Lesiński Tadeusz
14. Merkler Krystyna
15. Pawlukowicz Teresa
16. Perzanowski Kazimierz
17. Protas Kajetan
18. Ropelewska Zofia
19. Sadoń Aniela
20. Sendrowski Kazimierz Antoni
21. Sulgostowski Stanisław
22. Wojda Krzysztof
23. Wojtkiewicz Jadwiga Teresa

Rok 1970

Kl. V

Wych. Małgorzata Chodunaj

1. Borkowski Józef
2. Buczel Ryszard Krzysztof
3. Cichocki Andrzej Mirosław
4. Cwalina Halina
5. Czatrowska Krystyna Barbara
6. Domański Hubert
7. Dudek Wiesław Zygmunt
8. Ejdynt Halina
9. Górska Danuta
10. Grzegorzczak Stefan
11. Iliuczonek Henryk
12. Kafarska Alina Marianna
13. Kołodziejczyk Cezary Henryk
14. Kozłowski Andrzej
15. Krzewski Tadeusz

16. Lesiński Franciszek
17. Okuniewicz Czesław
18. Pałys Zdzisław Marian
19. Podpora Barbara
20. Ropelewska Marianna
21. Rubinowicz Jolanta
22. Salmanowicz Romuald
23. Sergué Jan
24. Szybko Aleksander Stanisław
25. Szkudaj Bożena
26. Tabaka Stanisław
27. Terebieniec Eugeniusz
28. Wichowski Gerard Franciszek
29. Wincel Maria
30. Zapisek Marcela Irena

Rok 1971

Kl. Va

Wych. Franciszek Lipski

1. Awsiukiewicz Jan	12. Makutynowicz Kazimierz
2. Bach Andrzej	13. Matuko Jan
3. Baran Elżbieta	14. Marynowski Jan
4. Brewczak Anna	15. Olszewski Jerzy
5. Cyran Ryszard	16. Piekarski Jerzy
6. Jurewicz Zofia	17. Pieńcioszko Barbara
7. Kacprzyk Henryk	18. Siedlikowski Jan
8. Kaczyński Wiesław	19. Stasiuk Julian
9. Kimbar Jan	20. Szordykowski Jan
10. Kuźmowicz Maria	21. Witkowski Mariusz
11. Maksymowicz Anna	22. Zejer Henryk

Kl. Vb

Wych. Franciszek Hildebrandt

1. Czuba Stanisław	11. Mroczkowski Stefan
2. Dyrwał Stefania	12. Romanowski Grzegorz
3. Fiedorowicz Lucjan	13. Rytelewski Leszek
4. Feret Tadeusz	14. Sendrowski Jan
5. Kowalski Andrzej	15. Suchta Wiesław
6. Kulicki Stanisław	16. Suprynowicz Michał
7. Łazor Anna	17. Szydłowski Wacław
8. Malinowski Bronisław	18. Taudul Alicja
9. Mieszkieło Janina	19. Wnukowicz Zdzisław
10. Mordas Władysław	

Rok 1972

Kl. V

Wych. Tekla Żmijewska

1. Bohdzian Kazimierz	11. Orłowska Anna
2. Chrostowska Zofia	12. Pietkiewicz Janina
3. Falkowski Stanisław	13. Rudowicz Irena
4. Gackiewicz Ryszard	14. Surowiński Adam
5. Grzywna Jerzy	15. Szrajda Jan
6. Jarocki Michał	16. Szydywar Jan
7. Kaczyńska Jolanta	17. Szymborski Roman
8. Kania Wacław	18. Tarkowian Stanisław
9. Kleszczonek Halina	19. Zbutowicz Donat
10. Kowalski Jerzy	

Rok 1973

KL. Va

Wych. Alina Saletis

1. Adamczuk Alina	14. Koper Józef
2. Barańska Teresa Halina	15. Kowalik Marian
3. Bednarczyk Wiktor	16. Maczuga Józef
4. Białczak Edward	17. Małyszko Piotr
5. Bieńkowski Wiesław	18. Nowik Stefan
6. Brzezińska Krystyna	19. Paliszewski Sławomir
7. Brzezińska Teresa	20. Podolak Zofia
8. Chrostek Mieczysław	21. Ruszczyk Ryszard
9. Głos Waldemar	22. Rutkowski Henryk
10. Grzyb Marianna	23. Rutkowski Mieczysław
11. Junczewska Danuta Stanisława	24. Sosnowski Antoni
12. Kaczmarczyk Zofia	25. Sudół Czesław
13. Klichowska Elżbieta Wanda	26. Sujata Alicja

27. Sulgostowski Andrzej
28. Szewczyński Leon
29. Wijtiwiak Jerzy

30. Wiśniewski Janusz
31. Wnorowska Jadwiga
32. Zieliński Kazimierz

Kl. Vb

Wych. Nadzieja Wasilonok

1. Baranowski Zbigniew
2. Barszcz Henryk
3. Bilkiewicz Wiesław
4. Bogusz Ryszard
5. Chełstowski Kazimierz
6. Chomik Krystyna
7. Dzielińska Teresa
8. Górnik Helena
9. Kaczmarek Barbara
10. Kawalir Włodzimierz
11. Klęczar Stanisław
12. Kozłowska Wiktoria
13. Krzynówek Zdzisław

14. Lubas Jan
15. Maziarz Jerzy
16. Muszak Maria
17. Parzych Jadwiga
18. Słodka Anna Zofia
19. Stolarczyk Stanisław
20. Szewczak Zdzisław
21. Szydłowski Kazimierz
22. Tubielewicz Antoni
23. Tylicki Jan
24. Wojtczak Henryk
25. Woźny Janusz
26. Żmitrowicz Maria

Rok 1974

Kl. Va

Wych. Eugenia Zapisek

1. Bartoszewicz Krzysztof Lucjan
2. Berk Tadeusz
3. Cymerman Wojciech Jerzy
4. Chmiel Andrzej Marian
5. Czuba Magdalena
6. Danelczyk Janusz
7. Jabłonowski Kazimierz
8. Jędrzejewski Jerzy
9. Juzwiszyn Jan
10. Kłos Roman
11. Konc Wanda
12. Krzynówek Krystyna
13. Łapiński Aleksander
14. Łazor Jan

15. Makarczyk Witold
16. Maścianica Sławomir
17. Mazurkiewicz Elżbieta Bożena
18. Nowik Piotr
19. Podlasin Kazimierz
20. Popiołek Eugeniusz
21. Protas Antoni
22. Sadza Zbigniew
23. Saletis Krystyna Danuta
24. Stasiuk Ireneusz
25. Szczypińska Stanisława Danuta
26. Wieczorek Stanisław
27. Woźny Walenty
28. Zyśk Eugeniusz

Kl. Vb

Wych. Nadzieja Wasilonok

1. Bagiński Krzysztof
2. Banaszek Urszula Grażyna
3. Banaszekiewicz Marek
4. Buchowiec Eugeniusz
5. Czaps Andrzej
6. Drzyzguta Jan
7. Godzina Janina
8. Gosztowt Tadeusz
9. Gryczon Halina
10. Kowalczyk Ireneusz
11. Monkiewicz Piotr

12. Nowak Anna
13. Piniaha Marian
14. Sawka Kazimierz
15. Sobolewska Bożena Janina
16. Sojak Jan
17. Stosik Andrzej
18. Szostak Henryk
19. Szymańska Dorota
20. Waszkiewicz Jan
21. Wierciszewski Zdzisław

Rok 1975

Kl. V

Wych. Wojciech Kowalski

1. Bałdyga Czesław

2. Bańkowska Kazimiera Mieczysława

3. Binkis Janusz	22. Markuć Bogdan
4. Boguszevska Elżbieta Franciszka	23. Możejko Zdzisław Mirosław
5. Drozd Wiktor	24. Olkowski Józef
6. Gawejko Teresa	25. Pakuła Krzysztof Piotr
7. Giedryś Zofia Józefa	26. Piwko Zofia
8. Hrynkiewicz Andrzej	27. Pisarska Wiesława
9. Kartawik Leszek	28. Rabczko Stanisław
10. Kaszuba Teresa Barbara	29. Rawiński Stanisław
11. Klewiado Jerzy	30. Ruszczyk Roman
12. Kloc Janusz Henryk	31. Sadoń Teresa
13. Kostrubiec Weronika	32. Sadoń Stanisława
14. Kowalczyk Alina	33. Stempel Andrzej Lech
15. Koźlicki Andrzej	34. Surynt Bogdan
16. Krenc Tadeusz	35. Szczerba Irena
17. Kuriata Julian	36. Szczęch Halina Grażyna
18. Kuryłło Alicja	37. Szmydkowski Kazimierz
19. Lemański Zdzisław	38. Szyborski Wojciech
20. Łukaszewicz Jan Wiesław	39. Tarkowian Mirosław Piotr
21. Makuch Jan	40. Wesołowska Urszula Gabriela

Rok 1976

Kl. Va

Wych. Franciszek Hildebrandt

1. Antonowicz Bogdan	15. Olchowski Jan
2. Balewski Antoni Edward	16. Pergoł Zdzisław
3. Barszcz Teresa	17. Polak Leszek
4. Buczyński Czesław Józef	18. Pydyn Jerzy Andrzej
5. Dargiel Aleksander	19. Raczyński Edward
6. Drozdowska Henryka	20. Smukowski Zbigniew Stanisław
7. Duda Jan Bogusław	21. Stysiak Barbara Teresa
8. Dzioba Helena Irena	22. Szadejko Elżbieta Danuta
9. Gołaszewska Jadwiga Teresa	23. Szewczyk Roman
10. Jaskólska Ewa	24. Turkowski Eugeniusz
11. Kazanowska Helena	25. Walczuk Stanisław
12. Łuciw Stefan	26. Wnukowicz Urszula Elżbieta
13. Łuczkowski Kazimierz	27. Żelobowska Wiesława
14. Maksymowicz Wiesław	

Kl. Vb

Wych. Henryk Kosiedowski

1. Aniećko Bogdan	14. Mierzejewski Cezary
2. Budzich Zdzisław	15. Owczarek Elżbieta
3. Buhaj Mirosław	16. Patrzalek Marek
4. Dąbrowski Ryszard	17. Prusinowski Zdzisław
5. Gabrusianiec Bogdan	18. Protasewicz Ryszard
6. Homza Wiesława	19. Rafałko Leszek
7. Hryń Danuta	20. Rapita Sławko
8. Kanclerz Zbigniew	21. Skrętkowska Teresa
9. Krzyżewski Roman	22. Soczko Celina
10. Kuryłło Czesława	23. Szabelski Marek
11. Maconko Lidia	24. Tyszka Mirosław
12. Małysz Wanda	25. Wołoszyn Andrzej
13. Marynowska Krystyna	

Rok 1977

Kl. V

Wych. Tekla Staszkiwicz

1. Aniećko Dariusz	14. Marszałek Józef Roman
2. Bibik Mieczysław	15. Nowak Teresa
3. Blakiewicz Stanisław	16. Pastuch Irena Grażyna
4. Brzostek Jan Zdzisław	17. Parszo Andrzej
5. Fit Jerzy Jan	18. Rapcewicz Mieczysław Jan
6. Gabrynowicz Andrzej Antoni	19. Rutkiewicz Władysław
7. Gałązka Stanisława Danuta	20. Steckiewicz Elżbieta
8. Górzkowska Krystyna	21. Szychowski Witold
9. Kimbar Andrzej	22. Szymański Mirosław
10. Kołodko Nadzieja	23. Winckiewicz Krzysztof
11. Kowalewski Czesław Józef	24. Zapaśnik Henryk
12. Kuriata Henryk	25. Zera Zdzisław
13. Łoś Mieczysław	

Rok 1978

Kl. V

Wych. Ryszard Misiun

1. Bieluń Zdzisław	18. Kowalczyk Wiesław
2. Bilkiewicz Zbigniew	19. Kornas Danuta
3. Boguszewska Bożena Maria	20. Kręcisz Stanisław
4. Byliński Bogusław Jan	21. Krysiak Stanisław Antoni
5. Chludziński Wiesław	22. Lasek Wiesław Jakub
6. Domański Adam Józef	23. Łańko Ryszard
7. Fiedorowicz Andrzej	24. Niedźwiedzki Andrzej
8. Fil Stanisław	25. Nowak Maria
9. Głuszyk Władysław	26. Pałys Agnieszka Józefa
10. Gudowicz Zbigniew Zenon	27. Rosłoń Henryk Stanisław
11. Iwanicki Jerzy	28. Rutkowski Jan Marek
12. Jastrzębski Ryszard Bronisław	29. Salmanowicz Zbigniew Michał
13. Kiewicz Maria	30. Staszkievicz Teresa Krystyna
14. Kimbar Czesław Antoni	31. Szpinda Eugeniusz
15. Kimber Czesława Jadwiga	32. Tomaszewski Stefan
16. Koc Józef Henryk	33. Zawadzki Leszek Adam
17. Kowalczuk Jarosław	

Rok 1979
Kl. V
Wych. Eugenia Zapisek

1. Baczewski Andrzej Janusz	17. Piskorz Zbigniew
2. Bakiera Danuta	18. Pyl Zenon
3. Balcerzak Ewa	19. Rapak Franciszek Zenon
4. Baranowska Elżbieta	20. Rokita Hanna
5. Bożyczko Piotr	21. Romasz Jerzy Andrzej
6. Buszowiecki Sławomir	22. Rutkiewicz Marek
7. Dembińska Elżbieta	23. Sękowski Jan
8. Długolecki Waldemar	24. Ślebzak Mieczysław Lech
9. Gabrylewicz Bożena	25. Stanilewicz Zbigniew
10. Górecka Henryka	26. Stepanik Irena Romana
11. Jankowski Marek	27. Sudenis Barbara
12. Kozuszek Zenon Jan	28. Wiśniewska Regina Elżbieta
13. Kromplewska Lucyna	29. Włodkowska Urszula
14. Łachacz Andrzej Kazimierz	30. Wojewoda Romuald Tadeusz
15. Łokucijewska Helena	31. Wojtkiewicz Danuta
16. Łukaszewicz Jan	32. Żamejć Janina

Rok 1980
Kl. V
Wych. Alicja Kosiedowska

1. Achramowicz Tadeusz	18. Łańko Henryk
2. Biazik Elżbieta	19. Małec Elżbieta
3. Bogdan Maria Magdalena	20. Materna Andrzej Franciszek
4. Bołoczko Andrzej	21. Podolak Jan
5. Czerniak Stanisław Michał	22. Polak Elżbieta Lucyna
6. Czuba Gabriela	23. Popiel Stanisław
7. Dufaj Włodzimierz	24. Raczyński Ryszard
8. Goś Andrzej Zbigniew	25. Sawicka Barbara Krystyna
9. Iwanicha Maria	26. Sędrowski Jan
10. Jankowski Mirosław	27. Skuratko Jerzy
11. Klimko Stefan Zenon	28. Surynt Antoni Piotr
12. Kozicka Grażyna	29. Ślepokura Kazimierz Henryk
13. Kryspowicka Danuta	30. Tatol Józef Andrzej
14. Lipczak Andrzej	31. Wasylczyszyn Roman
15. Lisowska Zofia	32. Wojcinowicz Grażyna
16. Lorens Grzegorz	33. Zdunek Mirosław
17. Luwiński Andrzej	34. Zubalski Zbigniew Jan

Rok 1981
Kl. Va
Wych. Mirosława Misium

1. Aramowicz Tadeusz	16. Koc Danuta Anna
2. Bartoń Leszek	17. Kogut Jarosław
3. Bernolak Ryszard Leon	18. Korowacki Zbigniew
4. Bohdzian Grażyna	19. Lipka Stanisław
5. Budny Adam Bogdan	20. Marczak Mirosław
6. Buszowiecka Anna	21. Misiło Roman
7. Chmielarczyk Barbara	22. Misiora Grażyna
8. Fedkin Danuta	23. Mizerska Maryla Jolanta
9. Gałązka Jan Mariusz	24. Niewiadomski Janusz
10. Głódź Krystyna Teresa	25. Nowosada Tadeusz
11. Goś Marianna	26. Pakulska Wiesława
12. Grzegorzczak Marek Krzysztof	27. Plec Grzegorz Jerzy
13. Gryglas Andrzej	28. Rohuń Jan
14. Jarosiński Jerzy	29. Serwach Halina
15. Kachel Bożena	30. Szyłejko Mariusz

31. Wojda Waldemar Stanisław

Kl. Vb

Wych. Franciszek Hildebrandt

1. Andruszkiewicz Ryszard	16. Grygo Bogusław Andrzej
2. Barnaś Mirosław Zbigniew	17. Januszkiewicz Jan
3. Berk Marianna	18. Kierznowski Mirosław
4. Bielaszka Krzysztof Franciszek	19. Kołodko Stefan
5. Borowska Bożena	20. Łowicki Sławomir Józef
6. Buhaj Zenobia Jarosława	21. Majdak Ireneusz Henryk
7. Burcon Wiesław	22. Misiewicz Ryszard Walerian
8. Cichurska Honorata	23. Nosewicz Leszek Szczepan
9. Dyspolska Barbara	24. Nowak Irena
10. Fąk Lidia Kazimiera	25. Ogulewicz Mirosław
11. Filipkowska Halina	26. Pietrzak Cezary Stefan
12. Gabrusianiec Danuta	27. Reda Andrzej
13. Głuszyk Roman	28. Sady Grażyna
14. Gonska Bernard	29. Sokołowska Hanna
15. Górkowska Teresa Stanisława	30. Szydywar Marek

Rok 1982

Kl. Va

Wych. Marianna Pastuszka

1. Bałdyga Mirosław Marian	13. Pich Mirosław
2. Czetyrko Janina	14. Pichal Marek
3. Dymek Stanisław	15. Pieciewicz Anna
4. Goluch Krystyna Danuta	16. Rapak Jan Marian
5. Harasim Józef	17. Sartanowicz Kazimierz
6. Jasiewicz Krzysztof Stanisław	18. Skrętkowski Wiesław
7. Kozubal Bogdan	19. Stepanik Władysław Jan
8. Krawczuk Walentyna	20. Szewalje Wiesław
9. Lemańska Teresa	21. Tatol Teresa
10. Magdaleński Krzysztof	22. Urbanowicz Zbigniew Dominik
11. Mierczak Zygmunt	23. Waga Maria Jolanta
12. Narkowicz Maria	24. Zembrzuska Barbara

Kl. Vb

Wych. Tekla Żmijewska

1. Babicz Jerzy	15. Korowajczyk Marek Grzegorz
2. Barszczewska Ludwika	16. Krystkiewicz Irena
3. Berk Alina	17. Łuciuk Anna
4. Bożomańska Helena Jolanta	18. Maconko Roman Piotr
5. Chaciński Leszek Marek	19. Mazur Eugeniusz
6. Chowański Jerzy	20. Paślawska Bożena
7. Giera Mirosław Jerzy	21. Riemer Janusz
8. Głodowska Danuta Teresa	22. Rokita Wiesława
9. Gogalińska Ewa	23. Sulżycki Andrzej
10. Gorzki Tadeusz	24. Szymański Krzysztof
11. Jankowiak Dariusz Norbert	25. Śledziwski Henryk
12. Kapturski Tomasz Przemysław	26. Walentynowicz Stefan
13. Kobryń Krystyna Elżbieta	27. Wasilewski Mirosław Wincenty
14. Korowaj Jan Marek	28. Wójcik Beata Izabela

Rok 1983

Kl. Va

Wych. Janina Muzyczuk

1. Adamczuk Andrzej	3. Bykowski Henryk
2. Adamowicz Helena	4. Gajdamowicz Dariusz

5. Gnat Renata Genowefa
6. Haduła Marek
7. Iwanicha Włodzimierz
8. Jackowska Bogumiła
9. Jarema Jan
10. Kaczmar Adam
11. Krajewski Piotr Waclaw
12. Klaman Tadeusz
13. Kulczycka Stanisława Krystyna
14. Kulicki Andrzej Michał
15. Magun Bożena Zofia
16. Marczuk Elżbieta Agnieszka
17. Mieczkowski Andrzej

18. Miśko Józefa
19. Pałyska Krzysztof
20. Pawliszyn Waldemar Kazimierz
21. Piłat Teresa
22. Rolińska Anna
23. Rykaczewski Wojciech
24. Szałko Zenon
25. Szydłowska Katarzyna
26. Śnieżko Andrzej
27. Tymiński Władysław
28. Wojciechowska Małgorzata Ewa
29. Woźniak Barbara
30. Wójcik Roman

Kl. Vb

Wych. Ryszard Misiun

1. Alchimowicz Cezary
2. Białczak Aldona Mirosława
3. Buszowiecka Teresa
4. Czarnowska Elżbieta
5. Dobrzeński Waldemar Leon
6. Górecki Marek
7. Halik Ryszard Zdzisław
8. Kimber-Chomej Krystyna Teresa
9. Krajewski Piotr Cezary
10. Kuźniewski Jacek
11. Łazarz Zofia Bożena
12. Małolepsza Anna
13. Maścianica Helena
14. Michniewicz Andrzej
15. Mikuś Mariola

16. Najduch Stanisław
17. Olchowska Danuta
18. Orzoł Marek
19. Ostouch Alicja Jolanta
20. Patyra Jeremi Henryk
21. Reducha Jacek Wojciech
22. Sulgostowski Mirosław
23. Szpak Leszek Krzysztof
24. Szulkowski Marek Antoni
25. Udycz Lubomira
26. Woźniczka Edward Tadeusz
27. Wrotek Małgorzata
28. Zapał Stanisław
29. Zawada Piotr Edward

Rok 1984

Kl. V

Wych. Nadzieja Wasilonok

1. Baczkowska Dorota Elżbieta
2. Bojaruniec Alina Janina
3. Borowy Jan
4. Brzostek Józef
5. Bykowska Ewa Beata
6. Dargiewicz Lilla
7. Dziuryk Janina Krystyna
8. Dyro Grzegorz
9. Hermanowicz Mariusz
10. Kapeliński Tadeusz Roman
11. Kitowicz Dorota
12. Kowal Andrzej
13. Michniewicz Marzena
14. Niedźwiecki Władysław

15. Parandyk Bogumiła
16. Przywoźny Sławomir
17. Romasz Marek
18. Sauk Krzysztof
19. Sokół Mirosław
20. Stabulaniec Jadwiga Bożena
21. Suszko Anna Zofia
22. Szarek Bożena
23. Tomczak Jolanta
24. Wasilewska Grażyna Teresa
25. Wasyliszyn Mirosław
26. Wolszczak Mariusz
27. Woronowicz Magdalena

Rok 1985

Kl. V

Wych. Eugenia Zapisek

1. Bałakier Zbigniew
2. Baśłyk Mariola
3. Bąkowska Marzena Jadwiga
4. Capelik Bożena

5. Chomej Władysław
6. Duda Małgorzata
7. Hałuszczak Małgorzata
8. Kachel Anna

9. Karczewski Leszek
10. Karczewski Tadeusz Władysław
11. Kawiecki Józef Mieczysław
12. Kij Bogusława
13. Klemienko Wiktor
14. Kłós Wanda
15. Korowaj Ewa
16. Kuźnicz Irena
17. Kuźniewski Tomasz
18. Lemańska Weronika
19. Lewalska Krystyna
20. Malec Józef
21. Mastylak Zbigniew
22. Michalak Mirosław

23. Myśliwiec Krzysztof
24. Pałyska Bogdan
25. Pawlik Dariusz
26. Piwoński Leszek
27. Powideł Krzysztof
28. Rakiej Małgorzata
29. Samoraj Sławomir Henryk
30. Skowronek Jacek Jerzy
31. Stankiewicz Józefa
32. Stempniewski Stanisław
33. Szutowicz Dariusz
34. Śniarowska Bożena
35. Wróblewski Krzysztof
36. Żukowski Janusz Franciszek

Rok 1986

Kl. V

Wych. Jacek Suwiński

1. Borzęcki Zdzisław
2. Brzeziński Karol Piotr
3. Buczko Stefan
4. Dziubińska Teresa
5. Fyczak Dariusz Adam
6. Gruszka Zbigniew
7. Janczewska Irena
8. Krzyżanowski Grzegorz
9. Kupis Dorota Eliza
10. Magdaleński Janusz
11. Mańkowski Bogdan
12. Mańkowski Tadeusz

13. Marciniuk Piotr Mirosław
14. Ostrowska Grażyna Beata
15. Paleń Janusz
16. Pawliszyn Wiesława Elżbieta
17. Rusak Jolanta
18. Salmanowicz Stanisław
19. Semen Jerzy
20. Sędrowska Dorota
21. Stefańska Jolanta
22. Szymański Piotr
23. Zboch Barbara Anna
24. Zych Ewa

Rok 1987

Kl. V

Wych. Marianna Pastuszka

1. Bałuch Lubomiła
2. Chyciński Andrzej
3. Herman Elżbieta
4. Iwanowicz Ryszard
5. Kaczorowska Anna
6. Kimbar Andrzej
7. Kołodziej Irena
8. Korzeniak Mirosław
9. Kosendaj Dorota
10. Lipska Ewa
11. Liszewska Małgorzata

12. Łada Wiesława
13. Mandziak Mirosław
14. Młot Dariusz
15. Rakowski Krzysztof
16. Rubaźewicz Natalia
17. Rusin Alicja
18. Rysik Andrzej
19. Skiba Roman
20. Staszkiwicz Tomasz
21. Stefańska Alina
22. Walesiak Jacek

Rok 1988

Kl. V

Wych. Ryszard Misiun

1. Bronakowski Zbigniew
2. Czemiawska Małgorzata
3. Dzięgielewski Leszek Jan
4. Kielak Zbigniew
5. Kiełbasa Dariusz
6. Konopielko Józef
7. Kostyk Danuta
8. Kręcisz Zbigniew Jan
9. Mańkowski Mirosław
10. Mikulski Krzysztof
11. Nowak Marek

12. Osipowicz Leszek
13. Pankowski Eugeniusz
14. Ponikowska Lucyna
15. Sajkowski Jacek
16. Smukowski Sławomir
17. Sokołowski Dariusz
18. Wasilewski Dariusz
19. Wieczorek Dariusz
20. Wilamowski Jacek
21. Wojczulanis Marcin

Rok 1989

Kl. V

Wych. Eugenia Zapisek

1. Dajnowska Dorota	10. Mochnal Stefan
2. Dziełak Zbigniew	11. Przyborowski Tomasz
3. Giera Stanisław	12. Sawczak Bogdan
4. Hanusz Alina	13. Semen Jan
5. Jaroszewicz Marta	14. Sroka Marcin
6. Karpiesiuk Dorota	15. Strazyński Paweł
7. Kondratowicz Aleksandra	16. Świdzki Eryk
8. Masiukiewicz Wojciech	17. Zachłowski Dariusz
9. Monkiewicz Marek	18. Zyśk Ewa

Rok 1990

Kl. V

Wych. Alicja Kosiedowska

1. Bałuch Włodzimierz	9. Milewski Artur
2. Bożyczko Anna	10. Mrugała Mariusz
3. Fronckiewicz Dorota	11. Parzych Mariusz
4. Kielak Dariusz	12. Polewaczyk Zbigniew
5. Kierzkowski Artur	13. Siergiej Paweł
6. Konopielko Tomasz	14. Wiciński Krzysztof
7. Kwietniewski Henryk	15. Wilamowska Beata
8. Krynicki Piotr	16. Wójtowicz Bogdan

Rok 1991

Kl. V

Wych. Stanisław Sybicki

1. Cenian Agata	6. Paleń Piotr
2. Gromala Józef	7. Rodziewicz Adam
3. Kaczmarek Dariusz	8. Sieńkowska Izabela
4. Kasperowicz Jerzy	9. Stępak Krzysztof
5. Niedźwiecki Artur	10. Strazyński Romuald

Rok 1992

Kl. V

Wych. Marianna Pastuszka

1. Białkowski Jacek	17. Makar Jerzy
2. Birecki Damian	18. Mańkowski Andrzej
3. Chowańska Maria	19. Milewski Krzysztof
4. Dobrenko Arkadiusz	20. Muszak Teresa
5. Dudek Małgorzata	21. Napieralska Małgorzata
6. Dziuba Zbigniew	22. Orzoł Danuta
7. Giera Zbigniew	23. Rakowski Leszek
8. Gliniewicz Jerzy	24. Romanowski Adam
9. Gustaw Jacek	25. Sajkowski Tomasz
10. Ignasiak Janusz	26. Snarski Jacek
11. Januszkiewicz Tomasz	27. Surowiec Tomasz
12. Józwick Dariusz	28. Wasilewski Sebastian
13. Kiryluk Iwona	29. Wilamowski Andrzej
14. Kołodziejczyk Robert	30. Ziemińska Beata
15. Kowalew Małgorzata	
16. Litwin Krzysztof	

Rok 1993

Kl. V
Wych. Maria Soroko

1. Boładź Barbara	12. Kudosz Jan
2. Buklewski Dariusz	13. Molesztak Sławomir
3. Dawid Zbigniew	14. Mucha Beata
4. Deleżuch Adam	15. Rożnowski Arkadiusz
5. Dobrenko Adam	16. Rusak Sławomir
6. Goździcka Ewa	17. Sadowski Mariusz
7. Haraf Renata	18. Sartanowicz Piotr
8. Jankowski Artur	19. Stachurska Teresa
9. Józwiak Ewa	20. Szutowicz Andrzej
10. Kabała Grzegorz	21. Zieleniewski Tomasz
11. Kozyro Renata	

Rok 1994
Kl. V
Wych. Henryk Śledziwski

1. Bartkiewicz Sylwia	11. Ogulewicz Wiesław
2. Baran Andrzej	12. Oryńczak Jarosław
3. Bilicki Waldemar	13. Piłś Aneta
4. Boguszewicz Beata	14. Postek Monika
5. Borowski Andrzej	15. Samorajczyk Andrzej
6. Czapla Bogusława	16. Sartanowicz Elżbieta
7. Goluch Mariusz	17. Wieczorek Sylwester
8. Ilkiewicz Waldemar	18. Wieliczko Katarzyna
9. Iwanowicz Wojciech	19. Wilk Aneta
10. Muraszkiewicz Julian	20. Wołk Daniel

Rok 1995
Kl. V
Wych. Alicja Kosiedowska

1. Cejmer Sebastian	10. Milewski Przemysław
2. Chmielnicki Dariusz	11. Nowak Jakub
3. Dądzik Tomasz	12. Rozmysłowicz Robert
4. Gowkielewicz Tomasz	13. Sajnog Krzysztof
5. Jakubowski Mariusz	14. Skapowicz Katarzyna
6. Kaczmarek Zbigniew	15. Socha Dariusz
7. Kondrat Jarosław	16. Solarski Krzysztof
8. Lechowicz Mirosław	17. Wołk Ewa
9. Masiul Krzysztof	18. Zych Mariusz

Rok 1996
Kl. V
Wych. Alicja Śledziwska

1. Andruszkiewicz Sebastian	9. Martusewicz Marek
2. Błaszkiwicz Iwona	10. Mucha Robert
3. Buć Małgorzata	11. Osipowicz Arkadiusz
4. Gowkielewicz Arkadiusz	12. Pater Stanisław
5. Jarzębińska Ewa	13. Szymaniak Elżbieta
6. Kazelska Urszula	14. Świdzki Robert
7. Kącki Bartłomiej	15. Tatol Teresa
8. Manowski Grzegorz	16. Wangin Adam

Absolwenci Technikum Rolniczego
o specjalności chów i hodowla bydła mięsnego.

Rok 1997
Kl. V

Wych. Marianna Pastuszka

1. Dankowski Artur	11. Piotrowicz Robert
2. Durak Grzegorz	12. Pliszka Przemysław
3. Frelik Mariusz	13. Rybak Wioletta
4. Józwik Bogusława	14. Szyszko Janina
5. Juzwiszyn Przemysław	15. Tabor Iwona
6. Kordalski Arkadiusz	16. Walicki Marek
7. Kosakowska Anna	17. Wieczorek Tomasz
8. Markiewicz Grzegorz	18. Żuk Daniel
9. Mateusiak Marzena	19. Żurawiecka Edyta
10. Orlik Wojciech	

Rok 1998

Kl. V

Wych. Maria Soroko

1. Aramowicz Mariusz	10. Lubański Artur
2. Bukowski Mariusz	11. Pietkiewicz Halina
3. Cichowski Krzysztof	12. Pleskot Marcin
4. Cybulski Arkadiusz	13. Porowska Beata
5. Czelejewska Elżbieta	14. Pościata Monika
6. Kimbar Grzegorz	15. Runiewicz Mariusz
7. Kmieć Kamil	16. Tomczyk Marcin
8. Kondrasiewicz Aneta	17. Tuzik Ewa
9. Kuzia Marcin	18. Zorena Piotr

Rok 1999

Kl. V

Wych. Henryk Śledziwski

1. Borkowska Agnieszka	12. Mucha Dominika
2. Bukowski grzegorz	13. Pawlak Krzysztof
3. Drabarek Anna	14. Skobejko Marek
4. Jakubowski Zbigniew	15. Snarski Marcin
5. Justynowicz Piotr	16. Stankiewicz Albin
6. Kordalski Bartosz	17. Stępek Agnieszka
7. Łoś Agnieszka	18. Szukszta Mariusz
8. Malinowska Wioletta	19. Szydłowska Agnieszka
9. Mazurek Piotr	20. Tuzik Tomasz
10. Maścianica Michał	21. Uziałko Aneta
11. Mroczkowska Aleksandra	

Rok 2000

Kl. V

Wych. Alicja Kosiedowska

1. Bandrowska Dominika	10. Karbownik Iwona
2. Bartoszewicz Monika	11. Kimbar Mariusz
3. Cybulski Mariusz	12. Koźlik Witold
4. Gołota Krzysztof	13. Kuźma Dariusz
5. Grocholewska Sylwia	14. Szerejko Marek
6. Hryniewicz Przemysław	15. Śmilgin Rafał
7. Jacyna Zbigniew	16. Wachowiak Daniel
8. Jędrzejewski Jarosław	17. Zwoliński Roman
9. Justynowicz Marcin	18. Zwoliński Tomasz

Rok 2001

Kl. V

Wych. Wojciech Kowalski

1. Awsiukiewicz Arkadiusz	3. Bazarnik Piotr
2. Bartnikowski Piotr	4. Białek Bartłomiej

5. Ciechanowicz Marek
6. Ciechanowicz Rafał
7. Demkowski Szymon
8. Dudek Adam
9. Gielniak Przemysław
10. Jakszewicz Radosław
11. Jankowski Radosław
12. Kawecki Jacek

13. Kowalczuk Andrzej
14. Kropiwnicki Tomasz
15. Piotrowicz Mariusz
16. Soliwoda Mieczysław
17. Syrewicz Piotr
18. Szczebiot Karol
19. Tkaczuk Sebastian
20. Warcaba Marcin

**ABSOLWENCI LICEUM EKONOMICZNEGO.
(1987 - 2001)**

Rok 1987

Kl. IV

Wych. Anna Lipnicka

1. Andruchów Renata	12. Rakiej Dorota
2. Byczkowska Grażyna	13. Rasińska Zofia
3. Ciach Małgorzata	14. Romanowska Ewa
4. Czarnowska Alicja	15. Sędrowska Dorota
5. Dudziec Mariola	16. Staszkievicz Jolanta
6. Juchnowicz Leokadia	17. Szczur Alicja
7. Kaczmarczyk Dorota	18. Szlachetowicz Jolanta
8. Krupa Jolanta	19. Więzkowska Wioletta
9. Lubińska Irena	20. Zalewska Iwona
10. Majewska Zdzisława	21. Zieleniewska Maria
11. Pelik Bożena	22. Żokowska Ewa

Rok 1988

Kl. IV

Wych. Janina Muzyczuk

1. Buszko Anna	14. Olchowska Jolanta
2. Fijałkowska Beata	15. Orzeł Wiesława
3. Głowacka Ewa Beata	16. Pawlak Dorota
4. Guz Jolanta Bożena	17. Pęk Ewa
5. Huk Ewa	18. Stankiewicz Jolanta
6. Kałwa Ewa Dorota	19. Socha Bożena
7. Kłosińska Danuta	20. Swyd Beata
8. Kowalin Ewa	21. Szczepańska Mariola
9. Kowalska Mariola	22. Święcka Elżbieta
10. Łukaszczyk Elżbieta	23. Worach Anna
11. Łukaszczyk Renata	24. Wójcik Ewa
12. Maksyśko Dorota	25. Zapaśnik Jadwiga
13. Nadziak Anna	

Rok 1989

Kl. IV

Wych. Mirosława Misium

1. Andrzejewska Lidia	15. Lemieszek Agnieszka
2. Baran Janina	16. Liszewska Barbara
3. Biernacka Janina	17. Łazarz Anna
4. Bińkowska Ewa	18. Madzela Agnieszka
5. Chodowiec Teresa	19. Noceń Elżbieta
6. Chowańska Bogumiła	20. Perduta Anna
7. Duda Janina	21. Pliszka Maria
8. Dziouksza Anna	22. Sikora Janina
9. Grydziusko Agata	23. Stankiewicz Elżbieta
10. Iwanicha Stefania	24. Stankiewicz Lucyna
11. Korosteńska Ewa	25. Szpakowska Ewa
12. Korzeniewska Katarzyna	26. Szumna Helena
13. Lazarek Teresa	27. Turek Jadwiga
14. Lelusz Elżbieta	28. Turek Małgorzata

Rok 1990

Kl. IV

Wych. Elżbieta Purzycka

1. Andruchów Jolanta	3. Bałuch Anna
2. Arośniewicz Danuta	4. Bojsza Agnieszka

5. Brzostek Lucyna
6. Kasprzak Bogusława
7. Koitko Beata
8. Matulewicz Janina
9. Mikielewicz Beata
10. Kołaczko Lidia
11. Mosakowska Ewa
12. Narkiewicz Renata
13. Perduta Jwona
14. Perduta Olga
15. Pietrusiewicz Halina
16. Płatacz Iwona
17. Protas Edyta

18. Radomska Ewa
19. Stec Jolanta
20. Stefańska Elżbieta
21. Suduł Ewa
22. Swyd Agnieszka
23. Swyd Jwona
24. Syguła Dorota
25. Sytczyk Bożena
26. Warcaba Agnieszka
27. Woronowicz Marta
28. Zambrowska Beata
29. Zembrzuska Dorota

Rok 1991

Kl. IV

Wych. Anna Lipnicka

1. Badurek Maria
2. Balukiewicz Agnieszka
3. Biała Marzena
4. Kaczyńska Małgorzata
5. Kania Wioleta
6. Kobryń Beata
7. Kosik Franciszka
8. Kozłowska Ewa
9. Królak Małgorzata
10. Maczyta Agnieszka

11. Malinowska Małgorzata
12. Markuszevska Jolanta
13. Nawrocka Beata
14. Piela Elżbieta
15. Romańczuk Renata
16. Rosłoń Małgorzata
17. Sajnog Agnieszka
18. Zakrzewska Marzanna
19. Zaród Ewa

Rok 1992

Kl. IV

Wych. Grażyna Brochocka

1. Araśniewicz Izabela
2. Banachowska Małgorzata
3. Barkuła Monika
4. Charlińska Ewa
5. Damięcka Anna
6. Dzięczek Anna
7. Hańczuk Dorota
8. Kaczyńska Jolanta
9. Kozłowska Renata
10. Kriger Joanna
11. Kuźniewska Agnieszka
12. Marzec Edyta

13. Minkiewicz Jolanta
14. Moniuszko Iwona
15. Monczuńska Agnieszka
16. Owsiana Barbara
17. Pieniuk Edyta
18. Pliszka Barbara
19. Pliszka Justyna
20. Rykojć Edyta
21. Sienicka Magdalena
22. Szpakowska Elżbieta
23. Urbanowicz Agnieszka
24. Żokowska Marzena

Rok 1993

Kl. IV

Wych. Mirosława Misium

1. Baran Dorota
2. Chowańska Iwona
3. Daszkiewicz Anna
4. Dąbrowska Agnieszka
5. Dorocka Danuta
6. Empel Marzena
7. Flis Katarzyna
8. Fronckiewicz Zofia
9. Goliszewska Ewa
10. Jabłońska Urszula

11. Jakubowska Anna
12. Jurczak Lucyna
13. Lazarek Renata
14. Leczycki Mariusz
15. Niedzińska Jolanta
16. Piekut Lidia
17. Puciato Anna
18. Rojna Anita
19. Sałtanowicz Joanna
20. Steleblak Beata

21. Szakiewicz Anna
22. Szymanik Alina
23. Wikarska Małgorzata

24. Władyka Agata
25. Zakrzewska Anna

Rok 1994

Kl. IV

Wych. Elżbieta Purzycka

1. Apanasowicz Beata	13. Nowak Iwona
2. Dąbrowska Dorota	14. Ogrodnik Iwona
3. Dudek Sylwia	15. Olejniczak Beata
4. Figas Justyna	16. Porydzaj Marzena
5. Głusińska Agnieszka	17. Radzewicz Bożena
6. Grygalun Beata	18. Sałko Małgorzata
7. Janicka Wioletta	19. Skindzier Aneta
8. Kołodziejczyk Bożena	20. Sikorska Agnieszka
9. Kosińska Joanna	21. Szaja Katarzyna
10. Makarczyk Aneta	22. Szulecka Izabela
11. Masalska Monika	23. Zdanowicz Ewelina
12. Mendelska Katarzyna	24. Żerebna Nina

Rok 1995

Kl. IV

Wych. Anna Lipnicka

1. Andrzejczuk Dorota	12. Patrejko Monika
2. Gasperowicz Ewa	13. Pisarek Joanna
3. Grużdź Anna	14. Połubińska Joanna
4. Herman Magdalena	15. Ragin Barbara
5. Jakóbczak Iwona	16. Runo Agnieszka
6. Karwowska Ewa	17. Sędzińska Anna
7. Kudosz Magdalena	18. Świerczyńska Monika
8. Kurantowicz Mariola	19. Tumas Dorota
9. Latocha Agnieszka	20. Tuszyńska Elżbieta
10. Ochryń Monika	21. Tylec Katarzyna
11. Olejnik Agnieszka	

Rok 1996

Kl. IV

Wych. Grażyna Brochocka

1. Andruszkiewicz Aneta	13. Masalska Renata
2. Boładź Agnieszka	14. Nowicka Anna
3. Duda Agnieszka	15. Nowicka Izabela
4. Fornal Marek	16. Ostrowski Tomasz
5. Jakubik Katarzyna	17. Pimpis Wioletta
6. Jastrzębowska Magdalena	18. Plaukszto Sylwia
7. Kołodziejczyk Renata	19. Romanowska Edyta
8. Kucharewicz Marta	20. Wacowski Adam
9. Kuźniewska Małgorzata	21. Wierzbicka Małgorzata
10. Laskowska Sylwia	22. Zienkiewicz Wioletta
11. Ligżyńska Anna	23. Żyła Beata
12. Maconko Marta	

Rok 1997

Kl. IV

Wych. Mirosława Misiun

1. Bilicki Bogdan	3. Deska Adrian
2. Cejmer Krzysztof	4. Duda Anna

5. Dyro Mariusz	17. Miastowska Anna
6. Górecki Jacek	18. Michałek Iza
7. Herman Dorota	19. Miechowicz Monika
8. Kalinowska Agnieszka	20. Oksikowska Anna
9. Kowalik Jolanta	21. Orłowski Jacek
10. Kowalik Maria	22. Powideł Katarzyna
11. Kraszewska Joanna	23. Romanowska Katarzyna
12. Litwin Mariusz	24. Startek Sławomir
13. Łukaszewicz Małgorzata	25. Sulżycka Justyna
14. Makarczyk Dariusz	26. Wiśniewska Izabela
15. Marciniuk Agnieszka	27. Żelnio Agnieszka
16. Michałak Krzysztof	

Rok 1998

Kl. IV

Wych. Elżbieta Purzycka

1. Baraniak Bernadetta	16. Kowalczyk Renata
2. Białkowski Marcin	17. Leczycka Anna
3. Borkowska Joanna	18. Lewandowska Marzena
4. Chwaszczewska Iwona	19. Lewtak Edyta
5. Domańska Agnieszka	20. Markuc Remigiusz
6. Gabrynowicz Mariusz	21. Matulis Marcin
7. Gierach Roman	22. Mihal Julita
8. Goltwienko Wadim	23. Pisarek Bogdan
9. Grabowska Patrycja	24. Smyk Piotr
10. Hałań Wioletta	25. Sulżycka Marta
11. Jakszewicz Radosław	26. Szurawska Małgorzata
12. Janik Krzysztof	27. Tomaszewicz Izabekła
13. Jurczyk Agnieszka	28. Wiśniewska Beata
14. Kałaska Agnieszka	29. Żerebna Marzena
15. Kanclerz Monika	30. Żmijewski Piotr

Rok 1999

Kl. IV

Wych. Anna Lipnicka

1. Bacza Marzena	15. Petryczko Aneta
2. Barszcz Monika	16. Radzanowska Ewa
3. Borkowski Dariusz	17. Roszak Radosław
4. Chojeła Wojciech	18. Szupieńko Marzena
5. Dudkiewicz Aneta	19. Tatarynowicz Tomasz
6. Głąb Aneta	20. Tyczyńska Iwona
7. Janczewska Urszula	21. Ulatowska Aneta
8. Jankowska Agnieszka	22. Wierzbicka Marta
9. Kołodziejczak Robert	23. Wojkian Łukasz
10. Kowalik Marek	24. Wojkian Paweł
11. Kwiatkowska Małgorzata	25. Wyszyńska Ewa
12. Łowicka Marta	26. Zarzecka Elwira
13. Owczarek Dawid	27. Zieliński Rafał
14. Pajewska Barbara	28. Żurawiecka Wioletta

Rok 2000

Kl. IV

Wych. Grażyna Brochocka

1. Cholewa Justyna	8. Hawrylkiewicz Katarzyna
2. Cybulski Artur	9. Kępkowicz Anna
3. Cydejko Maciej	10. Kołodziejczyk Tomasz
4. Fijałkowska Magdalena	11. Korba Agnieszka
5. Gostkowski Daniel	12. Kowalik Anna
6. Grygas Jarosław	13. Kuźniewski Zbigniew
7. Grzejdak Marek	14. Łaniucha Ewelina

15. Mazurek Agnieszka
16. Niemczynowicz Radosław
17. Parzych Tomasz
18. Piątek Tomasz
19. Sajnog Agnieszka

20. Słupianek Rafał
21. Staszewski Mariusz
22. Witalski Marcin
23. Wojciechowski Łukasz
24. Wojszkun Mariusz

Rok 2001

Kl. IV

Wych. Mirosława Misiun

1. Bacza Agata
2. Bartczak Rafał
3. Bartoszewicz Łukasz
4. Chmielewski Daniel
5. Cybulska Ewelina
6. Hejman Kamil
7. Horba Monika
8. Kacprzak Stanisław
9. Kaczanowski Tomasz
10. Keczmerska Anna
11. Kowalewski Tomasz
12. Kowali Agnieszka
13. Kwas Diana
14. Mielczarski Rafał
15. Niedzielski Łukasz

16. Olejnik Katarzyna
17. Omelańczuk Honorata
18. Plaskota Anna
19. Przybysz Szymon
20. Sienkiewicz Piotr
21. Surynt Kamil
22. Szafran Grzegorz
23. Szerejko Joanna
24. Szostak Anna
25. Szupieńko Dariusz
26. Tarkowian Marcin
27. Walentynowicz Michał
28. Woźniak Emilia

**Absolwenci
Zasadniczej Szkoły Rolniczej
1974 - 2001**

Rok 1974

1. Andrzejczuk Jadwiga	12. Malewska Irena
2. Biegajło Lidia	13. Mikulewicz Anna
3. Borowa Zofia	14. Podlosek Zofia
4. Cegiełka Krystyna	15. Prokop Halina
5. Dąbkowska Teresa	16. Promis Ryszard
6. Dziadak Teresa	17. Roszuk Janina
7. Fiedorowicz Wojciech	18. Sawłan Krystyna
8. Jachimiak Mieczysław	19. Serwach Zofia
9. Jedynak Maria	20. Stawska Eleonora
10. Kamińska Grażyna	21. Sybicka Halina
11. Leonik Jadwiga	22. Zdunek Teresa

Rok 1975

1. Anuszkiewicz Barbara	12. Kuber Teresa
2. Bałakier Tadeusz	13. Łuczowska Krystyna
3. Cybulska Joanna	14. Mandziak Olga
4. Deptuła Ewa	15. Michalski Jerzy
5. Dymek Józefa	16. Mynk Irena
6. Gryczon Irena	17. Pachulska Danuta
7. Izdebska Alina	18. Pydyn Wanda
8. Karapyta Anna	19. Solis Wiesława
9. Kowalski Adam	20. Walkiewicz Jadwiga
10. Kozłowska Lilianna	21. Złotucha Teresa
11. Książek Halina	22. Żuk Anna

Rok 1976

1. Bartosiak Bożena Ewa	14. Narwojsz Teresa
2. Bukowski Janusz	15. Opanowicz Grażyna
3. Chopecta Jolanta Ewa	16. Oleszkiewicz Jerzy Tadeusz
4. Czerwińska Izabela	17. Rajtar Leszek
5. Kalinowska Barbara Anastazja	18. Rutkowska Wiesława
6. Knechta Jadwiga Barbara	19. Skupień Bogusława Franciszka
7. Kurowska Irena Maria	20. Staknis Franciszek
8. Kwiatkowski Józef	21. Szara Krystyna
9. Łuczowska Zofia	22. Szczepańska Danuta Janina
10. Małeć Zofia	23. Szczęch Bożena
11. Matuko Zygmunt Bartłomiej	24. Szymańska Irena Krystyna
12. Mazurek Czesława	25. Woronowicz Janina
13. Mioduszewska Bogusława	

Rok 1977

1. Augustynik Ewa	12. Janicka Bożena
2. Balik Teresa	13. Kałuża Teresa
3. Baluk Wiesław	14. Kępińska Grażyna
4. Botwina Danuta	15. Kisielewska Danuta
5. Brześcińska Grażyna	16. Kolesar Stefania
6. Budzińska Teresa	17. Książek Teresa
7. Czerniawska Anna	18. Kułakowski Waldemar
8. Dziubińska Irena	19. Kuształa Stefania
9. Foltiński Zbigniew	20. Ludwikowski Zbigniew
10. Górnik Danuta	21. Maciuch Maria
11. Jakszuk Danuta	22. Mańkowska Krystyna

23. Piotrowicz Mirosława
24. Putkowska Anna Alicja
25. Raszevska Barbara
26. Ruść Teresa
27. Skalij Roman
28. Słoma Tertesa Janina
29. Smutniak Maria Helena
30. Soćko Jan

31. Suchocka Agnieszka
32. Szarek Władysława
33. Turek Bożena Elżbieta
34. Urbaniak Liliana Elżbieta
35. Wasilewska Wanda
36. Willecki Zygfryd
37. Zawadzki Edward

Rok 1978

Nie było absolwentów.

Rok 1979

1. Baranowska Irena
2. Begiedza Ewa, Teresa
3. Borko Elżbieta, Maria
4. Czerniewicz Sabina
5. Gałązka Barbara
6. Jarosz Jolanta, Anna
7. Kapuścińska Janina
8. Kostrzewa Krystyna
9. Kowalczyk Bogdan, Andrzej
10. Kozłowska Teresa
11. Kręcisz Ewa
12. Ludwikowska Irena, Elżbieta
13. Mościanica Krystyna
14. Mazur Bożena, Krystyna

15. Skopek Marek, Mieczysław
16. Stypik Barbara, Teresa
17. Swałowska Adela, Helena
18. Szpakowska Anna
19. Tararuj Iwona, Stanisława
20. Urbanowicz Janina, Jadwiga
21. Wajda Stefania
22. Wojnarowicz Helena, Danuta
23. Wojtkiewicz Piotr
24. Zajączkowska Walentyna, Władysława
25. Zwolińska Teresa, Jadwiga
26. Żak Stanisław
27. Żurawiecka Lidia, Stanisława
28. Zych Małgorzata

Rok 1980

1. Awiukiewicz Maria, Jolanta
2. Biedulska Sabina
3. Bachir Dariusz, Tomasz
4. Budzińska Teresa, Tatiana
5. Chmielewska Danuta
6. Ciosek Elżbieta
7. Gołembikowska Ewa, Grażyna
8. Grynek Dorota
9. Jaworska Halina
10. Kenigsmann Mariola
11. Kornas Bogdan
12. Kręcisz Maria
13. Mańkowski Roman

14. Mikołajczyk Alina
15. Opolska Barbara, Grażyna
16. Pławgo Ewa, Maria
17. Podbielska Maria
18. Podpora Grzegorz
19. Rusiecka Beata Brygida
20. Socik Ewa
21. Szlachetowicz Maria Jolanta
22. Tabaka Ewa
23. Tarnowska Irena
24. Wadecka Danuta
25. Wierzbicki Henryk
26. Zakrzacka Małgorzata Józefa

Rok 1981

1. Boguszewicz Renata
2. Ciechanowicz Andrzej
3. Dziubińska Halina
4. Jusza Wiesława
5. Kicińska Barbara
6. Kobryń Bożena
7. Kowalski Krzysztof

8. Kubiec Elżbieta
9. Łazoryszyn Jolanta
10. Matukiewicz Elżbieta
11. Milun Zbigniew
12. Poniewierka Stanisław
13. Słowiński Zbigniew
14. Surdel Teresa

Rok 1982

1. Bieńkowska Mariola
2. Daniszewska Jolanta
3. Jachimowicz Andrzej
4. Kmieć Jerzy
5. Kotiuk Dariusz
6. Kowalczyk Waldemar
7. Lisowski Janusz

8. Ławrukajtis Iwona
9. Mackun Bożena
10. Marcinkowska Dorota
11. Pawlak Bożena
12. Putkowska Maria
13. Zakrzewski Adam
14. Zamejć Andrzej

Rok 1983

1. Ajewska Małgorzata	14. Łazoryszyn Bożena
2. Awsiukiewicz Wiesława	15. Motylewska Ewa
3. Darczuk Dariusz	16. Poszytek Andrzej
4. Dąbrowska Elżbieta	17. Rakiej Zbigniew
5. Dobrowalska Małgorzata	18. Rynkiewicz Bożena
6. Drozd Kazimierz	19. Świtoń Marek Zbigniew
7. Glinda Jadwiga	20. Tarnacki Marek Jarosław
8. Gobis Stanisław	21. Wojszkun Krystyna
9. Grydziuszek Janina	22. Woronowicz Anna Irena
10. Grynek Ewa	23. Zagrowska Elżbieta
11. Kozłowski Sławomir	24. Kowalska Elżbieta
12. Lipska Elżbieta	25. Żebrowska Wioletta Jolanta
13. Ławniczak Beata Danuta	

Rok 1984

Nie było absolwentów

Rok 1985

1. Bąk Ewelina	12. Milewska Bożena
2. Bitwot Grzegorz	13. Pawlak Marek
3. Ciach Andrzej Sławomir	14. Perczyński Sławomir
4. Dowiat Grażyna	15. Polańska Helena
5. Gotowska Teresa	16. Sieta Maria
6. Gulski Waldemar	17. Sobczak Marzena
7. Jagusztyn Bogusław	18. Stański Artur
8. Kaczmarek Anna	19. Wojtkiewicz Agata
9. Kołodziej Marzena	20. Zarzycki Ireneusz
10. Krajewska Barbara	21. Zdunek Józef
11. Kuczyńska Izabella	

Rok 1986

1. Adamczyk Beata	10. Kałamarski Bogusław
2. Bartosiewicz Anna	11. Kopij Dorota
3. Biedulski Zbigniew	12. Masiul Katarzyna
4. Cierepski Wiesław	13. Niemykin Dariusz
5. Daraszkiwicz Wiesława	14. Podbielska Anita
6. Goliaszewski Zdzisław	15. Sokół Barbara
7. Gorczyca Elżbieta	16. Szczepańska Jolanta
8. Gosk Agnieszka	17. Szubińska Alicja
9. Gotowska Honorata	18. Szwabczyńska Ewa

Rok 1987

1. Bednarska Grażyna	9. Łabuć Jolanta
2. Bejnar Mariola	10. Łonyszyn Danuta
3. Dobosz Jolanta	11. Maciąg Bożena
4. Dziekanowska Małgorzata	12. Mikulak Dorota
5. Harbaczonek Alina	13. Nowacka Teresa
6. Kamińska Danuta	14. Piworowicz Dorota
7. Kurasz Danuta	15. Tyszecka Ewa
8. Lachowicz Małgorzata	

Rok 1988

1. Bakiera Janusz	6. Janczewska Anna
2. Biernacka Elżbieta	7. Józwik Jacek
3. Dworczyk Janusz	8. Lasowa Małgorzata
4. Dudzińska Ewa	9. Leszczyńska Bogusława
5. Grabowska Marzena	10. Marcinkowska Wioletta

11. Mikulska Beata
12. Pikulska Aldona
13. Pochodyła Teresa
14. Tatol Zofia

15. Waśniewska Ewa
16. Więsek Beata
17. Wiśniewski Józef

Rok 1989

1. Bąk Marzena
2. Domański Wiesław
3. Gradomska Iwona
4. Jasińska Edyta
5. Kierzkowski Aleksander
6. Korowajczyk Jolanta
7. Lipkiewicz Bożena
8. Osowska Beata

9. Policka Barbara
10. Ragucka Barbara
11. Staszewska Małgorzata
12. Stępnicki Dariusz
13. Szczygielska Iwona
14. Trejmak Ryszard
15. Urbanowicz Elżbieta
16. Zgubilat Piotr

Rok 1990

1. Bogdański Krzysztof
2. Buczek Alicja
3. Butajło Agnieszka
4. Butajło Dorota
5. Gorczyńska Anna
6. Kazimierczak Iwona
7. Kmieć Sławomira
8. Korowaj Anna
9. Lep Zofia
10. Leśniewska Alina
11. Mastalerz Izabella

12. Mieczkowska Joanna
13. Mikulski Marcin
14. Molendowska Marzena
15. Powierza Dorota
16. Przybył Bożena
17. Rynkiewicz Wioletta
18. Solarz Małgorzata
19. Stankiewicz Krzysztof
20. Szoka Jadwiga
21. Wójcik Jarosław

Rok 1991

1. Bartosiak Regina
2. Białkowski Krzysztof
3. Giedziun Janina
4. Górzyńska Mariola
5. Horczak Jolanta
6. Klisz Nadzieja
7. Kołodziejczyk Urszula
8. Lejman Robert

9. Lipka-Auguścik Małgorzata
10. Marmurowska Urszula
11. Miszki Anna
12. Rudakowska Agnieszka
13. Skindzier Beata
14. Stańczyk Aneta
15. Winiarska Sylwia

Rok 1992

1. Buszowiecki Marek
2. Jagustyn Jarosław
3. Jucewicz Inga
4. Jucewicz Maja
5. Kanabrocka Agnieszka
6. Marciniak Marzena
7. Mądra Daniela
8. Miszki Andrzej

9. Kozłowska Joanna
10. Molendowska Elżbieta
11. Paw Iwona
12. Rybicki Jarosław
13. Sędrowski Wiesław
14. Staszkievicz Danuta
15. Wysocka Agnieszka
16. Znamierowski Hubert

Rok 1993

1. Baniewicz Teresa
2. Baranowski Piotr
3. Bednarz Arkadiusz
4. Brzeziński Mariusz
5. Chilimończyk Wojciech
6. Chlebowicz Elżbieta
7. Czesak Adam
8. Gołata Katarzyna
9. Górski Artur

10. Horbaczanek Joanna
11. Jaworski Karol
12. Kawalec Edyta
13. Kołowrocki Marek
14. Kłosowska Maria
15. Lewandowska Beata
16. Łuczykowska Dorota
17. Maczyta Anna
18. Maczyta Krystyna

19. Mizerakowska Agnieszka
20. Mądry Marek
21. Olszewska Beata
22. Puchacz Brygida
23. Rozbicka Mariola
24. Ruda Małgorzata

25. Skonieczny Tomasz
26. Stańko Elżbieta
27. Węgrzycki Adam
28. Welc Beata
29. Wojszkun Bernadeta
30. Żuk Marta

Rok 1994
IIIa

1. Baniewski Robert
2. Cygan Ewa
3. Gęsior Aneta
4. Grzymkowska Marta
5. Jusiś Robert
6. Jabłonka Jolanta
7. Kolassa Krzysztof
8. Meresta Jarosław
9. Niedzielska Wioletta

10. Pąg Leszek
11. Sędrowski Mariusz
12. Smereczeńska Agnieszka
13. Szczepanik Aneta
14. Szylin Ireneusz
15. Szukstul Marcin
16. Tomasiuk Mariola
17. Witek Tomasz

Kl. IIIb

1. Borkowska Renata
2. Dajnowska Joanna
3. Dankowska Ewelina
4. Fabeck Ewa
5. Jankun Beata
6. Janczarek Mariusz
7. Klimowicz Jarosław
8. Kościńska Elżbieta
9. Laskowska Joanna

10. Mackiewicz Bogdan
11. Miściur Sławomir
12. Roguska Barbara
13. Roguska Anna
14. Płopa Agnieszka
15. Rudziński Mariusz
16. Szymczak Joanna
17. Terebecka Agnieszka
18. Zawisza Beata

Rok 1995
Kl. IIIa

1. Gadomska Renata
2. Gargula Andrzej
3. Gidzgień Przemysław
4. Gołek Mirosław
5. Kaczyńska Dorota
6. Kaniewska Agnieszka
7. Łobaty Krzysztof

8. Łukasiewicz Monika
9. Malewicz Marek
10. Sienkiewicz Bartosz
11. Sulej Łukasz
12. Zieliński Artur
13. Tunkiel Anna

Kl. IIIb

1. Borczon Mariusz
2. Borkowska Agata
3. Belka Wioletta
4. Cywińska Ewa
5. Fabisiak Krzysztof
6. Góralewski Arkadiusz
7. Granatowska Małgorzata
8. Iwanicka Iwona
9. Jankiel Daniel
10. Janczarek Justyna
11. Klimowicz Tomasz

12. Kornacka Władysława
13. Łukowska Agnieszka
14. Mickiewicz Anna
15. Piotrowska Anna
16. Rozentalska Agnieszka
17. Sikorski Arkadiusz
18. Świerczyński Grzegorz
19. Wachowiak Wioletta
20. Wyrwicz Agnieszka
21. Wyrwicz Monika

Rok 1996
Kl. IIIa

1. Błońska Beata
2. Boiwka Robert
3. Dziegielewski Daniel

4. Gil Agnieszka
5. Gudaniec Marek
6. Iwanicki Andrzej

7. Jaros Mariola
8. Jucewicz Eryka
9. Kiryluk Tomasz
10. Lewandowski Andrzej
11. Łokuciejewska Anna
12. Matusiak Sławomir

13. Mięczkowski Tomasz
14. Radgowska Monika
15. Sosiński Artur
16. Wicińska Grażyna
17. Wyszyński Tomasz
18. Zaręba Arkadiusz

Kl. IIIb

1. Bielska Marzena
2. Fidyрко Agnieszka
3. Gawrylczyk Magdalena
4. Głuszko Andrzej
5. Król Bożena
6. Kuźniak Tomasz
7. Lipkiewicz Adam
8. Mazgaj Jacek
9. Michalak Agnieszka
10. Łuszczak Aneta

11. Niedźwiedź Tomasz
12. Pietraszun Krzysztof
13. Szafran Robert
14. Sędziński Tomasz
15. Solarz Krzysztof
16. Szarama Katarzyna
17. Rząsa Krzysztof
18. Walicka Renata
19. Wierzbowski Arkadiusz
20. Zbiciak Monika

Rok 1997

Kl. III

1. Baniewska Aneta
2. Białkowski Szczepan
3. Cytowicz Rafał
4. Dudziak Robert
5. Jarzębińska Iwona
6. Karpowicz Mariusz
7. Kimbar Zbigniew
8. Michalska Joanna
9. Milczarek Sylwia
10. Obuchowicz Agnieszka
11. Orodziński Tomasz

12. Orzoł Agnieszka
13. Paślowski Tomasz
14. Pawlak Elżbieta
15. Przednikowska Bożena
16. Rozentalski Artur
17. Rudzisz Robert
18. Sobierajski Marcin
19. Wilk Jacek
20. Wołojewicz Katarzyna
21. Załęska Joanna

Rok 1998

Kl. III

1. Baraniak Krzysztof
2. Bartosiewicz Rafał
3. Bartnikowski Marcin
4. Jabłonowski Dariusz
5. Katkowski Andrzej
6. Kłosowski Stefan
7. Kubat Piotr
8. Kulicka Magdalena
9. Miciul Ewa
10. Otyś Zbigniew

11. Rupart Monika
12. Sędrowski Leszek
13. Stodolnik Ewa
14. Sztynio Marek
15. Wicińska Bogusława
16. Wojczulanis Aneta
17. Wolańska Małgorzata
18. Wołoszyn Ewa
19. Wyszomirska Grażyna
20. Żurawska Aneta

Rok 1999

Kl. III

1. Baryła Łukasz
2. Baraniak Sebastian
3. Domański Jan
4. Drabarek Daniel
5. Dudkiewicz Tomasz
6. Jabłoński Wiesław
7. Kołodziejczyk Monika
8. Małachowski Marek
9. Mioduszevska Sylwia

10. Pawelec Sylwia
11. Rosińska Anna
12. Roźnowski daniel
13. Sokulski wiesław
14. Stramko Małgorzata
15. Szymański Rafał
16. Tarany Robert
17. Ziółkowska Joanna
18. Zych Sylwester

Rok 2000
Kl. III

1. Artym Andrzej
2. Baranowski Robert
3. Bukowska Elżbieta
4. Burda Kamil
5. Dąbrowski Adrian
6. Dudkiewicz Marcin
7. Gołubczyk Janusz
8. Kałaska Łukasz
9. Kot Andrzej
10. Kowalczyk Arkadiusz
11. Kozakiewicz Radosław
12. Łoj Marek

13. Marciniak Daniel
14. Matusiak Grzegorz
15. Mazurek Sylwia
16. Mieszkieło Karol
17. Mikulski Marek
18. Miściur Mariusz
19. Mucha Ewa
20. Pietrzykowski Mariusz
21. Połoczańska Agnieszka
22. Rodziejewicz Marta
23. Sędrowska Anna
24. Smereczeńska Dorota
25. Szawara Piotr
26. Szlachcikowski Konrad
27. Wojtczak Adam

Rok 2001
Kl. III

1. Atrasz Aneta
2. Filipowicz Dorota
3. Jakuć Gwidon
4. Jankun Daniel
5. Józwiak Tomasz
6. Kacprzak Sławomir
7. Kamieniecka Malgorzata
8. Karaźniewicz Marcin
9. Kleinschmidt Krystian

10. Kostrzewa Justyna
11. Kubat Anna
12. Limonowicz Krzysztof
13. Magun Ewa
14. Miściur Łukasz
15. Orłowski Krzysztof
16. Próchnicki Tomasz
17. Siwierska Agnieszka
18. Szczepański Bartosz

Absolwenci Technikum Rolniczego dla pracujących
1976-1982

Rok 1976
Kl. III

1. Adamska Janina
2. Augustyniak Urszula
3. Bekieszczuk Tadeusz
4. Chomej Danuta
5. Daraszkiewicz Anna
6. Klain-Warcaba Maria
7. Kosmala Janina
8. Kożuszek Antonina
9. Łabuć Maria
10. Lipnicka Danuta

11. Milewski Józef
12. Owczarek Danuta
13. Ogrodnik Michał
14. Pałyska Anna
15. Pliszka Jerzy
16. Przybyłek-Ławrecka Anna
17. Słuzewicz Genowefa
18. Stasiulewicz Alicja
19. Żbikowska Ewa
20. Zieliński Jerzy

Rok 1977
Kl. III

1. Bukowski Stefan
2. Chomej Maria
3. Cichurski Marek
4. Ciecierski Jan
5. Daraszkiewicz Zofia
6. Dobrowolska Lidia
7. Golec Bożena

8. Jaksina Halina
9. Jusza Helena
10. Klimaszewski Wiesław Jerzy
11. Kuźniewski Marek
12. Łazarz Olga
13. Mazuro Anna
14. Mończuńska Regina

15. Prokop Halina
16. Roszuk Janina
17. Samko Teresa

18. Tucewicz Alfred
19. Zdunek Teresa

Rok 1978
Kl. III

1. Bartoszewicz Stanisław
2. Goluch Kazimierz
3. Grzelak Halina
4. Hodowaniec Zenon
5. Wołujewicz Alina
6. Jakimczuk Teresa
7. Juchnowicz Teresa
8. Kostrzewa Regina
9. Kuber Teresa
10. Łabuć Jan

11. Małachowski Jan
12. Markiewicz Zofia
13. Nowowiejska Maria
14. Pachulska Danuta
15. Pawłowska Zofia
16. Radzikowska Wanda
17. Śniadecki Kazimierz
18. Złotucha Teresa
19. Zwolińska Barbara
20. Żebrowska Wirginia

Rok 1982
Kl III

1. Domaszczyńska Anna
2. Jacyno Stanisław
3. Kozłowski Jerzy
4. Rogowska Mariola
5. Maczyta Halina
6. Maruszczak Zbigniew
7. Maconko Eleonora

8. Michalak Antonina
9. Pawłowska Zofia
10. Popławska Krystyna
11. Wartacz Andrzej
12. Wicińska Anna
13. Żamejć Czesław

Technikum Mechanizacji Rolnictwa dla Pracujących 1978-1981

Rok 1978

Kl. III

1. Czerniawski Piotr Andrzej	9. Patyra Brunon
2. Gulbinowicz Romuald	10. Staknis Grzegorz
3. Horbaczonek Józef	11. Staszekiewicz Henryk
4. Huszcza Feliks	12. Tuzik Tadeusz
5. Łojewski Czesław	13. Ufnalewski Jan
6. Karpowicz Mieczysław	14. Zwoliński Jan
7. Kaszuba Bogdan	15. Żydonik Władysław
8. Maksymowicz Janusz	

Rok 1979

Kl. III

1. Bundz Eugeniusz	9. Sakowicz Andrzej
2. Czerniewski Bogdan	10. Szatkowski Witold
3. Horba Zdzisław	11. Szczepański Mirosław
4. Komar Henryk	12. Szostak Kazimierz
5. Krawczyk Mirosław	13. Tuhań Zenon
6. Ławrynowicz Romuald	14. Zabulewicz Józef
7. Łukaszewicz Ryszard	15. Zapał Roman
8. Misiewicz Marian	

Rok 1980

Kl. III

1. Będziński Ryszard	12. Rosa Jerzy
2. Gadziński Wiesław	13. Rozbicki Ryszard
3. Grzelak Waldemar	14. Siemaszko Albert
4. Iskra Ryszard	15. Soćko Jan
5. Iwanowski Jerzy	16. Staszewski Waldemar
6. Jurewicz Andrzej	17. Stelmach Waldemar
7. Kabała Jan	18. Szelemej Eugeniusz
8. Kozurno Mirosław	19. Szwejkowski Ryszard
9. Łatacz Czesław	20. Taraszekiewicz Andrzej
10. Marczak Maciej	21. Wojtowicz Władysław
11. Pachałko Wiesław	22. Wojtel Bogusław

Rok 1981

Kl. III

1. Babik Stanisław	15. Wajda Zbigniew
2. Ciunowicz Kazimierz	16. Willecki Zygfryd
3. Czerwonka Józef	17. Wojtel Grażyna
4. Domarecki Jan	18. Zalewski Stanisław
5. Ferenc Mieczysław	19. Żebrowski Marek
6. Garela Kazimierz	
7. Gilis Marek	
8. Jabłoński Zdzisław	
9. Iwanowski Tadeusz	
10. Kielak Jerzy	
11. Kołodziński Włodzimierz	
12. Konieczny Stanisław	
13. Mucha Janusz	
14. Śnieżko Romuald	

**POLICEALNE
ZAWODOWE STUDIUM WETERYNARYJNE
(1976-1983)**

**Rok 1976
Oddział „A”**

1. Bartkowski Józef	20. Lisieski Janusz
2. Bielecki Gerard	21. Markiewicz Paweł
3. Borowiecki Jerzy	22. Moszczyńska Maria
4. Czaus Henryk	23. Nadolny Zbigniew
5. Czetyrbok Zenona	24. Niewiadomska Wiesława
6. Dyba Jan	25. Ogulewicz Zdzisław
7. Gajewska Grażyna	26. Pelc Edward
8. Grabowski Tadeusz	27. Pietruszka Alicja
9. Grela Józef	28. Romanowski Tadeusz
10. Hermanowski Józef	29. Sadurski Henryk
11. Jabłonowski Krzysztof	30. Sienkiewicz Jerzy
12. Jankowska Małgorzata	31. Stolarewicz Grzegorz
13. Jędrych Tomasz	32. Strzecha Izabela
14. Kaszuba Bogdan	33. Szarejko Jerzy
15. Kobus Krystyna	34. Śniecikowski Marek
16. Kołakowski Jerzy	35. Trawicki Krzysztof
17. Kołcz Zdzisława	36. Wolejsza Andrzej
18. Kowalczyk Stanisław	37. Zacharzewski Marian
19. Krupa Andrzej	38. Zieliński Jacek

Oddział „B”

1. Banacki Edward	18. Napiwodzki Zdzisław
2. Bąk Sławomir	19. Nowakowski Daniel
3. Bołoczko Wiesław	20. Nożyński Janusz
4. Butryn Józef	21. Parysek Piotr
5. Cendrowicz Ryszard	22. Patyra Kamil
6. Choszcz Franciszek	23. Pisarek Józef
7. Ciborski Andrzej	24. Pieniążek Ryszard
8. Grześkiewicz Stanisław	25. Sawa Jerzy
9. Itrich Andrzej	26. Smoliński Mirosław
10. Janiak Jan	27. Szakniś Marek
11. Januszewicz Feliks	28. Szewczyk Lech
12. Karczewski Andrzej	29. Rzewnicki Krzysztof
13. Kołakowski Wojciech	30. Topyła Henryk
14. Kossakowski Bogusław	31. Wasilewski Włodzimierz
15. Kuciński Andrzej	32. Wyrozębski Bogdan
16. Martowicz Wojciech	33. Zapadka Paweł
17. Mosiołek Wiesław	34. Ziewalicz Lech

Rok 1977

1. Antczak Jerzy	12. Fidrych Grażyna
2. Bakun Roman	13. Grądzki Leszek
3. Bałdyga Czesław	14. Grzegorzka Jerzy
4. Baniewska Barbara	15. Gładkowski Jan Sławomir
5. Bartnikowski Waldemar	16. Grzyb Marian
6. Bowszys Leszek	17. Jankowski Jerzy
7. Chmielewski Wiesław	18. Jurgielewicz Andrzej
8. Chodkowski Kazimierz	19. Kamiński Józef
9. Chudzik Zdzisław	20. Karny Mirosław
10. Czaplński Stanisław	21. Kieno Henryk
11. Fiałek Michał	22. Komoszyński Waldemar

23. Kowalski Krzysztof
24. Kozieniec Eligiusz
25. Maj Andrzej
26. Mikulewicz Waldemar
27. Możejko Zdzisław
28. Osiecki Jerzy
29. Paż Marek
30. Piekut Lech
31. Prusik Dietgard

32. Romaniuk Urszula
33. Słowikow Waldemar
34. Sieklucki Stanisław
35. Sidorkiewicz Irena
36. Tabaka Tadeusz
37. Talarowski Jerzy
38. Zapadka Urszula
39. Wawer Zenon
40. Wysocki Stanisław

Rok 1978
Oddział „A”

1. Bałakier Wiesław
2. Baran Zdzisław
3. Bednarek Bogdan
4. Borkowski Zdzisław
5. Bukowski Bogusław
6. Burkowiecki Anatol
7. Chyła Zygfryd
8. Czarniecki Marek
9. Dąbkowska Barbara
10. Domiński Bogusław
11. Galiński Mirosław
12. Gałązka Ewa
13. Głowiński Jerzy
14. Grędziński Marek
15. Hildebrandt Krzysztof
16. Karczyńska Ewa

17. Krzyżewski Mirosław
18. Łuczkowski Piotr
19. Macioch Wiesław
20. Moroz Zbigniew
21. Oskroba Marian
22. Protasewicz Ryszard
23. Pakaliński Zbigniew
24. Pełszyk Stanisław
25. Przywitowski Marek
26. Ruskowski Wiesław
27. Stepień Urszula
28. Tomaszewski Marek
29. Widyńska Hanna
30. Żuchowski Marian
31. Żurow Leszek
32. Żydonik Roman

Oddział „B”

1. Brzozowski Roman
2. Cichoń Krzysztof
3. Domagała Tomasz
4. Dudka Stanisław
5. Giec Marek
6. Gajewski Marek
7. Goj Bogusław
8. Kotłowski Jerzy
9. Kraushar Aleksander
10. Kuliński Marek
11. Leonik Krzysztof
12. Łaszczuk Tadeusz Piotr
13. Maniewski Janusz
14. Mojski Adam

15. Mrówczyński Janusz
16. Nowak Wojciech
17. Patecki Jerzy
18. Piotrowski Mariusz
19. Radziej Andrzej
20. Romanowicz Stanisław
21. Stempkowski Józef
22. Szuchyta Zbigniew
23. Szczerbiński Ireneusz
24. Ułanowicz Stanisław
25. Wolny Tadeusz
26. Zakrzewski Zbigniew
27. Zaremba Mirosław
28. Zieliński Ryszard

Rok 1979

1. Bitowt Antoni
2. Brzozowski Marek
3. Burza Mirosław
4. Ciepluch Leszek
5. Cieśla Bogdan
6. Czoska Jacek
7. Dettlaff Antoni
8. Glinka Zbigniew
9. Goraj Tadeusz
10. Gołąbek Andrzej
11. Gaweł Krzysztof

12. Halkiewicz Zbigniew
13. Harhaj Jan
14. Janiszczak Tadeusz
15. Kaczmarek Janusz
16. Kalisz Józef
17. Kardasz Jan
18. Kącicki Jerzy
19. Kędziński Leszek
20. Kierski Krzysztof
21. Klonowski Andrzej
22. Konstantynowicz Piotr

23. Kubiński Zbigniew
24. Lakowski Brunon
25. Leszczyński Lech
26. Malik Kazimierz
27. Małaszkin Julia
28. Mirosław Krzysztof
29. Olszewski Zbigniew
30. Pijewski Marian
31. Przewłocki Sławomir

32. Rakowski Andrzej
33. Rosa Roman
34. Steckiewicz Jerzy
35. Szostakowski Ryszard
36. Szyłejko Romuald
37. Tomkiewicz Zbigniew
38. Urbanowski Grzegorz
39. Zmorzyński Marek
40. Ziemak Wiesław

Rok 1980
Oddział „A”

1. Barski Marek
2. Borysewicz Leszek
3. Chmielewski Bogdan
4. Dudko Andrzej
5. Frąszczak Andrzej
6. Grablewski Jerzy
7. Karoliński Włodzimierz
8. Kaśkiewicz Andrzej
9. Kowalczyk Marek
10. Koziński Piotr
11. Krakowiak Włodzimierz
12. Krzyżewski Maciej
13. Litwin Dariusz
14. Łazuka Jan
15. Mąka Jacek
16. Matyskiel Grzegorz
17. Mordasewicz Grzegorz

18. Oleński Krzysztof
19. Piechociński Sławomir
20. Pledzewicz Longin
21. Puchalski Janusz
22. Piątek Stanisław
23. Raczyk Janusz
24. Rajewski Marek
25. Rokojżo Zbigniew
26. Sidorkiewicz Mirosław
27. Stukan Ignacy
28. Sumowski Stanisław
29. Szulichowski Cezary
30. Witkowski Waldemar
31. Wójcik Krzysztof
32. Ząbek Jarosław
33. Zamejć Artur

Rok 1980
Oddział „B”

1. Baranowski Jan
2. Bujanowicz Sławomir
3. Czechowski Mariusz
4. Czerwiński Karol
5. Fil Jan
6. Gowkielewicz Władysław
7. Grabowski Roman
8. Jastrząb Jerzy
9. Kołakowski Wojciech
10. Kowalczyk Marian
11. Ludkiewicz Krzysztof
12. Maj Mirosław
13. Maliszewski Zbigniew
14. Matyskiel Marek
15. Meszko Jan
16. Nowicki Krzysztof
17. Ozimkiewicz Roman

18. Paszkiewicz Grzegorz
19. Piechowski Grzegorz
20. Pietkiewicz Grzegorz
21. Płaszczyński Zbigniew
22. Romaniec Marek
23. Romanik Andrzej
24. Sajewski Wojciech
25. Skarbek Zbigniew
26. Sobieszczuk Wojciech
27. Sobolewski Jerzy
28. Sokół Rajmund
29. Stasiulewicz Edward
30. Stryjewski Bogdan
31. Walczak Artur
32. Wielgosz Waldemar
33. Wolszczak Marek
34. Zaborowski Jerzy
35. Żołądek Marek

Rok 1981

1. Baczewski Andrzej
2. Baranowski Mirosław
3. Biziński Jerzy
4. Bogusz Wojciech

5. Borejko Henryk
6. Całka Cezary
7. Cieślowski Daniel
8. Czaja Zdzisław

9. Chajewki Andrzej
10. Charydczak Marek
11. Hałyński Marek
12. Kludziński Dariusz
13. Klepacki Henryk
14. Konopka Adam
15. Kołodziejczyk Janusz
16. Koniecek Andrzej
17. Litwin Andrzej
18. Malinowski Piotr
19. Maliszewski Michał
20. Milewski Janusz
21. Badeńska Anna
22. Nowicki Cezary
23. Nowicki Robert
24. Ostasz Marian
25. Pachucka Irena

26. Paprocki Janusz
27. Płatek Jerzy
28. Rodakowska Sylwia
29. Rymko Marek
30. Sienkiewicz Zdzisław
31. Skolimowski Jan
32. Staszekiewicz Leszek
33. Suchocki Adam
34. Szczepaniak Bernard
35. Szczawiński Krzysztof
36. Ścibor Adam
37. Śmieciński Janusz
38. Wiater Sławomir
39. Wojtkiewicz Eugeniusz
40. Wojtkiewicz Wojciech
41. Zgliczyński Janusz

Rok 1982
Oddział „A”

1. Bal Zenon
2. Balewska Maria
3. Brukwicki Sławomir
4. Czernielewski Marcin
5. Dera Mirosław
6. Dzido Kazimierz
7. Gałazewski Waldemar
8. Grudziński Zbigniew
9. Konopka Marek
10. Kopański Tomasz
11. Kozłowska Elżbieta
12. Krupski Romuald
13. Kryściński Stefan

14. Lewko Jerzy
15. Mikołajuk Cezary
16. Olewiński Paweł
17. Orzech Krzysztof
18. Samulewicz Zdzisław
19. Stodolnik Marek
20. Świdorski Marek
21. Szczepanik Tomasz
22. Warot Dorota
23. Zachalska Dorota
24. Zbutowicz Tomasz
25. Ziomek Adam
26. Żebryk Jacek

Oddział „B”
Opiekun

1. Arnold Waldemar
2. Bętkowski Rafał
3. Bielińska Teresa
4. Bojańczyk Beata
5. Breński Andrzej
6. Dadun Dariusz
7. Dębowska Dorota
8. Drewczyńska Alicja
9. Fijała Romuald
10. Jagodzick Henryk
11. Jurecki Marek
12. Kalińczak Bogdan
13. Kozera Marek
14. Łożyński Tomasz
15. Magun Lucyna
16. Makarewicz Marek

17. Malinowski Mirosław
18. Pelcner Adam
19. Pisarski Wiesław
20. Rozbicki Janusz
21. Ruciński Marek
22. Ruciński Waldemar
23. Skiba Roman
24. Suchocki Dariusz
25. Sutkowa Teresa
26. Szczucki Andrzej
27. Szymborski Krzysztof
28. Wilczopolski Leszek
29. Wójcik Jerzy
30. Zawada Mirosław
31. Żebrowski Eugeniusz

Rok 1983

1. Biernaciak Stanisław
2. Blok Ireneusz
3. Bronk Wincenty

4. Cybulski Sławomir
5. Dyrwał Krzysztof
6. Getek Karol

7. Godlewski Jarosław
8. Gosz Mirosław
9. Gryzkiewicz Mariusz
10. Gudaniec Karol
11. Jankowski Jacek
12. Jarmoła Bogdan
13. Jednachowski Marek
14. Kamiński Dariusz
15. Katryński Tadeusz
16. Koczowski Krzysztof
17. Łuczowski Janusz
18. Malinowski Roman
19. Marek Wojciech
20. Mączkowski Zbigniew
21. Myśliwiec Bogdan
22. Obątek Piotr
23. Ochrin Miron
24. Pawlik Jarosław
25. Pietrzak Cezary
26. Piwoński Dariusz
27. Polkowski Andrzej
28. Stodolnik Krzysztof
29. Styło Janusz
30. Wojciechowski Andrzej
31. Zagrzejewski Paweł
32. Zajączkowski Zbigniew
33. Zinko Bogdan

Lista Absolwentów
Szkoły Dwuzimowej Rolniczo - Gospodarczej
1961-63

Rok 1961

1. Andrukajtis Maria	10. Mandziak Jarosława
2. Antosiak Stanisława	11. Mrugała Halina
3. Belej Maria	12. Rodziewicz Wanda
4. Czerwińska Anna	13. Ruman Krystyna
5. Gnat Eugenia	14. Sosnowska Krystyna
6. Iwaszko Józefa	15. Stankiewicz Władysława
7. Iwaszko Regina	16. Walewska Teresa
8. Krysiak Honorata	17. Wdziekońska Janina
9. Lipnicka Teresa	

Rok 1962

1. Bąkowska Teresa	8. Kaczmarczyk Krystyna
2. Całka Jadwiga	9. Kapeć Maria
3. Chomej Anna	10. Rakowska Aniela
4. Chomej Fenia	11. Stapierzyńska Halina
5. Golon Krystyna	12. Tecner Teresa
6. Goluch Teresa	13. Zyskowska Stefania
7. Kamińska Irena	

Rok 1963

1. Biaduń Danuta
2. Borczak Jadwiga
3. Brezko Olga
4. Buhaj Katarzyna
5. Cybut Krystyna
6. Czupajło Jadwiga
7. Demiańczuk Maria
8. Dwulat Maria
9. Filipczak Helena
10. Gajewska Krystyna
11. Girulska Teresa
12. Głowacz Zofia
13. Hagaj Ewa
14. Korkorz Jadwiga
15. Kędzierska Weronika
16. Kluczkowska Maria
17. Król Stanisława
18. Pawliszyn Janina
19. Piotrkowska Halina
20. Rutkowska Anna
21. Sosnowska Helena
22. Smółka Teresa
23. Wal Zofia
24. Wawer Henryka
25. Zaleska Alicja

INDEKS NAZWISK

Bakulin Andrzej 45
Balas Janina 15
Bałuch Włodzimierz 42
Bastkowska Jadwiga 56
Bąk Sławomir 54
Bednarek Jan 29, 50, 72
Bednarczyk Wiktor 50
Bożyczko Jadwiga 6

B

Chelmicki Antoni 15, 20
Chodunaj Małgorzata 29, 33, 41, 44, 50, 69
Cichocki Anastazy 34
Ciesielski Wojciech 53
Chopin Fryderyk 62
Cymerman Ryszard 78
Cywińska Barbara patrz Krutzinger – Cywińska Barbara
Czech Maria 60
Czelejewski Jan 32
Czapła Kazimierz 15, 25
Czerkas Edward 20
Czuba Magdalena 50

C

Ćwikiel Antoni 14, 15, 29, 46
Ćwikiel Helena 17, 38

Ć

Daliga Jan 32
Dankowski Artur 63
Dąbrowski Walery 20
Dernowski Piotr 70
Detlaf Antoni 54
Domaszczyński Henryk 53
Drężek Czesław 39, 80, 83
Dulko Sławomir 17, 46
Dzierżanowski Stanisław 61

D

Furman Henryk 24

F

Gajdamowicz Stanisław 35
Gieryszewski Andrzej 72, 73
Gliński Stanisław 72
Głos Waldemar 50
Grabowska Patrycja 72
Grabowski Tadeusz 54, 77
Górecki Tadeusz 33
Guitard Gilbert 61

G

Harchaj Jan 54
Hildebrandt Franciszek 29, 69

H

I
Iwanowicz Teresa 66

I

Jabłonowska Magdalena 83

J

Jabłonowski Kazimierz 50,83
Jagiełka Piotr 71
Janiak Jan 54
Jankowiak Mieczysław 24
Jarzyński Adam 35
Józwiak Bogusław 64
Juzwizyn Przemysław 64

K

Kanclerz Zbigniew 50
Karkowska Maria 49
Karpowicz Waław – nauczyciel 20
Karpowicz Waław – uczeń 25
Kicowska Alicja 79, 14, 20, 36, 39, 50, 81
Kiszkurno Czesław 17
Klepacki Czesław 78
Koc Józef 50
Kondracki Kazimierz 10
Konopka Józef 25
Kosakowska Anna 63
Kosiedowski Henryk 33, 53, 69
Kosińska Maria 15
Kowalski Adam 61
Kowalski Andrzej 29, 44, 45, 50, 72
Kowalski Wojciech 53, 67
Kozakowska Maria 7, 15,24
Kraushar Helena 57
Krauże Oktawia 15
Kromplewska Lucyna 42
Krutzinger -Cywińska Barbara 15, 30, 41, 42-44, 50, 83
Kwiatkowska Maria patrz Wasilonok Kwiatkowska Maria
Kwiatkowski Leonard 11, 13, 14, 26, 27

L

Lachowicz Stanisław 32
Lesiński Tadeusz 32
Lewalska Krystyna 39-40, 50
Lipnicka Anna 60, 72
Lorenc Grzegorz 83

Ł

Łachacz Andrzej 42, 49
Łańko Henryk 83
Łazowski Romuald 29

M

Machniak Mirosław 32
Machnik Stanisław 30
Matera Kazimierz 10
Martowicz Wojciech 54
Mayaud Gerard 54
Mikołaczak Jarosława 10
Minkszym Maria 29
Minkszym Marian 29, 45
Minkszym Witold 17, 32, 33
Mioduszewski Zygmunt 68
Misiun Mirosława 53, 78
Misiun Ryszard 6, 29, 56, 69
Monkiewicz Piotr 40, 44
Montemas M 61

Mordas Władysław 44, 50
Mościanica Michał 72
Muszak Maria 50
Muzyczuk Janina 50

N

Nadratowska Helena 80
Niedbalska Blandyna 14
Niedbalski Aleksander 6, 20
Nowak Teresa 40

O

Orłowska Anna 44, 50

P

Pastuszka Marianna 29, 53, 55, 65
Paukzto Jerzy 34
Pierwonicka Anna 30
Pliszka Przemysław 64

R

Racławski Kazimierz 8, 14, 19, 27, 52
Rajewski Marek 54
Rakowski Waldemar 79
Reszczyńska Alicja 53
Roman Tadeusz 15
Ropolewska Zofia 60, 70
Rożentalski Jerzy 13, 14, 26
Rusin Bartłomiej 13, 14, 26
Rutkowski Mieczysław 50
Rybak Wioletta 63

S

Saletis Alina 29, 69
Sand George 62
Sawicki Romuald 32
Sędrowski Kazimierz 32
Seroczyński Stanisław 50
Sienkiewicz Franciszka 16
Smoliński Ryszard 14, 15, 17, 27, 29, 33, 77
Soroko Maria 61, 63, 66, 69, 72
Sosna Elias 29, 33, 35
Staszkiwicz – Żmijewska Tekla 29
Stepnowska Anna 31, 81
Sumowski Stanisław 54
Suty Ryszard 6, 45
Suwiński Jacek 35
Sybicki Stanisław 72
Szyszko Joanna 63

Ś

Śledziwska Alina 66
Śledziwski Henryk 61

T

Tadra Jan 29, 50
Tatol Józef 49, 50
Tomaszewska Jadwiga 60
Tomaszczyk Lidia 30
Tomczak Marcin 72

Topczewska Alicja 68
Turkowska Wanda 32

W

Wasionok Kwiatkowska Maria 15, 38
Wasionok Nadzieja 17, 38, 69, 77
Wierzbicka Jadwiga 13, 14, 15, 16, 21, 27
Wierzbicki Józef 11, 12, 13, 14, 16, 21, 24, 33, 41, 80
Więckowski Eligiusz
Wiśniewski Jerzy 53
Wilamowski Bogdan 78
Woźny Janusz 50
Wójcik Edward 17

Z

Zapisek Apolinary 6, 17, 20, 28, 29, 30, 33, 51, 56, 68, 69, 81
Zapisek Eugenia 17, 20, 33, 42, 69
Zieliński Rafał 72
Zieliński Tadeusz 56
Zienkiewicz Janina 66
Znaleziony Stanisław 35
Zwierzchowski Tomasz 53

Ż

Żurawiecka Edyta 63